This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

ADDITIO

In qua licet numerus paginæ incipiat ab unitate, ob alterius præli assumptionem, priusquam antecedentiæ finem habuissent sub priori typo; (circumstantia quippe nonnullæ cogebant Auctorem, opusculo citius finem dare:) numerus tamen cum testimoniorum, tum marginalis continuatur. Idcirco & index rerum notabilium solo marginali numero dirigitur. Sit itaque.

TESTIMONUM XVI.

DE DIGNITATE SACERDOTALI.

In quo ostenditur, quod in Ecclesia militante potestas, præter Divinam, major Sacerdotali non detur: itaque summe sunt venerandi.

Magnus secundum nomen suum: maximus in Salutem electorum Dei. Eccli. 46. 1.

433 NUllus dubito N. notum esse vobis omnibus, quod Creator Altiss. ad hoc, ut in operibus manuum suarum glorificetur, sicut ad ostendendam omnipotentiam suam, fecit creaturas innumerabiles: ita ad ostendendam sapientiam suam, & bonitatem, non eas fecit æquales cunctas: sed alias excellentiores aliis, atque perfectiores per naturam: alias excellentiores aliis, atque perfectiores per gratiam. Verumtamen perfectionem earumdem, & excellentiam nos discernere, & judicare per aliud non possumus, nisi per eos, quos producunt, effectus. Qui enim, quæso, nos cognoscimus unam arborem perfectiorem esse alia & meliorem, nisi gustato utriusque fructu? Qui cognoscimus, & judicamus Solem creaturam esse perfectiorem luna, atque excellentiorem, nisi per effectus? quia nempe, radij Solis & lucidiores sunt lunaribus, & fortiores; itaque fortius terram fœcundant ad fructificandum, tam in se aurum & lapides pretiosos, quam super se herbas atque arbores. Ast ut magis intentioni nostræ appropriemus: dicitote quæso, quomodo nos cognoscere possumus inter duos homines, quisnam eorum fortior sit, nisi videamus in effectu unum posse, quod non potest alter? Neque dijudicare possumus quisnam eorum melior sit, nisi per opera utriusque, dum videmus opera unius meliora esse, & virtuosiora, quam alterius: tantum innuit nobis os veritatis, cum dixit: *a fructibus eorum cognoscetis eos.* (Matt. 7. 16.) Si igitur ab effectu, & ex operibus, quæ quis

excellentiores creaturarum, nisi per fructificarum cognoscimus.

Digitized by Google

facit, excellentia ejus, dignitas, & magnificentia dignoscitur: quid arbitramini dicendum esse hodie de illo, quem conspicitis, Reverendo Neo-Mysta, ac de sua excellentia, potestate, & dignitate altissima? Hominem quidem conspicitis in natura aliis simílem; sed cum observaveritis opera, super quibus data est illi a Domino Deo auctoritas per gratiam, confitebimini eum aliquid esse supra homines, exclamando cum Ecclesiastico: *Magnus secundum nomen suum; maximus in salutem electorum Dei*. Hoc ipsum assumo in præsentiarum vobis ostendere, quod nempe in Ecclesia Cath. sit maximus inter omnes creaturas: unde talis & honor illum decet, ac reverentia.

Meum quidem utile in *bocce* sermone non deest; quia ostendam. quod sit, *magnus secundum nomen suum*, Sacerdotale, quod & ipse, quamvis indigne, participo: sed non deest utile vestrum N. cum ostensurus sim etiam, quod sit, *maximus in salutem electorum Dei*; de quorum numero vos esse omnes, sperarim. Si igitur me in loquendo oportet adhibere specialem fervorem, saltem ob utile meum: vos quoque in audiendo oportet adhibere specialem attentionem, saltem propter utile vestrum. Et incipio.

434 Cum verum sit, ut mox diximus, quod excellentia, & potestas creaturarum, quibus ornatæ sunt a Creatore, *a fructibus earum* cognoscatur: non videor mihi sufficiens arbitrandi inter magnum Ducem populi Israelitici, Josue: & gloriosum Prophetam S. Ezechielem, quisnam eorum major sit, & excellentior Opera quippe utriusque magnifica nimis cerno, & admiranda. Ecce enim, in speculo sacri textus, observo Ezechielem venisse, & stetisse in uno campo pleno ossibus aridis mortuorum, Deus novit a quanto tempore, atque clamasse Deo jubente: *Ossa arida audite verbum Domini* (Ezech. 37.) revivendum est vobis & surgendum; atque efformandus ex vobis exercitus magnus nimis. Deus immortalis, quid statim cerno! Ecce illico facta est commotio in illis ossibus, & fragor: quærit unumquodque locum suum seu juncturam, caput jungitur collo suo, collum pectori &c. Cumque singula fuissent nacta junctures suas, nervis ligantur, caro succrescit; ac omnia pelle operiuntur: *Et ingressus*; inquit Sac. textus, *& ingressus est in ea Spiritus, steteruntque super pedes suos exercitus grandis nimis*. Numquid non magna sunt hæc opera? Sed non minora videre est de Magno Duce Josue, in eodem S. Sc. speculo. Hic dum in terram promissionis electum Dei populum induceret, inter alia acta heroica, cum exivissent contra illum pugnatum ad Gabaon quinque reges, cum exercitibus suis: Non solum heroica audacia, summo mane ante auroram eos aggressus, vicit pugnando per totam diem; sed videns solem appropinquare occasui; veritus, ne tenebræ noctis fugientes aliquos salvent, iratus exclamavit: *Sol ne movearis*: q. d. vide bene, o Sol, & auscultа, nolo properes ad occasum, sed luceas mihi donec plenariam de hostibus populi mei sumam vindictam. Et ecce, o miram rem? *In iracundia ejus*, teste S. Scr. *impeditus est Sol, & una dies facta est, quasi duo*: Itaque contritis hostibus, populum Dei feliciter induxit in terram promissionis.

Potes. Sacerdotum nova legis adumbrata in lege veteri.

Magnifica sunt utique & admiranda prælaudata opera utriusque, nec arbitrari valemus; an 435

majo-

majora sint Ezechielis sua voce vivificantis ossa arida, vel vero ducis Josue mandato suo solem sistentis? & tamen, si diligenter consideremus, & fideliter potestatem illius Neo-Mystæ; qua ab omnipotente est decoratus, reperturi sumus eum, nedum Similia opera, utrisque præfatis facere, sed majora quoque & mirabiliora. Porro tota potestas ejus atque virtus consistit in duplici auctoritate, a Christo Domino collata Sacerdotibus Evangelicis. Quarum prima se extendit supra corpus ejusdem Christi Domini mysticum: secunda vero supra corpus physicum: quarum utraque, non modo cœlestis dicenda est, sed omnino divina. Primam harum illis Christus concessit, dicens: *Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in Cœlo: & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlo:* (Mat. 18. 18.) Quibus verbis significatur excelsa illa, ac divina plane potestas, quam habet quilibet Sacerdos Evangelicus remittendi peccata, & retinendi: item pœnas aggravandi, imponendo pro eisdem pœnitentias, & alleviandi.

Potes. Sacer. consist. in duplici auctoritate.

436 *Quæst. Sacr. cur a subditis, ignoratur.*

Vos, dilectissimi Fratres, non magnipenditis multi admirabilem hanc potestatem: vel ideo, quia conspicitis eam communicatam multis: vel potius ideo; quia significationem dictorum verborum perfecte non attingitis: alioquin quando videretis Sacerdotem levare manum super uno contrito peccatore, atque confesso, ac dicere: *Ego te absolvo a peccatis tuis:* stupefacti vos, una cum Judæis exclamaretis: *quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?* (Lucæ; 5. 21.) Quis est ergo iste, si non est Deus? Solus homo esse non potest, cum Divina fungatur potestate. Præsertim autem ita exclamaretis. Si oculo mentis vestræ videre possetis, & attingere admirandam illam mutationem, quæ fit in anima peccatoris absoluti virtute dictæ potestatis & auctoritatis. Verumtamen ut eis, qui minus capiunt dictam mutationem & attingunt, mentis oculum aperiam ac fidei; opto ut recordemini ejus, quod nullus dubito, pluries vos audivisse a concionatoribus: nempe, duas esse, tabulas apprehendendas in lege gratiæ ad enatandum naufragium peccati. Prima est, Sacramentum Baptismi; & hanc omnes salvandi debent apprehendere, alias naufragaturi proculdubio. Hæc tamen semel apprehenditur dumtaxat: unde, si quis in naufragium peccati labitur post apprehensam, eam secundo non potest adprehendere, nec per ipsam salvari. Secunda est, Sacramentum pœnitentiæ, per quam, si debite apprehendatur, salvantur fideles, toties, quoties post Baptismum labuntur in naufragium peccati mortalis, & nullo alio modo. Nunc igitur sciendum est, quod eamdem mutationem & effectum, quem facit Baptismi Sacramentum in anima semel, facit Sacramentum pœnitentiæ debite peractum toties, quoties peccator ad illud accedit. Qualem autem Sacramentum Baptismi mutationem facit in anima: ostendam per unam historiam, ad deducendum vos in notitiam admirandæ mutationis, & fructus, quem facit pariter Sacramentum pœnitentiæ, seu absolutio Sacerdotalis.

duæ solæ tabulæ, per quas naufragium pec. evadere possumus.

437 *Historia per quam admirandi effectus Bapt. & pœnit. diluci-dantur*

Legitur in historiis, juxta ad notationem S. Antonini (p. 3. hyst. tit. 20. c. 8. §. 9.) quod Cassanus Tartarorum Rex (anno 1296.) Cum ducentis millibus exercitus e suo egressus statu, strage,

strage, maxima viciniora, ac remotiora regna terrore, concussit. Quo tempore audiens hic tyrannus adesse regi Armeniæ Christiano filiam raræ pulchritudinis, mittit nuntios, petitque eam sibi in uxorem: eumque tot victoriis fuisset fortunatus, ac numeroso milite circumvallatus, non fuit animus huic regi christiano contradicendi suis petitionibus, eo vel maxime, quod obtinuerit pactum fidelis hæc regina Filia sua, ut possit vivere in fide christiana, eamque libere observare. Celebratis itaque nuptiis ducta fuit regina in Tartariam, & post aliquod tempus, veniens hora sui primi partus, dum expectaretur a rege, & a toto regno infans speciosissimus Matri similis: ecce paupercula regina toleratis doloribus acerbissimis, misit ad lucem filium nigrum, & tam deformem, ut monstrum potius, quam infans videretur. Considerate confusionem pauperculæ Matris, & totius aulæ, ast super omnes regis Cassani! qui furore accensus, & affirmans id indicium esse evidens, quod regina adulterata, cum aliquo forte turpissimo æthiope, conceperit, eam una cum partu condemnavit igni comburendam: nec valuerunt gemitus, & juramenta, queis innocentiam suam testabatur, eam liberare: unde videns se deductam ad mortem; dixit: saltem concedatur mihi hæc ultima consolatio, ut confessa, possim habere in sinu infortunatiss. filium meum, itaque moriar consolata: non fuit parum eam obtinuisse hanc gratiam a tyranno, sed Deo ita volente obtinuit: accipiens igitur illud monstrum potius quam infantem, in ulnas, sollicita magis dandi ei vitam æternam, quam suam conservandi temporalem, illico aquam fundens eum baptizavit. Crederetis N.? vix Sacrum Baptisma recepit ille partus adeo deformis, & niger, continuo albus devenit, & speciosus, ut Angelus cœlestis; ita ut admiratus Cassanus, non modo innocentiam consortis suæ cognovit, sed etiam virtutem Sacri Baptismatis: unde & ille, & multi alii baptizati fidem susceperunt. Hanc mutationem tam mirabilem, quam fecit tunc Baptismus in corpore dicti infantis, facit in Anima cujusvis baptizati; sed semel tantum, quia reiterari non potest. Verumtamen absolutio Sacerdotalis prolata super peccatore debite contrito, & confesso eamdem ipsissimam mutationem facit in anima toties, quoties profertur: quinimo tam mirabiliorem, quam major est turpido, & deformitas animæ existentis in peccato mortali, quacumque turpitudine corporali, & naturali: condecorat enim illam gratia divina, cui nulla pulchritudo corporalis est comparanda.

Crediderim nunc vos capere admirandam mutationem, quam facit in anima absolutio Sacerdotum novæ legis: at ut eorum altissima, atque divina prope potestas magis pateat, quam habent supra corpus Christi mysticum, seu supra omnes fideles: sequor sic discurrendo: Cum mox exiveritis vos ex hac Ecclesia, si offenderetis in foro unum æthiopem, non solum nigerrimum, sed vulneribus quoque mortalibus sauciatum, & undique catenis ligatum, atque constrictum, dumque miraremini illum compatiendo: si superveniret quispiam homo, illique diceret: cupisne, Fr. dilectiss. solvi, sanari, & etiam dealbari: & ille flebilibi voce, ac fusis lacrymis responderet: quis hoc non cuperet? imo deprecor, si va-

438

Potestas Sacer. super Corp. Christi mysticum quam sit miranda.

si vales, succurre mihi misero: tunc ille homo diceret: Ego te solvo, sano, & dealbo: quibus verbis prolatis, si illico in conspectu vestro, catenæ & compedes illius miseri Æthiopis disrumperentur: sanarentur omnia ejus vulnera: atque tota turpitudo nigredinis commutaretur in pulchritudinem albedinis: Quid, quæso, arbitraremini de tali homine & de sua potestate? numquid non judicaretis eum non esse solum hominem, sed aliquid ultra? Et tamen certo credendum est majora evenire miracula in Anima peccatoris contriti debite & confessi, quotiescumque Sacerdos elevata manu super eum dicit: *Ego te absolvo a peccatis tuis*. Quid enim sunt catenæ, vulnera, & turpitudo corporis, præ catenis, ac vulneribus Animæ, quibus vincitur, & vulneratur a diabolo, ac deturpatur per peccatum mortale? Possunt utique dici de Sacerdotali potestate illa verba S. Job (42. 24.) *non est super terram potestas, quæ comparetur ei*. Quinimo ausim dicere, non modo super terram, sed neque in cœlo invenitur potestas similis huic admirandæ potestati Sacerdotali, excepta sola potestate divina: quam veritatem ut clare videatis, imo manu palpetis quodammodo.

439. Imaginamini quempiam mercatorem per desertum euntem incidere in latrones, qui non solum spoliant illum, sed etiam vulneribus sauciant mortalibus, & relinquunt: hic miser videns actum esse de vita sua corporali, cogitare incipit de æterna spirituali, & advertit se esse in peccatis mortalibus: suspicit cœlum, & videt paradisum sibi clausum; atque super se judicem Christum cum Sanguineis plagis, quas illi exulceravit suis sceleribus, vibrantem gladium justitiæ ad condemnandum. Respicit infra se, & videt infernum apertum, & ignem æternum ad devorandum se paratum. Vertit oculos ad dexteram, & videt Angelum suum custodem elongatum a se præ fœtore scelerum suorum. Aspicit ad sinistram, heu! ecce adstant demones se accusantes, & expectantes sententiam tremendi Judicis, portaturi animam suam. Contingat tunc transire prope illum miserum non solum omnes reges terræ & Principes, sed etiam omnes cives aulæ cœlestis: nullus, nullus auctoritatem habet solvere vincula peccatorum? quibus anima ejus est colligata. Itaque si miser petat in illa extrema hora, ut a vinculis peccatorum absolvatur, si petat inquam hoc beneficium, a Patriarchis, a Prophetis, ab Angelis, & Archangelis, a Cherubinis, & Seraphinis: esto sint Principes aulæ Cœlestis, esto sint numero innumerabiles, rogare quidem possunt ut absolvatur, sed manum super illum levare, & absolvere illum non possunt. In tanta afflictione igitur constitutus miser moribundus; recurat tandem ad Mariam V. Matrem Dei, quæ portam maternæ pietatis suæ nulli claudit: eadem Mater Dei, esto potentissima cæteroquin; esto misericordissima, esto sponsa altissimi, & regina universi; cum his omnibus rogare potest, ut absolvatur, sed absolvere eum, nec ipsa potest. Interim si contingeret unum minimum Sacerdotem; v. g. illum Neo Mystam, qui necdum primam Missam celebravit, quia tamen Sacerdotalis ordinis plenam potestatem, & auctoritatem jam est adeptus: videnque eum in mortis periculo, illico divertit ad illum, disponit ad pœnitere, audit ejus confessionem, & elevata manu

Potest. Sacer. non datur similis, equidem in cœlo, excepta Divina.

super

super eum, dicit: *Absolvo te a peccatis tuis*: Ecce illico laquei peccatorum, quibus constricta erat illa anima, solvuntur: illico placatus judex tremendus reponit gladium justitiæ: fugiunt dæmones, & Angeli accedunt; clauditur infernus, & portæ cœlorum illi aperiuntur. Hæc est N. potestas Sacerdotis Evangelici. Si igitur ille talem habet potestatem, cui præter divinam nulla comparari potest, nec in terra, nec in cœlo: indigne forsan appellari potest Deus super terram? tamen ita appellantur Sacerdotes a Spiritu Sancto per Cor. Prophetam: *Ego dixi dij estis*: In his quippe fructibus, & operationibus suis nulli assimilantur, nisi Deo Soli: *a fructibus eorum cognoscetis eos*. Unde contemplatus altissimam hanc, & admirandam potestatem Sanctus Joan. Christ. dicebat: *Sacerdotibus datum est, ut habeant potestatem, quam D. O. M. neque angelis, neque Archangelis datam esse voluit*. (Ser. de dig. Sacerd.)

440 Et tamen hæc potestas, esto tam excelsa, minor est, in comparatione potestatis secundæ, quam Christus contulit Sacerdotibus supra corpus suum physicum seu reale. Habet igitur auctoritatem & potestatem ille Neo-Sacerdos, & quivis alius, consegrando panem & vinum, convertere ea in verum corpus Christi, & Sanguinem: itaque in altari offerendi Patri æterno, unigenitum filium in pretium nostræ salutis, sicut oblatus fuit in cruce. Habet item potestatem sumendi idem corpus Domini; & vobis etiam sumendum distribuendi, tam pro cibo spirituali, quam pro medicina. Quæ auctoritas, quo sublimior est, eo minus attingitur ab humano intellectu: idcirco a multis non magni penditur; quia effectus ejus integre non attingitur. Accendam itaque lumen præoculis fidei vestræ, ostendendo fructum operationis Sacerdotalis in altari; & donum, quod de manu ejus percipitis, quotiescumque communionem sumitis, donum, inquam, tam admirabile, & magnum, quam nec omnipotentia divina majus facere, nec sapientia invenire, nec bonitas ejus potest dare: quia filius Dei in illo omnes nobis dedit suas divitias: teste sacro Conc. Trid. dicente: *Salvator Noster hoc Sacr. instituit, in quo divitias divini sui amoris erga homines voluit effundi* (Sess. 13. c. 2.) Notate N. *voluit effundi*, totum, non dare partem dumtaxat.

Potest. Sacerdotalis, sup. corp. Christi reale, quo sublimior eo minus æstimatur, quia non attingitur.

Et quod ita sit, observandum est, quod omnes divitiæ, Filii Dei incarnati, consistant in trina specie bonorum: nempe Primo: in eo, quod habet ut homo tantum: Secundo: in eo, quod habet ut Deus tantum: Tertio: in eo, quod habet ut homo, & Deus simul; sed omnia in admirabili Sacr. altaris contulit: ergo contulit omnes suas divitias. In eo quippe Sacr. dat nobis verum corpus suum, non mortuum utique, sed vivum: quia, *Christus resurgens a mortuis jam non moritur, mors illi ultra non dominabitur, inquit Apost.* (Rom. 6. 9.) Itaque cum Sanguine & anima, ac tota humanitate sua: & hæc sunt omnia bona ejus, tamquam hominis tantum. Porro, si ibi est Christi humanitas, est divinitas quoque, propter illam admirabilem connexionem humanitatis, & divinitatis in unitate personæ: & per consequens, omnes suæ divinæ perfectiones, potentia, scilicet, sapientia bonitas, & hæc sunt bona, quæ habet, ut Deus tantum. Tandem dedit

441 *Christ. in Sac. altaris dat nob. omnes suas divitias.*

dedit nobis in eodem Sacram. totum meritum passionis suæ amarissimæ, & redemptionis pretium, offerendum Patri æterno pro peccatis nostris quotidie, sicut oblatum est semel in Cruce: & hæc sunt omnia bona ejus, quæ habet ut homo, & Deus simul: quia nec solus Deus potuit pati, & mori; nec solus homo redimere. Ecce igitur quam merito dicit Sacrum Conc. Trid. quod in illo admirabili Sacram. Altaris, quod Sacerdos conficit, Salvator Noster omnes divitias suas nobis conferat. Considerate nunc N. quantum donum accipitis de manu Sacerdotis, tantum utique, quo majus dari non potest ab ipso Deo, esto sit omnipotens. Quid ultra? Si in Angelos invidia cadere posset, haberent utique, quod nobis invideant, dum aspiciunt nos cibari hoc Sacram.; quo illis cibari non est concessum: quia tamen in eos invidia cadere non potest, contendunt hoc Sacram. in altari assistendo venerari, Angeli boni, quod mali contremiscunt: ita testatur S. Agust. dicens: *Et Angeli conficienti* (Sacerdoti) *quasi famuli assistunt: & super hoc tam insigni privilegio, stupet cœlum, miratur terra . . . . horret infernus, contremiscit diabolus, & veneratur Angelica celsitudo.* (in Psal. 37.) Ecce quam magna dignitas, potentia, & auctoritas Sacerdotalis! *a fructibus eorum cognoscetis eos.*

443 Natura, & universus mundi orbis obstupuit super potestate, & auctoritate Josue, quando voci ejus sol obediens immotus per unam diem integram substitit: sed magis utique obstupuisset, si Josue solem de cœlo descendere fecisset in terram. Et tamen licet id fecisset, fecisset minus, quam facit Sacerdos in Altari; hic enim non Solem creatum, sed increatum Solem justitiæ Dominum Nostrum Jesum Christum unicum Dei Filium sua voce, seu verbis consecrationis, quotiescumque illa super pane & vino profert cum debita intentione, de cœlo descendere facit ad Altare. Itaque in Altari renovanda sunt, ab illo Neo-Mysta, & renovantur a quovis Sacerdote Christiano, miracula, non illa, quæ fecit Josue apud Gabaon; sed illa quæ quondam facta sunt in alvo virginali. Non præsumerem forte dicere tantum, nisi innixus testimonio præstantissimi Doct. S. Ecclesiæ Augustini: auscultate, quæso, ejus verba: *O veneranda*, inquit, *Sacerdotum dignitas, in quorum manibus, velut in utero virginali, Dei Filius incarnatur.* (in Psal. 37.) Unde tantam dignitatem, idem S. Doctor in semetipso admiratus, & veneratus, exclamabat: *O felix exercitium! qui creavit me (si fas est dicere) dedit mihi creare se: & qui creavit me sine me, ipse creatur mediante me!*

Si igitur, juxta testimonium Domini, excellentia & dignitas creaturarum cognoscitur, *a fructibus earum*: dicendum venit utique dignitatem & auctoritatem Sacerdotalem præstare multo potestati Ezechielis: Si enim ille vivificavit corporaliter ossa arida virtute vocis suæ: Sacerdos vivificat spiritualiter animas mortuas, virtute suæ absolutionis. Præstare quoque auctoritati Josue, plus est enim recreare increatum solem justitiæ, & de cœlo in terram advocare; quam Solem creatum in cœlo per unam diem sistere. Cum majori itaque ratione, de illo Reverendo Neo-Mysta, & quolibet alio Sacerdote Evangelico, vos dicere debetis, quam Ecclesiasticus de Josue: *Magnus secundum nomen*

culæ facta in utero Virginis.

a altari renovantur miracula.

men suum: Maximus in salutem electorum Dei. & respiremus.

PARS SECUNDA.

443 Jam intellexisse vos arbitror, nec dubito credere, quam magna sit dignitas Sacerdotum Evangelicorum, atque auctoritas; sequitur itaque, quod veneratio quoque maxima, juxta maximam eorum dignitatem, eos deceat a populis. In Sac. Scriptura veteris testamenti constituit Deus per Moysen tale mandatum: *qui superbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, moriatur homo ille, cunctusque populus audiens timebit* (Deut. 7.) Si igitur tantum honorem præstari voluit Deus illis Sacerdotibus, qui nec dignitatem habuerant corpus Dominicum consecrandi, nec auctoritatem absolvendi a peccatis; sed umbra dumtaxat Sacerdotum novæ legis erant; quid putatis quæso, de his esse dicendum? Venerationem & obedientiam, quam populi fideles tenentur præstare Sacerdotibus Evangelicis, efficacioribus verbis exprimere vobis N. ego non valeo, quam dicendo, quod Deus ipse in suam personam id totum accipiat, quod fit eis, sive honor sit, sive injuria: ita testatus est Dominus in Evangelio, proprio ore loquens ad illos: *qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit* [Luc. 10.] Unde S. Jo. Chrysost. ait: *An ignoras quid sit Sacerdos? Angelus utique Domini est: si despicis, non illum despicis, sed Deum, qui illum ordinavit, dicens: qui vos spernit, me spernit.* (hom. 2. Epist. 2. ad Thimoth.) Sancti, qui Sacerdotes non fuerant, quantum honorem Sacerdotibus præstiterant, recensere temporis brevitas, cui studeo, non sinit: unum tamen inter mille auditote. Abbas S. Antonius, quem novistis tanta fulsisse Sanctitate, quantam & Reges venerabantur, & dæmones contremiscebant, ita ut audito nomine dumtaxat Antonii, fugiebant a corporibus obsessorum: & tamen cum Sacerdos non esset, genuflexus Sacerdotum osculabatur manum.

Sacerdotes quanta decet Veneratio?

Novi quidem multos arbitrari, periculosum non esse sibi, ad minus eos Sacerdotes inhonorare & & contemnere, quos scandalosos, & minus bonæ noscunt vitæ; sed non arbitratur ita B. Abbas Pascasius: imo talem reliquit admonitionem omnibus, scriptam: *quamvis mali sint Sacerdotes, non sunt contemnendi; sed in eis venerandus est ille, in cujus nomine veniunt.* Nec tacere possum Seraphicum P. nostrum Franciscum: hic præ humilitate indignum se reputavit dignitate Sacerdotali, idcirco Sacerdos fieri noluit; veruntamen ita reveritus est Sacerdotes ut Christum Dominum, non attendendo, an boni sint, aut mali: unde in testamento suo, quod nobis reliquit, loquens de Sacerdotibus, dicit: *Nolo in ipsis considerare peccatum, quia filium Dei discerno in eis.* Legitur itaque, quod quondam, ad verecundiam nonnullorum & confusionem, qui scandalizati de mala vita cujusdam Presbyteri murmurabant, ejusdem illac transeuntis manum genuflexus fuerit osculatus: merito utique: quia ut docet Theophil. (in 20. Jo.) *Sacerdotes honorandi sunt, ut Deus: & quamvis indigni sint; quid hoc? Divinorum donorum ministri sunt, & gratia operatur per ipsos: non enim indignitas eorum gratiam prohibet.*

444 *Sacerdotes etiam mali, sunt eo rdos*

Non possum tamen, neque debeo tacere, quod vita Sacerdotum splen- 445

Digitized by Google

Sacer. esse pure & sancte debeant vivere.

splendor debeat esse populorum, dicente Domino. *Vos estis lux mundi*: Itaque, *necesse est*; inquit S. Jo. Chrys. *Necesse est Sacerdotem ita esse purum, ac si in cœlis ipsis collocatus, inter cœlestes illas virtutes medius staret.* [hom. de dign. Sacer.] Quod est Sol inter sydera, hoc est inter homines Sacerdos. Sicut ergo, quando Sol obscuratur, in admirationem universus commovetur mundus, nullus eum non spectat, nullus de eo non loquitur; ita profecto si vita Sacerdotis obscuretur vitiis, in admirationem, & oblocutionem movetur totus populus, atque omnes scandalizantur. Unde venit, ut boni quoque propter malos dedecora patiantur, & infamias. Monet quidem mox laudatus S. Jo. Chrys. fideles universos, dicens: *melius est propter bonos etiam malos fovere; quam propter malos etiam bonos contemnere*: (hom. sup. Matt. 25.) est homines, juxta fragilitatem naturæ corruptæ, quæ pronior ad malum est quam ad bonum, operantur contrarium: non verentes investigare acta Sacerdotum, & judicare: quamvis illos Deus sibi soli servet iri judicatum: & quidem tanto acerbius, quanto altiori eos dignitate donavit.

446 Auscultate, quæso, una mecum, Reverendi Sacerdotes, & præsertim Tu. charis. Fr. Neo-Mysta, auscultate, inquam, quid nobis intonet Sacra pagina. *Data est*; ait, *vobis a Domino potestas, & virtus ab altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur: quoniam cum essetis ministri regni illius, non custodistis legem justitiæ, nec recte ambulastis. Horrende & cito apparebit; quoniam judicium durissimum his, qui præsunt, fiet. Exiguo conceditur misericordia, potentes autem potenter tormenta sustinebunt.* Hucusque Sacer textus [Sap. 6. 4. & seq.] Tu ipse, amantissime Frater, audisti, quam sublimi potestate a Domino instructus es inter homines: cave igitur ne minus digne ea utaris, itaque potentia tormenta olim subeas. *Grandis dignitas Sacerdotalis, sed grandis ruina, si peccat*, inquit S. Hier. (super Ezechielem lib. 2.) Noli arbitrari, Reverende Frater, a modo, si peccaveris, quod absit, mortaliter; peccatum tuum fore, sicut hactenus, multo enim magis Divina Majestas a Sacerdote peccante contemnitur, quam a sæculari: itaque difficilius ei venia quoque indulgetur: Audi veritatem hanc deductam ex SS. pag. Peccavit Angelus primus: primus peccavit & homo: hic tamen obtinuit veniam, non ille: quare hoc? Respondet Vates S. Isaias (26. 10.) dicens: *In terra Sanctorum iniqua gessit, & non videbit gloriam Domini*: Et quid aliud est Sacerdotalis ordo, nisi terra, & civitas Sanctorum quinimmo domus Dei, teste Apost. dicente: *Fratres jam non estis hospites & advenæ, sed estis cives Sanctor. & domestici Dei*. Et quid est Sacerdos? *Angelus utique Domini est*, inquit S. Jo. Chrys. (loco sup. cit.) Considera ergo quam periculosum! quam horrendum peccare Sacerdoti!

Sacer. quam horrende judicandi?

Et tamen proh dolor! utinam non inveniremur plerique morum tam corruptorum, quam admiratur ipsemet Deus noster, & quasi conqueri videtur de nobis, per Vatem suum S. Jer. dicens: (11. 15.) *quid est, quod dilectus meus, in domo mea, fecit scelera multa?* q. d. mirum est, quod sæculares fideles me, Creatorem suum suis contemnant sceleribus; sed quomodo possibile est? quis umquam crederet fore, ut 447

Sacerd. mores corrupti redarguntur

Digitized by Google

idem faciant dilecti mei Sacerdotes, in domo mea ordinis Sacerdotalis; quos majori auctoritate instruxi, quam Spiritus cœlestes: & posui in Ecclesia, tamquam Solem in cœlo, eis dicens: *luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona*? Ah utinam quippe, ubi lucere deberent Sacer. exemplis bonis, doctrina, & Sanctitate, ibi malis potius non scandalizarent, & obtenebrarent; quia, *obscuratus est Sol a fumo*, juxta prophetiam Evangelici Prophetæ (Apoc. 9. 2.) Vidit quondam S. Joannes Apost. talem fumum de terra cœlum versus ascendere, ut Solem obscuraverit: *& obscuratus est Sol a fumo*; Quid putatis per fumum hunc designari, nisi concupiscentias mundanas? quidve per Solem, nisi Sacerdotes? quorum plerosque ita cupiditates terrenæ obnubilavere, ut non minus studeant eis, quam sæculares. Bene de talibus vaticinatus est Isa. (24. 2.) dicens: *erit sicut populus, sic Sacerdos*; Multi quippe Sacerdotes moderni sola veste Sacerdotali & clericali, a reliquo populo distinguuntur, non autem per humilitatem, honestatem, mansuetudinem, & morum sanctitatem: quia, juxta mox laudatum Vatem: *obscuratum est aurum*, Sanctitatis; *mutatus est color optimus*, morum Religiosorum. Verbo dixerim, feliciora erant tempora illa, quando aurei Sacerdotes in ligneis celebrabant calicibus; quam moderna, in quibus celebrant in aureis calicibus lignei Sacerdotes.

Restat N. ut concludam sermonem meum verbis Patriarchæ S. Jacobi, qui Angelo Domini dixit quondam, *non dimittam te nisi benedixeris mihi*. (Gen. 32. 26.) sequentes itaque Jacob. dicamus & nos Reverendo huic Neo-Mystæ: non dimittemus te, nisi benedixeris nobis. Amen.

ISTO'

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO XVI.

SLAVO = BOSANSKI

O D

DOSTOJANSTVA MISNICSKOGA.

U komuſe ukazuje, da ù Czarqui vojujùchoj mochi, izvan Boxie, vechæ od miſniçkæ neimà: zatoimſe i poshtenje najvechæ prijstoi.

Magnus ſecundum nomen ſuum, maximus in ſalutem electorum Dei. Eccli. 46. 1.

Velik po imenu ſvomu, najvechi za ſpaſegne obrànie Boxie.

418 NEſumglim ja N. davamje svima poznano, da stvoritegl svemoguchi: kako, za ukazati moguſtvo svoje, stvorri neizbroena stvorenja: onako za ukazati mudroſt svoju i dobrotu, niehi uçinio svihu jednakì; nego nikà od niki izvarſnittiha, po nàravi; à nikà od niki izvarſnittiha po milloſti, i podpunniha. Mi nishtanemagne poznati izvarſnitoſti gniovè, i suditi po drugomu nemoremo, nego po ploddu, illiti po dillì, koja çinæ: poçemubo mì, molimvas, poznajemo, daje stablo jedno izvarſnittihe od drugoga, nego po ploddu; okuſivshi, to jeſt, voche jednoga i drugoga? Poçemuli poznajemo i sudimo, daje Sunce od misècza stvorenje izvarſnittihe? po ploddu doiſto: zashto plod, illiti zrake Sunçanæ, i svitlieſu od miſeçni, i Kripoſnihe: zatò zemgli mloggo jaççu pomoch dajuh za ploditi traave i voche na sebi; à ruude, i drago kamenje ù sebi. Ali za prikuçitiſe boglie k'odluci mojoj: Megju dva çovika, recitemi, po çemu mi poznat moremo, daje jaççì jedan od drugoga, dok ne vidimo ù dillu, da more ono jedan uçinit, shto drughì nemore? niti dobrotæ gniovæ moremo suditi, i kripoſti inaçihe; nego po ploddu j dillì: akolu, to jeſt, dilla jednoga boglia nego drugoga, i kripoſniha. Ovu iſtinu nie potribæ vishe ukazijvati, buduchi onna iſtekla iz vrilla od iſtinæ, kadano reçe uçenikom svoim, i Apoſtolom: *a fructibus eorum cognoſcetis eos*: od djelà gniovie poznachete, velij, gni. Ako dakle od plodòvà, i djelà, koja tko çini, izvarſnitoſt gnegova, doſtojanſtvo, i velliçanſtvo poznàjese: shto procigniujete daſe ima rechi danas od onnoga mladoga Miſnika? Shtoli od izverſnitoſti gnegovæ, doſtojanſtva, i oblaſti priviſokæ? Csovika

varſnitoſti ſtvoriti mi poznajemo po ploddù gniovè.

vika oſtaljem príliçna gledáte ú gnemu, iſtinaje, po naravi: al kad promotrite dilla i plodove, svarhu koſmuje dáta od goſ. Boga oblaſt po milloſti: Vichete iſtí s' Czarqueniem vapiti govorechi: *Magnus ſecundum nomen ſuum, maximus in ſalutem electorum Dei*: daje on vellik po imenu svomu, á najvechi polak spaſenja obránie Boxje. Ovoſam odluçio i ukazativam ú dànash. govorenju: tojeſt, daje megjuſvim ſtvorenjem najvechi, u Czarqui vojujuchoj, Miſnik. Meni nemanka koriſt ú ovom govorenju iſtinaje, zashtochiu ukazat, daje *vellik porad imena svoga* miſniçkoga, od kogaſam i ja, premda nedoſtojno, dioník. Ali nemanka koriſt ni vama N. zashtochiu ukazat takoger, daje *najvechi polak ſpaſenja obránie Boxje*: u broju koizie, imamſe uzdati, daſte i ví svikollici. Kolliko dakle já imam biti vrúch u gouorenju zaradi koriſti moje; tolliko ví imate naſtojati ú múçanju, zaradi koriſti vashé. I poçinam.

449 Buduchi iſtina, kako evo rekoſmo, da izvarſnitoſt i mooch ſtvorenjá, koizimſu darována od ſtvoriteglia, od plodóvá gnioví poznajeſe: nenaodimſe vrídan razabrati, megju vellikim Vojvodom púka Iſzraelskoga Joſuom; i slavnim Prorokom Svetim Ezekielom, koi je od gni izvarſnitihi, i moguchihi? dillabo jednog i drugoga uzvelliçana gledam ſavishe, i çudnovata. Evvo vidim ú ogledalu SS. Liſtóvá, da dojde prorok S. Ezekiel ú jedno pogle, i ſtadde svarhu gromiglé velliké suhí koſtí, martvie neka Boog zna od kolliko vrimena: i zavappi, po zapoviedi Boxioj: *Offa arida audite verbum Domini*: O koſti suhe, poslushajte, velí, riç Boxiu: vi imate oxiviti, i uſtati, i imadeſe od vas uçiniti tâbor, illiti voiska. Boxe neumarli! shto vidim udigl! Evvo odmah grohat, i maknutje megju onim koſtma uçiniſe: svaka koſt svoga skloppa illiti miſta, traxi: glave priſtavgliajuſe k' vratovma, vratovi k' parſima, i tako oſtaala: kada ſve izhaodishe miſta svoja, i priklopishe ſe, xilleji povezashe, mæſo naraſte, i koxa sve prikri: *& ingreſſus eſt in ea Spiritus, ſteterunteque ſuper pedes ſuos exercitus grandis nimis*: i unige, velí, S. pijsmo, ú gni duh, i stashe na noghe svoje vojſka velle golema. Niſuli ovó vellika dilla, i çudnovata? Al níſu magná ona, koja, ú iſtom ogledalu svetoga pijsma, gledam od vellikoga Vojvodæ Joſua. Ovi, kad vogjashe púk obraani ú zemgliu od obechianja, megju oſtalim junashtvi svoim: Buduchi izashli na boj suprot gnemu kod Gabaona pét kraaglia s' vojskama svoím: ne samo, s' junaçkom slobodom udri na gni u jutru ranno prie zoræ, i gni pridobí: nego buduchiſe sunce prikuçillo da zajde, pobojavshiſe, damu tmine nochnæ oniziu, koi bixahu, neotmu: sardito zavappi: *Sol ne movearis*: Sunce daſe niſi maklo: kako rekavshi: gledaj dobro Sunce, i poslushaj, nechiu da hitísh zaachi, nego ochiu dami svítish, doklem cillovitu uçinim, i podpunnu oſvetu nepriategliom púka moga: i evvo, ó çudnæ ſtvári! *In iracundia ejus impeditus eſt Sol, & una dies facta eſt quaſi duo*: U Sarçbi gnegovoi zabragneno bij sunczu zachi, i uçiniſe jedan dan dug za dva. I tako satarvshi nepriatelie, uvede srichno púk Boxi ú zem. od Obech.

Sjen, illiti priliKa mochi MiſniKá nozaK dovedena iz Starog zaK.

Uzvelliçána jeſu doiſto, i çudnovata reçená djella jednog, i drugoga, niti morremo mi razabrati, 450

ilſu

ilſu vechia Ezekjelova, koí glasom svoim oxivi, i uskrisi suhe kosti? il Josuova, koi zapovidju svojom ustavi sunce za cio jedan dán? I pák, ako pomglivo i virno promotrimo moguuſtvo onog mladog Misnika, kojmje nakichen, i darovan od Svemoguchega: náchichemo doisto, da on, ne samo jednáka, obbodvoici reçenoj, nego josh vechiá mlogo, i çudnovattiha dilla imá çíniti. I sve moguſtvo gnegovo, i kripoſt, zdarxiſe u dvoſtrukoj oblásti; darovanoj od Isukarsta Misnikom novoga zákona: jednu imajú svarhu tiela gnegova dillorednog illi skrovitoga, á drugú svarhu oçitóga: al jedna i drugá ová oblast, nesamose imá rechi nebeska, nego sasvim Boxanstvená. Parvuhim dopusti, kadno reçe: *u istinu govorim vami: Kojagodi zavexæte na zemgli, bichæ zavezána i na nebesij: ikojagodi odrishite na zemgli, bichæ oddrishena i na nebbu*. Po koim ricma zlamenujese onò privisoko moguſtvo, koje imá svaki Misnik od novog zákona odpushtati grie i úzdarxavati, takoger pokoru otteshçavati, naregjujuchi za gni, i oblakshavati.

loob misn. darxisetú vostruKoj blasti.

441 Vi, Bratjo pridrágá, neprocigniujete mloghi za velliko ovæ oblasti i moguſtva, zato, zashto vidite, daje mloghim dopushtena: il doisto zató, zashto zlamenovanja reçenie riçij nedokuçujete podpunno: inaçie, kadbi viddili misnika, da dignuvshi rúku svárhu jednoga grishnika skrushena, i ispovigena, govori: *Jate odrishujem od griha tvoih:* zaçudivshise ví istí, s' xudiama zajedno zavapiljbi: *quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?* Tkoh more odpúshtati grihe, izvan samí Boog? Tkoje dakle oví? sam çovik biti nemore, buduchi dase Boxanstvenim sluxí moguſtvom. A' navlastito takobi zavappilli, kadbi viddití mogli okom pameti vashe, i dokuçiti çudnovatú onú prominu i priobraxénje, koje bívá ú dúshi grishnika oddrishenoga po kriposti reçenoga moguſtva, i oblasti. Nishtanemagne, za otvoriti vama, koí nerazumiete, niti dosegunt morete podpunno ovæ promminæ, za otvoritvam, reko, oko od pameti vashæ, i virræ, na poznanje, xelim, dase spomenete od onoga, shtoste od pripovidaláczá vashi, i pastírá çulli vishe pútá: to jest, dasu dvie daskæ pokoim, u zákonu ovom od millosti, uffativshise za gni, morese izplivati iz potopa od griha. Pervajé S. karshtenje: i za ovuse imaju svi prisatiti, koise ochæ saraniti, inaçie dachæse utopiti sumglé neimá. Ovase nishtanemagne fattá jednóç samo: zashtó ako tko posli upáde u grih smartni, ovise vishe prisatiti nemore, niti isplivati po gnoj, i saranitise. Drugaje daska Sacramenat od pokoræ, illiti ispovidi, po kojoj isplivajú, i saragniujúse pravovirní, akojése spodobno prisatæ, tolliko pútá, kolikogodir pútá sagrishæ poslie karshtenja, i uppádú ú potop od griha smartnoga, ne inaçihe. Sada dakle imase znati, da istu prommínu, i plod, shto çiní Sacramenat od karsht. u dúshi jednoç, çiní Sacr. od pokore, illiti ispoviedi spodobno uçignené, kollikogodirga púta grishnik primí. Kakvu pák promminu u dúshi çini Sacr. od karsht. ukazachiuvam po jednoj hishtorij, illiti iskazanju zabilixenu od stáriæ; za dovestivas lashte ú poznaje plodda, i çudnovaræ promminæ, koju çiní ú dushi Sacr. od spodóbnæ ispovidi, po odrishenju misniçkomu.

Misn. moçus. zashtose od mloghi ne poznaje?

dvisu samo daskæ, poKoim morese izplivati iz potopa od griha.

Shtiese u kgnigga od iskazagni 442
stárie,

Iskazanje poKomse u Kazuje çudnovati plod S. Karſ. i Sac. od poKora.

ſtàrie, po zabilixenju S. Antonina: da, u niko vrime davno, Kashan kragl Tatarski, izashavſhì iz ſvoga Kraglestva S' vojskom od 200. iglidá, uzbuççi svellikim satrenjem blixgnà, á digliah kraglestva ſtrahom: ú koe vrime ovì nevirnik çuvshi, da ú kraglia Hermenskoga, karſtjanina, imáde ghizdava kchí, i rike lippotæ, posla kgnemu poklisáre, ishtuchijú sebi za kragliczu, i buduchi dobítjem srichian, i tollikom jákí vojskom, neſmide ovíkragl karſtjanski ſupprotivitiſe gnegovu proshenju; návlaſtito buduchi po ugovoru, obdarxao, da kraglicza, gnegova kchí, more í kod gnega xiviti ú virri karſtjankoj, i slobodnojú obsluxivati: i tako uçinivshiſe zaruçenje, i pijr goſpoſkí, odvedena bí ú kraglestvo Tatarsko; i posli nikolliko vrimena buduchi doshao dán od parvoga gnæ porroda, kadſe çekaashe od kráglia, i svega kraglestva dittesche ghizdavo i plemenito, priliçno Materi, evvo siromashka dade na svitloſt sina czarna kako arapçe, i tolliko pogardna, kolikoſe çignáshe strashilo vishe, negoli diete. Promislite siromashicæ Materæ xaloſt, smutgniu svega dvóra, i sarçbu kraglia Kaſsána: koi ſcinechi daje tó zlamenje oçito, da diete nie gnegovo, nego daje kraglicza nevirſtvo gnemu uçiniſa s' kakvimgod pogardnim arapinom: niti suzze i plaç gnæ, ni zakletve mogoshe zabraniti, dajú ſporoddom zajedno, daſe na oggniu saxexe, ne oſsúdí. Koja videchiſe dovedena na ſmart, i na saxganje, reçe: bari, bári, za uttishenje moje najposlidgnæ, buddimi dopúshteno, daſe iſpovidim pomom zakonu; paak, da mogu imat ú krílo nesrichnó tó moje dítteshcze. Nie mallo da od nevirnika immade ovo utishenje; alga immáde zashto Boog tako ottje, za pokazati plodd çudnovatí S. Karshtenja. Uzamshi dakle onó strashillo vishe, nego diete, i buduchi pomgliva, i brixna vechma xivotom gnegovim viçgním, negolli svoim vrimenitim, udiglga karſti, vodom polivajuchi. Biſteli virrovali N.? kakko prími S. Karshtenje, oní porod pogardní tolliko, i czarní, udiglse prommíni, priobrazi, i prosja, uçinivshise bio, i ghizdav, né inaççihe, nego kako jedan Angelak nebeski: tako da zaçudivshise Kaſsan, ne sámo poznade neoczquargnenje zaruçnicæ svoje: neg' joshter, i kripoſt S. Karshtenja: odkud i on, i mloghi drughiſe obrátishe na právu virru katholiçanskú. Ovú dakle promminu, i priobraxenje, kojæ uççini karshtenje tada ú tílu onog dittescza, çiní vazdá ú dúshi onoga tkoſe karſtí, í josh tolliko vechjú, kollikoje vechiá grubbochia duhovná od griah, svarhu svakæ naravnæ tileſnæ, alí samo jedan pút, zashto drughi puut karſtitiſe nie dopushteno.

Nishtanemagne, oddrishenje miſniçko, izreçeno svarhu grishnika skrushena spodobno, i ispovigena, çiní iſtó, iſtó promignenje ú dúshi gnegovoj, i priobraxenje, ne velim jedan pút; nego, *Septuages*, *septies*, kollikogodirmuje púta potriba, veli Goſ. ú S. Ivang. zashtojú nakichiá milloſtju Boxiom, Kojojse nikakova lippota tilleſná nemore primienití.

Imam sciniti da razumiſte çudnovatú promminu, koju çini ú dúshi oddríshenje miſniçko. Ali da gniovo privisokó, smiem rechi blizu Boxanſtveno, moguſtvo vechma buddæ oççito, kojæ ímadú svarhu tíla Iſuk. ottajno-

443

gæ,

ga, illíti svarhu svihú pravovirníe ú S. Czarqui katoliç. slidim ovako razgovarajuchiſæ. Kad vi izajdete sad iz ovæ Czarquæ, da nágete tamo na dvóru jednoga Arapina, ne samo czarna, cuxna, i pogardna, nego joſter ú ſingirí, i ú negba olovom zalivenim; i izragnena smartnim ranama: i doklega xalite gledajuchi, da priſpie, illiti izáge iznenada jedan çovik, i damu reççæ: draghi, xelishli biti ozdravglen, oproshchen od singíra, i pobiglen, nekasi liep kako i oſtáli gliudi. A' on plaçuchi, i suzze prolivajuchi, da odgovori; ah Brate! tko nebi tó xelio? nego ako mores pomozime nevoglna, i neſrichna: Tada da oni çovik reçæ: jate razvezujem iz tie ſingírá, ozdravgliam, i çiním liepa i bijla: shto rekavshi, da udigl ondi na vashe oççi, singíri ſpádú i negbe s' onog xaloſnoga Arappa, da udigl ozdraví od svoji ráná, i daſe uçiní bio, líjp, i ghízdav: shtobiſte ví rekli, molimvas, od toga çovika, i od moguſtva gnegova i kripoſti? Nebiſteli súdili da on nie samo çovik, nego nishto vishe? I pák temeglitoſe imá virrovati, daſe vechiú dogágiajú çudeſa ú dúshi jednoga grishnika skrushena pravo, i iſpovigena, kollikogodir pútá dígnuvshi rúku miſnik svarhu gnega, reçæ: *Jate oddriſujem od griha svoji*: zasho udiglſe raſtargnú singiri djavaoski, na onoj dúshí, udiglſe izlijçæ ranne i grubochia duhovna od grihá, kojaje pogard nihá, negoli ikakva tíleſná. Mogúſe dakle ú iſtinu, od moguſtva miſníçkoga rechi ríçi onæ S. Joba *Non eſt ſuper terram poteſtas, quæ comparetur ei*: da svarhu zemgle neſmá moguſtva koebiſe gnemu moglo prímieníti. Paçe josh smiem rechi, ne ſamo na zemgli, nego joshter ni nabebu nenaodiſe priliçno çudnovatom ovomu miſníçkomu, moguſtvo, Izvan Boxiega ſamo: i za iskushati ovú iſtinu, i viditi oçito.

Nuth mislimo na priliku, dá jedan targovacz igituchi priko púſtignæ namiriſé na rázbojnike, koiga neſamo porobglena, nego izragnena ranama ſmartnim oſtavé. Oví xalloſtan videchi, daje gnegov xivot tileſni ottishao, zashto priboliti raná nemore, poçné misliti ó xivotu duhovnomu illiti viçgnemu: i oſsitíſe, daje ú gríhu Smartnomu: zató, ako gledá nadaſe k' nebu, viddí, damuje raj zatvoren, i da ſtrashní ſudacz Iſukarſt s' karvavim ranama, kojemuje zlochiam svoim povridio, treptí maçom pravdæ ſvojæ, za oſsuditiga ú muke viçgnæ. Ako gledá podaſe, viddí pakao ottvoren, i ogagn viçgni za proxdrietga pripravan. Akoſe okreche na deſno, viddí daſæ odmakao podalleko Angeo gnegov ſtraxanin, zarad ſmtráda gríha gnegovi. Akoſe obazirá na líivo, jao gnemu! evvo priſtupilli drakúni, koiga oſvagjajú, prid sucem, i çekaju oſsudu, za nositi dushu gnegovu.

Daſe pák dogodi, da onda mimognega projdú ne ſamo svi krágli i Ceſari zemaglski, nego joshter svi dvorrani (koi niſu miſnici) nebeski: ni jedan, ni jedan oblaſti neimá niti moguſtva oddriſitſga iz singjirà djavaoski, i od gríha gnegovi. I tako dabi ú tolli koj potribi, na ças od ſmarti svojæ prosio ovo dobroçinſtvo, i pomoch, od Patriarchi, od Prorooka, od Angelá, od Arkangelá, od Kerubiná, od Serafiná: prem daſu velliki, i mogúchi poglavari dvóra nebeskoga, prem daſu broem neizbroeni, niti ſvi zajedno, ni nijedan od gni more dignuti rukæ svarhu gnega, i oddrishitiga od griha, i opproſtiti od sin-

444

Oblaſti Miſnicskoj, neimá priliçne na zemgli ni na nebu, ſzvam Boxanſtv.

od singiná duhovni. Utollikoj potribi, i xalosti, nevoglni bolesnik, na izdannutju svomu, nekase utteçe najposlí k' Marij, Majci Boxioj, koja viátá millosardaja svoga nikomu ne zatvorrá: islá Mati Boxia, premdaje inaçie primogúchia; premdaje primillostiva; premdaje zaruçnicza Privisokoga, i kraglicza svega svíta shirokoga; salvim tizim molliti suucza moxe, dase odríshi, ali ruukæ svarhu gnega dignut, i oddríshitiga ni onna nemore. Megiutò, dokse josh dúsha gnegova stilom nie táslala, dase dogodi, da onda igæ jedan najmagni misník, na priliku oní mládi, kosí premda josh nie ni parvæ misæ rekao, mishtanemagne, zashtojæ réda misniçkoga oblastju i mogustvom oruxan, i çujuchi onoga xalosnoga tako vappiti, da kgnemu pritarçæ, i çuvshi ispovigene sve grihe gnegove, na právoga pokajanje nagovorivshi, digne svarhu gnega ruku, i reçe: *Ego te absolvo a peccatis tuis:* Jate odrishujem od gríha tvoji, Evvobi udigl doisto uzze od griha; koim biashe zapetgliana dúsha gnegova, rastargnulese, i spalle: udigl strashní sudacz umíren, digaobi maç pravdæ svoje, od osudæ gnegovæ: udíglbi pobignuli drakúni, á Angeli pristupili: zatvoriobise pakao, á vratabimuse rajska ottovorilla. The jedase tko smie suprotivit ovoj istini, il svarhu gnæ sumgliti? buduchi izashla iz studenza od istine: kako svidoçi S. Ivan. *quæcumque solveritis in terra, erunt soluta & in cœlo.* Akoje dakle oblast misniçka, i mogustvo tolliko, damuse, izvan Boxiega, príliçno nachi na zemgli nemore, ni nanebu; zashtose nebi mogli nazvati Bogovi zemaglskí: paçe takosu nazvani od duha s. po okrug. Proroku. *Ego dixi dij estis:* Jasam, velí, rekao Bogovi jeste: *A fructibus eorum cognoscetis eos:* po gniovim plodovi imate só poznati, ú koizimse samu Bogu prílikujú: odkud, S. Ivan krisostom promislivshi privisoku oblast ovú i çudnovatú, govorí: *Misnikomje dána moch, koju B. svem. nitje ottio Angelom da dána budæ, ni Arkangelom.*

I' páková oblást, premdaje tolliko visoka, joshje magnia pram oblastju drugom, kojú Isuk. dade Misnikom svarhu tiela svoga putenoga, pravog, i oçitoga. Imá dakie mooch, i oblast, oní Mladi misnik, i koimu drago drughí; posvechijuchi kruh i víno; obrátiti ú istinnito tílo Isusovo, i ú karv. I tako prikazati Oczu viçgnemu sína jedino rogenoga, za cienu odkuplenja nashega, kakonoje prikázán na krixu. Imá takoger oblast á svoja parsa primati istó tilo Isusovo, i vama, da primate, razdiglivati, tolliko za pichiu, kolliko za *likariu* duhovnú; koja oblast kollikoje vechiá, í çudnovattiha, tollikose od níkie magne procignujæ: od onízihu, to. j. koi pametju svojom gliuskom dosegnuti plodda gné nemogú. Al nuth da uxgam svitlost prid oçima virre gniovæ, ukázávshi plodd dillovanja misniçkoga na ottaru, i daar, koi primajú od rukku gniovi, koigodise pút priçeshchiujú. Dárje, velim, oví tolliko vellik, kolliko niti Boxie mogustvo vechega uçiniti, ní mudrost vechega iznachí, ni dobrota vechega morenam dati: zashto namje ú gnemu sín Boxí dao sva svoja Bogastva kakomi svídoçi S. Sábor Tridentinski, govorechi: *Spasitegl nash, ovi Sacramenat uçini, ú komu bogastva gliubavi svojæ Boxanstvenæ, pram gliudma, otje dase izliub:* zabilixíte Bratjo ovæ ríci *otje* veli *dase boganstva,*

gne-

445

oblast K su. rem tila Ij sitoga K liko vo tollikoh magne pr cignuć, zashtoj dosegnu: nemore.

gnegòva izliub, sva, à ne da samo daddenam koigod Dio.

456 I daje takò, imase promotriti, da sva bogastva sìna Boxiega upuchenoga zdatxèse ù trì varste od dobàrà. Pervo: ù ònomù shto imà kako çovik samo. Drugo: ù onomu, shto imà kako Boog samo. Treche: ù onom, shto ima kako Boog, i çovik zajedno. I svanamje ovà dobrà darovao, u çudnovatomu Sacramentu od ottàra: daklenamje ù gnem darovao sva svoja bogastva. Slìdimo iskushujuchi ovu istinnu. Darrovaonamje ù ovomu Sacr. istinnitò tìlo Svoje nè martvo doisto nego xìvo: zashto, po svidoçbi S. Paula Apost. *Isukarst uskarsnuvshi od martvì jur ne umirà, smart gnemu vishe neche gospodovati nikada*: i tako darovaonamgaje s'neproçignenom karvju svojom, s'dushom, i sasvim çoviçanstvom: i ovosu sva dobrà, koja imàde kako çovik samo. Akoje pàk ondj Isusovo çoviçanstvo, i Boxanstvoje doisto, zaradi onoga çudnovatoga sjedignenja çoviçanstva gnegova i Boxanstva, u jedinstvu sobstva illiti kìpa, i ustò slidì dasu ondi, ù prisvetom Sacramentu od ottàra sva vlastistva, i podpunnosti Boxanstvenæ: mogustvo, to jest, dobrota, mudrost, millosardje, ì ostàlè: i ovvosu sva dobrà, koja imàde, kako Boog samo. Najposli, darovaonamje ù istomu Sacramentu, dostojanstvo prigorkæ mukæ svojæ, ì cienu svoga odkupglenja, da prikazujemo oczu viçgnemu svaki dàn za grihe nashe, kakonoje prikàzano jednòç na krìxu: i ovvosu sva dobrà, koja imade, kako Boog i çovik zajedno: zashto nitibì sam Boog mogao muka tarpiti i umriet, ni sam çovik svìta odkupiti. Evvo dakle kolliko ràzloxno i dostojno govorì S. Saabor Tridentinsky, da ù priçudnovatomu Sacramentu od ottàra, kòga misnik posvechujuchi, svoim riçma tvorì, i çinì, daonamje Spasitegl sva svoja bogastva. Promislite sada N. kolliki daar prijmate iz rùke misniçke s'ottàra; tolliki doisto, daga Boog, premdaje svemoguch, vechèga dati nemore, ni uçinìti.

Sà Sacr. d ottàra ìajenam va Svoja bogastva.

A' Shtochemo vishe? da more biti nenavidost ù Angelij nebeskim, imalibinam shta nenaviditi, gledajuchi nas raanitise ovim S. Sacramentom, koim gnima ranìtise nie dopushteno. Al buduchi da ù gnìma nenavidost mista neimà; tollikose duhovì nebeskì, dvorechi na ottàru, usillùju shtovatiga, kolliko paklenì darchiù pram gnim ì strashese: takomì Svidoçì S. Agust. govorechi: *I Angeli posvechiujùchemu* (misniku) *kako slùghe dvorè; i svarhu ovvoga tolliko zlamenita dostojanstva, çudìse nebo, çudìse zemglia. Strashìse pakao, darche djavao: i Shtuje Angeoska vissina*. Evo N. kollikoje vissoko dostojanstvo, oblast, i mogustvo misniçko: *a fructibus eorum cognoscetis eos*: od ploddòvà, i dillovagni gniovi, morete poznati.

Naravsæ, doisto, i vas okkolish svìta zaçudio, svarhu oblasti Josuovæ, kadano glasom svoim sunce ustavi za cio jedan dan; Alibise josvechma bio zaçudio, da Josue, ne samo budæ sunce ustavio, negoga çinio josh na zemgliu snìchì; i pak, da i tò budæ uçinio, joshbi magnæ çuddo bio uçinio, negoli çinì misnik na ottaru: Ovibo, ne sunce stvorenò, nego nestvorenò sunce pravdæ Isusa sìna Boxiega, glasom svoim, illiti riçma od posvèchenja, kollikogodirbì pùtà izreçæ svarhu kruha i vìna s' duxnom 457

Ponavgliajuse na ottaru csudesa ucsignenà ù utrobi diviçansf.

odlukom, snìchi çini s'nebesa pridàse na ottar. I tako danas na ottaru ponovichæse, od onoga mladog Misnika çudesa, nevelim onà, kojà uçini Josue kod Gabaona, neg' onà koja gnekad uçignena jesu ù utrobi diviçanskoi B. M. Nebi smie tolliko rechi, N. dase ne naslognam na svidoçanstvo sjajnog suncza od nauçitèglia S. Czarque, S. Agustìna: nath poslushajte, molimvas, rìçi gnegove: *O' poshtovànò*, velì, *misnìka dostojanstvo: ù koga rukkù, kakono ù utrobi diviçanskoj, Boxì sìn upuchiujæse*. Odkud procignjuchi isti S. Nauçitegl u sebi tolliko dostojanstvo, i shtujuchi, vapiæ: *O' srichna dillovanja! koije stvorio mene) akose pristoi*, velì, *rechi) daoje meni stvàratj sebe; i koije stvorio mene, brez mene, onse stvàrà po meni*, na ottaru. Ako dakle, po svidoçanstvu gospodinovu, izvarsnitost, i moguftvo stvorænjà, *a fructibus eorum*, po ploddovì gniovì poznajese: imase rechi doisto, da dostojanstvo i oblast misnìçkà Ezeckielovu mlogo nadhodì: zashto ako ovi glasom svoim uskrìsi, i oxxivi suhe kosti martve: Misnìk glasom odrìshenja svoga oxivgliuæ duhovno martve dùshe pravovirnie. Nadhodì takoger oblast, i mooch Josuovu: visheboje pritvoriti sunce pravdæ nestvorenò, i snebesà dozvati na zemgliu, negoli sunce stvorenò ustavitì za jedan dàn na nebbu. Svechim razlogom dakle morete vì vappiti od onoga Mladog Misnika danas, negoli onda Czarquenì od Josua: *Magnus secundum nomen suum, maximus in salutem electorum Dei*: daje vellik po imenu svomu, alje najvechi poradi spasænja obrànie Boxje. I oddannimo.

DIO DRUGHI.

Scìnim, da razumiste jur zadosta, niti sumglim da virrujete, kollikoje velliko dostojanstvo misnìkà Ivangeoski, i oblast! Slìdi dakle, da, po gniovu velliko- 458
mu dostojanstvu, i poshtenjehimse pristoi velliko od puukà. U starom zakonu, kako svidoçi S. piismo, uçini Boog po Mojsiu ovù zapovid: *qui superbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, moriatur homo ille, cunctusque populus audiens timebit*: Tkose, velì, poholì, nektiuchi poslushati zapovidi Misniçkæ, da imà umrit çovik onì, i takò bojachese çuvshi vas puuk. Ako dakle Boog svèmoguchì ottje dase tollikò poshtenje çinì onìzim misnìkom, koi nitisu dostojanstva imali posvechìvati tiela Isusova; ni oblàsti oddrishivati od grìha; negosu sjen bìli samo misnìkà novog zàkona: shto scìnite dase ima sudit od oviziù? *Poshtenje*, i posluh, koe imadù nàrodi pravovirnì çiniti misnikom Ivangeoksim, jàvam kripkihe izrechi, Bratjo moja, nemogu, nego rekavshi, da Boog isti ù svoj kìp sve onò prìmà, shtose çini gnima, ilmu poshtenje bìlo, il sramota: tako svidoçi Gospodin ù Ivangelju vlastitim ustma gnim govorechi: *Tko vas slushà mene slushà, i tko vas pogargiuje mene pogargiuje*. Odkud S. Ivan zlatoustì piishe, i velì; Ieda neznash, shtoje misnìk? *Angeo doisto*, illiti namisnik, *gospodinov jest: ako pogargjujesh, nepogargiujesh gnega, nego Boga, koigaje naredio, govorechi: tko vas pogargiuje, mene pogargiuje*. Svetì, koi nìsu bìli misnici, kollikosu misnikom poshtenje çinìli, kraççina od vrìmena, kojoj

Misnikom koll. kose prìstabi poshtenje.

nastoim

nastoim nedopushtami pobràjati. Poslushajte nishtanemagne jednoga, megiu igliadu. Abbàt S. Antun, koi znadete daje tollikom sjao svètignom, kollikùsu kràgli shtovàli i cesari; à drakunise, tako bojàli, dabi iz muçenìczà, samo çuvshi ime Antunovo bixàli: i sasvim tizim on nebuduchi misnìk, klekavshibi misniçke gliubio rùke.

459 Znam da mloghì procigniujub, daim nie strashivo pogargivati, i neposhtovati bàri one misnike, kojæ smutglive, i mallo dobra xivota sùdæ: Ali nie scìnio takò Blaxennì Abbat Paskaxio, negoje ovako ponukovanje svima ostavio upisàno: *quamvis mali sint Sacerdotes; non sunt contemnendi; sed in eis venerandus est ille, in cujus nomine veniunt*: premdasu zlì misnìci, veli, neimajuse pogargivati; nego ù gnima imase shtovat onì, ù kogano ime doodæ. Niti mogu mùçati Serafinskoga Ocza nashega, S. Fran. Ovi zaradi privellikoga ponixenstva, procijni sebe nedostojna za misniçko dostojanstvo: odkud takoje misnike, ne razabirajuchi jesuli dobri, illi zli, poshtovao, kako Gos. Isukarsta istòga: i govorechi od misnikà ù najposlidgnoj opporuci svojoj, koju nam ostavi upijsanu, ovako velì: *Nolo in ipsis considerare peccatum; quia filium Dei discerno in eis*. Jà, velì, nechiu razgledati ù gnìma griba, ni suditi, zashto sina Boxiega razghledam ù gnima.

Misnik akosu i zli imamse po shtenje tuniti.

Shtiese dakle od ovog S. Ocza nash. da jedan puut videchi nikaa smuchene svarhu xivota mallo dobra jednoga Popa misnika, i çujuchi da za gnim marmgliaju i za gniov stijd, i svitt, istomu Popu, koi onda proogiashe, klekaushi prid gnega ruku pogliubi: i dostojno stanovito: zashtonas uçi prinauçni Teofilakto, govorechi: *Misnicise imaju shtovati kako Boog: i prem akobi nedostojni bìli, shtoje za tobì Boxanstvenie daròvà slughe jesu, i millost dillujese po gnima: gniovobo nedostojanstvo ne zabragnujæ millosti*.

Sasvim tizim nemogu, niti imam muçati, da xìvot misniçki, svitlost imà biti naaròdà, buduchi da govorì gnima gospodin: *vos estis lux mundi*, vì jeste svitlost svìta. Uniodi ovdi S. Iv. Zlatoustì, i pijshe: *necesse est Sacerdotem ita esse purum, ac si in cœlis ipsis collocatus, inter cœlestes illas virtutes medius staret*: potribitoje, velì, da misnik tako çisto xive, kolliko da postavglen na istì nebeskim onìm kripostma stoji. Znatibo imamo, da shtoje sunce megju zvizdama, onoje megju gliudma Misnik. Kako dakle, kad pomarçi sunce, maknese vaskolliki svit nazaçugenje, neima nikoga, tko o gnemu negovori, i tkoga ondà negledà: tako po isti naçin, ako xivot misniçki zlochiama poçadì i prikriese, u zaçugenje, i marmglianje metne vaskolliki pùk, i svise smùtæ. Odkud doodi, da i dobri zaradi zlie sramotu tarpè, i ozloglashenje. Ponukuje dosto S. Iv. Zlatousti svekollike pravovirnè, govorechi: *bogleje zaradi dobrie, i zlæ poshtovati; negoli zaradi zliæ, i dobre pogargìvati*. Ali gliudi po slabosti naravi pokvàzene, kojaje barxà na zlo, negoli na dobro, dillujù suprotivno, ne strashechise istraxìvati pomankanja Misniçka, i sùditi: premda Boog, sebì sàmomu ostavglia gni na sugenje: Teh doisto tolliko xeshche, kollikoje gni vishim dostojanstvom darova, i mochiu.

460 *Misnik kolliko csisto, i svèto imà xivitì?*

✠ 461 Poslushajte, zajedno samnom, molimvas, Poshtovani Misnici: poslushajte, reko, shtonam SS. Listovi garmæ: *datoje*, velì, *vam moguſtvo od goſpodina, i kripoſt od priviſokoga*, koiche pìtati dilla vasha, *i mìsli iztraxìvati: zashto buduchi slùghe kragleſtva gnegova, nìſte pazili zàkona pravdæ, nitiſte uprav hodili. Strashno, i barzo ukazacheſe, da sùd pritvardì ovim, koi starishujù, bitiche uçignen. Malannomu dopùshtaſe milloſardje: a mogùchì, ilti jàkì, jàkèchè muke tarpiti.* Dovle s. pijsmo. Kæbi oſſobito vapiem sada, poshtovanì Br. Mladì Misniçe: Tiſi çuo iſti, kolliko viſokim moguſtvom i oblaſtju jeſi darovan i nakichen od Goſpodina: Pazzi dakle daſe gnom nedoſtojno neuzslùxish, i tako jakim mukama tebe nepodloxìsh. *Vellikoje dostojanstvo miſniçko, ali velliko i satregne, ako upàde ù grih*, smartnì, velì S. Jerolim. Nemoj sciniti, Br. Poshtovanì, odſada, ako sagrishis smartno, shto Boog saçuvao, dache tvoj grihe biti, kao doſada: zashtoſe mlogo vechma od miſnika sagrìshujùchèga pogargiujæ dobrota Boxia, negoli od svitovgnega çovika: takoger muçnièſe gnemu i opproshtenje dopùshtà. Poslushaj, Br. ovù iſtinu izvedenu iz S. piiſma.

Miſnici zli kolikocha strashno bit sugeni.

Nota Bene Præſtat totum hoc quod continetur inter Cuculas, ad Reverend. Sacer. dicere latine, ſicut ipſe fui ſolitus ſemper: quia ſup ponuntur intelligere. Sin autem alias, en habes illirice quoque.

Sagrishi parvì Angeo: Sagrishi i çovik parvì: Ovì nishtanemagne imade opproshtenje; a onì neimade, zashto ovò? Odgovàràànam Prorok S. Iſaia: zashtobo veli, *In terra Sanctorum iniqua geſſit, & non videbit gloriam Domini*: ù zemgli svetie opaçine poçini, i zato neche viditi slavæ Goſpodgnæ. A' shto miſlish, Br. poshtovani, daje S. Reed miſniçki, nego zemglia, i gràd svetie, paçe josh kuchia Boxia: tollikonam svidoçi Aposhtò govorechi: *Fratres jam non eſtis advenæ, & peregrini, ſed eſtis cives SS. & domeſtici Dei*. Shto pàk scinish daje Miſnik? çùoſi mallo prie da odgovàrà S. Zlatouſti: *Angelus utique Domini eſt*, Promisli sada dakle kollikoje pogibglivo, i strashno miſniku Sagrìshiti.

I' Saſvim tizim, ò tùxan, sramote nashe! Bogbi dao, dase nenaodi Miſnikà, tolliko pokvàrena xìvglenja, tolliko neſputtnij djælà; kolliko, ne samò svìt, nego i Boog iſti çudiſe, i tuxi po niki naçin, govorechi po uſta Pror. S. Jeremie: *quid eſt, quod dilectus meus in domo mea fecit ſcelera multa?* Ottiùchi rechi: çudoje velliko, da gliudi svitovgnì, tolliko slobodno svoìm opaçinama mene stvoriteglìa svoga pogargiujù: ali kakoje mogùche, tkolibi igda virrovao, dachè istò çiniti pogliubglenì moi miſnici, ù kuchi mojoj reda s miſniçkoga? Jaſam gni uavìſio oblaſtju mojom svarhu, illiti vishe, nego istè duhove nebeske, i poſtaviò s caarqui vojujùchioj, kako Sunce na nebeſi: govorechi gnima: *luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona*. Al mloghì i mloghì, gdibì imali sjati dillima dobrim, naukom, i svètignom; ondi smuchiujù gliude neredovnishtvi svoim, i pomaçujù: zashto, *obſcuratus eſt Sol a fumo*. S. Ivan Apoſt. ù Adi od Patmoſa vidje jednoç, da iz bunàra nikoga izogiashe velik dim: *& obſcuratus eſt Sol a fumo*; i pomarça, velì, sunce od dima. Shto scinite, Br. poshtovana Miſnici, Shto scinìte da zlamenuje ovì dim, nego poxeglenja, i poxxude svitovgnæ? Shtoli po sunçau razumieſe, nego miſnici: od koizie mloghiſu poxudama svitovgnim

462 *Miſniçka dillo pokvàrenà, Karajuſe.*

tovgnìm zasjenìti, i pomarçali tako, da nàstoje na gni, nishta magne nego gliudi svitovgnì. Dobroje od takie prorokovao S. Pror. Isaia, govorechi: *erit sicut populus sic Sacerdos*: Mloghibo Misnici sadagni, samom odichiom redovniçkom od ostàloga pùka razluçujùse, à nè ponixenstvom, sputnostju, kroççinom, i postidnostju: svakasu ovà zasjegnena, i pomarçala dimom od poxeglegnì, i obiçàjà svitovgnì. *Obscuratum est aurum*: potavnilloje zlato svetignæ misniçkæ, veli istì Prorok. *mutatus est color optimus*: promìnilasæ boja plemenita, sputnosti, i redovnishtva gniova, ù razdrishenje, i slobbodu svitovgniu. Ah kamo srichnà onà vrimena, kadano ù darvenim kalexi Misu govoràhu zlatnì misnìci: à sada ù zlatni kalexi posvechiuju, al ne zlatni, kakobi bit imali, nego darveni boimse mloghi misnici?

Ostajemi, slishaoci pogliubglenì, da zavarshim govorenje moje, rìçma Patriarkæ S. Jakova: koi gnekada reçe Angelu Boxiemu: *non dimittam te, nisi benedixeris mihi*: nechiute, velì, pustìti, dogodime ne blagosovìsh: slijdechi dakle Jakova, recimo i mì ovom poshtovanom mladòmu Misniku. Nechemote pustiti, doklegodinas ne Blagosovìsh. Amen.

TESTI-

Digitized by Google

TESTIMONIUM XVII.

DE S. JOANNE EVANGELISTA

Joannes in cælo mystico Ecclesiæ militantis inter fideles, ut Sol in physico inter sydera, primo: fuit *Vas admirabile*, continens omnes radios dignitatum, & reluxit in illo excessus mutui amoris cum Divino Magistro: Secundo *opus excelsi*, inquantum renatus fuit, & recreatus quodammodo filius Mariæ V.

Domine, Hic autem quid? Joan. 21.

Vas admirabile, opus excelsi. Eccli. 43.

453 *Sicut omnipotentia ita sapientia Dei infinita reluceret in creaturis.*

Deus T. O. M. Sicut in creando universa; infinitam ostendit potentiam, ita in disponendo eadem & adornando, infinitam voluit ostendere bonitatem suam, & sapientiam. Unde in mirabilibus manuum suarum operibus quædam fecit mirabilissima. Quandoquidem in omni creaturarum genere excellentias, atque perfectiones per universa illius generis partim divisas, voluit collectas quoque simul relucere in aliquo uno ejusdem generis: ut ita eum clarius cognoscamus, debite timeamus, & amemus ardentius. Sic in manna cælesti omnium ciborum sapores collegit & dulcedines. Sic in Sole omnium stellarum coacervavit radios, & luces: Unde Ecclesiasticus intuitus cælum mirabiliter constructum, mirabiliusque innumerabili multitudine, & elegantissima dispositione stellarum instructum, exclamavit: *Species cæli in visione gloriæ*. Ast cum oculos fixit in Solem, admirabundus eum his verbis est veneratus: *Sol in aspectu vas admirabile, opus excelsi*. Equidem *vas admirabile*, utpotè continens tantam decoris, & splendoris magnificentiam, quanta oculos humanos respectu debilitat. Equidem *opus excelsi*, per anthonomasiam, non quasi alia sydera non essent opus excelsi, sed inquantum ejus infinita potentia in illo magis relucet ac sapientia.

Demittamus, quæso, nunc oculos de physico cælo ad mysticum; nempe ad Ecclesiam S. militantem; quæ, juxta testimonium S. Gregorii, *sæpè in Sac. eloquio regnum cælorum dicitur*: Et hoc regnum Salvator noster misericorditer comparavit proprio Sanguine, mirificè munivit doctrina cælesti, syderibusque Ss. suorum ita eleganter ornavit, ut cum majori ratione dicere ausim, quam Ecclesiasticus de cælo physico: *Species cæli in visione gloriæ*. Ast cum oculos figo in Joannem, admiratus, ut alter Petrus, hæreo. Petrus quippè cum Vicarius Christi in terra fuisset jam constitutus, totiusque Ecclesiæ militantis supremus Pastor ordinatus; respiciens in Joannem, videnque multitudinem, & magnificentiam dignitatum ejus ac donorum, nesciebat quo titulo ipse esset honorandus, unde Divinum interrogat

rogat Magistrum: *Domine, hic autem quid?* Cui interrogationi cum Dominus facere satis noluerit; sed solum dixit: *quid ad te? Tu me sequere*: Videor mihi hodierna luce ipse obligatus satisfaciendi. Et, quia contemplor Joannem in cælo mystico Ecclesiæ militantis inter cæteros Dei famulos, tamquam Solem inter stellas in cælo physico, reverebor illum hoc titulo: *Vas admirabile, opus excelsi. Vas admirabile* in continendo: quia omnes dignitates & dona, quæ cæteris partim fuerant distributa, in eo continebantur simul coacervata propter excessum amoris, qui inter ipsum viguit, & Divinum ejus Magistrum. *Opus excelsi*, in recreando, seu renascendo: quia, si in domo Zebedei creatus fuit, & natus Joannes, filius Salomæ; in monte Calvariæ recreatus fuit, & renatus quodammodo verus filius Mariæ. Tantum assumo brevi sermone pro honore & gloria S. Jo: probaturus: Fisus fore, ut a vobis attentionis honore solvar: incipiamus.

Cum appropinquasset tempus, & ascensionis Domini in regnum cælorum, & divisionis Apostolorum per orbem terrarum. Petrus, teste præsenti Evang. de Joanne Dominum, quasi ignoraret quid ille sit, interrogat: *Domine, hic autem quid?* Quam interrogationem fortassis multi una mecum admiramini, nec immerito: cum enim Petrus & Joannes, Divinum sequendo Magistrum, per integros tres annos simul sint conversati, simul peregrinati; in eadem mensa pasti, in eadem poti: quomodo potuit Petrus ignorare, quid? quisve sit Joannes? ut proinde quasi discendi cupidus requirat Magistrum: *hic autem quid?* Arbitror utique N. interrogationem hanc non fuisse tam Petri inscitiam, quam dignitatis & magnificentiæ Joannis mysterium. Quod ut reseramus, & ad claram ducamus cognitionem: contentemini ducam vos in desertum Palestinæ, ad Israelitas ex Ægypto in terram promissionis tendentes. Hi quippe ibi, præter alia beneficia & & dona innumera, perceperunt; S. pagina, à Deo cibum quemdam cælestem, *omne delectamentum, & omnis saporis suavitatem in se habentem* (Sap. 16.20.) Quo gustato, illicò quasi extra se acti, invicem clamare cæperunt: *Manhu? quid est hoc?* (Exod. 16. 15.) Et ratio erat illis tantæ admirationis; quia cum omnes sapores & dulcedines, quæ per alios cibos sunt distributæ, in hoc manna cælesti coadunatos fuissent experti, ignorabant quodnam nomen illi tribuerent? Si enim panem appellassent, verum quidem dixissent; sed non videbatur hoc solum nomen sufficere; quia saporem habebat & casei: Si caseum proclamassent, necdum sufficisset: quia & carnis, & lactis, & butiri, & olei, & mellis, & olerum: universorumque cæterorum in se continebat saporem ciborum: unde admirati, *Manhu?* invicem dicebant, nempè, *quid est hoc?* Ecce nobis N. mysterium interrogationis Petri reseratum. Sicut enim Deus, T.O.M. in Manna prælaudato collectos posuerat omnes sapores, atque dulcedines, quæ per alios cibos sunt partim distributa: Ita profecto Divinus Magister, omnes dignitates, & dona gratiarum, quæ reliquis domus suæ famulis partim divisit, in dilectis discipulo suo simul coacervavit. Quo observato Petrus admiratus; nec, quonam titulo Joannem appellaret, ratus, Magistrum interpellat: *Domi-*

Interrogatio Petri de Joan. hic autem quid? *mysteriosa deducitur mysticè.*

Domine hic autem quid? Dominus tamen, ne aliis forte discipulis ejus minus placeat, pro tunc non aliud respondit, nisi, *quid ad Te? tu me sequere*. Quasi dicat: Ego te Petre feci Principem omnium Apostolorum meorum. Te constitui supremum Pastorem Ecclesiæ sponsæ meæ. Te ordinavi in toto orbe terrarum Vicarium meum: itaque, *Tu me sequere*, custodiendo sponsam meam, & gubernando meum gregem tibi concreditum. *Accingere*, ita tibi olim per coronatum Proph. meum annuntiavi: *accingere gladio tuo super femur tuum potentissime*, seu accipe potestatem supremæ auctoritatis, qua instruxi te super universos electos meos, & ea utere, *prospere procede, & regna*. Porro de Joanne quid scisciteris? *quid ad te?* Memineris, Petre, quod Joannes sit ille ipse dilectus meus, ad quem quondam canendo in Sac. canticis alludebam: *dilectus meus mihi, & ego illi*. Igitur *Sic eum volo manere*, Sic in cœlo Ecclesiæ militantis splendere omnibus donis meis ac dignitatibus, quas cæteris partim distribui.

465 Ita certe, Divinus Magister partim distribuit dona sua, atque dignitates ministris domus suæ: *Et ipse dedit*: verba sunt Apostoli: *Et ipse* inquit, *dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas: alios vero Evangelistas; alios autem Pastores, & Doctores* (Ephes. 4. 11.) Adornando eos diversis virtutum floribus. Sed cum ad Joannem ventum est, *omnes dignitatum titulos*, inquit S. Tho. Vill. *omnes gratias, & honores, quos per alios domus suæ famulos sparsim divisit Deus in hoc uno plenius, coacervavit, & accumulavit*. (Ser. 1. de S. Jo. Ev.) Et nonne Joannes est, *Vas admirabile*, in cœlo mystico Eccl. militantis, non minus quam Sol in cœlo physico? sicut enim luces, & radij collecti in eo magis lucent, quam in universis astris: ita, juxta testimonium prælaudati S. Thomæ, dignitates & dona in Joanne; quia illa Divinus Magister *in hoc uno plenius coacervavit, & accumulavit*. Verumtamen ne non nemini hæc ornamenta dumtaxat videantur sermonis: progrediamur admiraturi veritatem.

Joan. Ev. fuit decoratus omnibus dignitatibus.

Si Magister Divinus honoravit multos titulo discipulorum suorum; Joannes inter hos fuit præstantissimus: unde in Evang. dicitur: *Discipulus, quem diligebat Jesus*. (Jo. 21.) non quasi alios non dilexisset: bene vero Joannes per anthonomasiam dilectus Jesu discipulus fuit appellatus, in quantum plus cæteris diligebatur & diligebat. Si duodecim honoravit titulo Apostolorum: nonne Joannes, omnibus aliis & fidelior extitit, & fortior? contemplemur, quæso, mentali nostro occulo in tota passione Jesum, visuri utique relictum ab Apostolis, & desolatum, qui timore perculsi, *fugerunt omnes*, (Mar. 14. 50.) præter Joannem: hic solus; utpote fidelissimus omnium, & constantissimus Div. Magistrum numquam reliquit, hic solus eum comitatus, Mariamque Matrem ejus fuit usque ad Calvariam solatus: ubi tandem promeruit eam sibi dari in Matrem, & ejusdem consecrari filius. Si soli quatuor condecorati sunt titulo Evangelistarum; quis dubitat Joannem in penetrandis mysteriis, atque exarandis tantum fuisse aliis celsiorem, quantum æterna Christi nativitas, temporali præstat: ab hac etenim dumtaxat 3. Evangelistæ incipiunt vitam Christi exarare,

nec

nec ultro extendi: solus Joan. in sublime elevatus æternam filii Dei nativitatem contingere fuit ausus, quando intonuit: *In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum*. (Jo. 1. 1.) Si plerosque sustulit Divinus Magister in Ecclesia sua ad dignitatem Pastorum, & Doctorum: Joannes, non modo fuit Pastor gregis, sed Pastor Pastorum totius Asiæ: unde jubetur a Domino, teste S. Scriptura, (Apoc. 2.) & erudire, & reprehendere singillatim cunctos Pastores, seu Episcopos vastissimi illius regni. Porro Doctorem dixerim fuisse eum tantum, quantum hominis, imo & Angelos quoque altissima Sapientia sua, quam, ut canit S. Mater Ecclesia, *ex ipso Sacro Dominici pectoris fonte potavit*. (in ejus offi.) superaverat.

466 *Joan. situ u, & dignitates habuit tiam Veteris testam.*

Nec solum dignitatibus, & titulis omnibus novi testamenti, sed veteris quoque dilectissimum suum discipulum adornavit Magister divinus. Quia inter Patriarchas, quis Joanni comparabitur? Si enim Patriarcha dicitur Pater multorum: quis umquam extitit tot filiorum Pater Spiritualis? quis tot discipulorum Magister inclytus, quot Christo, & Ecclesia peperit Joannes? Tandem, si de dignitate prophetica loqui velimus; adorent eum, & revereantur cæteri Prophetæ: tam enim alta mysteria & profunda revelaverat illi in Insula Patmos Dominus, uti testatur Sacra ejus Apocalypsis: ut ausus sit dicere Hieronymus. *Joannes ea ausus est propalare mysteria, quæ forte mens nescivit Angelica*. Joannes quippe, ut confirmat S. Chrysost. (Hom. 80. in Joan.) nihil humanum, in suis loquitur prophetiis; quinimo neque ab Angelis, ut alii Prophetæ, fuit edoctus, ac illustratus: *Sed a Spiritus Sancti profundis thesauris*, inquit laudatus Doctor, *proloquitur Joannes, quæ neque angeli, priusquam diceres, noverunt*. Quam dignitatem admiratus S. Augustinus; Joannes, inquit, *transcendit omnes campos: Sideruni, omnes choros, & legiones Angelorum*. Si itaque in præcognitione futurorum Angelos superavit Joannes, quidni adorent eum omnes Prophetæ, & revereantur? *O vas admirabile*! quod tantas dignitates simul coacervatas in se continet & titulos, qui per alios sparsim sunt distributi.

Verum vero divinus Magister, qui tam liberalis fuit erga dilectiss. discipulum suum Joannem, in donandis ei titulis & dignitatibus; utique non fuit avarus, in ornando illum præ cæteris omnium floribus virtutum: si etenim electos suos Dominus ornavit viola fidei, & præsertim Apostolos, numquid Joannes non fuit Apostolorum fidelissimus? vidimus certe hanc violam, tempore passionis aliqualiter emarcuisse in omnibus Apost. præter Joannem, porro in eo floruit usque ad Calvariam, & sub Cruce Domini. Candidissimo autem lilio virgineæ castitatis ita splenduit inter reliquos, sicut Sol inter Sydera: *Idcirco cæteris altius meruit a Domino honorari*: canit S. Mater Eccl. *Quia virgo ab ipso electus: virgo in ævum permansit*. Nec tandem illi rosa defuit Martirij: Sufficiens testimonium perhibet hujus veritatis S. Ecclesia, dum officium de illo, & Missam celebrat, tamquam de Martyre, eo die quo a crudelis. Imperatore Domitiano propter confessionem, & prædicationem fidei; *In ferventis olei dolium missus est*. (S. Hyer. lib. con. Jovin. ex Tertul.)

467

Sicut dignit. ita virtutum floribus plenius aliis fuit ornatus. Joan.

Digitized by Google

In quo ferventi oleo, esto divinitus præservatus quin moriatur, corona tamen martyrii coronari, & hac rubicunda rosa ornari promeruit: *quia non Joannes morti; sed mors Joanni in martyrio, defuit:* inquit S. Tho. Villan. (Ser. de S. Jo.) Si igitur, teste S. Hier. (in c. 20. Matt.) *in martyre voluntas, ex qua ipsa mors nascitur, coronatur*, merito S. Mater Ecclesia debere eum connumerari inter Martyres censuit. Arbitror nihilominus hoc martyrium non esse illum calicem, quem Joanni Dominus annunciavit, cum dixit: *Calicem quidem meum bibetis*: bibit etenim Joannes calicem ipsissimæ passionis Domini in cruce pendentis, ut infra videbimus, per quem Martyr promeruit fieri præstantissimus. Nam sicut reliquas dignitates, & gratias, quas, ut inquit prælaudatus S. Tho. Vill. *per alios domus suæ famulos sparsim Deus divisit, in hoc uno plenius coacervavit*, ut, ad instar Solis, fiat *vas admirabile*, ita certe & corona martyrii præstantissima coronare eum fuit dignatus: quatenus mutui amoris utriusque in eo reluceat excessus.

468 Excessum dixi amoris mutui utriusque; Jesu, nempe, erga Joannem. & Joannis erga Jesum. Nec enim immerito Joannes plus cæteris a Domino fuit amatus; cum & ille Dominum amaverit plus cæteris. Principem Apost. S. Petrum in primum testem hujus veritatis appello: auscultate quæso, an mihi eam sit testificaturus? Cum Christus Dominus esset de hoc mundo discessurus, in quo relinquebat charam Sponsam suam S Ecclesiam; sed chariorem Matrem, Mariam Virginem: Satagens instituere Ministrum, & custodem vigilantissimum utrique, chariori tamen amantiorem se volens assignare, exploraturus quisnam ex discipulis erga se sit amantior, Petrum, utpote seniorem interrogat: *Simon Joannis, diligis me plus his*: Res. Petrus; *etiam Domine, tu scis quia amo te*, non tamen ausus est addere, amo te plus his aliis. Itaque Secundo interrogatur a Domino iisdem verbis, & iisdem respondet. Tandem tertio dixit Jesus: *Simon Joannis diligis me plus his?* q. d. Novi Petre ego ipse, quod omnes vos me ametis, & diligatis; sed scire cupio, an plus aliis tu me diligas, atque ardentius? Numquam tamen præsumpsit Petrus dicere, quod plus diligat, quia noverat Joannem se superare in ardentiss. amore erga Div. Magistrum: Quinimo *contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, amas me? & dixit ei: Domine Tu omnia nosti*. Volens tacitus dicere: Nosti Domine, qualiter amoris mei flammam, timoris gelu tunc extinxerit, & superaverit, cum Te in Domo Caiphæ negavi, & in acerbissima passione deserui: Joannis autem ardentissimum, quo te diligit, amorem, nulla grando cruciatuum, qua impetebaris a perfidis Judæis, concussit; nulla glacies timoris extinxit, ac retardavit, quin te secutus usque ad Calvariam, solus fuit pro solatio, & tibi in cruce patienti, & dilectiss. Matri tuæ sub Cruce lugenti: ille solus tibi in omnibus angustiis passionis tuæ astitit; quomodo ergo dicere præsumam, quod te plus amem? Amo te, dilectissime Magister, & diligo, quantum humana infirmitas mea sinit; sed quod plus amem, aut amorem Joannis attingam, hoc non ausim dicere. O *Vas admirabile*, Joannem!

deducitur ex testimonio Petri, quod Jo. plus aliis Christum dilexerit.

Descendamus tamen de Calvaria Jerosolymam, contemplaturi mirabiliora: ubi, lucente lumine S. Evangelij, intueor, quod Joannes 469

Excessus oris Jo. ad Jes. essentim ret in tima ua.

nes in ultima cœna, coram omnibus suis condiscipulis *recubuisset supra pectus Jesu* (Jo. 13. 25.) Bone Deus! ergo audet discipulus reclinare caput super pectus Magistri? famulus super pectus Domini? servus super pectus Regis? ergo audet creatura reclinare caput, ad quiescendum in sinu Creatoris, & hoc in publica mensa coram multis confedentibus? Joannes quid agis? vel non advertis, quod Jesus sit Magister, tu discipulus; Jesus Dominus tu famulus: Jesus rex regum tu servus: Jesus denique Creator tu autem creatura unde tibi libertas, tanta & confidentia? verendum ne sis ebrius profecto. Sanctus Joan. Baptista indignum se reputans contingere calceos Jesu, dicebat: *non sum dignus corrigiam calceamentorum ejus solvere*. (Lucæ 3. 16.) Sanctus Petrus indignum se reputans eum in sua navi habere: dicebat: *Exi a me Domine, quia homo peccator sum*. (Luc. 5. 8.) Apostolus S. Thomas, jusus ab eodem Domino, *infer digitum tuum huc*: non est ausus contingere pectus ejus, sed exclamavit: *Dominus meus, & Deus meus* (Jo. 20. 27.) Quomodo ergo Joannes, ut dicit Episcopus villanovanus, (ser. de S. Jo.) *non jussus, non petita venia, confidenter recubuit supra pectus Domini*? Quis non diceret, quod Joannes, nisi ebrius fuisset, tantam confidentiam numquam habuisset saltem in publica mensa? Nolite mirari N. non enim longe estis a veritate; non negarim, imo concedere debeo Joannem tunc fuisse ebrium; & quidem quo magis fuit ebrius, eo minus scivit erubescere coram condiscipulis, & cum majori libertate ausus est caput suum ad sinum reclinare Divini Magistri: restat indagare dumtaxat, quali potu inebriatus erat, hic enim non deest mysterium.

470 *Qui amore proprio inebriatur non advertit Majestatem.*

Ad referandum igitur mysterium ebrietatis, & insaniæ S. Joannis, non displiceat audire sponsam S. Scripturæ cantantem: quæ primis verbis canticorum suorum invitat Regem Cœlestem ad se osculandam: *Osculetur*, inquit, *me osculo oris sui*. Ita ne? discurro cum illa, ita ne, o speciosa creatura, audes osculum petere a Creatore? nimis libera, ne dicam immodesta mihi videris: quæ enim ancilla a suo rege terrestri osculum petere impune præsumeret? nulla profecto umquam. Intuere, devota sponsa, intuere Beatam Mariam Magdalenam; intuere, inquam, & observa, edocenda ab illa humilitatem erga regem cœlestem: illa quippe cum timore fuit ausa, & tremore plurimo contingere sacros pedes celsiss. hujus regis: & hoc quidem tantummodo tunc, quando *lacrymis cœpit rigare pedes ejus & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes ejus*: teste Evan. (Luc. 7. 38.) Dum ergo te sentio cantare, alludendo regi cœlesti Creatori tuo, invitando illum ut proprio ore suo tibi figat osculum; non possum non judicare te, aut insanivisse superbia, aut potu madere ebriam; nec haberes cæteroquin confidentiam, dixerim immodestiam talem; ut osculum petas oris ejus, quin potius humiliata cum Magdalena contenderes osculari pedes ejus. Devota hæc sponsa pie, ac devote respondet, excusando se, non autem negando, quod sit & fatua quodammodo, & ebria: *Nolite*, inquit: *me considerare*, seu admirari, *quod fusca*, & quasi fatua *sim*; *quia decoloravit me Sol*: Sol, scilicet, justitiæ, rex ipse cœlestis, *decoloravit*, seu

Digitized by Google

obnubilavit mentem meam, & intellectum ardentissimo igne charitatis, ita, ut quasi mente capta non videam neque advertam satis quid faciam; quia, ut testatur S. Ber. (Ser. 28. in Cant.) *decolorari a Sole est igneſcere charitate*. Neque ebriam negarim, quinimmo fateor me esse; sum quidem ebria, sed ebria ejusdem charitatis vino potentissimo: quia *introduxit me rex in cellaria sua* (Cant. 1. 3.) & *ordinavit in me charitatem* (16. 2. 4.) Non ergo fuit partus superbiæ, minusque immodestiæ confidentia sacræ sponsæ, dum a cœlesti rege osculum petiit; sed effectus ardentissimi amoris: nam ille, juxta testim. S. Ber. *amat ardenter, qui ita proprio inebriatur amore, ut non cogitet majestatem*. (ser. 7. sup. cant.)

Joan. pro prio amore inebriatus. Majest. Domini non cogitat.

Ecce N. misterium confidentiæ Joannis quoque recumbentis in cœna super pectus Domini, reseratum: nam hoc ipsissimo vino ardentissimi amoris erat etiam ille inebriatus adeo, *ut majestatem non cogitet* Divini magistri, minusque erubescat præsentia condiscipulorum: sed veluti infantulus ad gremium maternum, confidenter recurrit suxurus lac cœlestis sapientiæ. Unde Canit S. Mater Ecclesia de illo in officio: *Fluenta Evangelii de ipso sacro Dominici pectoris fonte potavit*. Ecce quam *admirabile vas*, in lucendo & continendo sit Joannes, utpote, in quo lucet tantus mutui amoris excessus: & continentur adunatæ omnes dignitates & gratiæ; restat videndi, quam admirabilius sit *opus excelsi* in recreando, & renascendo: illicò finiemus.

PARS SECUNDA.

471 *Sol in aspectu vas admirabile opus excelsi*: Sicut de Sole in cælo physico; ita de dilectissimo discipulo Jesu Joanne in cælo mystico S. Ecclesiæ potest, imo debet dici, quod sit *opus excelsi*, per anthonomasiam. Opus, nempe, tam stupendum, quam nec ars nec natura finita producere illud potuit, & efficere. Opus, in quo excelsissimi artificis, Creatoris omnipotentis infinita resplendet bonitas, potentia, & sapientia. Opus, quod nascendo in domo Zebedæi, fuerat utique factum & creatum via ordinaria, atque naturali; sed renascendo in monte Calvariæ, refectum est & recreatum virtute supernaturali. Quam veritatem ut ostendam vobis clarioribus testimoniis: ecce ascendo ad montem Calvariæ; & statuto præ oculis intellectus meilumine fidei diligenter observo, quæ ibi fiunt: & video Jesum Redemptorem nostrum in cruce pendentem, tribus clavis confixum, & Sanguinem usque ad terram stillantem: qui cum consumasset opus nostræ redemptionis: & implesset omnia, quæ scripta de illo fuerant per Prophetas; demissis oculis vidit sub cruce Mariam afflictissimam Matrem suam; & discipulum, quem colimus hodierna luce ac celebramus, Joannem: Qui non deseruerat Divum Magistrum, sicut fecerunt reliqui discipuli, in summa ejus necessitate & angustia; tempore, scilicet, amarissimæ suæ passionis; sed eum fuit secutus in comitatu afflictissimæ Matris Mariæ, quam sustentando consolabatur usque ad Calvariam, & in Calvaria sub Cruce. Tanta quippe charitate Joannes Jesum diligebat, quantam, sicut in sac. cant. scriptum est: *Aquæ multæ non potuerunt extinguere*: (8. 7.) Omnes, nempe, torrentes pretiosi Sanguinis, qui fluebat ex Ss. ejus corpore: omnia flumina opprobrio-

Joan. est opus excelsi, per anthonomasiam.

Digitized by Google

briorum, & persecutionum: omnes grandines flagellorum, & alaparum: totum denique diluvium pœnarum, quas a perfidis Judæis, & crudelissimis militibus Divinus Magister patiebatur; non potuerunt Joannem a charitate ejus separare: Quia Joannes præveniens S. Pauli dicta, factis clamabat: *Quis me separabit a charitate Christi? tribulatio, an angustia, an periculum, an persecutio, an gladius?* numquam, numquam: *Certus sum*, inquit, *quia neque mors, neque vita; neque Angeli, neque creatura alia poterit me separare a charitate Dei, quæ est in Christo Jesu:* (Rom. 8.) Magistro meo dilectissimo. In quo ardentissimo, ac excessivo Joannis amore, quantum sibi Christus complacuerit, nulla lingua humana posset exprimere: unde amorem volens amore solvere; recordatus est testamenti, quod in Divina mente sua olim conscripserat, dicens: *Disposui testamentum electis meis:* (Ps. 88. 4.) quod tunc, antequam Patri spiritum redderet, aperire voluit, & adimplere: Itaque diversis electis suis reliquit hæreditatem in diversis donis, dignitatibus, & gratiis suis, prout enumerat Apostolus dicens: *Et ipse dedit, quosdam quidem Apostolos &c.* Et licet Joannem in omni hac hæreditate fecerit participem, & quidem aliis præstantiorem, ut supra ostendimus: tamen adhuc ratus non satis ostendisse excessum amoris sui erga Joan. Decrevit illi, ut alter Patriarcha Jacob filio suo Joseph, dare partem unam extra omnes alios, & quidem pretiosissimam, & excellentissimam, hoc est B. V. Mariam in Matrem: quod & fecit cum dixit illi: *Ecce Mater tua:* Itaque ex tunc Joannes non jam veneratur tantum Mariam ut Materteram; sed amplectitur quoque osculatur, & servit, ut propriæ genitrici. Mirabiliora tamen facta fuerant, quando de Joanne dixit Matri suæ: *Mulier ecce filius tuus:* quibus verbis ille, qui in domo Zebedæi natus fuerat & creatus Joannes filius Salomæ: in monte Calvariæ renatus est, & recreatus quodammodo filius Mariæ. *Mulier*, inquit, *ecce filius tuus:* q. d. Mater dilectissima, ego in hoc mundo, post te rem chariorem, Joanne, non habeo: ecce igitur illum tibi creo, & consecro in filium: Nam sicut fidelibus meis omnibus volui relinquere me ipsum vivum in figura panis: Ita Tibi, Mater dilectissima, pro tua consolatione me ipsum relinquo sub figura Joannis: accipe igitur & consolare: *ecce filius tuus:* Vere igitur Joannes est stupendum *opus excelsi*, quis enim tale opus, nisi excelsus, & omnipotens artifex potuit efficere? quis filium Salomæ, recreare in filium Mariæ; nisi Creator solus? sed quid cunctor honorem doctrinæ hujus dare testimoniis SS. DD. Petri Damiani; & Thomæ Villan. Primus enim, serm. de hoc Sancto, dicit: *Sicut enim dixit Apostolis: Hoc est corpus meum: ita dixit Mariæ ecce filius tuus. Et sicut illis verbis factum est dominicum corpus, ita ex quadam similitudine, Joan. Evangelista, non solum filius Virginis consecratus est: sed apud B. Virg. quoddam Sacramentum meruit obtinere.* Idipsum confirmat docendo nos secundus, Item ser. de S. Jo. *Neque putemus*, inquit, *vacua illa verba Salvatoris fuisse: non enim desunt viri pii, qui dicunt eum, qui verbo suo cuncta creavit; potuisse filium facere de non filio, quod si potuit*

Joannes Consecratur filius Mariæ, quasi quoddam sac. obtinemtur.

tuit, & fecit: Atque ita, sicut dicendo: Hoc est corpus meum: verum corpus fecit in azymo: Sic etiam dicendo: Hic est filius tuus: amore filium fecit ex cognato; non tamen natura sed gratia. Merito igitur Joannes, in renascentia sua, & recreatione in filium Mariæ, dicendus est *opus excelsi*, seu omnipotentis artificiis. O quanta vis amoris?

472 Nunc libere asseruerim, ut supra dicebam, quod Joannes, sicut inter discipulos fuit discipulus Div. Magistro dilectissimus; inter Apostolos, fidelissimus; inter Evangelistas, in attingendis & describendis divinis mysteriis sublimissimus; inter Doctores, profundissimus: inter Pastores, Vigilantissimus: inter Prophetas, illuminatissimus: inter Virgines castissimus: Ita inter Martyres fortissimus, & præstantissimus: utpote qui sub cruce bibit eumdem calicem, juxta verbum Domini: *Calicem quidem meum bibetis*: quem bibebat Jesus in cruce: seu eamdem passionem sustinuit. Quia cum, sicut mox diximus, Joannes fuerit consecratus filius Mariæ & renatus, atque recreatus; quodammodo dici potest idem fuisse in cruce, itaque easdem & pœnas patiebatur, ibi in corpore, hic in corde excessive amante: unde exclamat Doctiss. Osorius: (ap. cor. cop. con. de S. Jo.) *O illustre martyrium, quem Christi dolores martyrem effecerunt! vere Calicem Christi bibit Joannes, dum Christi passione ipse torquetur.* Ecce observavimus N. & vidimus, qualiter Joan. in cœlo mystico, seu in Ecclesia, sicut Sol in cœlo physico, est, *vas admirabile*, in quo continentur coadunati omnes radij dignitatum, donorum, & gratiarum: & relucet excessus mutui inter ipsum & Jesum amoris. Qualiter est, *opus excelsi*, opus utique stupendum & venerandum ipsis quoque spiritibus beatis, propter renascentiam suam, & recreationem in filium Mariæ V. Habemus dilectissimi in Joanne quod veneremur: habemus & quod imitemur: quia Joannes Dominum dilexit multum, multum & accepit a Domino: hic enim in Sac. paginis dicit: *Ego diligentes me diligo*. Imitemur, Frat. Joannem pro posse, in diligendo Deum, futuri participes, juxta dilectionis meritum, ejusdem gratiæ, & futuræ gloriæ. Novimus equidem, quod si myriadem hominum interrogarem, amas Deum? amas Dominum Jesum? nullus non diceret: amo ex toto corde, amo super omnia: sed si venitur ad probationem, o quam pauci invenimur Dei amatores! quia pauci legis ejus & mandatorum observatores: *Dilectionis* (etenim) *Dei probatio, est mandatorum ejus completio*: Scripsit S. Aug. (l. 1. de vis. inf.) Auscultate N. quam peramanter super dilectione Divina nos irradiare contendit lucidissimus Sol S. Ecclesiæ Joannes idem, quem colimus hodie & celebramus, radiis suæ, quam reliquit nobis scriptam, adhortationis. *Filioli mei*, inquit, *non diligamus verbo, neque linguæ, sed opere, & veritate* (1. Jo. 3. 18.) Si contenderitis Deum diligere opere & veritate per observantiam, & completionem ejus legis & mandatorum: proculdubio non deerit vobis præmium gratiæ in hoc, & sempiternæ gloriæ in futuro sæculo. Amen.

Joan. Mar. præstantiss. utpote, qui Christi pass. torquetur.

ISTO'

ISTO' SVIDOCTANSTVO XVII.

SLAVO=BOSANSKI

O D

S. IVANA IVAGEL.

Ukomuse ukazujè daje S. Ivan *sùd çudnovati, dillo privissokoga &c.*

Domine hic autem quid? Jo. 21.

Vas admirabile, opus excelsi. Eccl. 43.

Gospodine à ovì shtoe.

Sùd çudnovatì, dillo privissokoga.

473 KAko privisoki Boog svemoguchì, ù stvaranju stvorènjà svoì, ukàza mogustvo neizmirno: onako ù nakichenju istie, i razregenju, ukàzati ottje mudrost svoju, velliçanstvo i dobrotu: Shta radi megju çudnovatim dilli rukù svojì nikà uçìni priçudnovata: buduchi da ù svakom plemenu od stvoranjà ottje, da izvarsnosti, i podpunnosti, koeje ù onom plemenu ostalìm na dyle razdìlio, sve skupglene zajedno ù komugod jednomu istoga plemena sjajù, i gledajuse: daga uztò bogle poznàjemo, vechmase boimo, i sarçannie gliubimo. Takoje ù Manni nebeskoj, kojuh dadde pùku Izraelskom, ù puustigni od Paleshtine, bio skupio okushenja od svijù jizbinà, i slàstij. Tako po istì naçinskuppi ù sunczu sjajnosti, i zrake svijù svirlostì, illiti zvizdà nebeskì. Odkud Czarquenì, pogledavshi nebo çudnovato sagrageno, i çudnovattihe neizbroenim mloxtvom zvìzda, i ghizdavim razregenjem nakicheno, zavappi: *Species cœli in visione gloriæ*, lipota nebæsha ù vigenju slavæ: Ali kad uprieokom ù sunce, zaçugen polak lipote gnegove i sjajnosti, poshtovàga ovizim riçma: *Sol in aspectu vas admirabile, opus excelsi*. Sunceje; velì, kako vidim sùd çudnovati, dillo Privissokoga. I doisto akoga dobro promatrìmo, poznachemo daje *sud çudnovati*, buduchi dase ù gnemu zdarxì tollika lipota, i velliçanstvo sjajnosti, kollika zanosi i zasjegna oçi nashe tako, da ù gnega nemoremo uprav gledati. I doisto *dillo privisokoga*; nè kao da ostalè zvizde nìsu dillo privissokoga; nego *per anthonomasiam*, illiti po izvarsnitosti, zashto ù gnemu ossobitim naçinom moguchstvo sjà i mudrost Majstora privisokoga.

Spustimo sada, molimvas, oçi s' tilesnoga neba na duhovno: promo-

ako neizmirno mogustvo, ta i neizmudr. Boja sjà ù stvaranju &c.

promotrîmo to jest S. Czarqvu, koja, po svidoçbi S. Gargura, *sæpe in Sacro eloquio regnum cœlorum dicitur*: mlogo pùtase zove nebo, illiti Kraglestvo nebesko, ù S. govorenju. Ovvoje ono Kraglestvo, koje sin Boxì vlastitom karvju svojom millostivo odkùpi, i zakùpi: nebeskim naukom çudnovato utvàrdi; i zvizdama svetie slùgà svoì tako gizdavo nakiti, da svechim raazlogom mogu rechi, nego Czarqueni od neba tilesnoga: *Species cœli in visione gloriæ*: daje lipota gnæ ù vigenju slavæ, i dijkæ. Ali kad okom od promishglianja moga uprem ù pripogliubglenoga uçenika S. Ivu, zaçugen kako drughi Petar ostajem. Petarbo, kad Vicar Isusov na zemgli jur biashe postavglen, i svæ Czarque vojujuchæ Pastir, i glàva naregen; pogledavshi ù Ivana, i videchi mloxtvo i velliçanstvo dostojanstvi gnegovi i daròvah, neznadiashe koimbiga nazivkom poshtovao: odkud upijta Meshtra Boxanstvenoga: *Domine, hic autem quid?* Gospodine, à ovì shtoje? komu upitanju, buduchi da Gospodin nekti dar zadovoglstva, ni odgovoriti, nego samo reçe: *quid ad te? Tu me sequere*: Oshtotie tò, velì, Petre, ti slidi mene: çinimise dasam dùxan ja danas odgovoriti. I buduchi da Ivana motrim na duhovnom nebu S. Czarquæ vojujuchie megju ostaliem slugama Boxiem, bash kako sunce na nebu tilesnomu megju zvizdama, poshtovachiuga istim nazivkom, koizim Czarqueni prisjajno sunce poshtova: Velim dakle daje Ivan: *Vas admirabile*: sùd çudnovatì, u uzdarxagniu, zashtose uzdarxàvàhu ù gnemu sva dostojanstva, i darrovi skupgleni zajedno, koisu drughim na dijle bijli ràzdigleni, zaradi privarshenja od gliubavi megju gnijm, i Mestrom nebeskym Isusom. I daje, *opus excelsi*, dillo Privisokoga ù pritvorenju, illiti priporogènju: zashto, akoje ù kuchi Zebedeovoj stvoren bio i porogen Ivan sin Salome: na bardu od Kalvarie pritvoren bì i priporogen; po nihinaçin, sìn Mariæ. Tollikose poduzimam danas, za slavu i poshtenje S. Ivæ, kratkim govorenjem ukazativam, uzdajuchise dachiu bit plachen odvas svesardim nastojanjem: i poçinam.

Kadase biashe priblixolo vrime, 474
i uzashastja gospodinova ù kragl. nebesko, i razashastja Apostolskoga po okolishu zemaglskomu. Petar, kako svidoçi S. Ivang. danashgne: polak Ivana, kolliko dabiga nepoznavao tkoje, shtolie, plita gospodina govorechi: *Domine hic autem quid?* Gospodine à ovì shtoje? Kom upijtanju mloghi more tibi, dachetese zajedno samnom çuditi i sràzlogom doisto: zashto buduchi Petar i Ivan Boxanstvenoga Mestra slidechi, za cijle trì godine zajedno drugovàli; zajedno putovàli; na istoj tarpezi jili, na istoj pijli, kakoje moglo biti, da Petar neznà shtoje? tkolie Ivan? i tako da pijta Mestra za nauçitise: *Gos. à ovi Shto*? Scinim doisto N. da ovo upitanje nie bilo tolliko neznanje Petrovo, kolliko dostojanstva i veliçanstva Ivanova ottajstvo; koje da ottvorimo, i bistro razumiemo dopustemise odvesti ù pustignu od Palestinæ, K'sinovom Izraelskim iz Egipta igjùchim ù zemgliu od obechianja. Ovibo ondi, izvan ostali dobroçinstvì i daròvah, prijmishe, kako Svidoçì S. pijsmo, od Boga jizbinu niku nebesku; *svako naslagenje, i svakoga okushenja ugodnost ù sebi koja imadiashe*:

upijtanj Petrovo
Od Ivana
lemenitto
se dovod
dùbovno

diashe: Okusivshi dakle ovu jizbinu, udigl kao izvan sebe izishavshi: *Manhù*? tojest, shtoj ovo? megju sobom poçeshe vapiti. I razloghim od tollika zaçugenja biashe: zashto buduchi iskushali svà okushenja i sve slatkosti, kojesu na diele razdieglene drughim jizbinama, skupgliene zajedno u ovoj manni nebeskoj; neznadiahu kojebi gnoj ime dàli: zashto daju budù Kruh nazvàli, istinubi doisto rekli; aliimse çignashe da ovo samo ime nebi bilo zadosta; zashto slàst imadiashe i od sirra; dabijù sirom prozvali, josh nebiashe zadosta; zashto i mæsa, i mlika; i masla, i uglia, i meda, i svihu ostalij jizbinà slàst ù sebi imadiashe, i okushenje: odkud zaçugeni, *Manhù*? stoj' ovo? megju sobom govorahu. Evovam N. ottvoreno skrovishte upitanja Petrova. Kakoboje Boog svemoguchi u reçenoj manni, postavio skupglene sve slàsti, i sva okushenja, kojaje po drughim jizbinama na dijle razdilio: Onako bash Mestar Boxanstvenì, sva dostojanstva, i darove od millosti, koeje ostalim slugam svoim na dijle razdilio, u pripogliubglenomu uçeniku svom Ivanu zàjednoje skupio. Shto buduchi promotrio Petar, niti znajuchi, koimbiga nazivkom prozvao, zaçugen pijta: *Gosp. à ovi shto*? Gospodin mishtanemagne, more biti da ostalim Aposhtolom nemçinì na xao, drugo za onda nekti odgovoriti, nego samomu reçe: *quid ad Te? Tu me sequere*: Ottiuchi rech: oshtotie tò zapitivati Petre: Jasam tebe uçinio Poglavarom sviu moji Apost. Tebe postavio najstariem pastirom zaruçnicæ mojæ S. Czarquæ: Tebe naredio moim Vikarom na svem okolishu zemaglskom. Dakle *Ti slijdi mene*, pazechi zaruçniczu moju, i vladajuchi staddo tebi priporuçeno. *Accingere* pripashise, kakosamti davno navistio po okrugnenom mornu proroku: *Pripashise maçom tvoim svarhu bedræ tvoje prijàkob*: to jest, uzmi mòch najvishæ oblasti, kojomsamte oruxao svarhu svihu kollicì obrànie moji, i sluxechise gnom, *prospere procede & regna*, igi ù dobri ças i vladaj: A od Ivana shto iztraxujesh? Imash znati, Petre, daje Ivan onì isti moj dràghi, Komunosam pivajuchi ù piisma, pripievao: *dilectus meus mihi, & ego illi*, dasam drag ja gnemu, à on meni. Dakle, *sic eum volo manere*: tako ochiu da stoi, i da ù Kraglestvu momu S. Czarquæ vojujuchæ svima onim dostojanstvi, i darovma sjà zajedno, koisu drughim na dijle razdijgleni.

Takoje doisto, na dijle Mestar Boxanstvenì razdieli darove svoje, i dostojanstva slugam svoim ù S. Czarqui vojujuchioj: *Et ipse dedit*, ovako svidoçi Apost. S. Pavao, I on, velì, *dade nike doisto Apostole, a nikæ Proroke; à drughæ Evangeliste; à drughe Pastire i naüçitegle*. Nakitivshi gni razlikim Czvitovma od kriposti. Ali kadse govori od Ivana: *omnes dignitatum titulos, omnes gratias & honores, quos per alios Domus suæ famulos sparsim divisit Deus; in hoc uno plenius coacervavit, & accumulavit*, Svihu dostojanstvì nazivke, velì, S. Thoma od Villan. Sve millosti i poshtenja, kojaje po drughim kuchæ svojæ slugama na dijle Boog razdilio, ù ovom jednom podpunnie jest skupio. Te nieli dakle Ivan na nebu S. Czarquæ vojujùchæ *Vas admirabile*, Sùd çudnovati, kakono sunce na nebu tilesnomu? kakonobo svitlosti i zrake skupglene ù gnemu

475

Ivan bij nakichen svima dostojanstvi &c.

e vechma

vechma sjajuh, nego ù svim ostàlim zvizdama; onako, po svidoçanstvu reçenog nauçiteglia, dostojanstva, i darrovi ù Ivanu: zashtohije Meshtar nebeskì *ù ovom iednomu podpunnihe zgarnuò, iiskupio*. Nishtanemagne, da tkogodi ne proçini, dasu ovo nakichenja samo od pripovilalaczah, odimo unapridak razgledajuchì ovu istinu.

Ako Boxanstveni Mestar poshtovà mloghe nazivkom od Uçenìkà svoij, Ivanje megiu ovim bio naj izvarsnitihi; i govorise u Ivangelju, *Uçenik, koga gliubgliashe Isus*. Ne, kao da drughie Isus nie gliubio, nego po izvarsnitosti: zashtoje bio vechma gliubglen; i vechma gliubioi. A koij dvanaest poshtovà nazivkom od Apostòlà; nieli Ivan megju ovim, i najvirnihi bio, i naj slobodnihi? nut pogledajmo okom od pameti Isusa u svoj mucì svojoj, vidichemoga doisto, pram svitlostju S. Ivang. vidichemoga, reko, ostavglena i zapushchiana od svihu ostalie Apost. izvan Ivana. Ovì sam, kakonoti najvirnihi, i najslobodnihi, Mestra svoga nigda ne ostavi: ovìga sam jest pratio, i Mariu Majku gnegovu tishio tja do Kalvarie: Gdì najposli dostojan bi gniu primiti za Mater, i bit posvechen gnoj za sina. Ako samo çetiri bishe nakicheni nazivkom od Ivangelishtah. Tko sumglì, daje Ivan i megju ovizim najzvarsnitii, buduchi daje on ù dosegnutju i izpisanju SS. ottajstvi, tolliko bio vishi od ostalie, kollikoje viçgnæ porogenje Isusovo vishje od vrimenitoga: zashtobo tri ostala Evangelista od ovoga poçignajuh ispisivati xivot Isukarstov, i ottajstva S. Virre; à diglese nepruxajuh; Sàm Ivan uzdigavshise, viçgne Sìna B. porogenje smidde dokuçiti, kadano zavapii: U poçelo bijshe riç, i riç bijshe pri Bogu, i Boog bijshe riç. Akoje mloghæ Mestar Boxanstveni uzdigao ù Czarqui svojoj na dostojanstvo od Pastijrà, i nauçiteglia: Ivan nesamoje bio Pastir stadda, nego joshter Pastir od pastijra ù svoj Asij: Odkud zapovidamuse od Gospodina, kako svidoçì S. pijsmo, da i uçij, i kàrà svakog na pòse Pastira, illiti Biskupa, svega onog prishirokoga kràglestva. A nauçitegl imam rechi daje bio tolliki, kolliko mudrostju svojom i naukom, kogae, kako svidoçij S. Ivang. *iz istoga studencza svetie parsa Isusovi zaczarpio i napiose*, nesamo gliude, nego i Angele bio nadashao.

Niti samo dostojanstvi svima novoga zakona, nego i stàroga joshter nakiti Isus pripogliubglenoga uçenika svog Ivana. Zashto megju Patriarkam, tkochese Ivanu primieniti? Akoboje Patriarka, *quasi multorum Pater*, Ottacz mloghie: tkoje igda bio ottacz duhovnì od tolliko sinòvà? tko Mestar privarsnì od tolliko uçenìka? kolliko Isusu porodì S. Ivan, i Czarqui katoliçanskoj? Najposlì akochemo govoriti od dostojanstva Proroçanskoga: nekase svi Proroci poklonè Ivanu, i poshtujuga: Tollikobo vissoka ottajstva i duboka, ù Addi od Patmosha oçitovaoje gnemu Gospodin, kako svidoçi s. pijsmo, kolliko smidde rechi S. Jerolim: *Ivanje onà smio prokazati skrovishta, koja more bit pamèt nie znalla Angeoska*: zashtobo Ivan, kako potvargjuje S. Chrisostom nishta kako çovik negovorij ù svoi proroçanstvi, pace ni po Angelij nie bio, kako drughi proroci, nauçen, i prosvitglen, *Sed à Spiritus S. profundis thesauris proloquitur Jo: quæ neque Angeli*,

476

Ivan Imade dostoianstva nazivke i stàroga zakona.

geli, *priusquam diceret*, *noverunt*: nego, veli iz dubokæ aznæ duha S. govorij Ivan, shto ni Angeli nisu znali prie, negoe rekao, komu dostojanstvu çudechise S. Agustin. vapie ovako: *Transcendit omnes campos.. sydèrum, omnes choros, & legiones Angelorum*: Ivanje, veli, nadishao sva poglia od zvijzda: i sve korove, i mloxtva od Angelà. Akoje dakle Ivan, ù poznanjustvàrij doshastie, illiti ù proroçanstvu Angele nadishao; zashtomuse nebi poklonili svi proroci, i poshtovaliga? *O vas admirabile*? O çudnovata suda? koi tollika dostojanstva, kojasu drughim na dijle razdieglena, sva zajedno, i podpunnihe ù sebi skupglena uzdarxavashe.

477 Meshtar pàk nebeski, koi tolliko podàran bì polak pripogliubglenoga uçenika svoga Ivana, ù darovanju gnemu svihu d stojanstvi i poshtenja; doisto nie bio lakom ù nakichenju gnega svarhu ostalie svakim czvitjem od kriposti. Zashto akoje obrànæ svoje nakitio gliubiczom od virre, i navlastito Apostole; jedali nie Ivan bio megju Apost. najvirnihi? Vidismo doisto, da ova gliubicza ù vrime mukæ gospodinovæ, poniki naçin ù svima Apos. izvan Ivana biashe uvennula; à ù gnemuje czvalla tja do Kalvarie, i pod Krixem Isusovim. Aprisjajnim gliglianom çistochæ diviçanskæ, takoje sjao megju ostalim, kako sunce megju zvizdama, *Idcirco meruit altius cæteris a Domino honorari*: zaradi toga, kako pivà danas S. Czarqua, dostojanse uçijni poshtovatise pram ostàlijm vechma od gospodina: *quia virgo ab ipso electus, virgo in ævum permansit*: zashtobo divacz od gnega bì obràn, i divacz ù vikse uzdarxà. Najposli nie gnemu makanla in ruxicza od muçenishtva: svidoçinam ovu istinu zadosta S. Czarqua kat. Koja officie slavì od gnega i Misu, kako od muçenika ù oni dàn, ù koino od prinemilloga Cesara Domiciana, zaradi ispovidanja, i pripovidanja virre Isukarstove, *à vrilla uglia suud bij postavglen*: ù komu vrillu ugliu premdaga Boog uzdarxa, da neumre, svarhunaravnom kripostju: krunom sasvim tizim od muçenika okrunitise, i ruxiczom ovom rumenom nakititise bì dostojan, zashto, kako svidoçi S. Thoma Villanovan: *non Joannes morti, sed mors Joanni defuit in martyrio*: nie, veli, mankao Ivan smarti, nego smart Ivanu mankalaje u muci. Ako dakle, po nauku S. Jerolima, *in Martyre voluntas, ex qua ipsa mors sequitur, coronatur*: ù muçeniku voglia i xeglia, odkud smart slidì, okrugnàse, razloxno doisto S. Czarqua odredi dase on broi megju muçenike. Scinim nishtane magne, da ovo muçenixtvo, nie ona çasha, kojù Gospodin Ivanu navisti, kadano reçe: *çashu doisto moju popichete*: zashtoje Ivan popio çashu istæ muke gospodinovæ pod krixem, kakochemo mallo poslie vidditi, po kojoj çashì uçinise dostojan muçenik biti naj izvarsnitihi, Zashto kakoje ostàlà dostojanstva i millosti, koja, kako svidoçi reçeni S. Thoma Villanovan: *po ostalim kuche svoje slugama na dijle Boog razdìlij, ù ovom jednomu podpunnihe sastavi*; da na priliku suncza, bude *Vas admirabile*, Sùd çudnovati: onako doisto i krunom od muçenishtva naj izvarsnitiom dostojaosæ nebeski Meshtar gnega okruniti: nek sja ù gnemu privarshenje gliubavi zajmene obidvihu.

478 *Sjaglibav Ivanova polak Is. Svidoesbom S. Petra.*

Privarshenie, reko, zajmenæ gliubavi obidviù, tojest Isusove pram Ivanom, i Ivanove pram Isusom. Niebo brez uzroka Gospodin Ivana gliubio vishe od ostalie: buduchi i Ivan gliubio Isusa vishe od ostalie. Na svidoçbu od ovæ istinæ najparvò zazivam Poglavara Apostolskoga S. Petra. Poslushajte molim ocheljuh posvidoçiti? Kada nash Gospodin imadiashe pochi s'ovoga svieta, na komu ostavgliashe dragù svoju zaruçniczu S. Czarquu, al draxxù Majku, D. Mariu: nastojechi dakle jednoj i drugoj zabilixiti i ostaviti slugu, illiti pastira, i çuvaocza: draxoj nishtanemagne ottiuchi namistit gliubezniviega; za iskushati koije najgliubeznivihi polak sebe, Petra, kako starjega, upijta: *Petre gliubishli mene vishe od ovi* ostalie: odgovaramu Petar: *tollikoje Gospodine, Ti znash date gliubim*: ali neusudise rechi, da gliubij vishe od ostalie: i tako drughi pùt upitaga Gosp. istim riçma, i Petarmu istim rijçma odgovori. Najposli trechi pùtmu reçe Gospodin: *Simon Joannis diligis me plus his*: Petre gliubishlime vishe od ovi ostalii; ottiuchi rechi: znadem Ja Petre, da vì svi mene millujete i gliubite, ali xelim ja znati, gliubishli ti mene vishe od ovì ostàlie? nishtanemagne Petarse nigda neusudi rechi, daga gliubi vechma od ostalie, zashtoboje poznavao, da Ivan gnega nadhodì ù priuxganoj gliubavi Isusovoj: nego joshter, *contristatus est* smutise, velì, siroma Petar za tò, shtomu reçe Ius trechi pùt, gliubishlime vishe od ovie ostalie, zatomu odgovori: *Domine, Tu omnia nosti*: Tha Gospodine tì svaka znash, shtome zapitujesh. Ottìuchi rechi: Tì znash gospodine, kako gliubavi mojæ plamen ledom strah xudinskoga bì zagashen onda, kadanote ù kuchi Kajfinoj, ù vrìme prigorkæ mukæ tvojæ zatàja, i ostavi. A Ivanovæ priuxganæ gliubavi, kojom tebe gliubì, nikakav gradd od muukah, niedan mraz od straha ne utarnu, nitiga zakasni date nesliedì tja do kalvarie, onje sàmbio za uttishenje, i za razgovor, i tebi na krixu tarpechemu, i Majci tvojoj pod krixem plaçuchioj: onje sam vazda bio kod tebe ù svim tuggama mukæ tvojæ; kakochiu dakle usuditise rechi, date gliubim vishe od gnega? Gliubim ja tebe gospodine, kolliko slabost gliuska pripùshta, i da ovdi Ivana nie znam shtobi rekao, al date gliubim vishe od Ivana, il dokuçujem gliubav gnegovu, tòti rechi nesmiem. *O Vas admirabile*, Evo kollikoje suud çudnovati S. Ivan, koi zdarxì ù sebi tolliko privarshenje zajmene gliubavi.

479 *Privarshenje gliubavi Ivanove vidi na veczeri najposlidnoj.*

Snigimo nishtanemagne skalvarie ù Ierusolim, vidichemo çudnovattiah zlamegnia, i iskushanja ovog privarshenja od gliubavi. Ondibo vidim, ù prosvitglenju S. Ivangelia, da Ivan na veçeri najposlidgnoj prid svom druxinom svojom naslonivshise poçivà na krìlu gospodinovu. Zaçudochevam bit ovo, more biti da mislite mloghi: The kako toh? dakle smie uçenìk naslonitise na krilo Meshtrovo? slùga na krìlo gospodarovo? Dakle smie stvorenje nasloniti glavu svoju na krìlo, ì na parse stvoriteglia svoga, i ondi spavat, ì poçivati? ò Boxe neumarli shto çujemo! Ivane shto çinìsh? zaerse neosichiash, daje Isus Mestor, à tisi uçenik: Ius gospodin, à tì slùga: Isus najposli Bog stvoritegl, à ti stvorenje: odkudati tolliko pouzdanje i sloboda? Bojatise, Ivane, da nisi ti pjan, il poludio. Promisli

mislider mallo poshtovani uçenice, kako S. Ivan karstitegl vapie: *non sum dignus corrigiam calceamentorum ejus solvere*: nisam dostojan, velì, svazah od obuchæ Isusove razvezati. S. Petar nedostojna sebe procigniuje imat Isusa ù svojoj lagi, zato, vapie: *izigi od mene gospodine zashto çovik jesam grishnik*: Aposhto S. Toma zapovigen, da ruku metne na parse Isusove; nesmiddeju metnuti, nego zavapi: Tisi *Gospodin moj, i Boog moj*. Kako dakle Ti Ivane, *non jussus non petita venia*, ni zapovigen, ni dopushtenje prosivshi, smiesh naslonitise na krìlo Gospodinovo: Tkobi virrovao, da nisi il pjan il izludio, nestidechise bari od druxine na oçitoj tarpezi? Nishtanemagne nemojtese çuditi Bratjo moja, vi istinu govorite i mislite, pjanje Ivan istinaje: i zatò kollikoje vishe bio pjan, tollikosæ magne znao stiditi na oçitoj tarpezi od druxinæ. Samonam ostajæ iztraxìvati, kakvimje pijtjem biose oppio: Zashto ovdi nemanka Ottajstvo.

480 Za ottvoriti dakle ottajstvo oppitja, i zalugenja Ivanova, nebudivam marsko poslusati zaruçniczu S. piisma pivajùchjuh, koja najparvim riiçma svoje pismæ, zazijva kraglia nebeskoga dajuh pogliubij: *Osculetur me osculo oris sui*: nekme pogliubì, veli, pogliubglenjem usta svoi. Takolie? Ja sgnom razgovaramse: Takolie ò ghizdavo stvorenje, teh tili smiesh usuditise iskat poglubglenja, illiti celivanja: od stvoriteglia tvoga. The kojabi sluxbenicza smilla prositi, i iskati od jednoga kraglia zemaglskoga dajuh poglùbì, brez pokaranja? niedna doisto nikada. Pogledajder devotà zaruçniczo, pogledaj Mariu Mandalinu, i promotri tese nauçi ponixenstvu polak kraglia nebeskoga. Onnabo sastrahom usudise, i darchjuchi dotaknutise noguh Isusovì: i ovò samo ondà, kadano *Suzzama poçe oblivati noghe gnegove; i kossama glavæ svojæ tariashe, i glibgliashe noghe gnegovæ*, kakonam svidoçij S. Ivang. Dakle, dokte çujem pivati, i pripievati kragliu nebeskom Isusu, date vlastitiem ustma svoim pogliubi, nemogu drugo misliti, nego dasi, il pjana il izludila, inaçie take slobode nebi moglà imati, nego ù ponixenstvu s' Mandalinom traxilla gliubiti noghe gnegove. Odgovàranam devotà ova S. pijsma zaruçnicza? ogov rajuchi ponizno sebe, à ne tajechi daje izlùdila po nikì naçin, i pjanna: *Nolite me considerare*, nemojteme, velì, gledati, ni çuditise, *quia decoloravit me Sol*, zashto, veli, sunce, tojest Sunce od pravde, Sunce nestvoreno jedini sin Boxi zasjeniome, i za maglio pamet moju i razzum vatrom priuxganæ gliubavi svojæ takò, da kao izludivshi nessichiamse shto pivam shtolli çinim. Zashto, kako svidoçì S. Bernardo, *decolorari à Sole est ignescere charitate*, zassinitise od suncza, jest gorriti gliubavju. Niti mogu rechi, veli devota zaruçnìcza, niti mogu rechi da nìsam pjana: Jesam pjana doisto, ali pjana vinom prijakæ gliubavi svoje: zashto *introduxit me rex in cælaria sua; & ordinavit in me charitatem*: Uveoje mene Kragl nebeski ù konobe svoje, i navratio ù me rijke gliubavi svojæ. Nie dakle N. bio plodd holosti, illi brezobrastva S. zaruçnicæ, shto xeli celivagnia od Kraglia nebeskoga; negoje bio plodd od vellike gliubavi, i prigoruchæ: Zashto onì, po svidoçbi S. Bernarda *amat ardenter*,

Tkose opie gliubave ju, ne misli vellicsans.

qui

qui itaproprio inebriatur amore, ut non cogitet Majestatem: onì, veli S. Bernardo, gliubij vrùche, koise tako oppie vlastitom gliubavju, da nemisli, nitise ossichia od velliçanstva kraglia svoga i Gospodina.

Ivan vlastitom gliubavju oplvshise, ne misli ovelicsanstvu Gos.

Evo N. ottajstvo slobodæ Ivanovæ, koi poçiva na krilu gospodinovu na oçitoj veçeri, ottvoreno: zashto ovim istim vìnom od gliubavi priuxganæ i onse biocppio tako, da nemislì od velliçanstva i boxanstva Meshtra svoga i gospodina; nitise stìdì shtosu ondi ostali uçenici: vech kakono diteshce ù krilo materino, slobodno iddæ za nasasnutise mlìka mudrosti nebeskæ: i zato od gnega S. M. Czarqua danas po svem okolishu zemaglskomu pjevà: *Fluenta Evangelij de ipso Sacro Dominici pectoris fonte potavit:* rieke, velì, Ivangelja iz istoga studencza parsà Gospodinovie pioje, i zaczarpao. Sad promislite, Bratjo moja, jeli danashgni S. Ivan, jedan suud çudnovati? buduchi da ù gnemu sja tolliko privarshenje od gliubavì zajmene megju gnim, i gnegovim Mestrom Boxanstvenim Isusom, i zdarxavahuse zajedno skupglene sve millosti, i sva dostojanstva, kojasu ostalim slugama Boxiem na dijle na dijle razdiglena. Ostajenam josh promotriti, kakoje Ivan, *opus excelsi* (*per anthonomasiam*) dillo privissokoga po izvarsnosti. Udiglchemo svarshiti.

DIO DRUGHI.

481 *Sol in Aspectu vas admirabile, opus excelsi:* kako od suncza na nebu tilesnomu, onako od Ivana na nebu duhovnomu S. Czarque morese doisto rechi daje po izvarsnitosti, *dillo privissokoga*; dillo; to jest, tolliko çudnovato, kolliko nitigaje mogao zanat uçiniti, ni narav svarshenà uplodìti. Dillo, ukom privissokoga majstora Svemoguchega neizmirno mogustvo, dobrota sjà, i mudrost. Dillo, koje poragjajuchise ù kuchi Zebedeovoj, bij doisto uçigneno, i stvoreno naçinom naravnim: ali priporagjajuchise na bardu od kalvariæ, bij priçigneno, i pritvoreno svarhunaravnim naçinom. Kojù istinu za ukazativam bistro, i osvidoçiti Ivangeoskim svidoçbama, i posvidoçenjem Ss. Nauçit. Evo uzhodim pametju mojom na kalvariu: i vidijm Isusa spasiteglia nashega, gdi vissi ò tri klincza na krixu, i karv niz krix ciedise iz ràna gnegovì tja do zemgliæ. Koi kada dillo odkupglenja nashega, i sva onà, koja biahu od gnega piisana, podpunno izvarshi: spustivshi oçi svoje pod krix, ugleda prioxaloschenuh Majku svoju, i uçenika, koga svetkujemo danas i shtujemo, Ivana: koi nebiashe ostavio Mestra svoga nebeskoga; kakono ostali uçenici u najvechioj potribi gnegovoj, ù vrime tojest prigorkæ mukæ; negogaje sliedio, S' Mariom D. koju pridarxavashe, i razgovarashe, tja do Kalvarie, i pod krixem na kalvarii. Tollikombo gliubàvju Ivan Isusa gliubgliashe, kollikù, kakoje piisano ù svetij pisma, *Aquæ multæ non potuerunt extinguere:* Vodde mloghæ nisu mogle ugàsiti? Vodde tojest i potoci neprocignenæ karvi, kojase prolivashe: niti vodde pogardah, i psostvì; niti gradd udoràcza, i zaushnicza: najposli, Vaspotop mùkà, kojæ tarpgliashe Gospodin od prinevirnie çisùta, i vojnika nemillosardnie, nie mogao ugasiti gliubàvi Ivanove; niti gnega rastaviti od Isusa: Zashto,

shto Ivan pritekavshi riçi Apost. svetoga Pàvla, dilli vapiashe: *Quis me separabit a charitate Christi*: Tkocheme rastaviti od gliubavi Isukarsta Mestra moga? jeda smutgna, ili xalost? jeda poghibio, ili progonstvo: nikada: *Certus sum quia neque mors, neque vita*: istinito, velì, niti smart, ni xivot, *niti Angeli, ni drugo nikakvo stvorenje, mochiche rastaviti* mene od gliubavi Boxie: kojaje ù Isusu Isukarstu, Mestru momu pripogliubglenomu: koja priuxganà gliubav, kollikoje Isusu ugodilla, i bijla dràga, nikakov jezik stvorenì nie vridan istomaçiti: Odkud gliubav gliubavju ottiuchimu Gospodin platiti; buduchise spomenuo od Testamenta, illiti od najposlidgnæ opporukæ svoje, koju davno biashe ù pameti svojoj Boxanstvenoj narèdio, iupijsao, kako svidoçi po okrugnenomu Proroku Davidu, govorechi: *disposui testamentum electis meis*: razrèdiosam, velì, i naredio odluku i opporuku moim obràniem: koju onda na krìxu prie negoli duh svoj pridade Oczu: ottje ottvoriti, i izvarshiti: I tako ràzlikim slugam svoim i obràniem, ostavi i dade bashtinu ù razlikim darovma, dostojanstvi, i millostma: kako pobràjah Apost. govorechi: *Et ipse dedit quosdam Apostolos &c.* I prem da Ivana à svima ovim bashtinama, i drughim, uçìni dionikom the doisto najizvarsnittiem, kakosmo ukazali ozgor i iskushali, sasvim tizim joshmuse uçìni, da nie zadosta ukazao privarshenja gliubavi svojæ pram Ivanom: zato odlùçimu, kako drughi Jakov Patriarcha sinu svom najdraxxemu Jozipu, dati dio jedan izvan svihu ostàlie, teh dio naj izvarsnitihi, tojest, Mariu Diviczu za Mater: shto i uçini, kadnomu reçe skrìxa: *Ecce Mater tua*, Ivane, velì, etto Matti tvoja: i od tada Ivan uze Mariu za Mater, tako dajù, ne samo shtovàshe kako Tetku, nego zagargliàshe i slùxàshe kako Majku. Al josh çudnovattiè stvarise dogodishe, kad Isus reçe od Ivana Marii: *Mulier ecce filius tuus*, xenska glavo evo sìn tvoj: Zashto po ovìm riiçma, oni, koije ù kuchi Zebedeovoj stvoren bio i rogen sin Salomè, pritvorise na Kalvarii, i priporodi ù sina D. Marie. Nut boglie promotrimo, molìm, rìiçi Isusove: *Evo sin tvoj*, velij Isus Materi svojoj, dàjuchijoj Ivana: Ottiuchi gnoj ovvò rechi: Majko moja pripogliubglena: Ja na ovom svìtu stvari draxxæ, posli tebe, neimam od Ivana: gnegati dakle pritvaram, dajem, i posvechiujem za sìna. Zashto kakosam svim moim pravovirnim ottio ostaviti mene istoga xiva pod obliçjem kruha, i vìna ù svetom Sakramentu od ottara: onako tebi, pogliubglenà Majko moja, za razgovor tvoj, i za uttisssenje: evo mene istoga ostavgliam pod obliçjem Ivanovim: Primiga dakle, Majko moja, i uttishise: *Ecce Filius tuus*; evo sìn tvoj. Istinito dakle Ivan jest, *opus excelsi*, dillo Privisokoga, *per anthonomasiam*, illiti po izvarsnitosti: takobo dillo drughì uçiniti nemore izvan sami Majstor privisoki. The tkobi sìna Zebedeova i Salomina priçinio, i pritvorio, ù sina Marina, izvan samì Stvoritegl privisokì i primoguchij. Ali shtosam zakasnio dati poshtenje ovæ istinæ svidoçbama SS. Nauçiteglia: tò jest S. Petra Damiana, i S. Thome Villanovana. Parvi, ù govorenju od ovoga uçenika Isusova govorì: *kako Isus, reçe Apostolom: ovo jest tìlo moje: onako reçe Marij: ovi*

jest

jest sin tvoj: I kako onim rìçma uçigneno jest gospodinovo tìlo, tako po gnekoj priliki, Ivan Ivangelista, ne samo sin divice bì posvechen; nego kod B. D. niki Sacramenat dostojan bì zadobiti. Istò potvargjuje drughi ozgor reçenì svetì, govorechi: *Nemojmo scimiti dasu isprazne one rìçi spasiteglia bijle: zashto nemankajù gliudi Bogogliubni*, koìgovorè: *da onì koi rìçju svojom sva stvori, mogaoje isina uçiniti od ne sìna: da akoje mogao, i uçinioje, I tako, kako rekavshi ovo jest tìlo moje, istinno tìlo uçini ù pogaçi (illi ù krubu) tako i govorechi: ovi jest sin tvoj: gliubavju sina uçìni od rodjaka: ali ne po naravi nego po millosti.* Dostojnose dakle Ivan, na pritvorenju svomu ù sìna Marìna, ima rechi *dillo privissokoga*: illiti svèmoguchìega majstora. Evo kollikoje vellika snàga od gliubavi!

482 Sada slobodno imam rechi; da Ivan, kakoje megju uçenici, Mestru Boxanstvenomu bio najdraxihi; megju Apost. najvirnihi: megju Evangelistimi najvissi ù dosegnutje ottajstvi Boxanstveni: megju nauçitegli, najdubgli: megju Pastìri najpomglivihi: megju Pròroci najprosvitglenìhi: megju dijvczi najçìstihi: onako megju muçenici, naj jaçij, i naj izvarsnitihi, kakonoti onì, koije pod krìxem pio istu çashu Isusovæ mukæ, po rijçi gnegovoj: *calicem meum bibetis*: çashu moju pitichete: zashto buduchi, kako mallo prie rekosmo, Ivan bio posvechen i priporogen sin Mariæ; i pritvoren, po nikì naçin slìdì da imamo rechi, da isti biashe na krìxu, i pod krìxem: i tako i muke iste tarpgliashe, onì na krìxu ù tìlu, à ovi pod krìxem ù sarczu privarsheno gliubèchemu. Odkud prinaunçni Osorio, vapiashe: O *illustre martyrium, quem Christi dolores martyrem effecerunt!* O Sjajna muçenishtva Ivanova, koga Isusove muke muçenikom uçinishe: *Vere calicem Christi bibit Joannes; dum Christi passione ipse torquetur*. doisto, veli, çashu Isukarstovu Ivanje popio, doksæ mukom Isukarstvom on muçio.

Evo promotrismo i vidismo, Br. kakoje Ivan na nebu duovnomu S. Czarque, kakono sunce na nebu tilesnomu, *Vas admirabile*, sùd çudnovati, ùkomuse zdarxæ skupglene sve zrake od dostojanstvà, millostij, i daròvah: i sja privarshenje zajmene gliubavi, kojaje megju gnìm, i Isusom Mestrom gnegovim. Vidismo po isti naçin kakoje on: *opus excelsi*, dillo privisokoga Majstora po izvarsnitosti: dillo doisto çudnovato, i za shtovatise od istie duhovà blaxennie: zaradi priporogenja svoga, i prityorenja ù Sìna Mariæ divicæ. Imamo dakle, Bratjo, çemuse çuditi ù Ivanu. Al imamo i Shta naslidovati: zatoboje Ivan mlogo prìmio od Gospodina, zashtoje mlogo gliubio Gosdodina, koi ù SS. listovi reççe: *Ego diligentes me diligo*: Ja gliubæchæ mene gliubìm. Naslidujmo dakle N. Ivana, kollikoe moguche ù gliubavi Mestra nebeskoga, za uçinitise dionìci, i millosti gnegove, i slavæ nebeskæ. Ja nesumglim da svi gliubimo rìçju i jezikom: zashto, da upijtam igliàduh gliudij na poose: gliubishli Boga: nebi ni jednoga nashao, koibi rekao, ja negliubim; nego gliubim. Ali akose dojde na iskushanje, ò kollikose mallì naodè Boga gliubæchi: zashtosu mallì zàkona, i zapovidì gnegovie obluxitegli. A ovoje B. moja iskushanje ovo: *Dilectionis Dei probatio est mandatorum*

ejus

Digitized by Google

ejus completio: gliubglenja Boxiega iskushanje, jest zapovidij gnegovì ispugnenje, velì S. Agustin. Poslushajte kollikonas prigliubeznivo idè prosvitgliujuchi svarhu gliubavi Boxie, isto sunce danashgne S. Ivan, (koimse dijçimo, i koga slavimo) zrakam ponukovanja svòga, koganamje ostavio upijsana. *Filioli mei non diligamus verbo neque lingua, sed opere & veritate*. Sincì moi, ovosu ticçi gnenove: Sinci moi nemojmo gliubiti Boga rijçju i jezikom, nego dillom i istinom. Akose dakle N. uzusilujete Boga glubiti dillom i istinom, po izvarshenju zapovidij gnegovì, i zàkona: nechevam mankatì plachia od millosti na ovomù; a od slavæ viçgnæ na onomu svìtu. Amen.

TESTIMONIUM XVIII.

DE SERAPHICO P. S. F.

Ostenditur, quod cum altissima paupertate (& qualiter hæc necessaria ad salutem omnibus) divitias quoque habuerit incomparabiles.

Angelo Smyrnæ Ecclesiæ scribe... Scio paupertatem tuam; sed dives es. Apocal. 2. 8.

483

Sæpe vos N. ex prophetia Vatis S. Danielis, non dubitarim audivisse; qualiter rex superbissimus Nabuchodonosor, cum ditioni suæ mundum prope universum subjugasset, idolum illud, seu statuam suam altitudinis sexaginta, sex verò cubitorum latitudinis fecerit ex auro purissimo. Illamque in amplissimo statuens campo, populos totius suæ ditionis convocavit, atque nationes: jussitque per validos clamari præcones, ut universi, tamquam Deum non aliter adorent eam, venerentur, & glorificent. Annuntiando, quod quicumque aliter facere præsumpserit, mittendus sit in fornacem ignis ardentis; unde timore perculsi, *Cadentes omnes populi, tribus & linguæ adoraverunt statuam auream*: inquit Sacer textus (Dan. 3. 7.) exceptis dumtaxat tribus viris Judæis; Sidrach, nempe, Misach, & Abdenago: qui, utpote milites ægregij, ac veri adoratores summi Dei Creatoris, in fornacem maluerunt mitti ignis ardentis quam idolo Divinum præstare honorem.

Statua Nabucodonosor significat moraliter avaritiam.

Arbitror utique non errasse illum, qui moraliter hanc interpretatus Scripturam, nos docet; quod sata statua significasset avaritiam, seu rerum concupiscentiam mundanarum. Quid enim aliud est avaritia, nisi idolum quoddam, quod infernalis Nabuchodonosor, Draco, utpote *Princeps* (sic eum appellat Dominus in Evangelio (Jo. 12. 13.) *Princeps*, inquam, *mundi hujus*, seu rex, fusit ac statuit, non dico in medio mundi hujus immundi, sed in omni civitate & urbe; in omni villa & vico; imo in omni domo & familia: Misitque infernales suos præcones, quatenus valide clament ac diligenter; non quidem voce ad audiendum aure, sed diabolica suggestione ad amplectendum corde atque desiderandum: annuntiando omnibus, & comminando, quod quicumque non adoraverit idolum avaritiæ, conando

Digitized by Google

habere thesaurum in mundo, & divitias, in fornacem sit mittendus paupertatis ustulandus fame, sibi, nuditate, omnique necessitate corporali. Et profecto ex sacris paginis de cuncta præsenti generatione dici potest, *declinaverunt post avaritiam* (1. Reg. 8. 3.) ut filij quondam Eli, atque idolum hoc adoraverunt: quia ad fugiendam fornacem paupertatis *a minimo usque ad maximum, omnes avaritiam sequuntur* (Jer. 8. 10.) inquit Proph. S. Jeremias. Nam viri, & fœminæ, sæculares & ecclesiastici; senes, & juvenes; omnes multa habere vellent mundana; omnes concupiscunt possidere, & ditari. Verum quidem est, hoc in re & effectu omnes consequi non posse; tamen corde, & affectu; *omnes avaritiæ student*, teste Jerem.

Dixerim nihilominus ex ore S. Joan. Chrysost. *Cum tot sint hujus statuæ adoratores, tamen non desunt trium puerorum æmulatores: qui dicunt* (infernali Nabucodonosor) *statuam auream*, avaritiæ & mundanarum concupiscentiarum, *non adoramus*; *sed paupertatis fornacem libenter sustinemus*. Horum autem, post Apostolos, primarium esse Ducem & Principem Almum Patriarch. & fundatorem ordinis minorum, Seraphicum Patrem nost. S. F. nemo dubitarit. Quocirca, de illo S. Joan. in Apocalypsi, prævisio Spiritu prophetico, videtur profecto dixisse: *Scio paupertatem tuam, sed dives es*. At vero, qualiter hoc fieri potest, pauper simul & dives? Si Franciscus paupertatem sustinuit, divitijs, dicetis, non abundavit utique. Auscultate N. recte hoc est mysterium super quo, veluti super stabili fundamento, sum constructurus præconia exaltationis, virtutum, & gratiarum gloriosissimi Patris S. Francisci. Illi, utpote filius (esto indignus,) Patri ad laudem, honorem, & gloriam; nobis vero cunctis ad utilitatem spiritualem, & salutem æternam. Ostendam quippe Primo: quod Franciscus fuerit Angelus, non natura, sed gratia & virtutibus, desponsatus cum altissima paupertate: & qualiter hæc omnibus sit necessaria ad salutem. Secundo: quod simul cum paupertate divitias quoque habuerit indicibiles. Honor, & gloria S. Patris requirit a me & claritatem in loquendo, & fervorem: utile, & salus animarum vestrarum oprat a vobis & silentium in audiendo, & attentionem. Itaque sicut illa vobis promitto, ita spero hæc a vobis: & incipio.

Scio paupertatem tuam, sed dives es. Dilectissimum Discipulum Jesu S. Joannem verba hæc dirigere ad Prælatum, seu superiorem urbis Smyrnæ, quæ est in oriente, non potest dubitari, si sensum S. Scripturæ accipiamus litteralem: quia ita jubetur illi a Divino Magistro: *Angelo Ecclesiæ Smyrnæ scribe*. Verumtamen minus negandum est, quod Prophetæ aliud litteraliter loquantur, & aliud intelligant mystice. Investigando igitur sensum mysticum, nescirem utique cui aptius accommodari, vel de quo intelligi melius prædicta verba possent, quam de Seraphico P. S. Francisco? Ille etenim cum sit fundator ordinis minorum, & Patriarcha: equidem superior est Ecclesiæ seu congregationis Smyrnæ; Nam in lingua Illyrica *Smyrna* idem est ac pacificata, seu in pace, & in quiete composita. Numquid autem Ecclesia ejus, seu congregatio minorum non est in pace, & quiete composita? Cum religiosi filij ejus, esto omnibus temporalibus renuntient, tamen nihil necess-

484

per Angelum Ecclesiæ Smyrnæ intelligitur S. Fran. Seraph.

necessarii illis deest. Vivunt nihil proprium habentes, tamen omnia possidentes. Hæc Ecclesia plane Smyrna est, seu in pace & quiete composita: itaque per Angelum *Ecclesiæ Smyrnæ*, optime intelligi potest, & debet Seraphicus institutor, & superior ord. minorum. Dicitur autem in prælaudata prophetia Angelus, non solum propter virtutes Angelicas, & dona atque gratias, quas habuerat, plusquam Angelicas, ut infra videbimus, sed præcipue ratione officij. Angelus quippe idem est, quod *nuntius*: Franciscus autem vere fuit nuntius, seu locumtenens Domini Salvatoris: qui, juxta testimonium S. Bonaventuræ, miserat eum ad fulciendam, & reparandam Ecclesiam Catholicam, dicens. *Vade Franc. repara domum meam quæ labitur*. (Cron. p. 1. l. 1. c. 3.)

485 Scimus N. quod Christus, qui fuit primus Angelus, seu nuntius missus a Deo Patre ad mundum redimendum, construxerit Domum sibi in terra, nimirum S. Ecclesiam Catholicam, super fundamento duplicis paupertatis: hoc est, super paupertate census: volens Apostolos suos & discipulos nihil possidere. Et super paupertate Spiritus, volens, ut propter profundissimam humilitatem sponte sint pauperes, non vero coactæ: unde & dicebat eis: *discite a me, quia mitis sum, & humilis corde*. Accidit tamen, ut post ascensionem ejus in cœlum, & Apostolorum mortem successu temporis nata creverunt duo idola, Avaritia scilicet, & superbia: & cæperunt persodi domum Christi, seu S. Ecclesiam. Avaritia conabatur persodi fundamentum paupertatis corporis, vectibus concupiscentiæ auri, & thesauri: superbia vero fundamentum paupertatis Spiritus, seu humilitatem vectibus mundanæ gloriæ, & honoris; itaque labi domus Christi incipiebat. Cui malo ut obviatur, aut Christum descendere iterum, aut nuncium loco sui opus fuit mittere. Intuitus igitur Franciscum, & recognoscens ad id muneris idoneum, mittit eum, dicens: *Vade Franc. repara domum meam quæ labitur*. q. d. Vade repara, repellendo & occidendo idolum avaritiæ, paupertate corporis: & idolum superbiæ, paupertate spiritus seu humilitate. Nilominus Franciscus non potuisset idoneus nuntius esse ad hoc opus perficiendum, nisi cum paupertate divitias quoque habuisset, ut impleretur vaticinium Joan. *Scio paupertatem tuam, Sed dives es*. Idcirco constituens Dominus eum nuncium suum, voluit, ut cum altissima paupertate divitias quoque veras habeat indicibiles, nempe virtutes: quia, si credimus S. Bern. *Veræ divitiæ non sunt opes sed virtutes* (in *cap.* 5. Jacobi) Et ecce vobis N. misterium reseratum, qualiter Frac. potuit esse pauper simul & dives. Progrediamur admirando ejus Paupertatem.

Gloriosus Patriarcha S. F. cum 486
esset in optimo juventutis suæ flore: esto in abundantia bonorum sæculi creverit, bene edendo, melius bibendo, & splendide vestiendo, utpote primogenitus ditissimi mercatoris in Assisio. Esto jam assueverit delectari, non modo cum mercatoribus in negotiatione, verum etiam cum juventute sibi simili in diversis mundi vanitatibus. Cum his omnibus statim ac sensit, tam per internam inspirationem, quam per vocem externam Christi dicentis. *Vade Franc. repara domum meam, quæ labitur*, quod sui destinatus esset nuncius ad reparandam ejus S. Ecclesiam:

Franc. illico obtemperat inspirationi & voci divinæ.

ſiam: illico armavit ſe paupertate ſpiritus, ſeu profundiſſima humilitate, concupiſcens nihil habere in hoc mundo; ſed accepta cruce rigidiſſimarum pænitentiarum, nudus ſequi nudum Chriſtum in cruce pendentem. Tanta hæc erat Franciſco concupiſcentia, quantam nullus umquam avarus habuit auri, & divitiarum. Hanc virtutem ita adamavit, ut nunquam ullus ita propriam adamaverit ſponſam. Quocirca decrevit conſtantiſſime eam adipiſci, adeptam deſponſare, & cum deſponſata vivere, cæteroquin potius non vivere. Et quidem tandam illam eſt adeptus, ſed non aliter, niſi in horrendi campo certaminis ſuperatis tribus fortiſſ. inimicis, mundo nempe, carne, & diabolo. Auſcultate, quæſo, pugnam S Franciſci, & erudimini pugnandi in hoc mundo pro ſalute Animæ.

487 Illico ac advertiſſent hi inimici, quod Franciſcus decreverit deſerere mundum, omneſque ejus contemnere delicias, irruunt in eum primo ſoli duo, id eſt caro & diabolus: hic extrinſecus ſagittis tentationum: illa intrinſecus telis lamentationum ita ſagittando. Numquid non advertis Franciſce, quam ardenter te amant tui genitores, utpote filium ſuum primo genitum? qui traditis in manus tuas ſuis negotiationibus & divitiis, alii non ſtudent, niſi ut tibi ſponſam te dignam inveniant, & nuptiis celebratis ſub ſuo ſenjo in te glorientur: Quomodo ergo relinquere illos poteris, & contriſtare? Quomodo in vere annorum tuorum poteris permittere, ut marceſcat flos tuæ juventutis? Quomodo obliviſci converſationis, & ſocietatis eorum juvenum cum quibus aſſociari ſoles, & negotiari? Qualis eſt hæc ſtultitia, quæ poſſedit metem tuam & intellectum, ut diſtributis omnibus bonis tuis oſtiatim mendices? relictis armis & equo, peram in collo bajules? rejectis nobilibus & ſplendidis veſtibus, laceris induaris & repetiatis? Eja Franciſce conſidera, & animadverte; quam grave dedecus hoc erit tibi; gravior erubeſcentia tuis fratribus & cognatis; graviſſima vero tuis genitoribus amaritudo, & afflictio. His & aliis ſimilibus ſagittis conabantur inimici ferire, ſuperare, & avertere Franciſcum, ne ſibi paupertatem deſponſaret. Aſt Franciſcus erat intus lorica verborum illorum Chriſti Domini: *qui amat Patrem, & matrem plus quam me, non eſt me dignus* (Mat. 10. 37.) & armatus ſagittis Apoſtoli S. Pauli, quas ſic contra inimicos jaciebat. Ah! quid eſt mundus cum ſuis deliciis, quidque aurum ejus & divitiæ cum theſauris? *exiſtimo omnia detrimentum eſſe*, (Philip. 3. 7.) & impedimenta ad ſequendum Chriſtum, atque conſequendum. Ideoque non modo nullum vulnus ab eis accepit, ſed ſuperatos quoque fugavit. Et illico incepit neceſſaria pro nuptiis parare, ut ſponſam adeo concupitam ſibi deſponſaret S. Paupertatem. Unde, ſicui pauperi in veſtibus laceratis obviat, ſplendidas ſuas commutat cum illo: ſi merces fert ad nundinas, vendit ut poteſt; pæcuniamque Presbitero Eccleſiæ S. Damiani reparatione indigentis allatam offert: quo, ne indignationem ejus Patris in ſe concitatam experiatur, acceptare recuſante, proiectam ſuper quoddam armarium vilipendens reliquit ibidem in Eccleſia.

Franc. pugnat. contra 2. inimicos, & vincit eos.

488 Putabat ſimplex Franciſcus inimicos amplius nihil cogitaſſe: itaque faciendo ſperabat ſe brevi omnia bona diſtributurum, atque adeptam altiſſimam paupertatem ſibi de-

Digitized by Google

desponsaturum, sed aliter contigit: regressi quippe duo inimici assumpto tertio in auxilium fortissimo, scilicet mundo, oportuit inopinato bellum committere cum illis, & pugnare. Attendite, quæso, quam crudeliter vulnerant inimici, quamquæ viriliter resistit athleta Christi F. & admiramini. Videndo mundus, seu mundani homines Franciscum ita abundanter bona sua dilargiri, vestes suas splendidas cum dilaceratis pauperum commutare: atque in illis laceratis per civitatem incedere, sagittare inceperunt proclamando omnes eum insaniviſse. Idcirco irrident eum cives Assisates & subsannant: arena pueri conspergunt & pulveribus: improperant illi consanguinei & convitiantur: fratres contemnunt illum, & a se reppelunt: redarguit Mater & ad resipiscentiam hortatur: Pater tandem propter bonorum dissipationem furens, ac fremens ut leo illum quærit, inventum verberat, verberatum ligat, ligatum ducit domum & occludit, occlusum mortificat per plures dies fame, siti, & verberibus: comminando tamdiu mortificandum, donec non restituat pæcuniam pro mercibus acceptam. Quod viscera pietatis Maternæ ferre cum non possent, solvit eum Mater & dimisit clam Patre. Nunc, quid putatis Franciscum facturum? quo iturum? Quo? recta vadit ad Ecclesiam S. Damiani, ubi pæcuniam projectam reliquerat, non ad repetendam illam, non certe; sed ad gratias Deo agendas, quia dignum se fecit *pro nomine Jesu contumeliam pati*: Ac postulare, ut se doceat aliam viam desponsandi dilectissimam sponsam paupertatem; cum impediretur a Patre & Fratribus eam hac via distributionis bonorum in pauperes acquirendi. Quem benignissimus Dominus induit nova lorica, inspirando, ut recordaretur illorum quæ dicit in Sacro Evang. verborum: *qui non renuntiat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus*, neque fieri dignus in sponsam habere filiam meam altissimam paupertatem.

Interim cum didicisset Pater ejus eum esse dimissum, fremens quærendo illum appulit in eamdem Ecclesiam, ubi casu reperit illam pæcuniam, quam Franciscus projecerat, & advertens esse suam, aliquantulum placatus est, veruntamen Franciscus eum lætificavit ex integro: Accedens enim ad illum cum profundissima humilitate, & cum filiali timore ac reverentia, dixit: Ne metuas, chariss. Pater, me amodo bona tua, aut hæreditatem fratrum meorum dissipaturum: ecce enim ab hac hora renuntio omnibus bonis tuis, & toti hæreditati meæ, nunquam volo habere ullam ejus partem in hoc mundo. Cælum tibi invoco in testem, in quo & Patrem & hæreditatem me habere spero. Pater quidem ejus libenter, & lætus acceptavit ejus renuntiationem: sed non fuſſecit illi cælum pro testimonio: iddirco compulit eum ire ad Episcopum civitatis, ut ibi omnibus renuntiaret coram testibus; timens, ne saltem post ejus mortem dissiparet bona fratrum suorum ut stultus: quia talem eum judicaverat. Itaquæ iverunt ad Episcopum, & ad hoc spectaculum confluxit prope tota civitas; at revera habuerunt quid videre & admirari. Quia Franciscus cupiens citius copulari cum dilectiss. sponsa sua paupertate, nulla interrogatione expectata, exclamat, loquendo cum profundissima humilitate. Chariss. Pater, hactenus te Patrem vocavi, & fui tuus filius, amodo, nec tu mihi Pater, nec ego tuus

Franc. pugnat cum mundo viriliter.

489

F. hæreditati renuntiat.

Victis omnibus inimicis, Franc. lucratur Sponsam paupert. & eam desponsat

tuus ego filius, renuntio tibi, tuisquæ bonis omnibus, & toti hæreditati; quam a te possem habere. Nequæ hoc sufficit Francisco, qui, quasi inebriatus erat amore erga altiss. paupertatem, unde, ut viriliter eam lucraretur, & desponsaret perfecte, vestes ipsas (quis hic non miraretur!) vestes ipsas inquam, & etiam indusium exuens Patri projecit: clamando cum Apostolo: *omnia* (ista) *arbitror ut stercora*, præ dilectiss. sponsa mea paupertate. Quem Episcopus benigne complexus, cum eadem copulavit, operiendo illum una miseria & abiecta penula, velut ille desideraverat. Itaque impleta est in eo prophetia S. Jo. *Scio paupertatem tuam*. Numquid enim dari potest paupertas hac sublimior? Franciscus nihil jam habet in mundo nisi nudum corpus abiectissima penula obvolutum. Quæ umquam lingua posset nunc edicere, qualis afflitio fuit, & tristitia inimicis S. Francisci! confusi utique cum maximo dedecore illico fugerunt, videndo se tres superatos ab uno juvene, ac illusos. Et quidem in vere annorum, & in optimo flore suæ juventutis, quando vel maxime diabolus sperabat eum decipere suis tentationibus: mundus allicere suis cupiditatibus: & caro inficere suis delectationibus: ab omnibus his Francis. se defendit illis armis Apostoli: *omnia arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam*: & filiam ejus altiss. paupertatem in sponsam acquiram. Magna inquam, fuit afflictio & tristitia inimicis Francisci; sed Francisco majus gaudium, & lætitia in desponsatione tam concupitæ sponsæ.

490 Legitur in sac. paginis, quod Patriarcha Sanctus Jacob pro habenda pulcherrima Rachele in sponsam, serviverit Labano Patri ejus annis quatordecim, & tamen *videbantur ei dies pauci præ amoris magnitudine* (Gen. 29. 20.) inquit sacer textus; considerate quanto gaudio fuit repletus, quando adeptus fuit Rachelem in sponsam! Dixerim tamen Jacobum non arsisse tanto amore erga Rachelem, quanto arserat Franciscus erga paupertatem: unde, nec comparandum est gaudium illius in desponsatione Rachelis, cum gaudio hujus in desponsatione paupertatis. Adeo Franciscus dilexit hanc sponsam, altiss. paupertatem, ut non modo omnes prælaudatæ pugnæ illi fuerint dulces pro ipsa adipiscenda; sed adeptam ita custodivit, ut numquam sit passus eam vel unico momento a se separari, nec vivens, nec moriens. Paupertate enim se vestiebat, & calceabat: cum illa edebat, & bibebat: sedebat, & ambulabat: quiescebat, & laborabat: vigilabat, & dormiebat. Et quid ultra? Audistis Scriptum esse, quod conjuges, per amorem debeant esse, *duo in carne una*: (Gen. 2. 24.) Si umquam hoc impletum est, in Francisco utique cum sponsa sua paupertate integerrime fuit impletum: tam enim ardenter illam amaverat, ut videretur totus Franciscus transfiguratus in paupertatem, & tota paupertas in Franciscum: ita ut dici poterat, Franciscus est paupertas, & paupertas est Franciscus: quinimmo ita profecto a Spiritibus cælestibus fuit illi dictum: quia, ut notat S. Bonavent. in vita ejus (chron. l. 1. c. 31. in fine) Obviaverunt illi una vice in itinere tres Angeli in forma trium nobilium matronarum, quæ significabant alias virtutes revereri velle paupertatem in Francisco, & Franciscum in paupertate; inclinando igitur omnes tres uno

Franciscus quam ardenter amaverit sponsam suam S. pauper.

ore

ore salutarunt Franciscum; appellando illum paupertatem, non Franciscum: hoc modo: *Bene venias S. paupertas*: & continuo disparuerunt. Quid hoc significat N. nisi quod Franciscus per amorem ardentiss. fuerat totus in sponsam suam paupertatem conversus, & paupertas in Franciscum? Quam bene Apocalypticus Proph. *Scio paupertatem tuam*, dixerat!

491 Modo ad vos me converto, aud. dilectiss. Dicitote mihi quæso, nunquid vos quoque reveremini, & adoratis cum Angelis hanc filiam altissimi, S. paupertatem? vel potius statuam Nabuchodonosoris infernalis, avaritiam nempe & concupiscentiam rerum temporalium? Diligitisne paupertatem cum S. Franc. vel eam abominamini ita, ut velletis numquam audire, quanto minus domi habere? Estisne parati potius ingredi fornacem paupertatis, quam Deum offendere, sicuti tres juvenes hebræi fornacem ignis ardentis? vel vero ad effugiendam eam magis parati estis sequi filios Eli, declinando post avaritiam per negotiationes, & lucrationes sive justas sive etiam injustas? *Utinam*, clamo cum glorioso duce populi Israel Moyse: *utinam homines saperent & intelligerent* (Deut. 32. 29.) quam magnus thesaurus sit, atque suavis possidentibus se S. paupertas! dixerim tamen, quod quo major & suavior, eo profundius in agro S. Ecclesiæ sepultus est & absconditus, nec innotescit omnibus, sed Deum timentibus dumtaxat, & amantibus: unde, non errat ille, qui Regium prophetam de hujus thesauri dulcedine testari intelligit, cum canit Domino: *quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te* (Ps. 30. 20.) q. d. non sunt digni omnes hoc potiri thesauro, nec ejus præstantiam & dulcedinem cognoscere, sed solum hi, qui timent te, & toto corde amant non adorando idolum avaritiæ. Cognovit utique ad plenum Seraphicus Pater S. Franc. quantus thesaurus sit S. paupertas, idcirco cum vice quadam inveniretur in summa necessitate, ita ut vix frustum panis emendicare posset, ait socio suo Fratri Maffeo: *non sumus digni hoc thesauro*: Sciebat enim thesaurum hoc esse idipsum, quo emitur regnum cælorum alioquin non aquirendum, nec possidendum, nam octo inter beatitudines Christus primam appellat paupertatem, pro qua & spondet regnum cælorum.

492 Veruntamen non turbemini hoc-ce meo sermone vos, qui censu habundatis: quia esto dixerim, & iterum dico, quod nullus lucrabitur regnum cælorum, nisi illud emat thesauro paupertatis, cum solis pauperibus, & persecutionem patientibus a Christo promittatur in Evangelio. Nihilominus sciendum est pauperes esse in triplici specie. Primi sunt pauperes censu, & spiritu. Secundi sunt pauperes censu, sed non spiritu, tertii sunt pauperes spiritu, esto non censu. Primi, id est, pauperes censu & spiritus, sunt & esse debent omnes Religiosi S. P. Francisci: quia sponte ex humilitate omnibus renuntiant mundanis censibus, & amplectuntur ac desponsant sibi paupertatem: quam, si ad instar sui Patris amaverint, & bene custodierint, paratum est illis regnum cælorum proculdubio: alias mergentur in infernum profundius aliis hominibus. Secundæ speciei pauperes id est, censu, sed non spiritu, sunt omnes mendici, & alii inopes, qui non amplectuntur paupertatem sponte ex humilitate, sed patiuntur coacte ex necessitate, vel-

Paupertas qualiter omnibus est necessaria?

Pauperes sunt in triplici specie.

vellent enim habere, & ditescere, sed non possunt; horum quidem paupertas in se non est virtus: si tamen illi jungant patientiam, uniformando voluntati divinæ, non carebunt præmio Regni cælorum: alias murmurando, maledicendoque potius per illam emunt infernum. Tertiæ speciei pauperes, id est, spiritu, esto non censu, sunt omnes illi, qui & si abundat opibus imo maximis divitiis, tamen prudenter eis utuntur, & juxta Divinam voluntatem sine offensa eas possident justo titulo. Quod ut clarius intelligatur, in possidendo eas tria debent observare. Primo: non debent adorare idolum avaritiæ, delectando in eis vane gloriando, superbiendo, & alios quasi inermes & ineptos vilipendendo: sed Deum adorent, eo magis humiliando & gratias agendo, quo plus habent, imo reputando se indignos talibus donis, ut faciebat S. Rex David, & multi alii. Secundo: non debent ut Patronis opibus servire, conando magis augere divitias & conservare, quam Deo servire & Animam salvare: sed utantur eis, ut jumentis, pro videndo discrete suis necessitatibus & faciendo ex illis eleemosynas, ut Patriarcha Abraham, & alii plerique. Tertio: non debent se reputare Patronum earum opum, quas possident, sed Deum: se autem commodatarios dumtaxat; quasi, scilicet, Deus eis commodaverit, ut eis utantur ad honorem suum, & utilitatem proximorum quamdiu ipsi placuerit: Unde in corde suo semper debent esse parati eas Deo, utpote vero Patrono, restituere, ac pati paupertatem, per quaslibet ministros Deus eas vellet repetere, sive per inimicos, sive per latrones, sive ignem &c. ad probandum, vel fidem, uti fecit multis martyribus, vel patientiam, uti fecit S. Thobiæ, & pluribus aliis: Sed præsertim Sancto Job. Auscultate, quæso, & erudimini esse pauperes Spiritu in abundantia opum. Habebat Job 7000. ovium: 3000. camelorum 500. juga bovum 500. asinas 7. filios, & 3. filias: At quid accidit? in uno eodemque die amisit hæc omnia: quia descendit ignis de cælo, & combusit omnes oves, cum pastoribus: irruerunt inimici Chaldæi & minarunt omnes camelos, occisis pastoribus: accurrerunt latrones Sabæi, & rapuerunt omnes boves, & asinas, interfectis custodibus: tandem turbo concussit domum, ubi erant filii ejus ac filiæ, & omnes interfecit. Cumque omnia hæc Jobo fuissent nuntiata, non dico in una hora, sed in eodem quasi momento, putatis forte Jobum maledicere igni, aut turbini? putatis convitiari & comminari inimicis & latronibus? Absit! Norat ipse hos omnes esse Dei ministros, per quos commodatum suum, ut verus Patronus voluit repetere: unde: *corruens in terram adoravit*, inquit Sacer textus, quasi gratias agens Deo, quod permiserit eum tamdiu uti suo commodato; & dixit: *Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est, sit nomen Domini benedictum.* (Job. 1. 20. 21.) Ecce, dilectissimi, Job fuit censu ditissimus; sed non minus pauper Spiritu, quia sicut lætus possedit, ita lætus dimisit divitias absque ulla querela, & cum profundissima humilitate, prouti Deo placuit accepit paupertatem. Itaque nisi omnes hoc modo saltem paupertatem spiritus servaveritis, regnum cælorum vix emetis, & possidebitis. Cæterum S. Franciscus, etsi omnibus admirandus proponitur, non tamen imitandus, nisi solum filiis suis Religiosis Minoribus,

quomodo divites censu possunt esse pauperes Spiritum.

quam Job fuit pauper Spiritu, esto censu ditissimus.

Digitized by Google

bus: non enim requirit Dominus ab omnibus utramque paupertatem, sed solam paupertatem Spiritus, utpote omnibus possibilem, & debitam: idcirco & dicit in suo S. Evangelio *Beati pauperes Spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum*. Hæc dicta sint pro doctrina, & utilitate vestra Spirituali. Redeamus modo ad N. P. S. Franciscum. Audistis enim ejus altiss. paupertatem, audituri & divitias ejus indicibiles.

493 Tres species divitiarum habuit S. Franciscus, & possedit in hoc mundo, nempe divitias virtutum, quas sudore suo aquisiverat & labore, contemnendo mundum omnesque ejus delitias. Et divitias gratiarum, quibus donavit eum Dominus Jesus. Et quidem, quod Franciscus fuerit dives virtutibus; sufficeret mihi ostendisse, quod desponsarit altiss. paupertatem, tam census, quam Spiritus. Hanc enim esse thesaurum, quo emitiur, reg. cælorum, jam ex sacro Evangelio intelleximus. Nihilominus, sicut homines mundani in lucratione thesauri temporalis, ita Franciscus in lucratione virtutum numquam dicebat, satis. Addo quod id soleat majori diligentia custodiri, quod majori cum labore aquiritur. Quanto autem labore Franciscus aquisiverit thesaurum S. paupertatis, satis intelleximus, dum pugnavit cum robustissimis tribus hostibus. Cumque virtutem hanc S. paupertatis ardentissime amaret, utpote sponsam suam dilectissimam: amor in eo parturiebat magnum timorem. Scimus quippe quod amor sit timoris mater: nam quo quis magis amat rem aliquam, eo magis timet ne amittat eamdem. Timens igitur Franciscus ne amittat hunc thesaurum, aut ne inimici hanc dilectissimam sponsam illi aliquo modo surripiant: voluit armari, & circumdari omnibus aliis virtutibus, ad conservandam illam facilius & custodiendam: Itaque accepit pro scuto votum S. obidientiæ; recordando scriptum esse in sac. paginis: *melior est obedientia quam victimæ* (Eccle. 4. 17.) Pro gladio vero præcinxit votum castitatis: quia, ut testatur S. Ambrosius. *Castitas angelos facit, & qui eam servat* (mente & corpore) *Angelus est*. (lib. de virgine).

Franc. habuit duplices divitias.

Franciscus timens amittere non, paupertatem aliis armatur ipse.

Franciscus igitur in tanta puritate vitæ, & innocentia vivebat, ut dicere audeam eum attigisse illum statum innocentiæ, in quo creatus fuit primus homo Adam in paradiso terrestri. Narrat enim S. Bonav. & alii, qui vitam ejus scripserunt (Chron. l. 2. p. 1. cap. 34-38. & 39.) quod aves, & alia animalia irrationalia & sylvestria, non solum illi non rebellabant, neque fugiebant ab illo, sicut ab aliis hominibus: sed miram familiaritatem cum illo habebant, imo subiiciebantur illi & obediebant, quasi rationem haberent. Nam sepæ appropinquans ad turmam avium, *prædicat, auditur ab eis, tanguntur ab illo, nec, nisi licentientur, recedunt*. Inquit Jacobus de Voragine in vita S. F. Imo plaudendo alis, quasi gratias agebant; & lunatis capitibus benedictionem petebant. Contigit quadam vice, quod *hirundines dum eo prædicante garriunt, ipso imperante conticescunt* (ibid.) Cum cicadam, aut aliquam aviculam vocaret, *veni sorror mea ad me*, illico ad manum illi advolabat, nec, nisi benedictione accepta, recedebat. Erat apud civitatem Eugubij horrendus quidam lupus, qui innumera damna in gregibus faciebat illi civitati, imo & homines sæpe occidebat, & devorabat: veniens igitur S. Pater ad eamdem civ. & audiens de lupo, quem cives nullo modo poterant capere, nec occidere: ivit ad sylvas, lupum reperit, objurgat eum,

494

Familiaritas & obedientia irrationalium indicat quod pervenerit S. F. ad statum innocentiæ supremum.

Digitized by Google

eum, qui ut caniculus domesticus ad terram procidens, audiebat ejus objurgationem: & postulatus pedem dedit ad manum S. Francisci, ac si rationis esset compos, quem S. Pater sua benedictione reddidit mansuetum, duxit in civitatem, & pacem composuit inter eum, & cives, qui quamdiu vixit, nullum amplius damnum fecit, sed quasi domesticum animal gradiebatur per civ. & a civibus nutriebatur, ita ut cives doluissent, cum vivere defecisset. Quæro nunc: unde hæc familiaritas, subjectio, & obedientia animalium irrationalium erga S.Patrem? Utique non aliunde, nisi propter ejus vitæ innocentiam. Non est mea hæc ratio & doctrina; sed Angelici doct. S. Thomæ Aquinatis, qui dicit, quod antequam peccasset Adam in paradiso terrestri, omnia animalia subijciebantur illi & obediebant, & si perseverasset in originali sua innocentia, numquam illi rebellasent: at rebellio, & inobedientia animalium erga hominem subsecuta est in pænam: *eo quod ipse fuit inobediens Deo*, inquit S. Doctor (p. 1. q. 96.) Itaque familiaritas & obedientia irrationalium erga Franc. Signum est evidentissimum, quod ille pervenisset ad eum innocentiæ statum, in quo creatus fuit primus homo in par. terrestri: quod etiam testatur Dionysius Cartusianus, dicens: *Ad conformitatem status innocentiæ, quam habuit primus homo in paradiso, eminenter pervenit.* (ser. 1. de S. Franc.)

495 Et tamen, licet Franciscus, per votum obedientiæ superaverit Abraham, aliosque Patriarchas, imo & Apostolos omnes; licet in castitate, & vitæ innocentia adæquaverit Angelos: licet in paupertate Spiritus, seu humilitate & mansuetudine superaverit coronatum Davidem, & reliquos Prophetas; licet in paupertate census, & nuditate se assimilaverit ipsimet filio Dei nudo pendenti in cruce, tandem esto cum Apost. dicere poterat: *nihil mihi conscius sum* (1. cor. 4. 4.) id est, nullum reatum in me adverto: tanta enim sanctitate erat Anima sua imbuta, ut fulgoribus suis corpus quoque irradiaret; quocirca, *videbatur intuentibus homo alterius vitæ*, inquit S. Bon. Cum his omnibus, adeo rigidis pœnitentiis corpus suum castigabat, ac si omnium peccatorum maximus ille fuisset. Dixerim tamen, quod F. in lacu pœnitentiæ, non quæreret ablutionem culparum, has etenim non habebat; sed potius refrigerium ignis ardentiss. amoris, quo flagrabat. Cognoscens enim quod dilectio sit illud mandatum, in quo *tota lex pendet, & Prophetæ* (Matth. 22. 40.) ita ardenter Deum diligebat, & proximum, ut totus quantus intentus esset & applicatus ad diminuendum offensas Divinæ Majestatis, augere autem ejus honorem: conando peccatores a via perditionis avertere & perducere ad semitam salutis. Quapropter nulli parcens labori, prædicabat quotidiæ verbis, exemplisque bonorum operum; pernoctabat in oratione Dei, & corpus suum affligebat jejuniis, disciplinis, omnigenisque pœnitentiis.

F. anc. licet esset vita Angelica, tamen ut max. peccatu facit pœnit.

Cumque his omnibus refrigerare non posset flammam ardentiss. amoris, invasit eum cupido fundendi Sanguinem pro amore Dei, & sui proximi; quo fine ivit in Ægyptum, & Syriam, ad prædicandum Christi fidem infidelibus: ubi, licet sine fructu non extiterit, tamen martyrium, quod affectaverat, consequi non potuit; quia dum prædicat coram ipso- 496

Franc. concupiverat Sanguinem

ipsomet infidelium Imperatore, non solum is eum non persequitur ut alios martyres, sed etiam magnis honoribus prosequitur & gratiis. Decreverat enim Christus Dominus efficere eum martyrem, non per manus inimicorum ex odio, sed ex amore alio miro modo sibi similem: ut adimpleretur illa prophetia S. Joannis scribentis in sua Apocal. *Vidi alterum Angelum ascendentem ab ortu solis habentem lignum Dei vivi.* (v. 2.) Per hunc etenim alterum Angelum, S. Bonav. & alii intelligunt S. Franciscum: & dicitur *alter, seu secundus*, quia primus Angelus, ut supra diximus, fuit Angelus increatus, unigenitus Dei filius, qui Ecclesiam S. ædificavit: secundus vero Franciscus, qui eandem reparavit: dicitur, *ascendentem, ab ortu solis*: i. e. a gratia, seu per gratiam Solis justitiæ Christi Domini, quia superabundavit donis ejus & gratiis. Dicitur: *habentem signum Dei vivi*: propter vulnera Dei incarnati, quæ in corpore suo meruit portare: Et per ea factus est Martyr admirabilior omnibus aliis martyribus: quia alii facti sunt Martyres per inimicos ex odio: Franc. vero per summum amicum Christum Dominum, ex amore pro implendo suo desiderio. Pro complemento igitur sermonis auscultate, quæso, mirabile hoc Martyrium; & termino.

PARS SECUNDA.

Videns S. Franciscus, quod martyrium inter infideles, sicut optaverat, consequi non possit; redivit in Italiam. Attamen quo magis appropinquabat termino vitæ, eo magis accendebatur, imo torquebatur desiderio fundendi pro Christo Sanguinem suum. Biennio igitur ante suum obitum, secessit in montem Alverniæ: ibique, ut alter Elias in monte Horeb; aut Moyses in monte Sinai; aut Baptista Christi in deserto, *Quadragenarium in honorem Michaelis Archi. jejunium inchoavit*, inquit S. Bon. Dumque prosequeretur hoc sacrum jejunium: appropinquabat festum exaltationis SS. Crucis; cujus mysterium contemplando, *ex nimia charitate crucifigi illi complacuit*: Quanta hæc complacentia fuerit & concupiscentia; exprimit S. Mater Ecclesia cantans de illo: *Hoc in monte vir devotus condensat jejunia; vigil, nudus, ardens totus; crebra dat suspiria.* Suspiria hæc S. Patris partim lamentationis erant, & partim supplicationis: lamentabatur quidem erga cælum de non implendo desiderio suo circa Martyrium, quod nimium affectabat. Porro postulabat lacrymando, a Domino Jesu Christo, ut ostenderet sibi viam, sequi se ad crucem, & in cruce sanguinem pro se fundere. Quibus suspiriis & lacrymis, non dico motus, sed quodammodo coactus misericors Dominus, consolari eum fuit dignatus.

Itaque una dierum prope festum prælaudatum exaltationis SS. Crucis, cum esset maximo accensus desiderio crucifigi: & perseveraret, brachiis expansis, mente vero oculisque in cœlum levatus, in hac petitione. Ecce de cælorum sublimitate videt unum Seraph. ad se descendere: qui non modo alis fulgentissimis ornatus, sed etiam cruci affixus illi apparuit: hunc non dixerim fuisse alium, nisi Jesum Dei filium. Cumque prope advolasset substitit in aere: atque arcanum cum Francisco habuit colloquium: *quod non licet aliis prælaudatis homini loqui*, inquit S. Bon. minusque scire. Hoc dumtaxat mundo fuit toti revelatum; quod ex quin-

Christi fundendi. Cur?

Franciscus desiderium Martyri.

Franciscus per Sac. Stigm. efficitur Martyr.

quinque Christi vulneribus; quinque egressi fulgentissimi radij, percusso Francisco in eisdem locis, inflixerunt illi vulnera in manibus, pedibus, & dextro latere: tantumque dolorem intulerunt ei, quantus suffecisset mortem causare, ac si clavi eum perforassent, & lancea; sed Divinitus fuit servatus a Domino, ut mirabile hoc martyrium universo mundo innotescat. Et, ut diutius patiatur cruciatus: ac ita fiat Martyr aliis præstantior. Non enim finivit Franciscus brevi suum martyrium, ad instar aliorum Martyrum; sed toto biennio, quod supervixit, continue martyrium toleravit. Neque sanguinem suum pro Christi amore fudit totum semel: sed in dicto biennio, teste S. Bonaventura, *sæpe sanguinem sacrum effundens, tunicam, & femoralia respergebat*. O mirabile martyrium! O divitias gratiarum ineffabiles!

498 Affectatis scire fortassis, unde hoc Francisco, ut tanto dono talibusque gratiarum divitiis a Domino ditaretur? Respondet idem Dominus per os sapientiss. dicens: *Ego diligentes me diligo*. Voluit, dilectissimi, Christus ditare Franciscum insigni hoc dono, & divitiis gratiarum sublimium: q. d. Tu Francisce propter amorem meum, relictis multis divitiis mundanis, altiss. paupertatem es amplexus: profundissima humilitate, & mansuetudine es firmatus: Jugo obedientiæ es subjectus: Angelica innocentia vitæ splenduisti: Seraphico amore arsisti: Martyres alios, in desiderio martyrii superasti. Cum igitur Tu erga me tantum amorem ostenderis: *Ego diligentes me diligo*: (Prov. 8. 17.) Idcirco volo patere toti mundo, quod amorem tibi amore solverim. Tu Francisce divitiis virtutum coæquasti te Angelis: Ego divitiis gratiarum exaltabo Te super Angelos: quod enim nulli angelorum concessi, nec hominum, tibi concedam. Ego sum primus Angelus: Tu, juxta prophetiam dilectiss. discip. mei Joannis, secundus eris, mihi primo similis: ornabo Te margaritis, & lapidibus pretiosis ipsissimarum plagarum mearum. Et sicut ego sum primus Martyr, qui pro redemptione generis humani fudi sanguinem, ita volo sis Tu mihi quodammodo simillimus, mirabilior autem cæteris omnibus. Cum igitur cupias Francisse adeo vehementer, & postules crucifigi pro meo amore: Non permittam quidem ut crucifigaris ab hostibus ex odio; verumtamen desiderio tuo satisfaciam ego ex amore; en Te crucifigo, & vulnero clavis meis & lancea. Patere meam passionem, donec vocatus fueris in æternam gloriam meam. Ecce N. qualiter Franciscus, vivens in altissima paupertate, fuerit dives divitiis virtutum, & gratiarum. Quam congrue intelligo Vatem Apocaliptycum de illo vaticinatum. *Scio paupertatem tuam, sed dives es*.

S. F. quam dives fuerit.

O me Beatum; qui Patrem habeo divitiis virtutum suarum, & gratiarum Christi tam exaltatum! Gloriari utique, & devote superbire possum Te, Patre adeo excellenti, & digno. Expavesco nihilominus S. Pater: quia quo major mihi ratio est gloriandi inter homines Te Patre tam digno, & excellenti: eo major ratio est tibi erubescere, inter Angelos, me filio indignissimo, & degenere. Restat tamen mihi fiducia ad Te, amantissime Pater, recurrendi, Teque precari, ut si hactenus fui filius indignus, dignus amodo efficiar tuis precibus. Rogo item, Pater S. ut iis auditoribus meis devo-

Digitized by Google

devotis, tuorumque filiorum benefactoribus universis, & hic gratiam impetres veræ pœnitudinis, & in cœlo gloriam æternæ Beatitudinis. Amen.

ISTO' SVIDOCSANSTVO XVIII.

SLAVO=BOSANSKI

OD SERAFINSKOGA O. S. F.

Ukazujese, da s' privisokim uboxtvom (i kakoje ovo potribito svakomu za saràniti se) bogastva takoger imaoje nedoseghnùtah.

Angelo Smyrnæ Ecclesiæ scribe... Scio paupertatem tuam; sed dives es. Apocal. 2. 8.

499

Sulistè, iz Proroçanstvi S. Daniela vishe pùtà, da priholi kragl Nabukodonozor, buduchi podloxio blijzu svìt vas koliki oblasti svojoj, uçini svoj kijp, arshina shèset vishinom a shirinom shest, od suhoga zlata. I postavivshiga na pogliu Babilonskomu, sazvà pùke i nàrode od svihu svoji darxàvah: pàk pusti tellase illiti glasnike, damuse svi poklonè, daga poshtujuh, i proslavæ kako Boga ne inaçihe: zapovidajuchi, da tkogodibi inaçihe uçinio, udiglse imà metnut ù pèch oggna goruchega. Kojom zapovidju pristrasheni: *Cadentes omnes populi, tribus, & linguæ adoraverunt statuam auream:* Padaushi, vesli, svi pùci, nàrodi, i jezici poklonishese kìpu zlatnomu; izvan samo trì mladichia od plemena xudinskoga; tò jest Sidrak, Misak, i Abdenago: koi kakonoti harni vojnici, i klagnaoci pràvoga Boga stvoriteglia, vollishe biti stavgleni ù pæch oggna goruchega, negoli poklonitise reçnom idolu.

Scinim doisto dase nie privario oni, koi tomaçæchi ovo pijsmo, *in sensu morali*, ù razzumu dilloredno mu, uçinas, da reçeni kìp zlamenujæ lakomost, illiti poxeglenja imanstvi svitovgnie, i bogastvì: zashto ovà, shtosu drugò, nego hidò, koga Nabukodononozor paklenì, kakonoti *Princeps mundi hujus*: Poglavar i kragl svega svìta ovog poganoga: Salio jest uzdigao, inamistio, nevelim na srid poglia istoga svìta; nego ù svakom gràdu, ù svakoj vàroshi, ù svakom sellu, na svakoj ullici; pace ù svakoj kuchi i obitili. Pakje poslao tellàle paklene, da pomglivo vapihu i jàkoh, ne glasom zdvoragnim, kako tellali Nabukodonozorovi, dase slishah ushima, nego potticzanjem iznutargnim, dase prijma sarcem i xelij: navishtujuchi svakomu i prietechi, da tkogodise nepoklonì ovom idolu odlakomosti, usilujuchise imati blago na ovom

Kijp Nabukod. dilloredno zlamenuja lakomost.

svitu

svìru i bogastvo; imase staviti ù pæch od uboshtva, za mnçitise oggnem glada, xægæ, golochæ, bosochæ, i svihu ostalì potrìbà tilesnì. I doisto od sadashgnega narashtaja istò mogu rechi, shto govorì S. pijsmo od sinòvà Eliovì, *declinaverunt post avaritiam*, dasuse svi za lakomostju prignuli, i ovom poklonilli idolu. Jerbo, za izbavitise iz pechi od uboshtva, *a minimo usque ad maximum omnes avaritiam sequuntur*. od najmagnega, velì Prorok S. Jer. od najmagnega do najvechega svi lakomost slìdæ. starro i mlàdo; mushko, i xensko, sve toh xelì vishe imati; sve biti bogato, i mlogo posidovati. Istinaje, da ploddom ù dillu toga svi dostignuti nemoguh: elle xeljom ù Sarczu, *omnes avaritiæ student*, svì toh traxæ, i na toh nastojæ.

Nishtanemagne imam rechi iz ùstà S. Ivana zlatoustoga; *Buduchì tolliki kijpa ovoga klagnaoczi, sasvimtizim nemagnkajuh ni tribu mladijchia nadmetaoczi: koì govore* (Nabukod. paklenomu) kijpuse neklagnàmo od lakomostì kogasi uzdigao: *sed paupertatis fornacem libenter sustinemus*: nego pæch od uboxtva dragovoglno podnosimo. Adaje oviziuh, poslì Apostolah najparvi Vojvoda i poglavar slavnì Patriarcha, i utemeglitegl ræda magnæ bratje, Seraphinski O. nash S. Francesko od Assixa, nitko neima sumgliti: shtaràdi od gnega ù duhu proroçanskomu privigena, çinimise doisto, da govorashe S. Ivan ù svoij oçitovagnij: *Scio paupertatem tuam, sed dives es*: znam uboshtvo tvoje, al bogat jesi. Mah kako toh, rechichetemi, ubog, i bogat zajedno? Akoje Francesco bio ubog, nie bogastvom obilovao; Akolie obilovao ovim, onoga doisto nie tarpio. Nuth poslushajte N. Ovoje skrovishte, kojechiemo danas ottvoriti, i na komusam, kako na jakom temegliu i stanovitu, odlùçio sagraditi fàlu od kripostì, uzvishènjà, i millostì S. Franceska: gnemu, kako sijn (premda nedostojni) oczu svomu na poshtenje, dijku, i slavu; a nama svima kolìcim na korist duhovnu, i spasenje. Zashtochiuvam ukazati parvo, daje Francesko bio Angeo, ne naravju, nego kripostma, zaruçen sprivissokim uboxtvom: i kakoje ovò potribito svakomu za saranitise. Drugo: daje s' uboxtvom zajedno i bogastvà imao neizreçenah. Poshtenje i slava S. Ocza iziskuje od mene vruchiost i bitrinu ù govorenju: korist i spasenje dùshà vashì xelì od vas muçanje, i nastojanje ù poslushanju: ovomse uzdam, à onovam obechàjem: i poçinam.

Scio paupertatem tuam, sed dives es: da pripogliubgleni uçenik Isusov S. Ivan, ove rìçi: *znam uboxtvo tvoje, al bogat jesi*: upravglià k' starishini od Grada Smyrnæ, ja niti tajim, ni sumglim, akochemo sliditi razùm oççitì s. piisma; zashto çusmo damu snebèsà Boxanstvenì Mestar zapoviddi ovako: *Angelo Ecclesiæ Smyrnæ scribe*: Angelu, velì, illi stàrishini Czarquæ od Smyrnæ pijshi. Nishtanemagne poznàno imà biti svakomu, da Proroci jedno govoræ ù slovu oçito, à drugo razumihu ù duhu skrovito. Skrovitij dakle illi duhovnij razum slidechi; neznam komubise igda moghle upraviti raçenæ rijçi, od kogali reçeno proroçanstvo razumiti bogle, neg' od Patriarke danash. S. O. Nashega Franceshka? Zashto buduchi on temeglitegl, ì starishina magræ Bratjæ, doistoje bash starishina czarquæ, illiti skupshtinæ smyrnæ, ù nashbo jezik Bosanskì, Smyr-

500

Po Angelu Czarquæ Smyrnæ razumie se S. Fr. Seraphin

Smyrna, oche rechi *namijrena*, illiti ù *mijru i ù poçivanju namischena*. A bashje tako namischena skupshtina magnæ Bratje S. O. F. u kojoj redovnici sinovi gnegovi svegase svoga odrekuh, à nishtaim nemanka: nishta vlastitoga svog nemajuh, à obilno svakah possidujuh. The nieli ovò skupshtina Smyrna, illiti ù mijru i poçivanju xivota namischena. Dakle po Angelu skupshtinæ Smyrnæ, doistose razumit imà S. F. Starishina Rèda i skupshtinæ magnæ bratjæ. Koise ù proroçanstvu imenuje Angeo, ne samo zaradi Angeoskì kriposti, i vishe nego Angeoskì daròvah, i millostij, kakochemo çuth mallo poslie: neg ossobito, zashto, *Angelus interpretatur nuncius*, Angeo, kakonas uçæ nauçitegli od jezika latinskoga, tomaçise i zlamenuie Elçiu, illiti nàmisnika poslànoga. A nieli F. bio Elçia, illiti nàmisnik, koga Isukarst posla na misto svoje, za podapriti, i ponoviti S. Czarquu ondà, kadanomu, kako svidoçij S. Bon. reçe: *Vade Francisce repara domum meam, quæ labitur*. Iddi, velì, iddi F. podapri i popravi kuchiu moju, kojase obàrah.

Zashtose F. nazi. Angeo?

501 Znàdemo da Isukarst, koi-je biò parvi Angeò, illiti Elçia poslàn od Boga Ocza za odkupiti sviet; na ovom svietu sagradi sebi kuchiu, S. Czarq. vojujùchiu, svarhu temeglia dvostrukoga uboshtva, to jest, svarhu uboxtva od imanstvi; ottiuchi da gnegovi Apostoli nishta nepossidujuh na ovom svijtu, i svarhu uboxtva duhom, ottiuchi dà zaradi pridubokoga ponixenstva povoglno buduh siromasi, a ne usilno: zatoim govoràshe: *uçite od mene zashto krotak jesam i ponizan sarcem*. Al nuth shtose dogodi! poslie gnegova uzashastja na nebo, i smarti SS. Apostòlah, porodishese svrimenom, i odràstoshe dva idola: tojest lakomost, i holost, i poçæshe podkopàvati kuchiu Isuk. S. Czarquu. Lakomost usillovàshese podkopati temegl uboshtva tillesnoga, chiuskiama od poxeglenja zlata, i blàga: à holost temegl od uboxtva duhovnoga, illiti S. ponixenstva, chiuskiama slavæ svitovgnæ, i poshtenja; i tako poçignàshe obaràtise kuchia Gospodinova; kojæ zlo i shtetta dase zabrànij, potribito bij, da il Isukarst opet snìgæ, il namisnika svòg i Elçiu na svoje misto poshaglie. Promotrivshi dakle Françeshka, i videchiga za ovì posao vrijdna, gnega posla govorechi: *Vade F. repara domum meam quæ labitur*. Igi, veli, F. igi podapri kuchiu moju kojase obaarah. Kako rekavshi: igi podapri, ottiravshi i zatushivshi idola od lakomosti, uboxtvom tilesnim: à idola od holosti uboxtvom duha, illiti ponixenstvom. Nishtanemagne, nebi bio mogao Fran. biti vridan namisnik, i Elçia za ovì posao, da s' uboxtvom zajedno nebudæ imao joshter i bogastva: nekase ispunij proroçanstvo Ivanovo, govoreecheh: *znam uboxtvo tvoje, al bogat jesi*. Shta ràdi stavgliajuchiga Gospodin svoim Elçiòm ottje, da s' privisokim uboxtvom, i bogastva istinnà imàde neizmirnah, to jest kriposti duhovnæ: zashto ako virrujemo S. Bernardu, *veræ divitiæ non sunt opes sed virtutes*: istinnitah bogastva, on velij, niesu imanstva tillesnah, nego kriposti duhovnæ. I evonam ottvoreno ottajstvo, kakoje Francesko, i po koì naçin mogao biti ubog, i bogat zajedno: Oddimo sad ù napridak motrèchi, i çudechise gnegovu uboxtvu.

Zashtose F. posla namisnik?

Slavni

502 Slavnì Patriarka S. Franc. buduchi ù najlipshem czvitu mladdosti svojæ: premda ù obilnosti dobàra svitovgnì odragnen, dobro jiduchi, bogle piuchì, i lijpose odijvajuchi, kakonoti sìn parvorogenij jednoga pribogata targovcza ù Assixu. Premda jur biashese nauçio naslagivati, ne samo stargovczi ù targovina, neg'joshter s'mladichi sebi prìliçnim ù razlikim ispraznostma od svita: sasvim tizim udigl kako çuh, tolliko po nadannutju iznutargnemu, kolliko po glàsu zdvoragnemu Isusa govorèchega: *Igi Francesko podapri, i popravi kuchju moju, kojase obàrab*, daje odregen biti gnegov namisnik, za ponoviti, podapriti, i popraviti S. Czarquu: uddiglse oruxah uboxtvom duha, illiti pridubokim ponixenstvom; zaxelivshi nishta neimati na ovomu svìtu; nego uzamshi krix prixestokie pokòrah, goh sliditi Isusa visæchega golla na krìxu. Tollikah ovà xeglia biashe ù Francesku, kollikæ nigda nikakav lakomacz nie imao na blàgo i zlato. Za ovom kripostju od uboxtva takose biashe zamillovao, dase tako nijedan zaruçnik nemore zagliubiti za svojom zaruçniczom. Shta ràdi temeglito odluçi u sarczu svomu, gniu zadobbiti, zadobivsi s' gnomse vinçati, i svinçanom xiviti, inaçie parvgle i nexìviti. I dojsto-juh najposlì zadobì, ali ne inaçie, nego na mejdanu strashnoga boja, pridobivshi prijàkah tri nepriateglia; svìt tojest, pùt, i djavla. Nuth poslushajte, molim, harvanje, i boj S. Franceshka, inaçitese boj biti na ovom svìtu za spasenje dùshæ.

503 Odmah kakose ossitishe ovì nepriategli, daje Francesko odluçio sviet ostaviti, i sva naslagenja gnegova i raskoshja odbacivshi pogarditi, navalishe na gnega najparvo dvà sama; tìlo, tojest, i djavao: ovì zdvòra strilama od napastovagnij; à ono iznutra oruxjem od tuxbij, ovako strijgliajuchi. Tah jedase neosichash F. kollikote sarçano gliubæ, i millujuh tvoi roditegli, kakonoti sìna svoga parvorogenoga? Koi buduchi pridàli ù rùke tvoje sva bogastva svoja, i targovine, drugo nenastojæ, nego dati najdu zaruçniczu tebe dostojnu, i uçinivshi pier, dase pod svoju starost naslagjujuh ù tebi; kakoches dakle ostaviti gni, i oxalostiti u starosti gniovoj? Kakochesh ù primalitje godinà tvoji pripustiti, da czvit mladosti tvojæ uvenne? Kakocheshse zaboraviti od drugovanje oniziu mladijchià, skoimsise nauçio drugovati, i targovati? Kakvatie toli budalashtina Fran. doshla ù pamet, da razdilivshi drughim sva dobra tvoja, igesh prositi od vràtà, do vràtà? Ostavivshi oruxje i kogna, da torbu nosish ò vràtu? Odbàcivshi plemenitù, i sjajnuh odichiu, dase izderanom, i iskarpglenom odievàsh? Eh promisli, Francesko, i ossitise: kollikoche tho biti tebi golema sramota; à josh vechæ zastigenje bratje tvoje i rodjakah; ali najvechæ oxaloshtenje i gorçinna starrim roditegliom tvoim! Ovizim, i drughim priliçnim ovom, oruxjem i strillama ussillovàhuse nepriategli ranniti, naddobiti, i odvratiti. Franceska, dabise nezaruçio, niti vinçao s' privisokim uboxtvom. Ali Fran. biashese obukao pancirom oniziu rìçij Isusovij: *qui amat Patrem, & Matrem plusquam me non est me dignus*; Tko gliubì Ocza i Mater vishe neg mene, nieme dostojan; i oruxan strillama S. Paula Apost. kojæ suprot nepriategliom ovako strijgliashe: teh shtojæ sviet sasvoim raskoshji?

Fran. biashe juvan 2. nep. dobij gni.

Shtolisu

Shtolisu bogastva gnegova sazlatom i blagom? *existimo omnia detrimentum esse*, Scinim daje sve ovo shtetta, i zàprika za sliditi Isuk. i dostignuti: i zato nikakove rannæ Franc. nezadobbì na ovom boju, nitti bii pridobiven; nego on pridobbì nepriategle, i ottira od sebe. Pàk udijgl poçæ pripravgliati potribità za pijr, da tolliko xeglnù zaruçniczu uboxstvo sebi zaruçij. Odkud ako susrità koga siromaha ù odichi izderanoj, svoju novu i gosposku s' gnim promignjujæ. Ako nosì hespàp na panagjur, prodàjæ kako moxe, i sve jaspre nosi ù Zcarqvu S. Damjana, koja imadiashe potribu dase pokarpij, i popravij; koije jasprij nesmiuchi misnik od onæ czarquæ uzet ni primiti; zarad Ocza gnegova: bàci gni Fran. ondi ù jedan oblok, illiti ormar, kako jedno nishto.

504 Scigniashe sìroma Fran. da nepriategli vishe nishta nemislè; i tako çinæchi uzdàshese ù mallo vrimena sva dobrah svoja razdiliti, i zadobivshi uboshtvo privi[illegible] sebi zaruçiti, alise drugo[illegible] dogodi. Zashto buduchise povratila obadva nepriateglia, josh trecheg naj jaçega uzamshi napomoch, sviet, to jest, vagliadese udriti, i xestok boj s'gnima biti iznenada. Nastojte, molim, kolliko nemillo ranne nepriategli, kollikoli Franc. odolijvah junaçki i bràrìse. Videchi sviet illiti gliudi svitovgni, da Franc. onak obilno dobrah svoja razdigliujæ: odichiu svoju gosp sku novu, s' odarpanom siromashkom promignujæ, i ù onoj izdaranoj po gradu oddij: strigliatiga poçèshe svi govorechi, daje pobudalio. Odkud, smiejùse gnim grugjani od Assixa i maskarè: diczaga pieskom p[illegible]ajuh, i blattom: rodjaciga koræ, i psujuh: Bratja tirrajuh od sebe, i pogargiujuh: Mati karah, i ponukujæ. Ali Otacz, svarhu svihu, uxgavshise sarçbom, zaradi rassutja dobàra svoji, shkripgliuchi zubi kako Lav, tràxijga, nashavshi bijæ, bjena vexæ, svezàna voddì domma i zatvorah, zatvorena za vishe daanah morrì gladom, xegjòm, ludorczi; prietechi dachega do tolliko morrit, i kigniti, doklegodi nepovràtì jasprì onie, koeje uzeo za espàp, illiti za targovinu. Shto gliubav, i millosardje sarcza Materina nemoguchi gledati, odrijshiga, i pusti podmùçe od Ocza. Sada shto scìnite dache çinit Franceshko? kudli ottichi? Evvo uprav igè ù Czarquu S. Damjana, gdinoje bacivshi jaspre ostavio, ne za uzet opet jaspre, ne doisto: nego za zàffàliti Bogu, shtogaje uçinio dòstojna, *pro nomine Jesu contumeliam pati*: zarad imena, i gliubavi Isusove pogarde tarpìti, i progonstva; i prossiti, daga nauçì drughi nàçin, kakobi zaruçio prixeglnù zaruçniczu S.uboxtvo: buduchi damu Otacz, i bratja zabragnivahu, i smètàhu po ovì nàçin, tojest, po razdiglenju uboghim svihu dobàrà svoji: koga pridobrostivì Gosp. uslisha, i obùçega novim pancirom, illiti oruxjem, nadannuvshi, dase spomene od oniziù riçij shto govorrì ù svom S. Ivangelju: *qui non renuciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus*: Tkose neodreçæ svega shto imà i possiduje na ovom svietu, nemore biti pràvi moj uçenik: ni imati za zaruçniczu kcheri mojæ S. uboxtva.

Fran. boj bie junaçki sa svitom.

Megjutò buduchise ossitio Otacz gnegov, daje on pushchian, vas gorèchi od gliutniæ, traxechiga doide ù istù Czarqvu: gdi po nàmiri nashavshi ornù kessu jasprì ù obloku, kojù Francesko biashe 505

Francesco Bashtina Ocza.

ondi bàcio: i poznavshi daje onò blago gnegovo, kollikogodse razgovori: nishtanemagne razgovoriga, Francesko i razveseli cillovito. Zashto kgnemu pristùpivshi, spridubokim ponìxenstvom, i sastraom sinovskim, tihomu reçe. Nebojse, dràghi Otacz, dachiu ja od sad tvoja dobrà, i bashtinu bratjæ mojæ razasipati, nechiu nè: Evobo od sadagnega çasa odrìçemse svihu dobàrà tvoji, i svæ bashtinæ mojæ, kojubi mogao od tebe imati; nìgda netràxim ù gnoj imati nikakova diela na ovom svijtu: Neboti zazìvam na svidoçanstvo, na komu uzdamse imati, i Ocza, i bashtinu. Otacz prijmi dragovoglno, i vesello ovo odreknutje gnegovo istinaje: almu ne bij dosta nebo za svidocanstvo: zatoga ussillova da igæ prid Biskupa, i ondise odreçæ svega prid svidoci: bojàshebose, da bàri posli svojæ smarti nerazaspè bashtine bratjæ svojæ, kako budala; zashtoga takog procignìvashe: Itako ottidosbe k' Biskupu udigl: na kojæ çuddose sgarnu vas gràd potom. Al doisto imadoshe shta vidditi, i çemuse çuditi? Zashto Francesko xelæchi kolliko prie zaruçitise spripoxeglenom zaruçniczom svojom uboxtvom, neçekajuchi nikakova upijtanja, zavappi, govorechi s' pridubokim ponìxenstvom: Pridraghi Otacz, dosadasamte zvao Oczem, i bio tvoj sìn; odsada ni tij moj Otacz, ni Ja tvoj sin: odrìçemse tebe, i tvoji dobàra, i svæ bashtinè kojubi mogao imati kod tebe. Josh ovo nebij zadosta Francesku, biàshebose gliubavju pram S. uboxtvom kako oppio: zatò, da ovù zaruçniczu junaçki zadobbie, i zarùçij podpunno. Odichiu istù (Tkose nebi çudio!) odíchiu istù; velim, tja i koshugliu svùkavshi Oczu dade, vapiuchi s' Apost. *omnia arbitror, ut stercora*, sve ja tè stvari procignjujem kako gjubre, pram pridragom zaruçniczom mojom, uboxtvom privissokim. Kòga Biskup gliubeznivo zagarli, i vinçà s' istim uboxtvom, zaogarnuvshi odbacenim i izderanim jednim plashtom, bash kakoje on xelio. I takose ispuni proroçanstvo S. Ivana, govorèchæ: *scio paupertatem tuam*; znam uboxtvo tvoje: Jedabose more imat uboxtvo vishæ od ovoga? Francesko nishta jur neimà na ovom svìtu, nego golo tielo pèkriveno jednim plashtom odbacenim, i poderànim.

F. pridobivshi sve nepriategle zadobij uboxt. i shgnimse vinesah.

Oh koibi jezik mogao iskazati, kakva xalost bij tada Franceskovim nepriategliom: zastigeni doisto utekoshe udijgl svellikom svojom sramotom; videchise troicza naddobivena od jednoga samo mladichia; The doisto ù primalitje godijnà svoji, i ù najlipshij czvit od svojæ mladosti, kadanose najvechma naadàshe djavao privaritiga svoim nàpastovagni: svijt navuchiga na svoja poxeglienia i ràskoshia: à puut oblatiti gnega svoim naslagenjem: od svega ovogase obràni Fran. onim oruxjem S. Pavla *omnia arbitror ut stercora; ut Christum lucrifaciam*: sve tò scìnim kako gjubre, da Isuk. dobiem, i steçem kcher gnegovu, privisoko uboxtvo za zaruçniczu meni: Vellika bij, reko, xalost nepriategliom Franceskovim, ali Francesku josh vechia radost i veselje, na zarùçenju zaruçnicæ tolliko poxeglenæ.

Shtiese ù SS. listovij, da Patriarka S. Jakov, za imati za zaruçniczu, ghizdavu Rachelu, sluxi Oczu gnæ Labanu çetarnaest godijnà, i sasvim tizim; *videbantur ei dies pauci, præ amoris magnitudine*: vigiaumuse dnevi 506

ollikoje uxgano liubio boxtvo veto.

dnevi mallì, zarad velliçinæ gliubavi, veli S. piismo. Promislimo sada kolliko veselje imade Jacov, kad posli 14. godijnà Rakelu zadobbij za zaruçniczu! I pàk imam rechi doisto, da Jakov nie tollikom gliubavju gorio pram ghizdavom Rakelom, kollikomje Fran. pram uboxtvom privisokiem: odkud nemorese prìmieniti nì veselje onoga na zaruçenju Rakelæ, sveseljem ovogà na zaruçenju uboxtva. Takoje Franc. millovao ovù zaruçniczu, dasumu nesamo svi bojevi reçeni za imatjuh, bijli slatki i lasni; nego buduchijuh zadobio, takoje gniu pazio, da nigda nie mogao podniti, dase s' gniòm jedan ças rastanæ, ni ù xivotu, ni na smarti: uboxtvombose odievashe i obuvashe; s'uboxtvom jegiashe i piashe; sigiàshe i ogiàshe; poçijvashe, i trugiàshe; bdiashe i spàvashe. A shto vishe? çulistе daje pijsano, da zaruçnijci po gliubavi imaju biti, *duo in carne una*, dvoje ù putti jednoj: akoje igda ovo izvarsheno:u Franceskuje s'gnegovom zaruçniczom S. uboxtvom doisto izvarsheno podpunno: tollikoboje sarçano ovu svoju zaruçniczu gliubio, kollikose çignàshe Françesko vas priobràchen ù uboxtvo; i sve uboxtvò ù Franceska: takò dase mogadiashe rechi: Frànoje uboxtvo; i uboxtvoje Frànò. Paçe bash takomu bij reçeno od duhovà nebeskì: Zashto, kako zabilixa S. Bonav. ù gnegovu xivotu, sritoshega jednoç na pùtu tri Angela, ù prijlici triù plemenitie Gospòjah: pokoimse razumiahu ostàle kriposti, koje ottishe poshtovati S. uboxtvo ù Fran. i Franceska ù uboxtvu: poklonivshise dakle svetri pozdravishe Franceska jednim glasom, nàzivajuchiga, nè Franceskom, nego uboshtvom, ovako: *bene venias sancta paupertas; dobro doshlo S. uboxstvo*: pàk udigl izçeznushe? Shto scinìte da ovo zlamenuje? nego dasæ Francesko po priuxganoj gliubavi vas bio priobrazio ù uboxtvo: i uboxtvo ù Franceska: kolliko lijpo Ivangeoshi prorok prividdje ù duhu, i prorokova govorechi: *znam uboxtvo tvoje*.

Kvamase obrachiam sada N. recitemi, molimvas, shtujeteli vì, i klagnatelise s' Angeli ovoj kcheri privisokoga Gospodina, kriposti, tojest, od uboxtva svetoga; illi vechma kiipu Nabukodonozora paklenoga, tojest, lakomosti, illiti poxeglenju stvarij vrimenitie? Millujeteli uboxtvo sa svetim Franceskom, ilvamse gàrsti tako, dabi ottili neçutiga nigda, akamoli imati ù kuchi vashoi? Jesteli pripravni parvgle unichi ù pèch od uboxtva, nego Boga uvriditi, kakono tri mladichia xudinska, ù pæch oggnia goruchega; illi, za uklonitise od uboxtva, vechmaste pripravni slijditi sinove Eliove, prighibajuchise za lakomostju po targovinama i dobijtci, ilmu pravednim, il nepravednìm? *Utinam*, imam vapiti sa slavnim Vojvodom pùka Israelskoga Mojsiem: *utinam homines saperent & intelligerent*: Bogbi dao da znadù gliudi, i razumihu, kollikoje velliko blàgo; kollikoli ugodno onìm koiga possidujuh, S. uboxtvo. Imam rechi nishtanemagne, da ovo blàgo, stogodie vechè, ugodniè, i slagje, toje dubgle ukopano ù gnivi S. Czarque Catholiçanskæ, i sakriveno; nitise oçitujæ svima, nego samo onizim, koi gliubæ Boga, i bojegase strahom sinovskim: Odkud, nezaodi spùta onì, koi razumie i tomaçij, da okrugneni Prorok govorì od slatkosti blàga ovogà, dok pjeva gospodinu: *quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te*: okollikoj-

507

Mallù millujuh uboxtvo: premdaje blàgo za xelitise.

golemo, velì, mloxtvo slatkosti tvojæ gospodine, kojusi sakrio onim koise bojæ tebe. Kako rekavshi: niesu svi dostojni ovim blagom slùxitise, nego samo onij, koise tebe bojæ, i sarçanote gliubæ, neklagnajuchise idolu od lakomosti. Poznade doisto podpunno Seraphinski nash O. S. F. kollikoje blàgo S. uboxtvo: zatò jednòç nahodæchise ù tollikoj potribi, kolliko komadich kruha teshko isprositje mogao, reçe sveselim obrazom Fra Matteu drùgu svomu: *Non sumus digni hoc thesauro*: nismo dostojni, veli, ovoga blàga: znadiashebo, daje ovo blàgo onò, za kojese zakupgliujæ kraglestvo nebesko, à brez gnega nitise more dobiti, nipossidovati.

508 Nishtanemagne nemojtese smuchivati ovim moim govorenjem vi, koij bogastvi svitovgnim obilujete, zashto premda reko, i opet velim; da nechie nitko zadobiti inaçie kraglestva nebeskoga, vech akoga kùpij za blàgo od uboxtva; buduchi dase uboghim samo, i progonstvo tarpæchijm od Isukarsta obechiàjæ ù Ivangelju. Sasvìm tizim imase znati, dasu tri varste ubozie. Parvisu ubozij imanstvi, i duhom: drughisu ubozij imanstvi, al ne duhom: Trechisu ubozij duhom, al ne imanstvi. Parvì: tòjest ubozij imanstvi i duhom, jesu, ilti imajuh biti svi Redovnici, sinovi S. O. Franceska: zashto povoglno, i zaradi ponixenstva odriçùse sviù imanstvi svitovgni; pàk zagarlæ, i zaruçæ sebi S. uboxtvo, kojæ ako uzmillujuh, na prìliku S. Ocza danashgnega, i uzpazzæ, pripravglenoje gnim kraglestvo nebesko brez nikakve sumgle: inaçiese toppè nixe od ostàliæ gliudi ù muke paklenæ. Drughe varstè ubozij, tojest, ubozij imanstvi à ne duhom, jesu svi prosjaci, i drughi potribiti; koì nezagargliajuh siromaxtva povoglno od ponixenstva, nego tarpæ usilno od potribæ; jerbo nemoguh obogatiti, à ottilibi: oviziuh uboxtvo po sebi nie kripost istinaje; ali ako uzimaju ustarpglenje, podloxivshi vogliu svoju Boxioj, necheijm mankati plàchia nebeska: Inaçie, murmurajuchi, zlovoglechise, i proklinajuchi, drugoim nesluxij, nego za odvest gni ù muke. Trechia varsta uboghie: to jest uboghì duhom, piemda nijsu dostojanstvi vrimenitim, i imanstvi, jesu svi onij, koì premak' i possidujuh mlogà dobrà, i vellika imaju bogastva, sasvim tizim mudro, i pametno, po vogli Boxioj, i brez griha slùxese gnim, i pravednohij possidujuh. Shto da razumiemo bistrihè imàse znati, da possidujuchi bogastva kollikomu dràgo vellika na ovom svìtu, duhomsu uboghi oni, koì tri stvari podpunno obsluxuju ù possidovanju bogastvij. Parvò: ne klagniajuse idolu od lakomosti, naslagiuchise ù gnima, holechi, tashto slavechi; i drughe kako nevridne strapaczajuchi, ilti darxechi pod nishto: negose klagnajù Bogu, ponizujuchise, i gnemu zaffagliujuchi sve vechma, shtogodi vishe imaju, procigniujuchi, i ispovidajuchi sebe nedostojne tollikij daròvah: kakono çignàshe S. Kràgl David, i drughij mloghij i mloghij bogatì imanstvom, al uboghij duhom, i poniznij. Drugo: neslùxè bogastvu, kako Gospodaru, usiilujuchise vechma uzmloxati, i uzdarxati dobrà vrimenità, negoli Bogu sluxiti, i dùshu svoju saraniti, negose gnima sluxæ, kao kglusinom: provìgiajuchi snaçinom svoim potribama; i çinèchi od gni lemozine uboghìm, i potribitim: kako çignashe Patriarcha S. Abram, i drughi,

Uboxtvo kakoje svima potribito?

Trisu varste ubozij.

kako i bogatci mogù, imajù biti uboghi.

drughi, gnem prijliçni. Trechæ: poznajuchi da nijsu oni gospodari od onogà shto imaju, nego Boog, koije gnima dao samo u nàruç dase sluxæ na poshtenje gnegovo, i korist iskargnie: i zato po. koigod naçin izgubæ; da poznajuh daje Boog ottio uzet svoju naruç od gni, kako pravì Gospodar: zato imaju bit pripravni pustiti sve dragovoglno. Tako uçìni Boog mloghijm muçenikom za iskushati gniovo ustarpglenje: Ali ossobito S. Jobu. Csulisse kollikoje ovij bio najbogatihì ù nrana istoçnijm; i u jedan dan ottjemu Boog sva dobra uzeti, i sinove i kcheri: Al Job kakoje vazda poznavao daje ono samo ù naruçgnemu dato, onako, niti proklina vatræ, kojamu saxexe 7000. ovacza; ni lùpèxà, kojmu odarnashe 3000. Devah, 500. jarmov volova, i toliko kgliusadi: nì viara, koi oboriv kuchiu pobbi sinove i kcheri; poznavashebo dasu sve ovo slughe Boxie, koeje poslao, da uzmù od Joba gnegovu naruç: zato na svemu zaffali Bogu, govorechi, *Boog dao Bòg uzeo.. budi ime gospodinovo blagosovgleno*. Nauçite N. ù bogastvu biti duhom ubozi: inaçiese ne zakupgliujæ kraglestvo nebesko. Vratimose sada razglèdati, kakoje Franc. s' uboxtvom imao Bogastva.

509 S. F. imade dvij varste Bogastvij.

Dvi varste od bogastvi imade S. Fr. Parvo od kriposstij, koje zadobij svijt pogardivshi: drugo od millosti, koimga obogati Isukarst. Jur rekosmo daje stekao privissoko uboxtvo, koeje pràvo blago, za zaruçniczu. Ali za paziti damu nepriategli ovæ zaruçnice, i ovogh blaga ne izmaknu, oruxase drughim kriposstma: uzebo za shtijt, zavit od svetog posluha: zashto piisàno jest: *boglie poslu nego posvetilishte*. I pripasase maçem od çistochæ: zashto; kako svidoçij S. Ambroxio *çistochia Angele çinij, i tko gniu obsluxij Angeo jest*.

Francesco dakle ù tollikoj çistochi xijvgliashe, i u podpunnosti od svetignæ, kollikose more rechi daje bio nastùpio na stànak neoskvargnenja, u komuje stvoren Adam ù raju zemaglskomu. 510

Podloxstvo xiv. nerazl. jest zlam. neosquargn. Franceshkova.

Tomi zadosta svidoçij domachnost i posluh, od xivijnà nerazloxnij, kojemu biahu poslushne, nesamo ptiçice, kojebi slushalega pripovidati, i millovalese oko gnega: nego josh i razdirajuchæ, kako onij vùk kod Grada Eugubia, koi zapovigen, dooge kgnemu, i uçijniga krotka svoim blagosovom: odkud scijnite daje ovò, nego zaradi neosqvargnenja ù komu xivgliashe? zashto velij S. Toma Nauçitegl Angeoski: da Adam po grihu nebudæ izgubio oskvargnenja istoçnoga, svebi xivine çoviku bijle poslushne: almuse odmernushe za pokaranje, *zashto on bij Bogu neposlushan*. Dakle povrativshi xivine nerazl. poslu S. Franceshku, oçitoje zlamenje, daje on bio nastùpio na stànak onij, ukomu bij stvoren Adam ù raju zemaglskomu: Tonam svidoçij S. Dionixio govorechi: *na prijliçnost stanka neoskvargnenja, koje imadde parvì çovik ù raju izvarsnittoje bio doprò*.

I Sasvijm tizijm premda u zàvitu od posluha biashe nadashao Patriarke, i Apostole: ù çistochi izjednaçiose s' Angeli: ù ponijxenstvu i kroççini nadashao Davida i drughæ Proroke: ù uboxtvu i golochi izjennaçiose s' Isusom golim na krixu vissechijm: Sasvim tizìm, kako najvechij grisnik xestokijm pokorama tijlo svoje pedipsashe. Akochemo pàk govoriti od priuxgànæ gliubavi gnegovæ polak Boga, i svog iskargnèga, za- 511

zaradi ovæ vas kollikij biosæ zdao, za smankati uvrijgenja Boxia, à poshtenje gnegovo uzmloxati: ussilujuchise odvràtiti grisnijke spùta od izgubglenja, i privesti na stazzu od spasænja. Odkud nikakovu trùdu nepràshtashe: obdàn pripovijdàshe vishe dobrom prijlikom negoli govorenjem: obnoch na mollitvi stàshe, i pokoru çignashe pedipsajuchi biççi tijlo svoje, i frustanjem.

312 Najposlij, nemoguchi ovijm ugàsiti gorùchega plamena gliubavi svojæ, zaxxeli karv proliti za glubav Isusovu: zato ottide u Egipat i u Shiriu, nevirnikom virru pripovijdati. Ali buduchi on, kako razumie S. Bonaventura, onì Angeo drughì, koga vidje S. Ivan Aposhto da ima na sebi *zlamenje Boga xivoga*, nemoxxe dostighnuti xegliæ od muçenìshtva megiu nevirnici, koiga poshtovashe, ne da progonishe kako drughæ: Biashebo odluçio Isus ispuniti xegliu gnegovu i uçinitiga muçenikom çudnovattiem od ostàlì: ne poruke nepriatæglia od nenavidosti, nego po ruke svoje istæ Boxanstvenæ od gliubavi. Za dovarshenje dakle od govorægnia poslushajte ovò çudnovatò muçenìshtvo, evo svarsujèm.

DIO DRUGHI.

413 Videchi Francesko, da muçenishtva kod nevirnikah, kako xegliashe, dostignuti nemore, vràtise ù Italiu: Ali shtogodise vechma priblixàshe k' svarsi svoga xivota, tose vechma uxgàvashe, pace muçàshe xegliom karv svoju za Isusa proliti. Na dvì godine dakle prie smarti, ottige na planinu od Alvernie; i ondi, kako drughi Ilia na planini od Horeba: il Mojsie na planini od sinaja: il karstitegl Isukarstov ù pùstigni: *quadragenarium*, *in honorem Michaelis Archangeli jejunium incohavit*. Post svetæ çetardesnicæ, na poshtenje S. Mihoila Archangela poçè postiti, velì S. Bonaventura. I dok slìdi ovi S. pòst, priblixàshese svetkovina uzvishenia prisv. krijxa: koga ottajstvo Fràno promijshgliajuchi, *od vellikæ gliubavi obdràxamu, illiti dojde xeglia, da budæ na krijxu propet*. Kolliko nàgla ovà dràgost biashe ù F. i xeglia; izgovàrà i pokazujæ S. Czarqua pivajuchi od istòga. *Hoc in monte vir devotus condensat jejunia; vigil, nudus, ardens totus, crebra dat suspiria*: Na planini ovoj Frano, çovik sveti i devotì, uzmloxàshe postove; ù golochi i bosochi, sve bdiuchi i gorechi, knebu çesto uzdishæ. Ovà uzdisanja svetoga Ocza biàù sjednu strà. nu od tuxbæ, à zdrugù od proshenja. Tuuxàshebose nebesom, dase neizpugnàshe xelia gnegova od muçenishtva: à prossàshe ù istò dòba od Gos. Isusa, suzze prolìvajuchi, dabimu pùt ukazao, kakobiga slìdio na krijx, i na krixu karv svoju zaradi gnegovæ gliubavi prolio. Koizim suzama, i uzdisagni, ne velim maknùt, nego ussillovan po nikì naçin Isus, doostojase gnega uttishiti.

S. F. xelij vehoma bit prop. na Kr. za Isusa.

Jedan dan dàkle blìzu reçenæ svetkovine uzvishenja prisv. krìxa; kad najvechma biashe uxgan xegliom, da na krijx budæ propet; Rastègnutim rukàma na prìliku krijxa, pametju uzdignutom i oçima knebesom, tijshtechi i stojechi naastojno ù ovom proshenju: Evvo snebeskæ vissine ughleda snioditi jednoga Seraphina ksebi, koi nesamo sjajnim krijli nakichen; nego josh i na krijx propet ukàzamuse. A' ovì Seraphin nebiashe drughi, nego Isus sìn Boxì: i buduchi doletio blìzu kgne-

kgnemu, stadde pram gnìm ù aeru; i skrovito sa S. Oczem imade govorenje, i vijche, *quod non licet homini loqui*, Shto, kako velì S. Bonav. gliudma nje dopushteno govoriti, ni znati. Ovvo samo bij svemu svietu oçitovano, da iz pèt raanah Isusovi, izashavshi prisjajnie pèt zràka, udrivshi S. Franceska ù istà mista, ottvorishemu ranne na rukuh, noguh, i bokku desnòmu; i zadadoshe tolliku bolest, kollika bìlabi bìla zadosta smartmu uzrokovati, bash kao dasuga klinci rannili, i sullicza; daga nebude uzdarxao Gospodin svojom kripostju Boxanstvenom: zauçinit oçito svemu svìtu, çudnovatò ovò i novvò muçenje, ilti muçenshtvo: i za uçiniti da Francesko zadiglie muku tarpij, i budæ muçenìk izvarsnìtihi od svjuh ostalie. Niebo N. Francesko mukæ svojæ ù kratku svarshio, na prìliku drughie muçenikà; nego za cile dvi godine, shto poslì xìvje, brez prijstankaje muku raanah svoij tarpio. Nitie karvi svoje prolio za gliubav Is. na jedan pùt; nego ù reçene dvi godine, kako svidoçij S. Bonav. *Sæpe sanguinem sacrum fundens, tunicam, & femoralia respergebat*: çesto, velì, karv svetu prolivajuchi, tuniku, i svitice poshkràpàshe. O çudnovata muçenishtva! O Bogastvi od millosti, ne izreçeniæ!

514 Xelite znati more bit, odkud Francesku ovo, da tollikim dàrom, i millostma tollikim budæ obogachen od Gospodina? Odgovàravam Bratjo isti Gospodin, po ustà primudroga, i velì: *Ego diligentes me diligo*. Ia velì gliubim onnæ koi mene gliubæ. Ottje N. Isukarst Franu obogatiti zlamenitim ovim daarom, i bogastvi od millosti privisokie: kako damu otje rechi.

Tì, Fràno, zaradi gliubavi mojæ, ostavivshi mlogà bogastva svitovgnià, privisokò uboxtvo zagarliosi: pridubokim ponixenstvom utvardosise i kroççinom: Jarmu od posluha podloxiosise: Neoczquargnenjem xivota Angeoskoga sjaosi: Gliubavju Seraphinskom goriosi: Muçenike ostàlæ, ù xegli od muçenishtva nadashaosi: Buduchi dakle Ti prama mnom tolliku gliubav pokazao: *Ja onæ koi gliubæ mene, gliubim*. Zaradi toga ochiu svemu svìtu pokazati, dasamti gliubavju gliubav platio. Tìsise, F. bogastvom od kripostì izjednaçio s' Angeli; Jachiute bogastvom od millosti uzdignuti svarhu Angæla. Shtobo nì jednom od Angelà nisam dopustio, tebichiu dopustiti.

Jasam parvì Angeo: Tì, po Proroçanstvu pripogliubglenoga uçenika mòg Ivana biches drughi, men parvom bash prìliçan. Nakitichiu Tebe biserom, i draghim kamegnem istie ràanah moije. I kakosam jà parvi muçenik, koisam karv prolio za spasenje svita; tako ochiu dasi ti men poniki naçin prijliçan, a çudnovatihi, i izvarsnitihi od ostaliæ. Buduchi dakle da xelish tolliko nàglo i prosish, da budesh zaradi gliubavi mojæ na krixu propet: nemogu prìpustiti istinaje, da budesh propèt po rùke nepriatèglia od nenavidosti; nishtanemagne xeliu tvoju ochiu ispuniti: ettote rannim klincima mojim i sulliczom. Tarpi, Frano, i podnosi mukku moju istù, dokle budesh zazvàn ù viçnju slavu moju. Evo N. kako, i po koì nàçin S. Franc. xìvuchi ù privissokomu uboxtvu, jest bio kripostma bogat, i millostma. Kolliko dakle spodobno mogu i dostojno razumiti, da Prorok ù Oçitovagnì, S. Ivan, od gnega prorokova, kadno

Kolliko F. bii Bogat?

F. privisobi nne. Isu ve ucsi se muenik udnova bi, i izarsnitihi ostalie.

kadno reçe : *Scio paupertatem tuam , sed dieves es* : znam uboxtvo tvoje ali bogat jesi .

Vì N. niti svi morete , nitiste dùxni slijditi Franceska ù zàvitu od uboxtva tilesnoga : Al uxijvajuchi imanstva vasha s' naçinom , kakosmo ozgor rekli , i morete , i duxniste slidituga uboxtvom duha : ù komu kollikogodiga koij vishe uzslijdij , tolikoche lashte zadobiit kraglestvo nebesko . kojevam , po isproshenju istòga dopustio Boog. Svem. Amen.

Neka znàsh : Ovùmi prediku bij potriba od poloviçæ skraççati mlogo ; za sastaviti broj listovà slidæchii , koijsu shtampàni ù drugoj Shtamparij. Zatò , akocheshjù cilovitu uzmi iz latinske. ondie cijla.

TESTI.

Digitized by Google

TESTIMONIUM XIX.

DE

S. CATHARINA V. M.

In quo ostenditur eam accepisse a Domino 5. talenta bonorum temporalium. quibus tam bene usa fuit, atque mercata, quam singulis comparaverit singula spiritualia.

Domine quinque talenta tradidisti mihi: Ecce alia qninque superlucratus sum. Matt. 25.

515 OStendit quondam Altissimus Vati s. Zachariæ magnum sacerdotem Jesum filium Josedech, cum copiosa amicorum suorum, atque notorum societate coram uno Angelo: quo mediante exhortando eos ad legis, præceptorumque suorum observantiam, dedit illis quosdam ex eadem societate pro exemplo, ut observent mores eorum atque imitentur: *quia*, inquit, *viri portendentes sunt* (Zach. 3.): Hoc est: insignes, mirabiles, dignique qui imitentur. Erant autem hi; si cum Lirano credimus rabbi Salomoni, famosi illi, nobiles, & gloriosi tres juvenes, qui propter legis Divinæ sustentationem, decreto jussuque regis Nabuchodonosor in fornacem ignis ardentis vivi fuerant missi: verum, nec illos ignis in hac fornace combussit, nec vel minimum adussit: pleni etenim virtutibus erant, sanctitate, & innocentia; idcirco & facti sunt *viri portendentes*, seu insignes, & imitatu in suis virtutibus digni. Nunc si cupitis N. quid per dictam fornacem designetur mystice, ex sententia mea audire? respondere ausim, quod, & quidem apposite mundus hic immundus designetur. In illo etenim, velut in quadam ardentissima fornace, accenduntur miseri carnales, ardent, atque comburuntur; aliqui delectationibus peccatorum carnalium: alii cupidine auri, & divitiarum: alii denique vento jactantiæ, & superbiæ. Enim vero, quidquid imperfectionis est in mundo, mali, & iniquitatis, hoc totum, inquit Apostolus s. Joannes, est *concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ* [1. Jo. 2. 16.]. Et eo magis solent mundani hisce ardere concupiscentiis, ventoque inflari, quo magis abundantia bonorum, donorumque temporalium sunt ditati. Semper tamen misericors Pater cœlestis, in succensa mundi hujus fornace quosdam

Mundus hic fornax est, in qua accendunturmundani & cremantur.

Digitized by Google

dam providerat adeo *portendentes*, seu insignes, ut nec flamma dictarum cupidinum potuerit eos adurere, nec inflare ventus superbiæ, esto abundantia bonorum temporalium, omnigenisque donis corporalibus fuerint ditati. Porro, ad ostendendam vobis hanc veritatem ita clare, ut vos ipsi videre eam possitis sufficienter, ac observare; ponam vobis ob oculos pro exemplo Virginem & Martyrem s. Catharinam, quæ possederat bona temporalia, donaque corporalia habuerat vix explicanda: & tamen, tam *portendens* fuit, seu insignis & admiranda in sanctitate, quam nec ignis luxuriæ illam in hac fornace combussit, nec adussit flamma delitiarum mundanarum, nec tandem ventus superbiæ inflavit, atque jactantiæ: sed utendo donis temporalibus in timore Dei, & humilitate, per illa ipsa *portendens* facta est, seu insignis: quia cum illis superlucrata est dona spiritualia virtutum. Unde & valet libere cum illo servo gloriari Evangelico, dicendo: *Domine quinque talenta tradidisti mihi: ecce alia quinque superlucrata sum*. Ostendam itaque vobis hodie sapientissimam negotiationem s. Catharinæ, atque ejus lucra gloriosissima: Nempe, qualiter illi dedit Deus quinque talenta temporalia, seu quinque species temporalium donorum, quæ illa non dispersit insipienter, sed negotiando eis sapienter; superlucrata est alia quinque talenta spiritualia, seu quinque species ss. virtutum. Si diligentiori attentione semen hoc perceperitis in terram bonam cordis vestri, spero fore, ut fructificet, tam honorem & gloriam s. Catharinæ, quam utilitatem salutis animabus vestris: & incipio.

Domine quinque talenta tradidisti mihi.

Decus, & gloria Illyricæ linguæ nostræ, atque nationis; Ecclesiæ autem catholicæ fulgentissimum lumen, & Doctor maximus, explicando dicta s. Evangelii verba nos docet; quod per talenta intelligantur dona, non modo spiritualia, sed corporalia quoque; queis Altissimus, secundum multitudinem misericordiæ suæ, homines in hoc mundo ditare solet. Volens tamen, ut unusquisque accepta duplicaret talenta, prudenter eis negotiando & lucrando, ut inquit prælaudatus Doctor, *ex corporalibus incorporalia, & ex brevibus sempiterna* (S. Hier. de Ser. Ev.). Et quidem singulis hominibus Deus aliqua talenta tradit proculdubio temporalium bonorum; verumtamen non omnibus æqualiter, sed aliis plura, aliis pauciora, teste Evangelis. s. Matthæo, *unicuique secundum propriam virtutem* (cap. 25.). Cum attente contemplor V. S. Catharinam, videor mihi invenire, quod omnia quinque talenta illi Dominus temporalia contulerit: quia quintuplici specie bonorum temporalium, donorumque illam ditavit. Primo: sanguinis nobilitate suprema, utpote quæ ex regio fuit procreata sanguine. Secundo: abundantia divitiarum. Tertio: pulchritudine corporali: legitur quippe eam aspectu fuisse tam formosam, quam Imperator Maximinus: *admiratus est videns puellam adeo miræ pulchritudinis* [Legend. in vita ejus]. Quarto: libertate, & Patronatu rectionis omnium servorum, & subditorum Patris sui, cum unica & sola illi successerit hæres. Quinto: altitudine d. strinæ,

516

s. Cath. accepit 5. talenta: & alia 5. ei lucrata.

næ, scientiæ, & sapientiæ; quæ tanta illi fuerat, ut nulli Doctorum videretur inferior. Verumtamen non putetis N. quod gloriosa hæc Virgo, ob hæc talenta temporalia *portendens*, seu insignis sit effecta atque laudabilis: In tantum itaque facta est talis, inquantum, ut loquitur s. Hier. de servo Evang. *Acceptis terrenis talentis, cœlestium sibi notitiam duplicavit*: hoc est: negotiando illis bene & sapienter, atque singulis donorum temporalium talentis, singula lucrando talenta spiritualia ss. virtutum. Quia primo: Nobilitate sanguinis lucrata est modestiam puellarem, quæ est vera nobilitas. Secundo: Abundantia divitiarum, lucrata est profundissimam humilitatem. Tertio: Pulchritudine corporali, lucrata est virginalem castimoniam. Quarto: Patronatu gubernij, lucrata est timorem Dei & amorem. Quinto: Altitudine doctrinæ suæ, & sapientiæ, lucrata est zelum honoris Dei, & salutis proximorum; atque fortitudinem se, multosque alios confortandi, usque ad effusionem sanguinis, pro Jesu Christo. Ecce dilectissimi, unde s. Catharina *portendens* facta est atque insignis. Ecce quam bene mercata est talentis donorum temporalium; ut merito gloriari coram sponso cœlesti possit: *Domine quinque talenta tradidisti mihi: ecce alia quinque &c.*

517 Verumtamen, priusquam incipiamus gloriosam hanc negotiationem ejus, & lucra in ipsius vitæ speculo admirari: confert, non modo ad intelligendum ea clarius; verum etiam ad addiscendum melius exemplo s. Catharinæ, qualiter sitis negotiaturi talentis donorum temporalium ad lucranda æterna: confert, inquam, ut solvatis mihi unum nodum, seu dubium: Dicitote, quæso, novistisne quid significent illa frusta rotarum, quæ apponi solent apud statuas; & pingi apud effigies s. Catharinæ? Ego quidem non ignoro, ea significare rotas illas, quas impius Imperator Maximinus paraverat, ad conterendum virginale corpus s. Catharinæ: sed brevi oratione ejusdem descendit, missus a cœlesti sponso suo Angelus de cœlo; disrupitque rotas, & multos quoque impios illos contrivit ejusdem carnifices. Ast cum hæc significatio corporalis sit, atque litteralis; quæ ad vitæ emendationem, compositionemque morum nihil, vel parum admodum utilis esse probatur: hanc ego dilectissimi, non quæro. Mysticam igitur significationem sensus nostros vivificantem; voluntatem ad bene operandum, & talentis corporalibus utendum moventem; atque saluti, & comparationi ss. virtutum utilem, volo audiatis in hoc mysterio. Noveritis itaque, quod in sacris paginis per rotas sæpe intelligantur concupiscentiæ mundanæ; quibus hostis animæ rotat, seu ducit in circulum miseros peccatores; ita nobis testatur coronatus Propheta cantando: *in circuitu impii ambulant* (Ps. 11. 9.): rotantur etenim de peccato in peccatum, sicut rota plaustri de lacula in laculam. Præcipue autem rotæ concupiscentiarum mundanarum tres numerantur. Prima est superbia, seu inordinata concupiscentia propriæ excellentiæ, magnificentiæ, gloriæ, & honorum mundanorum. Secunda est avaritia, seu inordinata concupiscentia divitiarum mundi, & delitiarum in vanitatibus caducis. Tertia est luxuria, seu complacentia in fœditate delectationum carnalium. Has rotas

Rota mystice quid significat?

3. præcipuæ rotæ, quibus mundani rotantur ab hoste.

Maximinus infernalis jamtum a mundi exordio paraverat, ad terendum atque conterendum, non quidem corpora, sed animas incautorum mundi peccatorum. Et utique vix aliquis contritionem hanc, & fracturam evasurus; nisi præveniat ipse dictas in se confringendi rotas in tempore oportuno; prius, nempe, quam eisdem ab hoste confringatur: vel contritam, ac confractam super sepulchro experiatur rotam vitæ suæ: unde scriptum lego in sacris paginis: *Memento Creatoris tui in diebus juventutis tuæ... antequam confringatur rota super cisternam* (Eccl. 12. 1. & 6.): id est super sepulchrum: q.d. omnium quidem rota concupiscentiarum mundanarum super sepulchrum confringetur, seu cessabit; cum & te fregerit, finita vita tua: Verumtamen tu ne præstoleris tempus istud, sed *in diebus juventutis tuæ* illam frange, priusquam frangaris ab illa.

518 Cum autem Maximinus infernalis, hostis animæ & salutis nostræ, soleat hisce rotis concupiscentiarum mundanarum, quemvis mortalium eo magis circumdare, quo abundantius intuetur eum ditatum donis temporalibus: Videns gloriosam puellam Catharinam tot donis corporalibus instructam atque ditatam; nobilitate, scilicet, divitiis, pulchritudine, libertate, sapientia, & doctrina altissima; spem sibi fixerat indubitatam, non modo eam, verum etiam multos per eam alios, rotis concupiscentiarum mundanarum, & delitiarum, ac carnalium delectationum vulnerare, atque confringere: uti solet per fœminas similibus donis decoratas. Lætum itaque fuisse ex orco infernali egressum non est dubitandum: eamque dictarum rotis concupiscentiarum circumdedisse; quas rotas instruxerat acutissimis clavis, ac novaculis: omni modo, omnique arte conando vulnerare illam, atque constringere. Numquid enim non sunt dicendi clavi acutissimi, ac novaculæ diabolicæ illæ suggestiones: quas, aut per seipsum in mentem, aut in aures per nequam famulos suos, illi immittebat. Quid est hoc Catharina, juventutem tam nobilem, & aspectum tam speciosum, celare ab hominibus? Ignoras forte reges non deesse, & principes, qui non modo visu tuo delectarentur, sed in sponsam quoque te concupiscerent? Quid est hoc, numquam exire ad deambulationem publicam, & societatem? desunt forsan tibi vestes pretiosæ, & omnigena ornamenta, ad comparendum socias inter, in divitiarum tuarum affluentia? Quid est hoc, morari semper inter muros palatii ut ancillam, cum sis Patrona sui, & multorum aliorum gubernatrix? Ad quid, in tumulo silentii sepultam celare sapientiam tuam, & doctrinam altissimam, ob quam posses coronam, cujusvis regni hujus mundi, capiti tuo imponere? Quid hoc facis o Catharina? Cur eousque mortificas juventutem tuam? Quando uteris tuis divitiis? quando frueris mundi deliciis, si non modo in juventutis tuæ flore, dum libertate potius, & aliis dominaris? Ast, quid putatis? forte, quod clavi dicti, & novaculæ tam acutæ suggestionum, ac tentationum Catharinam vulneraverint? aut rotæ concupiscentiarum temporalium mundique deliciarum, quas Maximinus infernalis illi paraverat, eam contriverint? nequaquam utique, quinimmo contrivit eas ipsa, jamtum

Qualiter Maximinus infernalis instruxerat rotas in Cath. sed vincitur a V. Cath. & ejus disrumpuntur rotæ.

Digitized by Google

tum in diebus juventutis suæ, hostemque puella superavit gloriose, & fugavit.

Ecce N. mystica significatio rotæ fractæ, quæ solet pingi apud effigies s. Catharinæ: significat etenim, qualiter illa Creatoris sui memorata jamtum *in diebus juventutis suæ*, omnium concupiscentiarum mundi rotas fregit, non quod ab eisdem passa sit confringi. Numquam enim donis temporalibus usa fuit ad concupiscentiam gloriæ, honoris, & exaltationis temporalis: numquam ad delicias vanitatum mundanarum: numquam ad libidinem, & delectationes carnales; sed semper ita uti donis corporalibus sategerat, ut per ipsa & cum ipsis lucraretur dona spiritualia ss. virtutum.

519 Intuita itaque B. puella Catharina ditatam se esse a Deo quinque talentis bonorum temporalium; volensque incipere negotiationem suam cum eis, pro supralucrandis tot talentis bonorum spiritualium, ss. scilicet virtutum. Considerabat primo, qualiter terra, esto nec sensum habeat nec intellectum, Divino obedit præcepto, quo illi in sacris paginis ita jubetur: *Germinet terra herbam virentem, & facientem semen* (Gen. 1. 11.). Enim vero, quasi intellectum haberet & sensum: omni vere illico ae radiis calefit solaribus, virere incipit herbis, violisque florere. Cum autem, *omnes homines terra* sint, teste s. Script. [Eccl. 17. 31.], & quidem terra viva: terra intellectu ditata, & sensu: terra cui quoque in sacro Evang. præcipitur: *eatis, & fructum afferatis* (Isai. 15. 16.): animadvertebat sapienter sapientissima puella Catharina, quod talenta corporalia, seu dona temporalia, aliud non sint censenda, nisi capitale quoddam ad lucranda talenta spiritualia; seu quoddam semen, seminatum a summo Creatore in terram animatam, ad afferendos, & fructificandos flores virtutum. Considerabat secundo: quod contra insensatos & infructuosos, nec bene talentis corporalibus ad spiritualium lucrationem negotiatos; cum fracta fuerit, ac desierit rota omnium concupiscentiarum super sepulchro eorum; hæc ipsa terra, quam pede calcamus, insurget; uti testatur s. Greg. dicens: *& pugnabit pro eo* [judice tremendo] *orbis terrarum contra insensatos*: [Homil. 25. in c. 21. Lucæ] Insurget, inquam, & illis improperabit, dicendo: Ego esto nec sensu fuerim ditata a Creatore meo, nec intellectu, tamen jussis ejus obsequendo, omnigenos fructus afferebam vobis hominibus, & fructificabam: Vos autem, quos & sensu ditavit & intellectu, mandavitque vobis, ut pedibus me calcando, *eatis & fructum afferatis*: ecce quam male fuistis feriati: Ubi enim sunt fructus vestri bonorum operum, & spiritualium virtutum? Considerabat tandem fortunatissima puella, quantus pudor sit futurus his, qui nec capitali talentorum corporalium ad lucranda spiritualia fuere bene negotiati; nec semine bono in se seminato bene fructificaverunt; quantus, inquam, pudor illis sit futurus, cum a terra insensata improperatum eis fuerit coram tremendo Judice, & Angelis ejus. Verita itaque ne sibi talia sustinere olim contingat, adhuc in vere juventutis suæ, imo in infantiæ dixerim flore, illico ac illustra fuit, & illuminata radiis rationis, mercari incepit bene, atque prudenter talentis corporalibus pro spiritualium lucratione.

Dona temporalia sunt capitale pro lucrandis spirit.

Terra insurget contra male feriatos.

Di-

520 Diximus autem, quod Catharina primum talentum acceperit a Domino, nobilitatem generis: cum quo sategit lucrandi talentum spirituale veræ nobilitatis. Quid sit autem vera nobilitas, ex ipsa ejus ethymologia deducitur, quia, ut inquit doctissimus Arumenus: *Nobilis dicitur quasi noscibilis per virtutes*. Sed audiamus digniorem testem, s. Isidorum Pelusiotam: *Vera nobilitas*, inquit, *solum a probis moribus nascitur* [lib. 2. ap. num. 291.]. Cæterum, qui obscuratur vitiis, etsi ex genere sit nobili, non est verus nobilis censendus; sed potius phantasma nobilium. Gloriosa itaque puella s. Catharina, nolens phantasma esse nobilium, sed profecto vera nobilis; seu *noscibilis per virtutes*: sicut terra in vere mensium cum calefit radiis solaribus, ita illa in vere infantiæ illico ac incaluit, seu fuit illustrata radiis & usu rationis, florere cœpit & odorare floribus omnigenarum virtutum. Et primo, Apostoli illud mandatum, omnibus quidem sed præcipue puellis annuntiatum: *Modestia vestra nota sit omnibus hominibus* (Philipp. 4. 5.) observando: nondum didicerat ornandi caput suum violis terrestribus, quando jam ornaverat suam animam viola hac cœlesti modestiæ puellaris. Cum vero modestia sit castitatis Mater: hæc autem utraque filia humilitatis (enim vero ab humilitate nascitur modestia, per modestiam deinde conservatur castitas) facile sumus cognoscituri, quam gloriose Catharina secundo, ac tertio talentis sit mercata!

Nobilitas vera, quid?

Cath. pro primo tal. lucratur modest. puellarum.

521 Diximus enim secundum talentum temporale, quod a Domino acceperat, fuisse divitiarum abundantiam: Tertium vero, pulchritudinem corporalem: Quæ talenta Virgo prudentissima non impendit in superbiam, & vanam gloriam: neque dissipavit in dissolutionibus minus honestis, & delectationibus ac deliciis corporalibus: quinimmo duplicavit ea bene negotiando, ita ut cum primo sit lucrata humilitatem profundissimam: cum secundo vero Angelicam castitatem. Tantam quippe cum ingentibus divitiis humilitatem conjunxerat, ut merito de illa intelligi dixerimus cœlestem sponsum loquutum in canticis, cum cecinit: *Vulnerasti cor meum soror mea sponsa... in uno crine colli tui* (Cant. 4. 5.) quid putatis N. intelligi per crinem, nisi profundissimam humilitatem s. Catharinæ? quia, sicut crinis quo plus crescit eo dimittitur per collum magis: ita hæc B. puella, quo plus locupletata erat divitiis & abundantia bonorum temporalium, eo semper humilitati studuit magis. Hoc itaque crine s. humilitatis, cui castitatem quoque prope Angelicam conjunxerat, vulneravit Catharina unigenitum Dei filium: quinimmo illum ad se in terram traxit e cœlo, ut non solum sibi faciem Divinam & pulchritudinem ostendat videndam atque fruendam, juxta promissionem illam Evangelicam: *Beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt*: (Matt. 5. 8.) Verum etiam, uti legendarium vitæ ejus testatur, accepit eam sibi in sponsam, anulo ipsi de manu propria dato. Completa itaque mihi videtur in Catharina coronati Vatis prophetia, qua dixerat: *concupiscet rex decorem tuum*: [Ps. 44. 15.] Nisi enim Rex cœlestis concupivisset decorem ejus, & Angelicam ejus castitatem adamasset, numquid de cœlis ad eam descendisset? numquid illi Divinam pulchritudinem fruendam ostendisset, ut illam quoque

S. Cath. cum divitiis mercata est humilitatem, & cum pulchritud. castitatem.

Digitized by Google

que trahat ad concupiscendum se, & redamandum? Numquid, anulo ei dato de propria manu in specialem sponsam elegisset? Hinc dixerim de illa quoque (post ss. Deiparam Mariam) cecinisse in canticis: *una est perfecta mea, pulchra.... & decora ut Jerusalem*. [Cant. 8.] Quasi dicat: Omnes quidem virgines, quæ castitatem suam in humilitate servant, sponsæ sunt meæ dilectæ; sed specialiter decore virtutum, & virginitatis lilio inter alias resplendet Catharina: sicuti fulget Jerosolyma inter reliquas orbis civitates: idcirco, ego quoque speciali signo anuli mei desponso illam mihi. Videns igitur gloriosa hæc puella se, inter alias virgines a cœlesti sponso specialibus donis, & gratiis esse redimitam; ad correspondendum illi, ipsa quoque specialiter sategit in eum amorem ostendere universo orbi: unde illico progressa est ad negotiandum cum quarto talento.

522 Cath. per ter. Patronatus, lucrata est tim. & am. mi.

Diximus autem quartum talentum, quod accepit a Domino, fuisse libertatem & patronatum rectionis. Cum enim illa esset unica & sola hæres, post mortem Patris sui, debuit fuisse libera Patrona, & rectrix omnium servorum, subditorum, & facultatum Patris, timorem habens nullius in terra: Cum hoc igitur talento libertatis & patronatus, ita negotiata est, ut lucretur timorem Dei & amorem. Quia, quo minus timebat in mundo quempiam, eo magis servabat in corde suo timorem erga cœlestem Sponsum: qui timor utique non aliunde procedebat, nisi ex radice amoris: quia enim hunc sponsum nimis ardenter amabat; ideo timebat semper, ne cogitatione, verbo, aut opere aliquid committat, quod displiceat Sponso. Recordor hic, quod diversi sacri DD. diversos modos assignent diligendi Deum; quos omnes ego veneror; sed amplector doctrinam Divi Bernardi, dicentis: *Modus diligendi Deum, est diligere sine modo* (lib. de dil. Dei) i. e. sine termino. Ita est certe: alia bona opera esto teneamur facere, tamen habent quemdam modum, tempus & terminum, extra quos non obligamur: Quia non obligamur, v. g. eleemosynam facere usque ad dimissionem omnium bonorum: non obligamur jejunare, pœnitentiam facere, orare, & alias quasdam virtutes christianas operari cum amissione sanitatis, minusque cum vitæ periculo: Itaque habent suos modos & terminos, queis sepiuntur. At dilectio nullum debet habere modum, nullisque terminis restringi: qui enim vere & ardenter diligit, *Si dederit omnem substantiam pro dilectione, quasi nihil despiciet eam*. [Cant. 8. 4.] Imo præ amore, nec sanitatem, nec vitam respiciet, scriptum est enim: *fortis est ut mors dilectio*. (ibid. ℣. 6.) i. e. sicut mors vim habet separandi hominem ab omnibus bonis temporalibus, a sanitate, & a vita ipsa, ita debet vim habere dilectio. Quam bene igitur s. Bernardus dicit: *Modus diligendi Deum, est diligere sine modo*! Verumtamen hunc modum diligendi Deum sine modo, exemplo & opere nos docuit gloriosa V. Cather. nongentis annis ante, quam s. Bernardus admonitione & verbo. Ita enim dilexit Deum, ut de illa ausim intelligere verba Sponsi notata in Cantic. sac. *Lampades ejus lampades ignis atque flammarum*: quem ignem *aquæ multæ non potuerunt extinguere*. (ibid. ℣. 6.) Aquæ scilicet, persecutionum, passionum,

Modus amandi Deum qualis?

num, amissionis omnium bonorum temporalium, & etiam propriæ vitæ, quia eam libenter dedit pro amore cœlestis Sponsi. Ecce, dilectiss. N. modum diligendi Deum sine modo! Ecce dilectionem, non dico fortem ut mors, sed ipsa morte fortiorem! Ast ut fortitudo hæc in gloriosa puella, Cath. magis nobis innotescat, faciamus passum admirandi negotiationem ejus, cum quinto talento.

523 *S. Cath. per doctrinam & sapientiam lucr. zelum honoris Dei, & fortitud.*

Diximus tandem, quintum talentum temporale, quod accepit a Domino, fuisse altissimam sapientiam ejus & doctrinam, qua poterat comparari cuicumque Doctori in mundo: cum quo talento lucrata est zelum honoris Dei, & fortitudinem fundendi sanguinem pro ejus amore, multosque alios confortandi ad eamdem fusionem. Pie enim credendo ea, quæ de s. Cathar. leguntur: Ecce illam intueor: [oculo considerationis] in Alexandria Ægypti gradi per plateam versus illam Ecclesiam, ubi impius Imperator Maximinus convocato ingenti populo cogebat singulos adorare falsos Deos suos, seu idola, eisque sacrificare: nolentium autem id facere, non modo omnes facultates in fiscum, verum etiam ipsos ad crudelissima tormenta; & ad mortem condemnabat. Ad hanc igitur Ecclesiam videns properare Catharinam passum quidem modesto, sed iratulo vultu: curro obviam illi, eamque interrogo: Dicito mihi nobilissima puella, video te festinare ad Ecclesiam, ast quid, quæso, ibi factura? Ignoras forte, quod ibi, aut idola tibi sunt adoranda, aut universæ facultates una cum vita, in flore tam decoræ juventutis perdendæ? Eja ergo revertere nobilis puella, non vadas ad periculum tam evidens vitæ finiendæ. Ego reverti! videtur mihi exclamare sponsa Christi Cathar. cum illa Canticorum: *Num quem diligit anima mea vidistis?* [Cant. 33.] quasi dicat: vix crediderim, quod vos vidiretis oculo veræ fidei, & statera perfectæ dilectionis ponderaveritis sponsum meum cælestem, *quem diligit anima mea*: si enim sic vidissetis eum, & mensi fuissetis, non me adhortaremini ut revertar: quia vidisse solum ejus pulchritudinem, sufficit ponere zelum honoris ejus in corde, & fortissimam libertatem eum defendendi: Sufficit accendere omnes tali igne amoris erga illum, ut parvipendantur præ suo amore omnia bona temporalia, & vita ipsa: Si igitur nondum vidistis & nostis decorem, & dignitatem Illius Jesu, *quem diligit anima mea*, venite & edoceamini a me. Ille mihi dedit talentum altissimæ sapientiæ, & doctrinæ; nunc opportunum tempus est ostendere, an bene sim eo negotiata; & an cum eo superlucrata sim aliud talentum spirituale; zeli, scilicet, & fortitudinis honorem ejus defendendi, sanguinem meum pro illo fundendi; & multos ad fidei agnitionem convertendi, ac confortandi in tolerandis cruciatibus.

524 *Fortitude S. Cath. mirabilior Apostolica.*

Ingressa igitur Ecclesiam, coram Imperatore totoque populo, sponsi sui Jesu honorem cæpit defendere, absque omni timore, imo cum libertate, & fortitudine, non dico Apostolica, sed multo mirabiliori, quia ipsimet Apost. ante acceptum Spiritum S. manebant in quodam loco clausis januis *propter metum Judæorum* (Joan. 20. 19.) & nec inter Judæos audebant Christum prædicare, quanto minus coram Regibus & Imperatoribus. Quod si dein, post acceptum Spiritum S. libere prædicabant, illi saltem erant

Digitized by Google

erant viri, & quidem viri ætatis maturæ. Ast Cathar. erat puella 18. annorum dumtaxat; & tamen cum mirabili libertate, fortitudine, & magnanimitate; atque cum altissima sapientia, & doctrina prædicabat ibi Deitatem Jesu Christi: demonstrando vivis rationibus illos Deos, quos Imperat. jubebat venerari, non esse veros Deos, sed idola, & dæmonia: *Cujus prudentiam Maximinus admiratus, retineri eam jubet in suo Palatio* [Eccl. in lec. 2. noct.] ratus eam esse convincendam a DD. & sapientibus, quos illico undique citat. Cumque convenissent 50. DD. totius imperii sapientissimi, omnibus promittit magna præmia majoresque honores, dummodo convictam Cathar. attrahant ad cultum idolorum: sed tantum absuit ut vincatur Cathar. quantum Catharina eos non modo vicit rationibus, sed etiam vinxit vera fide in Domino J. C. Hi quippe accesserunt ad Cath. docti sapientia terres. sed a Cath. didicerunt sapientiam cælestem, per quam exuti infidelitatem, induerunt veram fidem; confitentes coram Imperatore; & dicentes: o Imperator, veritati stare contra non possumus, æterna veritas procedit ex ore hujus puellæ, quod, scilicet, Dii tui sint Dii falsi, idola, & dæmonia: Et, quod Deus verus sit unus, cæli & terræ conditor. Item quod Jesus Christus sit filius Dei, unus Deus cum Patre, & Spiritu S. Verus pariter homo, & unicus Redemptor generis humani, atque Salvator: *nec est in alio aliquo salus*, veluti per os hujus puellæ docet nos Apos. s. Petrus [Act. 4. 12.] Hanc fidem igitur, dicebant illi sapientiss. DD. nos cum hac puella amplectimur: hunc Jesum cum eadem adoramus, & veneramur. Consule itaque Imperator, saluti tuæ, & relictis idolis, una nobiscum adora verum Deum Catharinæ. Attamen cum malitia eum excæcasset, non solum veritatem renuit cognoscere, & amplecti, verum ira accensus omnes illos DD. jussit poni in ignem, in quo, esto mortui coronas Martyrum perceperunt, tamen corpora eorum ita manserunt illæsa, ut ne capillum quidem illorum combusserit ignis: quo miraculo innumeri infideles fidem Christi sunt amplexi.

Cath. vinxit DD. & vinxit in Christo Jesum fidei.

Porro Catharinam Imperator scelleratus tunc retinuit, non alio fine, nisi propter admirandam ejus pulchritudinem, & sapientiam: cupiens, ut flos tam speciosus floreat in suo imperio: imo sperabat impius potiri odore hujus nobilis. floris, & frui in suo cubili: existimabat enim Catharinam, aut tormentis territam, aut promissionibus deceptam, Christum esse relicturam, atque impleturam ejus perversam voluntatem; quapropter diu illam fame, sitique in carcere mortificat. Ast, quo diutius retinetur Catharina in carcere terrestri, eo plures fructus facit Regno cælesti: multi enim veniebant ad carcerem, gratia videndi puellam tam speciosam & famosam, ac audiendi ejus altissimam sapientiam; at quid accidebat? omnes ferme revertebantur illustrati & impleti fide Christi, ejusque amore succensi. Et inter alios, Imperatrix Faustina uxor ejusdem Maximini, cum Porphirio principali Capitaneo, & 200. militibus, cum ivisset eam visitandi in carcere, ita Catharina illam, totamque societatem ejus radiis fidei illustravit; ut radiens non pertimuerit increpare acriter Imperatorem, 525

S. Cath. in carcere quales fructus facit.

quia Christianos tam crudeliter persequebatur: confitendo palam, se quoque esse Christianam, & credere totum quod credit Catharina: hic attonitus Imperator, & ira vel maxime accensus, Imperatricem cum Capitaneo & omnibus 200. militibus condemnavit ad mortem. Catharinam autem eductam ex carcere gratiosis, dulcibusque verbis, flectere nititur ad consentiendum suæ voluntati impiæ, promittendo illi honores, imo ad imperii coronam exaltationem; dicebat enim: *Tibi filia, propter tuas varas qualitates, & propter tuam extremam pulchritudinem debebatur imperium* [Legend. vitæ ejus] q. d. hoc Tibi non deerit, dummodo Deos meos colas; alias te manent tormenta atrocissima. Sed Catharina cum libertate plusquam virili: Nec imperium, inquit, nec pulchritudo temporalia æstimanda sunt, præ æternis: & præ amore Imperatoris Jesu Christi. Videns itaque Maximinus, quod animus & fortitudo Catharinæ, nec possit vinci sapientia humana, nec terreri tormentis temporalibus, nec terrestri honore & corona decipi, post varios cruciatus atrocissimos, quos alias vos audivisse non dubito, jussit illi caput amputari.

526 *S. Cath. gloriosam negotiationem juvenis finivit, & magnifice ivit in cælum triplici coronanda corona.*

Finivit itaque speciosissima puella Catharina gloriosam negotiationem suam in pulcherrimo flore suæ juventutis: parvo tempore negotiata est in hoc mundo, verum est, sed tam gloriose, quam ostendunt gloriosa ejus lucra, queis se ditavit spiritualiter; gloriosiores fructus, quos S. M. Ecclesiæ fructificavit; & gloriosissima dona, ac societas, quam de terra duxit in cælum. Non ego loquor N. de societate innumerabili, quam cælitus duxit suus Sponsus, ad commitandam sponsæ animam in cælum; sed de societate terrestri, quam lucrata est Catharina, eruens ex faucibus diaboli, & ducebat secum offerendi in donum Sponso, & Trinitati sanctissimæ. O quam jucundum erat videre Catharinam ascendere in cœlum cum tam nobili societate suæ lucrationis! Sed jucundius gloriosiusque adhuc erat videre innixam super dilectissimum Sponsum: Jesus enim amplexabatur illam, utpote sponsam, dicendo: *Veni sponsa mea, veni de Libano, veni coronaberis*. (Con. 4. 8.) Notate N. qualiter Divinus Sponsus ter repetit hoc, *Veni*: ad significandum, quod tribus coronis Cath. sit in cælo coronanda, q. d. Primo, *Veni coronaberis* fulgentissima corona aurea, quæ debetur castitati virginali, quia hoc lilio, aliisque virtutum floribus in gratiam mei, tam speciose te ornasti. Secundo, *veni coronaberis* corona gemmis, & margaritis instructa, quæ debetur DD. & concionatoribus; quia doctrina tua adeo strenue honorem meum defendisti, multosque convertisti ad fidem. Tertio, *Veni coronaberis* corona rubicunda, quæ debetur martyribus, quia sanguinem tuum pro meo amore profudisti.

Cum tanta igitur gloria, & magnificentia ascendebat Catharina in cælum, ut præ admiratione clamarent angeli: *Quæ est ista quæ ascendit de deserto deliciis affluens*, [Cant. 8. 5.] *innixa super dilectum suum*? Sed quid miramini spiritus cælestes? Ego dicam vobis quæ est ista: Ista est Cathar. de Alexandria, filia Costi regis terreni, verum est, nihilominus desponsata Jesu, Regi vestro cælesti: Si igitur illi innixa est, innixa est suo Sponso, non est vobis invidenda: Si ascendit 527

dit in magnis deliciis, lucrata est eas gloriose negotiando talentis temporalibus, ob hoc vobis est glorificanda: si tam nobilem societatem terrestrem secum ducit, hoc facit ad multiplicandos cives cælestes, ob hoc vobis est laudanda. Quid, inquam, miramini; o Angeli, ignoratis forte quod Catharina taliter gloriose debuit ingredi cælos, juxta prophetiam Regii Vatis Davidis, qui olim præcinendo cælesti Regi Christo, dicebat: *astitit Regina a dextris tuis, in vestitu deaurato, circumdata varietate*. [Ps. 44. 11.] Et de qua (post B. V. Mariam) melius intelligi potest hæc prophetia, quam de gloriosa Catharina? Illa utique, *astitit Regina* in cælis; quia cum sit sponsa Regis, quidni regina vocetur? Illa, *astitit a dextris* sponsi, id est, prima post Matrem: Illa *astitit in vestitu deaurato* auro puritatis virgineæ, & ardentissimi amoris: quia sicut aurum, nec ignis sevitate, nec luti humiditate corrumpi potest; ita amorem, & virgineam castitatem B. Catharinæ, neque potuit ignis iræ, & persecutionum Maximini corrumpere; nec lutum promissionum ejus, & honorum temporalium inficere: Illa tandem *astitit circumdata varietate*, i. e. variis animabus, quas lucrata in terra duxit in paradisum donandas Sponso, & ss. Trinitati. Inspicite, quæso, oculo considerationis, quali varietate circumdata est s. Catharina. En habet a dextris Imperatricem Faustinam, cum egregio Capitaneo Porphirio, & 200. militibus: en a sinistris habet 50. DD. cum plurimis aliis Martyribus: qui omnes coronis martyrii gloriantur, sed Catharinæ gratias agant: porro nec alii multi defuerunt, quos lucrata est convertendo ad fidem; qui pro tunc remanserant in terra, pro consolatione Ecclesiæ militantis. Cum igitur Cathar. tam sapienter talentis donorum temporalium mercata sit; tam speciose animam suam virtutibus ditaverit: tam uberes fructus Ecclesiæ militanti reliquerit, uberioresque in cælo obtulerit Sponso suo; non est mirandum, quod in deliciis cum magnificentia in cælum intraverit; ibique cum honore recepta, gloriatur tribus coronis coronata: quia *virgo portendens est*, & potens apud Sponsum impetrare omnia illa, quæ ab ea postulantur, dummodo non sint contraria Divino honori, & saluti nostræ.

Verumtamen, ego non miror, quod vos plerique non experiamini sæpe hanc ejus potentiam in petitionibus vestris; quia dum ab illa gratiam aliquam petitis, non conamini vitam ejus imitari, & virtutes. Non requiritur N. a vobis, ut voveatis perpetuam castitatem, & conservetis: ut infideles infidelitatis arguatis: ut fidem Christi coram regibus, & Imperator. prædicatis: Et, ut pro eadem fide vos sponte ad tormenta offeratis: Hæ quippe sunt virtutes heroicæ, quas admirari possumus in Catharina, sed non omnes imitari. At vero, an non potestis imitari Catharinam confringendo in diebus juventutis rotas Maximini infernalis, antequam ille eisdem vos confringat: rotas, inquam, superbiæ, avaritiæ, & luxuriæ, quibus circumdat, & terit incautos mortales? An non potestis imitari Catharinam negotiando bene talento vestræ juventutis, sanitatis, pulchritudinis, idoneitatis, opum, cæterorumque donorum temporalium, utendo illis in humilitate absque jactantia, & vanagloria? An non

S. Catharina delicias inducuntur Angeli admirari, & graphyce illis respondetur.

S. Cathar. quanta lucrata sponso offerunda & resojere in cælum.

potestis imitari Cathar. tolerando, si non tormenta sponte, ad minus mundi adversitates patienter, uti sunt infirmitates, paupertas, persecutiones, & similia; tolerando, inquam, pro amore Dei absque murmuratione, & imprecatione? An non potestis imitari Catharinam servando castitatem, si non Angelicam perpetuam, saltem temporalem quilibet pro suo statu: Id est, juvenes custodiendo castitatem suam virginalem cum splendore usque ad conjugium, sub tecto modestiæ. Vidui, & viduæ custodiendo castitatem continentiæ suæ, super fundamento humilitatis & patientiæ. Conjungati custodiendo castitatem fidelitatis suæ in clausura mutui amoris invicem? Tandem, verbo dixerim, dicitote mihi, quæso, dicitote: An non potestis imitari Catharinam omnes, declinando & vitando semper illa loca, illas occasiones, & illas societates, ubi Deus potest offendi, animæ noceri; & castitas inquinari, aut auditu, aut sermone, autopere, aut cogitatione? Ah! possemus, audio vos suspirando respondere, possemus Pater in omnibus istis, si dextri essemus, imitari gloriosam V. Catharinam. Possetis, dilectiss. N. scio etiam ego, sed quia non imitamini, ideo non experimini in petitionibus vestris ejus potentiam, quam habet apud Sponsum in impetrandis gratiis. Cum igitur, ut vidimus, illa sit virgo *portendens*, seu insignis & digna imitatu: probate primo eam in dictis imitari, deinde petite aliquid ab illa, quod non est contra honorem Dei, vestramque salutem; & tunc scietis dicere mihi, an sit *portendens*, insignis, & potens. Ite in pace.

Moralis admonitio.

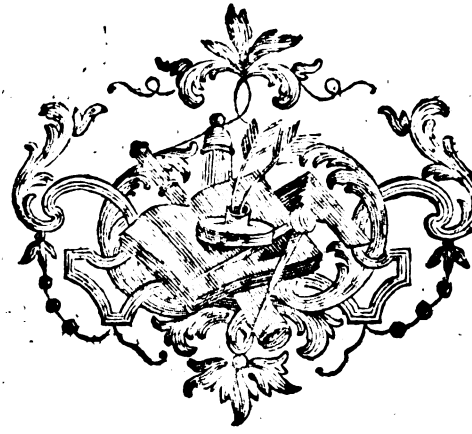

ISTO'

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO XIX.

SLAVO = BOSANSKI

O D

S. KATARINE D. I M.

U Komuse ukazuje, daje s. Katarina primilla pet pinæzí, od dobárá vrimenitie: koizimse tolliko dobro slúxila, i targovála: kolliko nesamohí ne razasuh: nego s'gnima steççe drughi 5. pinæzi duhovnie.

Domine quinque talenta tradidisti mihi; ecce alia quinque superlucratus sum.

Gospodine pét pinezí daosi meni, evvo drughie pét svarhu dobiosam.

528 DOstojase jedan pút Boog svemoguchí ukazati Proroku s. Zakarij, vellikoga misnika Isu sina Josedekova, s'obilatim druxtvom priatégliá svoi, i znanáczá prid jednim Angelom; po komu priporuçujuchi gnima zákona svoga, i zapovídí obsluxenje; dadeím nikkæ od istoga druxtva za oghledallo, da motræ dilla gniova i gni náslidujuh: *quia viri portendentes sunt*: zashto, velí, gliudi zlameniti jesu: kriposni, tojest, çudnovati, i dostojni dase naslidujuh. I tosu bíli, akochemo s' Liranom virrovati mestru Solomunu, plemenití, slavní, i glasovití oní mladichi, koi, za uzdarxanje zakona Boxiega, po naredbi i zapovídi kraglia Nabukodonozora bishe stavgleni xivi ú péch oggna goruchega. Alí shtó? niti gni ogagn ú ovoj pechi saxexe, ni najmagne oppáli; zashto biahu punni kriposti, svetignæ, i neoczquargnenja: zatose i uçinishe *viri portendentes*, gliudi zlameniti, çudnovati, i od naslídbæ ú svetim kriposttma dostojni. Ako xelíte sada znatí shtose razumie ú ottajstvu duhovno po reçenoj pechi: slobodnomie odgovoriti, dase razumie himbení oví sviet, poxxudama vrimenitim raspáglen, i raspuhan holostju: buduchi da na gnemu, kako u jednoj pechí gorúchioj, uxixuse gliudí svitovgní, goræ, i saxixú; nikí naslagegni od gríah puttení; nikí xegliom od raskoshja i bogastva, á nikí vitrom od holosti i ponostva. Zashto, kakonam svidoçi Apos. s. Ivan: shtogodie nepodpunnosti na svietu, zla, i opaç-

Svit ovi jest péch uxgéná uKojoj mloghi gorra.

Digitized by Google

opaççinæ, toje sve, *concupiscentia carnis*, & *concupiscentia oculorum*, & *superbia vitæ*: poxuda, velí, grijhá puttení, i poxuda ráskoshjah svitovgní, i holost. I tolliko vechma obiçájuh gliudi svitovgní goriti ovizim poxudama, i vitromse nadijmati, kollikosu vechma obilnostju od dobárá i darová vrimeniti obogacheni. Nishtanemagne, vazdaje primillostivi gospodin ú raspaglenoj pechi od ovoga svíta nikæ provígiao i davao ostaliem za ogledallo od kripostí, i svæta xívglenja, tolliko *portendentes*, illiti zlamenite kripostma duhovnim, da nitje gni plamén od reçení poxúdá mogao opaliti, ní vittar od holosti razpuati, akosu i bijli obílnostju od dobára vrimeniti, i svakojakim darovma tilesním obogacheni.

I za ukazativam ovu istinu takó, daju podpunno vidíti morete i promotriti; stavichiuvam za ogledallo príd oççi Div. i Muçeniczu danashgniú s. Katharinu: koja possidova dobrá vrimenita, i darove tilesnæ imade neizreçenæ; i sasvimtizim tolliko bí *portendens*, tojest, zlamenita i çudnovata ú svetigni, kolliko, nitjuh ogagn od bludnosti saxexe ú ovoj pechi, nitjuh oppáli plamen od ráskoshja, ní vitar od bludnosti razpúha: Nego slúxechise darovma tilesnim u ponixenstvu, i ú strahu Boxiemu, po gnima islím uçinise zlamenita, i za naaslidovatise glasovita, i dostojna: buduchi da pognima steççe, i zadobí darove duhovnæ od svetie kripostí. Odkud' morese, s'oním slúgom od s. Ivangelja slavno díçiti prid Isusom, govorechi: *Domine quinque talenta tradidisti mihi: ecce alia quinque superlucrata sum*: Gospodine pét pinezí pridaosi mení: ovvo drughie pét svarhu dobíla jesam.

Ukazachjuvam dakle ú danashgnem govorenju, çudnovaté, i primudró targovanje, i teçenje Divicæ s. Katarinæ. Tojest, kako ona prijmi od gospodina pæt pinezij vrimenitie, illiti pét varsti od daróvah tilesnie; s' koim múdro targujujuchi, i dobrose sluxechi, steççe drugó pæt pinezij viçgnie, illiti pæt varsti od kripostí duhovniæ. Ako pomglivo prijmítæ sime ovvo ú dobru zemgliu sardaczá vashij, uzdamse, dache uploditi, ne samo slavu velliku svetoj Katarini i dijku: nego josh vechiu koristi od spasenja dushama vashim. i poçinam.

Dijka, poshtenje, i slava jezika nashega i národa, a svitlost prisjajna Czarkvæ Katoliçanskæ, i nauçitegl priglasovití, s. Jerolim, tomaçechi reçenæ rijçi s. Ivangelja, uçijnas: da po pinezí razumiúse darovi, nesamo duhovní, nego joshter i tilesní: koizijm Boog, po mloxtvu millosardja svoga, gliude obiçajæ obogachiati na ovom svijtu. Ottiuchi nishtanemagne, da svakí prijmglenæ pinæze pridvostruçij, múdro gnima targujuchi, i dobijvajuchi, kako velí reçení Nauçitegl: *ex corporalibus incorporalia & ex brevibus sempiterna*: s'tilesnim duhovná, i s'vrimenitim viçgná. I doisto svakomu çoviku Boog dájæ nikæ pinæze dobárá tilesnie i vrimenitie; nishtanemagne, né svima jednako, nego nikím vishe, nikím magne: *unicuique secundum propriam virtutem*, svakom po vlastitoj kriposti, veli Ivangelishta s. Mattie, kako koga vidí, i poznájæ daje vrijdan gnima targovati. Kada razmijshliam i motrim pomglivo Div. i Muçeniczu s. Katarinu, çinimise viditi, daje gnoj sve pæt pinezij od dobará vrimenitie svemoguchí Boog dao: Bu-

S. Katarina prijmi pet pinezi, i drughie pet zadobij.

Buduchi dajúje obogatio darovma peterostrukim. Parvo plemenshtinom privisokoga poroda: zashtoje ona rogena od karvi kraglevskæ. Drugo: obilnostju od bogastvij. Trechæ lipotom tilesnom: shtiebose da Makshimin Cesar Rimski, *admiratus est videns puellam adeo miræ pulchritudinis*: zaçudiose jest vidæchi divojçiczu tolliko ghizdavu. Csetvarto: Sloboshtinom, i gospodarstvom svarhu sviuh slúgah, i podloxnika Ocza svoga, buduchi bijla ostala ona sáma jedijni bashtinik od sviuh dobárá gnegovie. Pétó: vissinom od nauka i múdrosti tolliko, kollise vidí, da niednom od Nauçitæglia nie bijla nixxá.

Nishtanemagne, nemojte scijniti N. daje slavná ová divojçicza i priglassovitá, uçinilase glassovita tolliko, izvarsnita, i dostojna od viçgnega possaglenja zarad ovizie pinæzij vrimenitie, illiti daroová tilesnie: nego zatosæ taka uçinila, zashtobo, kako govorij s. Jerolim od sluughæ s. Ivangelja: *acceptis terrenis talentis, cœlestium sibi notitiam duplicavit*: primgleniem pinezma zemaglskiem, nebeskie sáma sebi poznanje pridvostruçi: Tojest, dobro gnima i múdro targujuchi, dobbì na gnima tolliko drughie pinezovah duhovnie od ss. Kripostij. Zashto najparvo: s'plemenitostju od karvi, zadobijlaje postidnost divojaçkuh, koja jest praavá plemenitost. Drugo: s'obilnostju od bogastvij, zadobijlaje pridubokó poznijxenstvo: Trechie: s'lipotom tilesnom, dobijlaje sjajei gliglian od çistochiæ divìçanskæ. Csetvarto: s'gospodarstvom od vladanja, zadobijlaje strah Boxij, i gliubav: Pætó: s'vissinom nauka svoga i múdrosti, zadobijlaje brigu brániti poshtenje Boxie, provijgiati spasenje iskargnij, i jákost za pokrijpiti sebe, i drughe mloghæ tja do karvi prolijtja, za gliubav Issusovu. Evvo, Br. pogl. zaradi shta Katarina uçijnise *portendens*, zlamenita tojest i glassovita. Evvo kollikoje dobro targovála i mudro pinezma daróvá vrimenitie, dase slaviti more prid nebeskim zaruçnikom svojim govorechi: *Domine quinque talenta &c.* Gospodine pæt pinæzij daosi mení, evvo drughie pæt na gnima dobijla jesam.

Nishtanemagne, prie nego poçmmo razglædati çudnovato, i slavnó ovó targovanje, i dobijtke s. Katarine ú oghledalu xivota gnæ: korisnoje, nesámo za razumiti ovæ stvari bistrihæ, nego josh i zanauçiti, kakose imá targovati pinæzma daróvá tilesnie na dobijtak duhovnie, korisnoje reko, dami razdrijshite jedan uzao, illiti jednu sumgliu izbistrijte. Recitemi, molím, bisteli znali, shto zlamenujú onij kommadovi kolla razbjena i satarvena, koise obiçájuh pengati kod prijlijká s. Katarinæ? Ja doisto nesúmglijm, da zlamenujuh kolla oná, koja nevirni Cesar Maximin bioje pripravio, za satarti diviçansko gnæ tijlo; ali bogogliubnom (ako i krátkom) gnæ mollitvom prighnút gnezin nebeski Zaruçniik posla Angela, koi satarvshi kolla, pobbi mloghe onæ, koi ottiahu gnima tarti Katarinu. Ali buduchi ovó zlamenovanje slovskò, i tilesnò, koje za ponovglenje xivota; popravglenje obiçájá, i korist duhovnú, mallo, il nimallonam slúxij; Ja ovoga ne iziskujem zlamenovanja, Br. moja; nego razzum duhovni, koi ochiuchenja nasha pokripgliuje, a vogliu prighijba na dobroçignenje, i dase razumno slúxijmo pinæzma tiles-

530

Shtose duhovno zlamenuje po Kollesu.

Digitized by Google

lesnie daróvá na zadobijtje po gnim duhovnie, ochiu da poslisháte. Imajte znati dakle, da ú svetie listoví po kollu mlogo púta razumiúse poxeglienja svitovgnia, koizim nepriategl duhovní voodhah i okrechæ naokolo mallohumnæ grishnike: tollikonam svidoççi kraglievski Prorok, govorechi: *in circuitu impii ambulant*, uokkolo nepravedni ódajú: vartæchise iz opaçinæ ú opaçinu, kakono collesó iz mlakvæ ú mlakvu.

Trisu ossobitá Kolla Koizim nepriategl svitovgnæ varti, i oKrechæ.

A ossobitásu trí kollesa od poxeglenjá svitovgní. Parvo jest holost, illiti neuredna, i savishgnia xeglia vlastitæ izvarsnitosti, slavæ, velliçanstva, i poshtenja svitovgnega. Drugo jest lakomóst, illiti neuredna poxxuda bogastva, i raaskoshja vrimenitoga. Trechæ jest bludnost, illiti naslágenje ú smrádu od grijha puttenie. Ová kolesa Makshimin paklení josh od poçæla svijta pripravioje, za tarti, i satirati, ne tolliko tilesa, kolliko dúshe mallohumnie grishnijká: grishnijká to jest onie, koij uxijvajuchi pineze od daróvá vrimenitie; nespominajuse çiniti shgnima dobijtákah od kripostij duhovnie. I doisto muçnoche ittko od satrenja ovoga utechi, ako on nepritteçe satarti ú samomu sebi na vrijme reçenie kolæsá; parvgle, tojest, negoli gnima satren budæ od nepriateglia dúshe svojæ: illi prie negose sataræ collo od xivota svoga nad grobom. Odkud ponukovanismo svakijnas ú ss. listovij: *memento Creatoris tui in diebus juventutis tuæ . . . antequam confringatur rota super cisternam*: spomenise, veli, stvoriteglia tvoga ú dnéve mladosti tvojæ, prie negose sataræ kollo svarhu jammæ, illiti groba: Ottiuchi rechi, istinaje dachese kollo sviuh poxegliægnij svitovgnie, i naslagegnij satarti, i nestachei kadate ú grob metnu, i kada budæ satreno kollo xivota tvoga: nishtanemagnie, tij neçekaj togá vrimena; nego, *ú dnæve mladosti tvojæ* sattari kollo od poxeglenjí vrimenitie, prie negoli ono tebe sattaræ.

A buduchi da Maksimín paklení, nepriategl dushæ nashæ, svakoga çovika umarloga, tolliko vechma obiçájæ obastirati oviem kolesi, kollikoga vishe vidí obogachena pinæzma od daroová, i dobará vrimenitie: Videchi Divojçiczu Katarinu tollikim darovma tilesnijm obogachenu i nakichenu: plemenshtinom, to jest, bogastvom, lipotom, gospodarstvom, i mudrostju od nauka vissoka; pouzdase brez nikakvæ sumgliæ, nesamo gniu, nego po gnoj josh i drughe mloghe, kolesima od poxeglienja svitovgnie, i putenie naslágænja ranniti i satarti, kako obiçaje çinit poxenskim glavama, kojesu reçenim darovma nakichene. Nesumglim dakle, da veseo iz propasti paklenæ biashe izashao, i obastro reçenim kollom od poxeglenij vrimenitie, i naslagegni Divojçiczu Katarinu; koe naperio biashe prioshtrim klinci, i britvama sasve stráne; ussilujuchise sasvim zanatom svoím gniu ranniti, i satarti. Teh jeda niesu prioshtri klinci, i brijçi, djavaoská oná potticzanja, kojá, kakose razloxno more súditi, stavgliashe gnoj, il ú pamæt po sebi, il po oppakim slugama svoijm ú ushi, govoréchi: Shtoje toh Katarina, mladóst tvoju tolliko plemenitu, i tolliko ghizdavo lijce divojaçko sakrijvati od gliúdij? Jeda neznash, da imáde kráglia mlogo, i principjpá, koi nesamo naslagiujuse ú lipoti lijcza tvoga, negore josh xelæ imati za svoju zaruçniczu?

KaKo Maximsu. paK. spravglia Kolla supra Katarini: Koja satrvshi ona, gnega nadabij.

Shtoe

Digitized by Google

Shtoe toh, nighda ú drúxtvu na shétgniu neizoditi, jeda neimash ghizdavæ odichæ, i svakojaka naræshenja za ukazatise megiu tvoim drugariczama ú obilnosti bogastva tvoga? Shtoje toh, sve stajati megiu zidovma dvoorá tvoij, kako sluxkignia, buduchi tij Gospodaricza od sebe, i od drughie mloghij? Kojaje korist darxati ukopanu, ú grebb od pridubokoga múçanja múdrost tolliko vissoku, i nauk tvoj, uzkoí moghlabi krunu od kogati drago kraglieſtva ovog svíta staviti sáma sebi na ghlavu? Shto toh çinish Katarina? Zashto tolliko morish mladost tvoju priplemenitú? Kadcheshse slúxiti tvoím bogastvi? kadli uxívati raskoshja ovog svíta, i naslagenja, ako né sad ú ucvít od mladosti, doklesi gospodaricza od sebe, i drughim zapovídash i vladash? Ali shto scijníte, jeda klinci tolliko oshtri, i brijçi od nápastij, i potaknutjá reçenie rannishe Katarinu i pridobishe? Jeda kolestima od poxeglegní svitovgní, i putení naslagenjá gniu satarshe? nigda, nigda: Paçe joshvishe, onna fatarh, i rastarxe reçená kolesa josh ú dnéve mladosti svojæ; onna josh divojçicza mlagianna slavno dobbij nepriateglia, i odtirra. Evovam N. zlamenovanje duhovnò kolla satrena i rastargnuta, shtose obiçájæ pegngat uzprílikæ s. Katarinæ. Zlamenujé tojest; kako onna, spominajuchise od svogá stvoriteglia josh *in diebus juventutis suæ*, ú dnéve mladosti svojæ, sviuh poxeglenja, ráskóshjá, i naslagenjí svitovgni satarla jest kolesa: a ne daje ostala od gni satrena: Nigdabose nie darovma vrimenitím na poxeglienje slavæ, poshtenja, i uzvíshenja vrimenitoga slúxila; niti na blúdnost i naslagenja puttená: negoje nástojala vazda takose pinezma od daròvá tilesní sluxiti; i gnim targovati, da po gnima, i na gnima dobbie pineze od kriposti duhovnie.

Vidæchibo s. Katarina dajuje Boog nakittio s'pét pinezij dobárá vrimenitie; i ottiuchi poçæti s'gnima targovati, za dobiti drughie pét duhovnie od ss. Kriposti. Promijshgliashe najparvo, kako zemglia, premda niti ochiuchenja imá ni razzuma, sasvim tizijm zapovíd Boxiu izpugna gdise gnoj zapovída: *germinet terra herbam virentem, & facientem semen*, da plodij traavu kojase zelenij, i sime prinosij: zashtobo, kako dabi razzum imala, svakæ godinæ udigl kadse ughrihe zrakama sunçanim, zelenitise poçne travama, i gliubiczom czvasti. A buduchi dasu *svi gliudi zemglia*, kako svidoçij s. piismo, teh zemglia xijvá, zemglia razzumom obogachena i ochiuchenjem; zemglia kojoj po istí náçin zapovídase ú s. Ivangelju: *eatis & fructum afferatis* da igiú, tojest gliudi, i da plodove prinosæ; ossichiáshese mudrá divojçicza Katarina, da pinézi tilesní, illiti darovi vrimenití drugo nísu, nego nikó glavnõ od targovinæ, za dobijvati na ovom glavnom tilesnomu pinezove, illiti kriposti duhovnæ: i dasu niko sime, ussiano od Svemoguchega Svoriteglia ú zemglu xijvú, da prinosæ, i plodæ cavijtje od kriposti svetie. Drugo, promijshgliashe, da suprot neharnim i neplodním, koi dobro neuztarguju pinezma tilesnijm na dobijtak duhovnie, ustache ová istá zemglia, kojú nogama gazzímo, kako svidoçij s. Gargur Papa, & *pugnabit pro eo orbis terrarum contra insensatos*: govorechi, dache za strashnoga Suucza vojevati vas okolijsh zemaglskí suprot neharniem: ustache, reko, i prikoricheij,

532

Darovi vrimenitij jesu nikó glavnó, s'Kosimse imaju zadobijvatì duhovnij.

Zemglische istá bit suprot onim, Koi plodda necinaⁿ &c.

cheij, govorechi: Já, premda nitisam pametju bijla darována, ni ochiuchenjem od moga stvoriteglia, sasvim tizim gnegovu zappovíd obsluxujuchi, svakojake plodovesam plodilla, i prinossila vam gliudma: á vì, koeje razzumom obogatio i ochiuchenjem, i zappovidiovamje, da gazechi pomeni nogama, *e atis & fructum afferatis*, odijte, i plodd prinosijte, eto vidijte kollikostese hargíavo podnosili: kamovam dobrá dilla? Promijshgliáshe najposlí prisrichná Divojka, kollikache sramota biti oním, koij nitisu glavniem od pinæzí tilesnie dobro targovàli, nitisu simenom dobriem, koeje ú gni bijlo usiano, dobro plodilli, kollikacheim, reko, biti sramota, kadjí poçnæ zemglia prid strashním Súcem, i prid Angeli gnegovím koriti. Bojæchise dakle, dajojse nedogodí kadgod takie hukórá tarpiti: odmá, josh ú primalitje mladosti svojæ, paçe imam rechi, josh ú czvítu dittinstva svoga, kako bí prosvítglena zrakama od razúma, targovati poçæ dobro i razumno pinæzma tilesním, na zadobìvanje duhovnie.

533 A rekosmo, da Katarina parví pinæz tilesní prijmi od Gospodina, plemenitost od porroda: s'koím metnu svu poomgliu, da zadobie pinæz duhovní od právæ plemenitosti. A shtoje pák plemenitost práva, moremo izvesti iz istoga ovog imena i poznati, kakonas uçí naucní Arumeno, govorechi: *nobilis dicitur quasi noscibilis per virtutes*: plemenit, velí, govoríse kako plammenit, illiti sjajan po kriposstma. Al poslushajmo svidoka dóstojnniega, S. Dionixia Paluziotu: *Práva plemenitost*, velí on, *samose porágiá od dobri djélá, i kriposní.* Inaçie tkose zlochiama pomarçá, premdaje od porroda plemenita, neimase darxat za právoga plemichia, nego parvglie za sabláznu od plemíchiá. Glassovitá dakle Divojçicza Katarina, nektiuchi sablázan biti od plemíchiá, nego podpunno plemenita, illiti plamenita i sjajna po kriposstma: kako zemglia ú primalitje od misæcí, kadase zgriæ zrakama Sunçaním, onako ona ú primalitje od svojæ mladosti, udígl kako bí prosvitglena zrakama od rázloga, czvasti poçæ i mirisati czvitjem od kriposti svakojakie. I najparvo zappovíd onú Aposhtola s. Pavla, kojú svima istinaje, al ossobito divojkama navísti, govorechi: *modestia vestra nota sit omnibus hominibus*, postijdnost vasha nekje poznána svijm gliudma, obslúxujuchí, nebiashe josh nauçila glavæ svojæ kititi gliubiczom zemaglskom, kad jur biashe nakitila dúshu svoju ovom gliubiczom nebeskom od postidnosti Divojaçkæ. A buduchi daje postijdnost Mati çistochæ, á ovæ obje jesu kcheri od poníxenstva [zashto od poníxenstvase porágiá postídnost, á po postídnosti uzdarxájese çistochía] lasnochemo poznati, kollikoje slavno Katarina targovála, i za dobijvala drughím pinæzom, i trechím.

Kat. sparvim pinæzom zadobi postídnosti divojaçkæ.

Rekosmobo, da drughi pinæz vrimenití, shto primi od Gospodina, bí objlnost od bogaství; á trechí, lipota tilesná: kojæ pinæze primúdra divojçicza nerazassuh ú holosti, i tashtoj slavi, niti potroshi ú brezobrastvu, naslagenju, i ráskoshju tilesnomu; negojí pridvostruçi dobro gnima, i múdro targujuchi, i sluxechise takó, da s' parvím zadobí poníxenstvo priduboko; á s' drughím Angeosku çistochiu. Zashtoje tolliko bijla ponijxenstvo s'obijlnostju od bogastva ujedijnila, kolliko smijm razumiti, da

534 *S. Kat. s' bogastvi zadobi poníxenstvo: i s' lipotom tilesním çistochiu.*

Plemenitost práva, shtoje?

Digitized by Google

da Zaruçnik nebeskí k'gnjoj upravgliashe onæ rijçi ú s. pisma: *vulnerasti cor meum soror mea sponsa.. in uno crine colli tui*: rannilasi sarce moje sestro zaruçniczo moja, jednijm vlasom vrata tvoga. Ovdibose po vlasu razumiti imâ ponixenstvo, zashto, kako vlás, shto vishe ráste, tose vechma nâ vrát spushchia, onako s. Katarina, shtogodie bijla vishe bogastvom, i dobrím vrimenitim obijlna, toje nástojala vishe ú ponixenstvu xijviti. Ovijm dakle vlasom od ponixenstva, s' koimje çistochiu takoger blizu Angeosku prilúçila, rannilaje jedínoga sína Boxiega; pace josh s' nebæsá k' sebi na zemgliú pritægnula, dajoj nesámo obraz svoj Boxanstveni, i lipotu ukáxæ na vigænje i uxijvanje, po onom obechianju Ivangeoskomu: *Blaxenni çisti sarcem, zashtochæ oni Boga vidditi*: Nego joshter, kakose shtiæ ú gnæ xivotu, uzæjuh za Zaruçniczu, davshi gnoj parsten iz vlastitæ rúkæ svojæ: Ispugnenomise çinij dakle ú Katarini ono okrugnenoga Proroka proroçanstvo, gdino govorij: *concupiscet rex decorem tuum*, zaxelische, velí, krágl lipotu tvoju: zashto, da nebudæ Kragl nebeski zaxelio gnæ lipotæ, i gnæ çistochæ obgliubio, jedabi k'gnoj s' nebæsá snishao? jedabi gnoj Boxanstvenuh lipotu svoju (za pritægntijuh na svoju gliubav) ukázao na gledanje i uxijvanje? jedabi, davshijoj parsten iz vlastitæ rúkæ, za Zaruçniczu ossobitú sebi obbrao? Odkud imam rechi, da, posli slavnæ Bogorodicæ, i od Katarinæ morese razumiti, da pjeva Zaruçnik nebeski ú s. pisma: *una est perfecta mea, pulchra.. & decora ut Jerusalem*: Jednaje podpunná moja, ghizdava kako Jeruzolim: kako rekavshi: premda sve divice, kojæ çistochiu svoju uzdarxájuh i pazzæ ú ponixenstvu, jesu moje zaruçnice, al ossobitim kripostma, i gliglianom od çistochæ sjá Katarina, kako Jeruzolim megiu gradovi ostálim od svíta: shta rádi, i ja ossobitim zlamenjem parstena moga gniu meni uzimam za ossobituh Zaruçniczu. Vídechi dakle srichná ová divojçicza, daje megiu ostalim diviczama od zaruçnika nebeskoga ossobitim darovma, i millostma nakichena; za odgovoritimu harnostju, pobrinuse i ona ossobitu gliubav polak gnega svemu svítu pokázati: zato stúpi udigl targovati, i dobijtke çiniti çetvartím pinæzom.

A çetvartí pinez, kogae prijmila od Gospodina, rekosmo daje bijla sloboda, i gospodarstvo od vladanja: buduchibo ostala ona sáma, jedijni bashtiník po smarti Ocza svoga, imalaje biti slobodna Gopodaricza i vládalicza sviuh slúgá, podloxnijká, i dobárá Ocza svoga, neimajuchi strah ni od koga na zemgli. S'ovizim dakle pinezom od slobodæ i gospodarstva, tollikoje mudro targovála, kolliko zadobí na gnem strah i gliubav Boxiú. Zashto, shtogodise magne bojáshe ikoga na ovom svítu, toh vechij strah Boxí uzdarxavashe ú sebi: koi strah doisto neizogiáshe iz drugoga koriena, nego iz uxganæ gliubavi: gliubgliashebo vehoma ovog Zaruçnika nebeskoga, odkudse bojáshe vazda daga uçemugodi neuvrijdij, il da neuçinij koje stvari, shtobi zaruçniku nemillo bijlo.

Spominamse ovdi, da raazlikij Nauçitegli, raslikæ náçine uçenas, Boga gliubiti: koje svekollike shtujem; ali zagargliam nauk s. Bernarda, koime uçij, ovako govorechi: *modus diligendi Deum, est diligere sine modo*: Náçin

535

S. Kat. za slobodom, i gospodarstvom zadobi strah i glub. Box.

Naçin Boga gliubiti.

çin veli gliubiti Boga, jest gliubitiga brez náçina, illiti brez kraja. Takoje doisto N. Drugá dobrá dilla premdasmo dúxni çiniti, sasvim tizijm imadu nikij náçin, kraj, i vrijme, izvan koij nismo duxni. Na prijliku, nijsmo dúxni postiti ú bolesti, kako ni drughi pokoorah çiniti: nitismo duxni ichi daleko na misu ú svetkovinu s' poghibili xivota i zdravja nashega: ni lemozinæ çiniti s'onijm, odashta imamo potribu za uzdarxanje nashe potribitó: i tako od ostálij dijlá karstjanskie imase razumiti: evo kako imajuh náçin, vrijme, i kraeve, izvan koizie nezaduxujuh. Ali gliubav, nit imá imati naçina, ni vrimena, ni kraja; zashtose imá po svakij naçin Boog gliubiti svarhu svakæ stvari, ú svako vrijme brez nikakova kraja: neima nijednæ stvari, kojabi kraj mogla i svarhu dati gliubavi. Zashto, tko onako gliubij Boga, kakoga imá gliubiti, *si dederit omnem substantiam pro dilectione, quasi nihil despiciet eam*: akoche sva dostojanstva svoja i imánstva dati, iliti izgubiti zaradi gliubavi Boxie, tolliko darxí pod nishto, kolliko daje sve nishto. Paçe pram gliubavju, nevelim da ni zdravja, nego josh ni xivota negledá; zashto, *fortis est ut mors dilectio*: jákaje kako smart gliubav, velæ ss. listovi: tójest, kako smart çovika rastavglia odasvihú dobárá, dostojanství, zdravja, i xivota, onako, tko právuh gliubav Boxiu goji ú sarczu svomu, priechese sasvim rastati, negoli gliubit Boga pristati: dobro dakle govorij s. Bernardo: *modus diligendi Deum, est diligere sine modo*. Nishtanemagne, ovij naçin gliubiti Boga brez náçina, nauçillaje nas slavná Divicza Katarina prie na devet stotín godíná dillom i prijlikóm, negolie s. Bernardo rijçju i naukom. Takoboje ona Boga gliubila, dasam slobodan od gnæ razumiti rijçi onæ zaruçnika s. pisámá: *lampades ejus, lampades ignis atque flammarum*: svijche gnæ, veli illiti gorúchia gliubav, kako svijche ognæ, i plamena, koga, *aquæ multæ non potuerunt extinguere*, è kakve vodde od múká, od progonstvij, od izgubglienja sviuh dobárá svoi, i najposlij istoga xivota, koga dragovoglno izgubi, i dadde zarad gliubavi Boxiæ, nijsu mogle ugásiti ni utarnuti. Evo N. náçina gliubiti Boga brez náçina, i brez kraja: Evo gliubavi, ne velijm jákæ kao smart, nego jaçæ od istæ smarti. Al danam jákost ová slavnæ Divojçicæ Katarinæ cillovitose ukáxæ i prosjá; koráçimo razghlædati gnæ targovanje s' petim pinézom.

Rekosmo dakle da pinæz petij, kogaje prijmila od Gospodina, jest bijla privissoka múdrost gnæ i nauk: Moglabosæ primijniti komuti drago Nauçitegliu od svijta: s'koim pinezom dobro targujuchi, zadobijlaje brigu i pomgliu od poshtenja Boxiega, takoger slobodu i jakost proliti karv svoju za gliubav Isusovu, i mloghæ pokrijpiti i osloboditi na isto prolijtje karvi, i na muçenijshtvo. Zashto, virujuchi bogogliubno onæ stvari, kojese shtiuh od s. Katarinæ: Evojuh vidijm okom od promishglianja ú Alexandrij od Egipta priko çarshjæ, illiti pjaczæ ichi k'onoj Czarkvi, gdi nepravedni Cesar Maxximin sazvavshi mloghij národ, ussilováshe svekollike idolom klagniatise, i posvetilishta prikazivati: A koigod tó nebi ottio uçiniti, okrænuvshi sva gniova dobrá ú begluk, illiti uzamshi ú blágo kraglevskó, gni çignáshe na mukka umoriti: k'ovoi dakle Czar-

536

S. Kat. i pinezom od nauka, i mudrosti zadobiti gu poset. Boxiegs i jákost &c.

Czarkvi videchi da hítí Katarina postijdnim koraçajem istinaje, al pos sarditim obrazom; tarçijm prama gniom, i pijtamju: recimi plemenita divojko, vidijm dase potexásh onam ú Czarkvu, má shtochesh ondi çiniti? neznashli da ondi, iltisæ idolom pokloniti, il sva tvoja dobrá, josh i xivot ú czvít od takæ ghizdavæ mladosti izgubiti na muka prixestokij? Eh! vratise ghizdava divojko, neigi na tolliko oçitu poghibio od xivota ú mladosti tvojoj. Iase vrátiti! çinimise da vapie s. Katarina, govoréchi, kako drugá zaruçnicza svetog pisma: *num quem diligit anima mea vidistis?* jesteli vidili ikada onoga, koga gliubij dúsha moja? ottiuchi rechi, nemogu ja virovati, daste vi ikad okom od viræ promotrili dobro, i razgledali zaruçnika moga nebeskoga, *koga gliubij dúsha moja*, i dastega tereziama právæ gliubavi primirilli: zashto daga tako budete viddili, i primirili, nebime ponukovali dase vrátijm; buduchi da samo viditi gnegovu lipotu, zadostaje, za imati brigu poshtenja gnegova ú sarezu, i slobodu jákosti za bránitiga: zadostaje, za uxgati sarce takom gliubavju oggnevitom, da pram gliubavju gnegovom, nitise ghledajuh dobrá vrimenitá, ni xivot istij. Ako dakle niste tako vidilli, i poznali Isusa, *quem diligit anima mea*, koga plammenito gliubí dúsha moja: odite, pogledajte, i nauçitese od mene. Onje dao meni pinæz vissokæ mudrosti i nauka; sadje, sad vrijme da pokaxem kakosam targovála s' ovijm pinæzom, i jesamli na gnemu drughí dobijla duhovnij: tojest, jákost i pomgliu brániti gnegovo poshtenje, karv moju za gliubav gnegovu proliti, i mloghe virrom prosvitliti, i na podneshænje múká pokrijpiti.

Unishavshi dakle ú Czarkvu, 537
poshtenje Zaruçnika svoga poçæ prid svijm pukom i Cesarom brániti s'jákostju i slobodom, nevelim Aposhtolskom, nego çudnovattiom od Aposhtolskæ: zashto istí Aposhtoli, prie nego prijmishe duha s. biaúse sakrili, *propter metum Judæorum*, zaradi straha çiffuskoga, tako da nesmiahú ni megiu çiffuti Isukarsta pripovidati, á kamoli prid kragli i Cesari: Akoli pák, kad duha s. prijmishe, slobodno pripovijdashe, onisu bari gliudi bijli, teh gliudi zrilli, i cillovitæ dóbi: Alje Katarina bijla divojçicza od osamnaest godijná sámo; i sasvimtizim s' çudnovatom slobodom, jákostju, i junashtvom: takoger s' privissokom múdrostju i naukom pripovijdáshe ondi Boxanstvo Isukarstovo; pokazujuchi xivim rázlozi, da onij Bogovi, kojæ Cesar zapovijdà dase shtujuh, nijsu právij Bogovi nego idoli, i drakúni. *Cujus prudentiam admiratus Imperator, jubet eam retineri:* koe divojke razúmu buduchise zaçudio Cesar Makximin, zapovidi dase ustaví Katarina ú gnegovu dvóru: uzdajuchise, dache biti pridobivena od Nauçitæglia i mudráczá, kojæ udigl pozva: i buduchi doshlo pedeset izabránie od svega kragliestva, svima obechiájæ velliku pláchiu, i poshtenje josh vechiæ, isto ako naddobiu Katarinu, i prighnu dase poklonij idolom. Ali tollikoje daleko da oni dobiu Katarinu, kolliko ona gni svekolike, i razlozi pridobij i virrom právom prosvijtli Isukarstovom: Ovijbo dojdoshe nauçni múdrostju zemaglskom, al od Katarinæ nauçishese mudrostju nebeskom, zashto odbácivshi nevirstvo, virru prijmishe právu Isukarstovu, ispovijdajuchi prid

JaKost s. Kat. çudnovattia od Apos.

Kat. pridobij rázlozi i prosvijtli virrom mudrace.

Digitized by Google

prid Cesarom, i govorechimu oçito: Nemoremose, ó Cesare, nemoremose istini suprotiviti, viçgnà istina izodij iz ustá ovæ divojçicæ, tojest, da Bogovi tvoi jesu laxglivi, idoli, i drakuni: i daje Boog práví jedan, Stvoritegl neba i zemglæ: Takoger da Isukarst jest sín Boxij, jedan istí Boog s'Ocem, i Dúhom s. jest i práví çovik, jedijni Odkupitegl svíta, i Spasitegl plemena gliuskoga, *nec est in alio aliquo salus*, nit imá, kakonas uçij po ústá ovæ ghizdavæ divojçicæ Aposhto s. Petar, nit imá spasænja niukomu drugom izvan ú Isukarstu. Ovú dakle virru, govoráhu oní mudraci, ovú virru mij s'ovom divojçiczom zagargliamo: Ovoga Isusa s'istóm shtujæmo, i gnemuse klagniamo: Razberise dakle i Tí, ó Cesare, i spomæni od tvoga spasenja, teh ostavivshi idole, poklonise s'nama zajedno právom Bogu Katarininu. Nishtanemagne buduchiga zlochia zaslijpila, ne samo istinæ nektje poznat i zagarliti, nego josh sarçbom uppáglen i uxgán, zapovidi, dase svi onij nauçitegli metnuh na ogagn, ú komu: premda prijmishe krunu od muçenijka primijnuvshi, sasvijmtizim tilesa gniova ostashe tako cilovita, dajm vatra ni jednog vlasa neoppali: po kom çuddu neizbroenì nevirnici na virusе obrátishe.

538 A Katarinu priopáki Makximin josh ottje tada uzdarxati, ne za drugú svarhu, nego zaradi çudnovatæ lipotæ lijcza gnæ, i mudrosti; xelæchi, da ovij czvijt tolliko ghizdaví czvate ú svom kraglestvu: paçe uzdáshese himbenijk uxijvati mirijs ú loxnici svojoj czvijta ovog priplemenitoga: buduchi da scijgnáshe Katarinu, il mukama pristrashenu, il obechiagni privarenu, pritægnuti, da Isusá ostavij, a vogliu gnegovu opakuh ispunij. Shtarádi, morijgniu gladom i xegiom ú tavnici za mlogo vrimena: Al shtogodise zadigle darxij Katarina ú tavnici zemaglskoj, tó vishæ ploddove çinij kraglestvu nebeskom: zashto mloghij doogiáhú k'tavnici za viditi divojku tolliko ghizdavu i glasovitu, i za poslushati gnæ múdrost privissokú: Ali shto scijnite dase dogagiashe? svi potom prosvijtgleni právom virrom, i gliubavju Isusovom uxgani vrachiáhuse. I megiuostalim, buduchi ottishla Faustina Cesaricza s'Kapetanom Porfiriom, i dvista vojnijká za pooditi, viditi, i poslushati ovú glassovitú divojku ú tavnici, tollikojí svekollike prosvijtli ú virri svetoj, kolliko Cesaricza vrativshise, udigl xestoko poçé Cessara karati, zashto onak xestoko progonij karstjane: i oçito ispoviddi, dasæ i ona s'Porfiriom, i s'dvista vojnijka obrátila, i da temeglito virruje sve onó, shtogodi virrujæ Katarina. Ovdi zaçugen Cesar osta kao izvan sebe, i çujuchi dasæ Cesaricza, i najizvarsnitii Kapetan s'dvista vojnika uçinio Karstjanin, uxgavshise sarçbom, udigl Cesariczu s'Kapetanom, i sasvim vojnici onizim ossudi na smart. A Katarinu izvedavshi iz tavnicæ, ussillovase prighnuti k'opakoj vogli svojoj lijpim i slatkim rijçma, obechiajuchijoj josh i krunu od Cesaricæ metnuti na glávu, isto ako privoglij k'gnegovu ottiegniu govorechi: *Tisi kcherce dostojna cesarstva zaradi mudrosti tvoje i lipotæ pririjtkæ*. Al Katarina s'jednom slobodom junáçkom, i vishe nego mushkom: Nitise ima, veli, gledat cesarstvo, ni lipota vrimenita pram viçgniem, i pram gliubavju Cesara

Kollike pledda udimi Katar. ú tavnici.

ſara nebeskoga Iſuſa. Vidæchi najposli Makximin, da sloboda ſarcza Katarinina i jákoſt, nitiſe more mudroſtju gliuskom naddobiti, ni mukama vrimenitim priſtrashiti, ni poshtenjem i krunom zemaglskom privariti, poslij rázlikij múká prixeſtokie, koijmjuh çijni muçiti, kakoſte çuli vishe pútá, zapovidi dajojſe glava odsijçe.

539 Svarshi dakle prighizdava, i plemenita divojçicza Katarina, svarshi slavnó svoje targovanje ú najlipshi ccvijt mladoſti svojæ. Za mallo vrimena s' pinæzma vrimenitijm targová na ovom svijtu iſtinaje; al tolliko múdro i slavno, kolliko pokazujú priſlavnij gnæ dobijtci, koimſe duhovno obogati: plodovi, kojæ s. Czarqui upplodi: najposli darovi i drúshtvo, s'koim ottide na nebo. Ne govorim ja ſada, N. od druxtva nebeskoga, kojæ dovede gnæ nebeskí Zaruçník, za odpratitijuh na nebeſa, nego od drúxtva zemaglskoga, k ga zaddobi Katarina iz çegliuſta djavaoskij, proſvitlivshi zrakama od virræ, i pokrípi pripovidanjem na prolitje karvi za Iſuſovu gliubav, pak uzáſe vogiáshe, za prikazati na slavu i poshtenje Troiſtvu priſvetomu, i za mochi poſſalitiſe prid Zaruçnikom nebeskím, kako oní slúga od Ivangelja: *Gospodine pét pinezóva*, od dobára i daróva vrimeniti, *daoſi meni*, evo poghledaj jeſamli múdro s'gnima targovála, i sluxílaſe na zadobijtje tolliko viçgnie.

S. Kat. mláda svarſi slavne targovine, i velliçanſtvom odde na nebo za Krunitiſe trima Krunam.

O' kolliko lijpo biashe poghgledati Katarinu uzodæchiu na nebeſa s'tolliko plemenitím drúxtvom svoij dobijtáká: al josh plemenittie i slavnie vidit naslognenu na zaruçnika Iſuſa, *innixa ſuper dilectum ſuum*: koij s'veſelím glaſom gnoj govoráshe, *veni ſponſa mea, veni de Libano, veni coronaberis*: oddi zaruçniczo moja, oddi od Libana ilti sjajnæ billinæ çiſtochæ tvojæ, oddi bichesh okrugnena krunom troſtrukom. Nut promotrite, slishaoci: trij púta Zaruçnik nebeski priuzimá, *veni*, ovù ríç, *oddi*, za zlamenovati daſe Katarina imá okruniti na nebesí trima krunama: kako da ochie rechi. Najparvo *oddi okrunichesbſe* krunom prisjajnom od zlata, kojaſe prijſtoij çiſtochi diviçanskoj, zashtobotiſe gliglianom od çiſtochæ, i drughij kripoſti duhovnij tolliko lijpo naghijzdala, zaradi gliubavi mojæ. Drugó, *oddi okrunichesbſe* krunóm nakichenom biſerom i drághím kamenjem, kojaſe prijſtoij Nauçitegliom, i Pripovidaocem; zashtoſi s' tvoim naukom jákó poshtenje moje bránila, i mloghe na virru obrátila. Treché, *oddi okrunichesbſe* krunom rumenòm i czarglenom, kojaſe prijſtoij muçenikom, zashtoſi tvoju karv zaradi gliubavi mojæ prolijla.

S' tollikom dakle slavom, i velliçanſtvom igiashe na nebo 540
slavna divicza Katarina, daſe more rechi, da Angeli çudèchiſe govoràú, kako shtiem ú ss. piſsma: *kojaje oná, koja uzodj iz puuſtigne ráskoshjem obilujuchi, naslonijvshiſe na pogliubglenoga svoga* Zaruçnika? Ali shtoſe çudijte Duhovi nebeskí? Jachiuvam rechi kojáje onó, onoje Katarina od Alekxandriæ kchí kráglia Koshti, kráglia zemaglskoga iſtinaje, nishtanemagne zaruçena Iſuſu Krágliu vashem nebeskomu: Akoſæ dakle nasloníla na gnega, na svogaſæ Zaruçnika naslonila, neimatejoj toh záviditi: Ako igæ k' nebu ú velliku ráskoshju i bogaſivu, toje zadobijla múdro targujuchi pinezovi vrimenitijm, zatoſe ima

Uvodaſe çuditi Angeli.

pros-

proslaviti: Ako tolliko plemenito druxtvo zemaglsko voddí s' sobom na nebesa, ovó çinij za uzmloxáti gragjáne nebeskæ, zatose imá possalíti, i shtovati. Shtose, reko, çudíte Angeli? Neznateli daje pijsáno: *Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate*: stadde kraglicza ná desno tvoje ú odijlu pozlachenu, obastarta rázliçitostju: ovak pivvashe ú duhu Proroçanskomu David Privissokomu Kragliu nebeskomu. The od kojæchemo igda [poslí B. D. M. Majkæ gnegovæ]: upravnnie razumiti ovó proroçanstvo, neg' od slavodobitnæ Divicæ, i Muçenicæ s. Katarinæ? s' rázlogom doisto mogu rechi da ona, *astitit regina*, prijmglenaje na nebesij kako kraglicza, buduchi josh na zemgli zarúçena Kragliu nebeskomu: i *stadde na desno* gnegovo, mogu rechi iz za D. Marie najparvá. *Astitit in vestitu deaurato* i ú odijlu pozlachenu sjajnim zlatom od çistochæ diviçanskæ, i priuxganæ gliubavi Boxiæ: zashto kako zlato, niti xestinom od oggná morese pokvariti, ni vlagóm od blatta: onako gliubav s. Katarinæ, kojú imadiashe pram nebeskim Zaruçnikom, i gnæ sjajni gliglian od çistochæ diviçanskæ, nitise pokvari oggnem sarçbæ i progonstvij, koja tarpje od himbenoga Makximina Cesara, ni blattom od obechianjá vrimenitie, i poshtænjá. Najposli, *astitit circumdata varietate*, stadde ona obastarta razliçitostju ghizdaviæ dúshá, kojæ izmaknuvshi iz çegliústá nepriateglskí zaddobí na zemgli, i odvede na nebesa Zaruçniku prikazati na poshtenje, i Trojstvu prisvetomu. Nuth poghledajte, molim, okom od pameti, kolliko ghizdavom razliçitostju, i nakichegnem obastartaje Katarina: na desno imá Cesariczu Faushtinu, s' plemenitim kapetanom Porfiriom, i dvi stotine vojnijká: na livo imá pedeset Nauçitægliá, s' mloghim drughim muçenici, koise svi slavæ pod krunama od muçenishtva, ali neka Katarini doisto zaffálæ. I drughi mloghi josh biahu ondá ostali na zemgli za uttishenje i razgovor s. Czarquæ vojujuchæ, kojæ onna zadobi primudrim pripovidanjem na virru obrátivshi. Buduchi dakle s. Katarina tolliko múdro pinezma vrimenitijm targovála: tollikose ghizdavo kripostma duhovnim nakittila: tolliko roddne plodove s. Czarqui vojujuchioj ostavila, á roddnnie na nebesij Zaruçniku odvedavshi prikázala; niese çuditi, da svelliçanstvom u raaskoshju velliku unige ú kraglieſtvo nebesko: *quia portendens est*, zashtoje Divicza zlamenita kripostma, nitie magne mogúchia isprositi devotijm svoím millost kod Zaruçnika, koju budú prositi, isto akoje proshenje za slavu gnegovu, i gniovo spasænje.

Nishtanemagne, neçudimse já, shto nikij neiskushujete vechekrát ovæ mochi gnæ ú vashie proshégnij: zashto, dok od gnæ prossite kojú millost, neussilujetese, boimse, náslidovati xivota gnæ, i kripostij. Neiziskujæse od vas, da zaavitujete viçgnjú çistochju, i uzdarxijte: da nevirnike káráte zaradi gniova nevirstva: da virru Isukarstovu, prid kragli i Cessari pripovijdate; i da za istú virru povoglno vas na mukke prikazujete: ovobosu kriposti junáçkæ i priizvarsnitæ, koje moremo shtovati ú Katarini, i ú drughím svetijm, al nijsmo vrijdni svi naaslidovati. Nishtanemagne, recitemi: jeda nemorete naaslidovati Katarinæ

sati-

Digitized by Google

ſatirajuchi koleſa Makximina paklenoga *in diebus juventutis*, josh ù vrijme mladoſti vashæ, parvgle neg' oſtanæte ſatreni *ſuper ciſternam*, svarhu groba vashega? koleſa, velijm, od holoſti, bludnoſti, i lakomoſti, koim obaſtirrá, i tarræ malohumnæ grishnike? Jeda nemorete naaslidovati Katarinæ, targujuchi dobro pinezom vashæ mladoſti, zdrávja, lipotæ, varſnochje, bogaſtva, i oſtálie daróvá vrimenitie, sluxechiſe gnima ú ponixenſtvu, brez ponoſtva, holoſti, i tashtæ slavæ? Jeda nemorete naaslidovati Katarinæ, podnoſechi, ako ne mukke za virru povoglnoſe na gni prikazujuchi, barem ſuprorivshtine ovog svijta xaloſnoga; dragovoglno podnoſechi zaradi gliubavi Boxie, boleſti, ſirromashtva, progonſtva, smutgne, i ovijm priliçna, brez marmglianja i proklignianja? Jeda nemorete naaslidovati Katarinæ, obsluxujuchi çiſtochiu, ako né viçgnu Angeosku, barem vrimenitú svak po svomu ſtánku: toh jeſt: mlaadex çúvajuchi çiſtochiu svoju diviçansku do zaruçenja, i zdruxenja sjajnu, pod krovom od poſtidnoſti. Udovci, i udovice çuvajuchi çiſtochiu uzdarxanja svoga ú vrijme udovſtva, na temegliu od ponijznoſti. Zdruxenij çuvajuchi çiſtochiu zavirænja svoga, i virnoſti, pod kglúçem právæ gliubavi megjuſobom, i çiſtæ. Najposlij, da ú mallo rijçij mlogo reçæm: jeda nemorete svi naaslidovati Katarinæ, ukuçujuchiſe, i bixechi vazda od onizie mijſtá, i prigodbij, od onizie drúxtvá, i razgovorij, gdiſe more Boog uvrijditi, çiſtochia ſtánka vashega obblatiti, i dúshi nauditi; il ú dillu, il ú rijçi, il ú pomishglenju? Shtomi odgováráte, drágá bratjo moja? Csujem, çujem da múçechi vapiete: Ah! moghlibi, Oççe, moghli, daſmo çeſtiti i pomglivi ú tom svemu Katarinu náslidovati. Moghlibi, pridraghij, znám i Ja, ali zashto mloghij mallo naaslidujete, zatoh josh magne iskushujete gnæ mooch, koju imá na nebeſij kod Zaruçnika, za iſproſitivam milloſti zaxeglenæ: nuth prokushajte naslidovati gniu, kako rekoſmo ú çemu morete, pákchetemi ondá kazat, jeli onna, *virgo portendens*, Divicza zlamenita, vrijdna, i moguchia kod Boga. i pogite ú mijru. Amen.

Digitized by Google

TESTIMONIUM XX.

DE

S. FRANCISCO XAVERIO.

Trina lux in semitis Francisci: 1. in corde ardens: 2. in opere radians: 3. in ore accendens & etiam consumens. Recitatum Illyrice Poslegæ in collegio PP. Societatis 1738. ab Auctore.

Justorum autem semita, quasi lux splendens.
Proverb. 4. 18.

541 SAnctitas illa, quæ miraculorum resonantia aulam suam irradiando notificat, & notificando per universum orbem multiplicat, atque magnificat: nec multo labore indiget, nec arte rhetorica, ad de se concinnandum sermonem, augendumque cum gloriam suo numini, tum cultum sacris suis altaribus. Non modo ideo, quia discursus de miraculis planior, & magis cuivis pervius, sed, quia miracula ipsa cum sint *vox clamantis* [Jo. 1. 23.] neminem non invitant, quinimo attrahunt in cultum sui, ac venerationem singulos. Nonnullos quidem novitatis, quæ plerumque mundo placet, curiositate allectos; alios vero gratiæ, quam impetrare contendunt, necessitate motos. Unde, si de miraculis s. Franc. Xaverii verba hodie essem facturus, brevi utique sermo noster esset finiendus: Quoniam satis futurum fuisse arbitror, ut genuflexus coram sacro altari suo, atque venerabundus exclamarem: Ecce, dilectissimi fratres, miraculum miraculorum est Franciscus ipse. Ipse enim apud Deum necessitatum nostrarum, ac petitionum est impetrator. Ipse apud nos beneficiorum Dei, atque gratiarum distributor munificus. Verumtamen taceboego (& fortassis præter expectationem vestram) tacebo, inquam, miracula, quæ Franciscus fuit operatus, & prodigia tam grandia, tamque stupenda, quam gentiles ipsi ac idololatræ, non modo illum veneratione, ut virum Divinum prosequerentur; verum etiam, quin sibi jamtum viventi, ut Numini Ecclesias & altaria consecrassent, tantum abfuit, quantum ab ipso fuere prohibiti, humiliter clamante: absit! videte ne ista feceritis: Ego quippe non Numen, ut arbitramini; sed mortalis homo sum, atque peccabilis: summi vero Numinis, & unici Redemptoris generis humani servus dumtaxat, legisque ejus Evan-

Digitized by Google

Miracula Xaverii, tacita, emittuntur: ut de virtutibus sit locus loquendi.

Evangelicæ fidus annunciator. Tacebo itaque infirmos meritis ejus sanatos, & illuminatos cœcos. Tacebo claudos consolidatos, sicut & mortuos, non modo recenter, sed erutos quoque e sepulchro resuscitatos. Tacebo stupendum, paucisque post Apostolos dispensatum donum, concionandi uno idiomate, ut a diversis, ac si linguis prædicaret singularum, intelligatur nationibus. Tacebo salsuginem aquę maris in dulcedinem versam, qua, & nautis, extreme penuria ejus laborantibus, fuit provisum, & ægris plerisque salus parta. Hæc & alia prodigia prope innumera, quæ potius intellectum ad curiositatem & admirationem, quam ad sequelam sui, & imitationem voluntatem movent, lubens ego silentio veneratus tacebo. Et assumo ostendendam lucem ejus semitarum, & quidem lucem triplicem. Primo: charitatis, in corde ardentem. Secundo: morum, in opere radiantem. Tertio: prædicationis ex ore succendentem, atque consumentem. *Justorum enim semita, quasi lux splendens.* Incipiamus.

542 Observastisne rivulum aquæ limpidæ scaturientem ex altis montibus, quanta cum assiduitate ac diligentia, iter suum ad mare, utpote ad locum ultimatæ, & stabilis requiei suæ prosequatur? Nec herbæ, quibus opertæ virent semitæ ejus, amœnitate sua valent eum retardare: nec flores, quibus instructæ vernant ripæ transitus ejus, odoribus suis valent illum retinere, quin itinera sua, ut sedulus quidam peregrinus currat: suavi sibillatione lætitiam, cum qua tendit ad locum requiei suæ, ostentando. Porro, si, & quando struem aliquam, aut lapides magnos offendit, qui impedire iter suum, ac retardare attentant; spumando, iram suam sufficienter notificat; & strepitu in lapidibus transaltandis edito, vel vindictam in eum, qui conatur impedire iter suum atque retardare, efflagitat: vel dexteram miserantem, ad sustollenda sibi ea impedimenta, ferventer invocat. Ecce N. rivulum limpidissimum, & quidem ex altis montibus, utpote ex genitoribus pietate, honoribus, nobilitate ac divitiis admodum conspicuis scaturientem: hic est Franciscus Xaverius. Qui ab ipso ætatis suæ vere per semitas innocentiæ ad mare immensum cœlestis gloriæ, utpote ad ultimum sempiternæ tranquillitatis & requiei locum in nitidissima semper puritate gressus direxerat. Adhuc enim ab infantiæ flore lux quædam latitans, ut serpens ignis erat illi in corde, quibus quidem ad omnium virtutum sequelam, sed maxime ad nivei pudoris [in ævum idcirco servati] custodiam invitabatur, quinimo dixerim impellebatur suaviter. Unde nulla creatura: nec herbæ virentes juvenilis ætatis: nec violæ floccentes lenocinii alterius sexus [quæ cæteroquin non defuerant]: nec splendidæ rosæ vernantes, hinc decoris & speciei, quibus a natura, inde nobilitatis & divitiarum, quibus a genitura dotatus extiterat, supremum versus oceanum beatitudinis retardare, minusque impedire peregrinationem suam potuerant.

X. limido comparatur rivulo.

543 Prædestinaverat autem Franciscum Xaverium summa lux, Magisterque Divinus; quemadmodum olim Patrem meum seraphinum Assisatem, *non sibi soli vivere, sed & aliis proficere.* [Eccl. in off. S. F. Seraph.] Nec enim debuit noster Franciscus interna dumtaxat luce charita-

Xaverius ut aliis prodesset primo imbuitur doctrina.

ritatis ardere : sed externa quoque exemplorum, atque concionum lucere, accendere, & comburere; utpote is, cui pridem in Isaia fuit intimatum : *Dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea, usque ad extremum terræ* (Is. 49. 6.). Sicut autem, nec spongia madefacit atque mollificat, nisi mollificata prius ipsa & madefacta: nec lucerna aliis lucet, nisi luce prius admote sibi : ita profecto Franciscum Divinus Magister per virtutum semitas dirigere sategit, ut omnis scientiæ rore impletus mollificetur & madefiat, quo plures irrorando fuisset Cristo lucrifacturus; admovitque illi cum robur Apostolicum, tum sapientiæ lucem, qua gentium tenebras, usque ad ultimum terræ Indiarum fuisset illustraturus. Verum quidem est, quod rivulus hic clarissimus, quando scientiæ, & doctrinæ gradum conscenderat tam sublimem, quam paucos sibi pares in famosissima universitate Parisiensi numeraret, pergrandes, qui peregrinationem suam avertere a semitis virtutum incipiebant, offendit lapides. Honores quippe & gloriam, finibilem cæteroquin, quam & antenati sui fuerant adepti, & fratres de die in diem adipiscebantur, contemplatus; ut sublimatæ indolis suæ ostentaret non minoris roboris armaturam, fiducia armatus portendit fore, ut scientia sua doctrinaque, & cognationi universæ gloriam atque honorem; & domui suæ splendorem, ac exaltationis incrementa, & propriæ personæ famam immortalem sit conciliaturus. Ecce N. lapides, non infimæ molis utique, quos ad retardandam peregrinationem rivuli hujus nitidissimi, & avertendam a virtutum semitis, ne recte graderetur ad tranquillitatem oceani cœlestis, inimicus ordiebatur. Verum vero, cum ea sit lex bonitatis, & clementiæ supremi Legislatoris, ut milites sui, qui validioribus viriliter restitissent telis, ab invalidioribus lædi, & superari non permittantur : ideo, quia Franciscus ab infantia sua fortissimis concupiscentiæ carnalis telis restit tantum, quantum nivei pudoris lucem in se nunquam extinxit, numquamque decussit castimoniæ lilium; non fuit auxilio orbatus, ut ab invalidioribus, nempe inanis gloriæ, & honoris mundani cito finibilis superetur, atque lædatur telis; quin demissa omnipotens manu sua Deifica, dirui in conspectu Francisci universa hæc impedimenta fecit, atque sustolli.

Impedimenta Franc. struuntur ne viam perfectionis ingrederetur.

Manus omnipotentis super Francisco extensa cœlitus, ac demissa, fuit s. Ignatius, gloriosæ semper societatis Jesu fundator; qui existens tunc Parisiis, intuitus in adolescente Francisco, & contemplatus nobilitatem genituræ sine fastu, & jactantia: doctrinam scientiamque; sine inflatione & superbia: speciem decoris, cum humilitate, modestia, ac honestate conjunctam. Expertusque eum in discursu mitem semper, & mansuetum: in conversatione circumspectum, & tractabilem: in consilio prudentem, & providum: Prophetico quodam proculdubio spiritu prævidit fore, ut hic, & in ordiendo sacro ordine societatis sibi adjutor, & in dilatando sit futurus decus & gloria: propterea momenta non perdit; occasiones quærit, molitur artes, armaturque instrumentis spiritualibus, queis lapides, & universa obstacula, quæ impeditura Franciscum calcandi lucis virtutum semitas suspicabatur, sustolleret. Et quidem nec 544

S. Ignatius ablatis impedimentis, ad virtutis viam deriverat s. Franc. X.

spes

spes illum fefellit, nec ivit in cassum diligentia, quin præfixum finem ex integro obtineat. Siquidem, sæpius coram Francisco de mundi vanitate promovens discursum, illi suasit, quod dignitates, gloriæ, & honores mundani sint nihil, teste s. pagina nisi *vanitas vanitatum*. [Eccle. 1. 2.] Utque facilius lapides, quos orditus fuerat hostis, sustollat, strueque impeditivas diruat coram hoc rivulo, validissimas vectes adhibuit illas Evangelicas: *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiatur?* (Mat. 16. 15.) q. d. Verum quidem est Francisce, quod dignitas, merita, & nobilitas antenatorum tuorum honores magnos, majores quoque Angelica indoles tua, scientia, & doctrina apud regem vestrum Navarræ tibi polliceantur. Ast quid hoc, Frater amantissime? Si non honores dumtaxat ac dignitates, sed coronam ipsam Navarræ, aut orbis universi promitterent; quid, inquam, hoc esset, nisi, *omnia vanitas, & afflictio spiritus?* Vera quippe bona, veri honores, veræ dignitates, &, ut inquit s. Bernardus, *veræ divitiæ, non sunt opes, sed virtutes*.

545 Quibus s. Ignatius, strue omnis gloriæ inanis diruta, lapidibusque honorum mundi ac dignitatum revolutis, ita rivulum hunc nitidissimum ad semitam virtutum derivavit, & superni maris quietem versus direxit, ut merito possim, cum coronato Psalte, canere: *hæc mutatio dexteræ excelsi*. [Ps. 76. 11.] Ex tunc quippe Franciscus tantum luce interna charitatis fuit inflammatus, quantum omnis libido gloriæ, honoris, ac dignitatum temporalium, non displiuit illi dumtaxat, sed amaruit quoque super absynthium. Exclamarim hic cum Vate s. Osea (14. 10.): *Quis sapiens & intelliget?* seu recogitare posset, quanta tunc spiritibus, & malis tristitia, & lætitia bonis, cum admiratione hominum, ac maxima confusione mundi accidit, qui, quando sibi compromittebat Franciscum in ætate illa præmatura, & in juventutis flore vernante iri deceptum, visus est deceptus ipse, contemptus, atque illusus a Francisco, tacente licet ore, sed opere clamante & factis: vale, vale, o munde immunde cum omnibus deliciis tuis & honoribus: valete genitores veritissimi, cum dilectis fratribus meis & cognatis universis; fruimini divitiis vestris, & dignitatibus potiamini pro libito: ego autem cum divino Vate Habacuc, *gaudebo & exultabo in Deo Jesu meo*: (Hab. 3. 18.) cujus sacram in societatem adscitus; altissimam, non minus ac nobilissimam sponsam, filiam ejus paupertatem, ut alter homonimus meus Seraph Assisates adeptus deliciabor, ipsa fruendo & potiendo, ipsam amando ardentissime, & custodiendo sollicitudine quam plurima.

Dum Mundus fidit Fr. decipere: decipitur a Fr. Xaverio.

547 Quid vobis modo videtur, o amatores, ne imitatores dicam, & mancipia mundi? An recte, nec ne, dixi, Franciscum fuisse miraculum miraculorum in semetipso? quod enim miraculum majus, aut magis admirandum quid, atque stupendum objici contemplationi vestræ valet; quam unus herulus ætate juvenis, forma decorus, corpore gentilis, censu dives, & genitura nobilissimus; qui heri pretiosis, non minus quam speciosis vestibus adornatus, eleemosynam indigentibus liberaliter tribuebat, hodie vero vili indutus sacco, humiliter eamdem ostiatim emendicat?

Fran. in semetipso fuit miraculum stupendum.

Digitized by Google

dicat? Iste est Xaverius. Qui heri principabatur servis, & disponebat pro libito suo; hodie vero famulatur sponte aliis, & subjicitur, pro amore Dei? Iste est Xaverius. Qui heri, nobilium more, vestitu molli, omnigenisque cupediis corpori favebat; hodie autem, more magni peccatoris, corpus suum pœnis exquisitis castigat, &, ad instar Apostoli (1. Cor. 9. 27.) *in servitutem* spiritus, redigit? Iste est Xaverius. Hic quippe Religionem sacram professus, tantis pœnitentiis mortificare studuit corpus; quantas eisdem, quas meus s. Petrus de Alcantara fuit operatus, comparare ausim: nec ullum cor, licet cæteroquin frigidissimum, flamma Divini amoris non inflammari posset, & non excitari ad pœnitudinem, cum contemplaretur in Francisco corpus tam herile & nobile, tamque gentile, molle ac sensibile, cruentissimis disciplinis sæpe flagellari, diuturnis jejuniis ac inediis mortificari, somnum illi brevissimum, & hoc in nuda humo concedi; atque servitutibus omnigenis, humiliationem propriam, & dejectionem præseferentibus, subjugari.

547 Noverimus tamen, dilectissimi, quod pœnitentia sit piscina illa, in quam descendunt, non peccatores dumtaxat, ad abluendas scelerum maculas; sed justi quoque quam plurimi, ut Baptista Christi, sexcentique alii, cum ad suffocandas passiones rebellare semper attentantes; tum ad refrigerandum cor æstuans Divini amoris flamma & luce; tum etiam ad expiandas proximorum suorum culpas, eisdemque gratiam promerendam. Franciscus itaque in hac piscina incendio quærit refrigerium, non lavacrum culpis: quantum quippe cor ejus Divino, & proximorum æstuabat amore; tantum anima virtutum omnim fragrabat odore: unde merito, cum sponsa sac. Scripturæ, cantare poterat: *nolite me considerare quod fusca sim, quia decoloravit me sol*: quid est autem decolorari a sole? dicat, ut dixit alibi, s. Bernardus: *decolorari a sole, est ignescere charitate*. Oh ardentem lucem charitatis in corde Francisci! *Justorum enim semitæ ut lux.*

Pœnitentia est piscina purgans, & refrigerans.

Nihilominus ardentem hanc lucem, præsertim rigidissimarum pœnitentiarum, quibus noster sanctus corpus cruciabat, sub caligine profundissimæ humilitatis pro posse occultare, cum a sæculo, tum a Religiosis quoque fratribus suis nitebatur: unde, quando ei, ex mandato superioris peregrinandum esset in eorum comitatu; quo minus pœnis in corpore, eo magis pœnarum desiderio, & charitatis flamma in animo cruciabatur: dum nec solitarum pœnitentiarum coram aliis, præ humilitate, utpote ne sanctior appareat, in piscinam descendendum judicabat, nec interni incendii ignem sufferre poterat. Excogitare itaque artem studuit, & modum nancisci, quo amoris incendium refrigeraret: sed artem & modum, tam admirabiliora, quam excellentiora iis, quibus, simili in casu, refrigerari sponsa s. Scripturæ flagitaverat. Audio hanc sacram Sponsam in canticis (cap. 2.) lamentari, quasi flammas amorosi incendii, queis ardebat erga Sponsum Cœlestem, sufferre non valens ægrotare inciperet: *amore langueo*: adjutorium proinde poscit, & refrigerium; sed in florum fragrantia, & pomorum dulcedine: *fulcite me floribus, stipate me malis*. Reflecto hic N. amorem solvi debere mutuo amo-

548

F. X. torquetur, dum torqueri palam, pre humilitate non potest; en lux char. in corde ardens.

re

re equidem, sed æquivalenti; Sponsus Divinus Divino suo amori, quo erga nos arserat refrigerium, non in pomis, & floribus; sed in pœnis durissimis, & in funibus, quibus *ligaverunt eum*, sumpsit (Jo. 18.). Tantum ergo Francisci amor, amori prælaudatæ hujus sponsæ præstat, & est excellentior; quantum ille non in florum fragrantia, & dulcedine pomorum; sed in funiculis durissimis, & exquisitæ piscina pœnitentiæ refrigerium capescere contenderat: dum amori Redemptoris æquivalente pro posse, correspondurus, artem illam admirandam, qua fiebat, ut in comitatu sociorum peregrinando quoque acerbissimæ pœnitentiæ piscina, amorosa incendia refrigerans illi non deesset, excogitavit: solitus manus & pedes super nuda sub vestibus, nodosis obligare funiculis, atque constringere: ut, & profundissimæ humilitati suæ, internam lucem ardentem occultando a sociis, faceret satis; & domesticum inimicum, quo, teste s. Ambrosio [in Ps. 43.] *nemo gravior*, mortificans, cordi æstuanti charitate, in hac piscina tam rigida, refrigerium capesceret. O artem, o modum! o flammam, o lucem! quantum admiranda; tantum sub caligine humilitatis latitantia! *justorum semitæ ut lux*. Contemplati sumus N. semitarum Francisci lucem in corde ardentem: progrediamur, quæso, contemplaturi in opere radiantem.

Admiranda artes Xaverii, torquendi car. suæ.

549 Supremus Artifex lucem hanc Francisci, non modo ardere interne, sed externe quoque lucere volens, in caverna profundissimæ humilitatis suæ delitescere diu non est passus, quin eam, splendoribus suis mundum illustraturam eduxisset; quando infirmæ carni ad tolerandum subtractis, funiculis vero ad cruciandum additis viribus, Franciscum deliquio in via repente corripi statuit; unde assessus supra lapidem pallens, sudoreque perfusus, *non possum ultra*; dixit comitibus (*leg. ejus vit.*). Porro hi, casum æstui adscribentes forinseco, fibulas illi cito resolvunt; vestesque, aura refocillando, pandunt: quo facto, deliquij ejus causam a præcogitata multo diversam, sunt admirati; cum nodosos funiculos, queis dure, dixerim crudeliter membra obstrinxerat, immersos vivæ carni conspexissent. Edificati quidem tam exquisitæ pœnitentiæ exemplo; sed angustiati magis, tam formidabilis spectaculi casu, atque conterriti, solvere illico, aut præcidere funiculos nituntur; sed neutrum sine periculo, præ excrescentia carnis tumescentis, valentes; ad viciniorem urbem quam diligentissime conducunt: Chirurgum accersunt; eliberandum precantur, & student: nihilominus omnia in cassum. Intuitus quippe chirurgus funiculos incarnatos, & a carne tumente ferme coopertos, quin appareant: conversus ad religiosos comites ejus, a Deo auxilium solo postulandum suasit: q. d. actum est de vita Francisci.

Rigor pœn. P. P. quam occultat alig. hum. mirabiliter patefit.

Contemplamini N. religiosorum comitum ejus consternationem hic, atque dolorem! qui & externe reverebantur illum omnes, utpote Magistrum doctrinæ, speculum morum, consiliorum canonem atque regulam: & interne diligebant, utpote qui in peregrinatione, cunctisque laboribus solatio illis erat; propter vitæ sanctitatem, conversationis affabilitatem, eloquii suavitatem, aspectus venustatem, corporis 550

pul-

pulchritudinem, & morum elegantiam: verbo dixerim; tam gratiosus erat universis, quam Alensis dixisset, ut dixerat alias de meo Seraphico Bonaventura: *non videtur Adam in homine isto peccasse*. [2. lec. in oct. s. Bon.] Nemo ergo, nemo miretur religiosos comites Francisci lacrymarum imbrem, quo genæ eorum madebant abscondere non potuisse: quos Franciscus intuitus, non minus vultu sereno, quam blando affatu solaturus, quid, inquit, tristamini Fratres? parendum potius sanctissimæ suasioni istius chirurgi, cujus & prudentiam postmodum fortassis sumus laudaturi, adhortor, qui artem altioris ordinis quam sit sua requiri hic prospiciens, Deo me recommendandum, non a se curandum, judicavit. Dictum, factum: primum illum Deo ferventissimis precibus, dein se quieti, refectione sumpta, commendavere. Cumque mane surrexissent, nacti funiculos disruptos, tumorem recessisse, Franciscumque sanitati restitutum ex integro; non jam tristes lacrymas, sed læta, piaque cantica esse fundenda rati: *Magnus Dominus noster, & magna virtus ejus*, intonavere cum Regio Psalte. [Ps. 146. 5.] Ego autem cum eodem Vate concinando prosequor: *Mirabilis Deus in sanctis suis*. [Ps. 67. 36.] Quid enim supernum Artificem putatis, hac portentosa arte, nisi Apostolatum, ad quem in ipso mundi exordio [sub metaphora luminaris magni] Franciscum destinaverat, insinuasse? Quasi dicat: animadverte Francisce, quoniam, *ecce dedi te in lucem gentium*: [Is. 45. 6.] ut portes, tanquam alter Apostolus, *nomen meum coram gentibus, & regibus* [Act. 9. 15.] Non est jam tempus, ut lux virtutum tuarum sub tuæ humiliationis caligine delitescat; quinimmo luceat *coram hominibus, ut videant* (Matth. 5. 16.) scriptum quippe est: *Justorum semita ut lux splendens*.

Piis, si desunt auxilia human. adsunt divina.

Hac itaque portentosa arte Franciscus Divini velle nuntio explorato, illico cæpit palam, ut novum quoddam sydus & insolitum virtutibus splendescere ita, ut non solum Europa admirata, sed Indiæ quoque illustratæ extiterint. Enim vero, sive Franciscum observant in exercitiis concernentibus cultum Divinum, sive salutem & utilitatem proximorum; sive respectum majorum, sive despectum & mortificationem sui: omnes semitæ ejus, ut lux, exhalare virtutum radios, & sanctimoniæ fragrantiam cernuntur. Cum exerceretur in Divinis, tanta amoris & devotionis flamma ardens videbatur, quanta illum a solo pluribus palmis continebat elevatum; quasi cœlum concupiscens ad invidiam sibi assumendum niteretur, *quod illi*, testatur ita s. Ecclesia in ejus officio (in 2. lect. festi) *quod illi*, inquit, *sacrificanti coram populi multitudine aliquoties evenit*. Porro cum ad proximorum commoda verteretur, sui, & commodi & status videbatur oblitus. Vidissetis N. Franciscum, nunc parvulis doctrinam Christianam tradere, nunc populis verbum Dei proponere: nunc peccatores arguere, nunc hæreticos convertere: Dictu tandem incredibile est, quantis in deliciis erat illi cura, & servitus infirmorum: relinquo id edicendum Romæ, Venetiis, & Bononiæ: ubi locorum noster Franciscus, vir cæteroquin nobilissimus, non, ut plerique litterarum & genituræ nobilitate inflati, putrida abominatus; quinimmo

551 *En lucem exemplorum in opere.*

Francisci fervor in Divinis.

Charitas erga prox.

mo quo gravibus, contagiosis, ac nauseandis magis, morbis & ulceribus laborare infirmos conspiceret, eo majori affectu [dixerim delectamine] omnem dejectivam servitutem circa ipsos certatim amplectebatur; unde verrere, sordes efferre, & saniem ulcerum ore quoque & lingua expiare non abhorruit. Dixisset hic Isaias: *quid est, quod ultra potui facere vineæ meæ, & non feci?* (Is. 5. 4.) Dixisset, inquam, Isaias, sed Xaverius noster tacet; visus sibi tam parum fecisse, & contemptibilis esse, ut sustentatione ipsa sit indignus; hinc, *interdicto sibi, non carnis tantum & vini, sed panis quoque triticei usu, per biduum subinde triduumque, omni prorsus cibo abstinuit*; [in 2. lect. off.] ut hisce inediis, sicut & cæteris, quas supra memoravimus austeritatibus & pœnis, carnem suam mortificatam haberet: atque despectam. Nec tamen minor respectus illi erat erga majores, quam despectus erga seipsum: Quod vel ex hoc satis, superque derivatur, atque innotescit; quia s. Ignatii, Generalis tunc Præpositi societatis, unica, non dico loquela, sed littera, I, sufficit; quatenus illico, post impensas quatuor horas dumtaxat, in quibus religiosas vestes suas repetierat; religiosis item fratribus suis valedixerat; & Apostolatus munus, vel invitus, utpote indignum se reputans, a summo Pontifice de genu acceperat, in Indias progrederetur, efferatas illas gentes infideles lumine fidei irradiaturus. Et cum tanta dignitate exaltatus fungeretur, deprimebatur ita humilitate erga suos superiores [licet absentes] atque respectu, ut prælaudato Præposito Generali, non sedens, sed flexis genibus, ex sylva illa bestiarum sementium esset solitus scribere. Oh respectum, oh humilitatem! oh lucem, non minorem, lucentem in opere, quam in corde ardentem. *Erat lucerna ardens & lucens* (Jo. 5. 35.) ut alter Baptista Christi, ecce vidistis. Coronandam requiro patientiam vestram, dum tandem intueamini accendentem lucem semitarum Francisci, atque comburentem ex ore. *Justorum enim semita quasi lux.*

Rigor ejus. erga sepsum.

Respectus Franc. erga superiores, quantus?

Nemo non admiratur ingeniosissimam artem, atque raram inventionem Sampsonis fortissimi, Belliducis Israelitici, quam excogitavit, contra Philisthæos gentis suæ hostes infensissimos pugnaturus. Venator siquidem, priusquam bellator, factus, *tercentas cepit vulpes* [Judic. 15. 4.] &, ad consternendum hostes, viresque eorum debilitandas, igne singulis ad caudas alligato, in arva eorumdem (segetibus jam maturis copiosissima) immisit: quo factum est, ut vulpes ignem præferentes, discurrendo per campos, sata Philisthæorum combusserint universa. *Hæc*, inquit Apost. *in figura contingebant illis* [1. Cor. 10. 11.] Nemo ibit inficias, Sampsonem fuisse nostri Belliducis, & Salvatoris Christi figuram, qui contra Philisthæos infernales prælaturus, cælitus cum descendisset, orbem ferme universum virulentissima infidelitatis, nec non aliorum vitiorum segete nactus est consitum. Factus itaque & ipse venator priusquam prælator, utpote is, cui olim erat a Patre dictum: *accelera, festina prædari*; [Is. 8. 3.] aucupatus est vulpes plurimas, quas, ut prædas efficiat venatore dignas, in mitissimas quidem, sed non minus fortes & intrepidas convertit oves, dicens: *Ecce ego mitto* 552

vos sicut agnos inter lupos (Luc. 10. 3.) Porro ad incendendam, & comburendam infernalium philisthæorum segetem, igne quoque illos instruxit, quando, *factus est repente de cœlo sonus . . . & apparuerunt illis dispertitæ linguæ, tamquam ignis*. [Act. 2. 3.] Tunc enim illico *cœperunt loqui variis linguis*; & per universi orbis campos discurrere, tam hostium infernalium succendentes, & comburentes segetem; quam lumine fidei, & charitatis igne ubique terrarum illustrantes populos. Hoc ipsissimo igne Xaverius quoque noster fuit proculdubio instructus: quando, ut novus Apostolus inter idololatras, tamquam agnus inter lupos, in Indias missus, *illico varierum gentium*, teste s. Matre Ecclesia [in 2. lect. off.] *difficillimis, & variis linguis Divinitus instructus apparuit*: discurrensque per vastissimos regionum illarum campos, ignescentibus & fervidissimis concionum suarum sagittis, de quibus dixerim, quod vaticinatus sit Habacuc, cum dicebat: *in luce sagittarum tuarum: ibunt in splendore fulgurantis hastæ tuæ*: nec enim aliud erat lingua Xaverii nisi hasta, & hasta fulgurans sagittas concionum ignescentes, quibus, quantas hostium segetes infidelitatis & idololatriæ, succendendo combusserit, quantosque populos noscentia veri Dei, & unici Salvatoris illustrando, charitatis flamma accenderit est indicibile. Verbo dico: Tanta, & detrimenta Philisthæis orci, & incrementa Ecclesiæ Dei Franciscus brevi tempore fuit operatus, quanta, nisi Ecclesiam, in inquisitione sancti cujuslibet canonizandi, errare non posse crederem, tanquam dictu incredibilia rejicerem. Verumtamen hac testante, dubitare quis præsumpserit, quod Xaverius in spatio decem annorum dumtaxat, quibus in Indiis vixerat, innumeras provincias pedibus semper, & *sæpe nudis*, peragraverit. In vastissima septem regna luce doctrinæ suæ, & ignitis concionum suarum sagittis segete infidelitatis combusta, & idolis contritis, fidem catholicam invexerit, Ecclesiasque & altaria ad honorem veri Dei, & unici Redemptoris erexerit, atque consecraverit: Multa denique hominum millia, qui nati & educati in tenebrosa nocte idololatriæ cæcutiebant, luce Evangelica irradiatos ad Christum converterit: Ubi vidisletis N. Monarchas, coronis depositis, lunare capita sua sub dextera Xaverii, suscepturos aquam baptismalem, non dedignatos: nam, teste S. M. Ecclesia (in 2. lec. festi) *magnos Principes, Regesque complures, sacro fonte expiavit*.

Xaverius ut novus Apostolus igne divino est instructus; an lucem accend. & comburentē ex ore.

Ecce contemplati sumus præclaram lucem in omni passu Xaverii. Admirandam sane flamma charitatis in corde ardentem: admirabiliorem virtutum exemplo in opere lucentem: admirabilissimam tandem fulgurantibus sagittis concionum ex ore accendentem, atque comburentem. Admirabilissimam, inquam, ita ut multi obstupescant, quod Franciscus tam brevi tempore in Indiis potuerit adeo uberes fructus atque magnificos elaborasse: sed admirentur, & obstupescant illi dumtaxat, qui ex humanis viribus, & caducis id metiuntur fatis. Porro vos N. cessate una mecum gloriosissima hæc facta Francisci admirari, admiraturi potius prædestinationem ejus ad Apostolatum pro Indiis.

Nullus dubito, quod audiveritis passim appellari Xaverium Indiarum Apostolum: sed, an omnibus 553

nibus clare pateat quando? a quo? sub quali nomine? ubi? & quam ob causam sit institutus Apostolus? dubito. Quæ omnia, utpote ad majorem gloriam, & celsissimam dignitatem ejus conferentia, placeat audire deducta ex sacris paginis. Vultis dicam, quando Franciscus fuit prædestinatus ad Apostolatum? In mundi exordio: *in principio*. A quo? a Patre luminum: *fecit Deus*. (Gen. 1. 16.) Sub quali nomine? sub nomine utique magni luminaris: *fecit Deus duo luminaria magna*. (quorum alterum fuisse Francisc. Xaverium mox videbimus) Porro ubi? certe in cœlo, *posuit ea in firmamento cœli*. Quam ob causam? ad irradiandum luce sua terrigenas: *ut lucerent super terram*. Ita lego in primo libro, & capite sacræ Scripturæ. Audio jam oppositionem vestram N. de sole, luna, & stellis, dicitis, id intelligi; nec ego negare possum, si sensum sequamur litteræ, quæ, teste Apost. *occidit, spiritus autem vivificat*. [2. Cor. 3. 6.] In spirituali ergo sensu cœlum, *seu regnum cœlorum præsentis temporis Ecclesia dicitur*: ait Gregorius Magnus. (hom. 12. in c. 25. Matt.) Sicut autem cœlum physicum diversis sphæris, ita quoque hoc mysticum sacris religiosorum ordinibus constat diversis, inter quos, numquid non numeratur gloriosa societas Jesu, radians tot stellis splendidissimis, quot filios numerat Ignatius? Quorum rubescunt aliqui stola proprii sanguinis, pro crucifixi amore fusi. Fulgent alii lumine doctrinæ & sapientiæ altissimarum. Alii fragrant castimoniæ & puritatis lilio. Macescunt omnes, ut violæ authumnales, rigore disciplinarum, ciliciorum, & omnigenorum religiosæ observantiæ, & humiliationis exercitiorum: sed florent hæc inter, uti rosæ inter spinas, omni genere virtutum. Nemo eorum non ardet inextinguibili flamma charitatis. Vibrant plerique, acutas quidem, & corda ferientes, sed suaviter & non cruenter, sagittas prædicationum. Queis alios e pulveribus ignorantiæ excutientes: alios e cæno vitiorum sustollentes: alios e tenebris, aut infidelitatis educentes, aut hæresis & schismatis reducentes, quot ardua laborum, inclementia itinerum, odiosa gentium, invidiosa exterorum, & sudorum assidua exantlaverint, quotque Deo, & s. Matri Ecclesiæ frugi incrementa elaboraverint, ipse taceo: sed vociferantur, me tacente, volumina, præ aliis ordinibus multo licet antiquioribus, composita ab illis lucique edita. Vociferantur conversiones, & peccatorum ad pœnitentiam, & ad fidem infidelium. Clamant gymnasia ubique & instituta studiose, & sustentata sedulo, atque laboriose. Testatur juventus orbis ferme totius ablactata per eos omni virtute & doctrina, ac enutrita. Testatur. Atat! quid facio? quo me traxit species hujusce cœli mystici, ut recenseam deambulans (irrecensibiles alioquin) syderum ejus radios! Veniam peto, quia solem eram oblitus, & lunam. *Fecit Deus*, in mystico cœlo sacræ societatis, *duo luminaria magna*; *luminare majus ut præesset diei, & luminare minus ut præesset nocti*. Quis ignorat sacra eloquia diem & lucem, fideles, tenebras vero & noctem, infideles appellare. O præclaram allusionem ad prædestinationem sanctorum Ignatii, & Xaverii, *fecit Deus duo luminaria magna*. Magnum appellat sacer textus utrumque, *majus* tamen dicendum est

Xav. ad Apostolatum prædestinatus in mundi exordio.

Societas Jesu quam mundi utilis.

S. Ign. soli, S. Xav. lunæ, comparatur.

Ignatius, non ex sanctitate, autumarim, ac virtutibus; non ex doctrina ac frugi laboribus; sed ex dignitate dumtaxat Patriarchatus, cæteris paribus. Ideo mansit in christianitate Ignatius, ut scriptura dicens: *luminare majus ut præesset diei*, impleretur. Ideo Franciscus ivit in Indias, ad irradiandam illam noctem densissima caligine idololatriæ obtenebratam, ut scriptura enuntians: *luminare minus, ut præesset nocti*, pariter impleretur.

Cum itaque contemplati simus, quod jamdum *in principio* Deus Franciscum appellans ex duobus magnis *luminare minus*, prædestinaverit, *ut præesset nocti*. Et idem illi in Isaia memorans, dixerit: *parum est ut sis mihi servus ad suscitandas tribus Jacob*: [49. 6.] seu ad nutriendos fideles lacte salutaris doctrinæ, *& fæces Israel convertendas*; seu vitia e medio fidelis sobolis Ecclesiæ eradices: amplius aliquid a te requiro: *ecce dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea*: his quoque, *qui in tenebris & in umbra mortis sedent* [Lucæ 1. 79.] in Indiis, *usque ad extremum terræ*. Cessemus admirari eum spatio parvo temporis tanta, ac tralis instructus volasset, non quod nudipes ambulasset, operatum: sed admiremur potius, si quispiam nostrum ex tanta luce semitarum ejus parvam, aut nullam hauserit illuminationem.

Numquid enim futurum est possibile, ut quispiam non surgat e volutabro impuritatum vel in senecta, intuitus Xaverium tanto candore puritatis nituisse ab infantia? Ut injustus non apprehendat pœnitentiam, admiratus Xaverium, esto justus semper, eam dimisisse nunquam? ut aliquis saluti propriæ apprime non attendat, contemplatus Franciscum tanta sedulitate studuisse alienæ? Enumeratas cæterasque universas virtutes, quibus cunctis, ut cœlum syderibus, adornatus lucet Franciscus; inspice. *Inspice & fac secundum exemplar*: [Exod. 25. 4.] quia, *si in luce*: verba sunt Apos. s. Joannis [1. Jo. 1. 7.] *Si in luce*, inquit, *ambulamus, sicut & ipse est in luce, societatem habemus invicem*. Ambulemus igitur, dilectissimi, hic, cum Francisco in luce virtutum & gratiæ: habituri societatem cum eodem in luce sempiternæ gloriæ. Amen.

ISTO'

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO XX.

SLAVO=BOSANSKI

O D

S. FRANCESKA XAVERIA.

Svitlost trostruka ú stazza svetoga Franceshka Xaveria. 1. ú sarczu gorúchiá. 2. ú dillu sjajúchiá. 3. iz ústá uxgajúchiá, i saxgajúchiá.

Justorum autem semita, quasi lux splendens
Prov. 4. 18.

A pravednie stazza, kako svitlost sjajúchiá.

555 JEdna svetigna, koja darxij sluxbu svoju na veliko, podláxuchi púke zrakama od çudésá, neimah potribe N. od govoregnjá smajstoriom, i zanatom sloxenij i sastavglienij, za uçiniti razgovor na dijku svoju i possalu; i za otvoriti, i slavu svetomu imenu svomu, i poklognenja svoijm svetim otárom. Zashto, buduchi govoregne od çudesah, jedan razgovor nizok, rávan, i lastan, svatkoga lasno more uçiniti, i razumiti josh lashgne: I buduchi çudesa sáma, da reçem ovako: *Vox clamantis:* jedan glàs vapiuchega: svatko k' gnima dragovoglno tarçij, illi maknút izpraznom nikóm xegliom zaviditi stvári noveh, i prie nevigeneh, illi doisto usilován potribom za dostignuti koriff, kojubi otio. Da ja budem dakle odluçio pripovidati vam danas od çudesáh uzvishenoga svetogh Franceshka Xaveria, moje govoregne ne samo bijlobi jur sloxeno, i sastavglieno, nego na skoru reçeno, i svarsheno: Zashtobi zadosta bijlo, da ja snijdem s'ovogh pulpita, pák klekavshi prid gnegovim svétim otarom [brez nikakve súmglie od privare] slobodno da na glás vapiem. Evo, o slishaoczi, evo çudo od çudésah jest danashgnij svétij Franceshko Xaverio. Evo kod Boga izprositegl od nashij potribah; evo kod nas razdilitegl od Boxji daróvah, i milostij.

Já nishtanemagne muçachiu [shtose vij more biti nenadate] muçachiu, reko, çudesa neizbroenah, kojaje poçinio nash svetij Franceshko, tako velika i izvarsnita, dasu nevirnijczi, i neznaboxczi kupechise k'gnemu od daleka, ne samoga darxáli za svéta, nego josh vishe, tolikoje mankálo damu nijsu josh za xivota Czarkává posvétili, i ottah-

Digitized by Google

ottaarah; i poklonilimuse kako jednomu Bogu; tolikoe reko mankálo, kolikoijmje tho istij svetij izgláve digao s'ponixenstvom svetijm glasovito vapiúchi: Ne togah çiniti, ne! zashto ja nijsam Bógh kako vij sczíníte, nego humarlij çovik, i gríshnij; a slúga samo Boxij, i vírnij skazivalacz od zakona gnegova. Múçachiu já dakle slijpé, po dostojanstvu slavnoga Franc. Xav. prosvijtgljené, i bolesníke ozdravgliené: muçat gorçinu morskij vódá u slatkost obráchenú, koja po svijtu razneshena mloghijm nemochnikom bijlaje likaria: Múçachiu çudo poslij Aposhtólá mallím izvan Franc. Xav. dopushchenó, pripovidagne, tojest, jednijm jezikom, daga razumihu razlikij národi, svakij, kako da gniovijm jezikom govorij: Múçat mártvé uskrijshene, ne samo od skoro umarlé, nego josh koijsu prináchiali u grobu, zapovidivshi dase iskopaju, xivotijm povrachjao, shto izvan Isukarsta sijna Boxiega varlose rijtko shtiæ od koga svétoga. Ová i drugá çudessa blízu neizbroena, kojá vishe pamét na zaçugenje, negoli vogliu na naslidovanje pritæxú, muçanjem shtujuchi suakollika ja ostavgljam: i uzimam ukazatvam svitlost slázá gnegovij: The svitlost doisto trostruku. Parvo: svitlost gliubavi, u sarczu goruchiú. Drugo: çignænja, u dillu sjajúchiú. Treche: pripovidaanja, iz ustá uxgajuchiú, i saxgajúchiú. *Justorum autem semita, quasi lux splendens*: Zashtobosu stazze pravednie, kako svitlost. Poçinám.

556 S. F. X. *primignujese bistru Vrúchku vodenom.* Vidiliste vishe pútá kako jedan bistrij potoçich, izvirajuchi iz koje planine, hitro tarçij svojim stazama k'móru brez poçivanja; nitiga tráve koijmsu prikriveni púti gnegovi svoijm zelegnem mogú zakasniti; ni czvitovi, koijmsu nakicheni brigovi od prohoda gnegova smirijsom i lipotóm mogú zaustaviti; nego kako nikij pómglivij pútnijk u muçanju putovánje slijdij útgnom slatkóm shushkajuchi, za u kazati veselje s'koijm putuje k'svomu poçivalu. Ali shto? Kad najde prid sabom koe veliko kamenje, koéga sustavgliá, i zakasníva putovagne gnegovo, spinom doisto sarçbu nikú pokazuje, i vikóm, koju prilívajúchise, i oblijvajuchi priko kamegnia onogá, çinij; il osvetu ishté suprot koijmuje zápriku na pút stavio; il desniczu milostivúh poniznom vikóm, i tuxbóm zazijvá, damu istú záprijku dighné. Slavnij Franc. Xav. kako potoçich nikij pribistrij iz visoke planiné izavrijvshij; od Roditégliah, tojest, poshtenjem, dobrotóm, blagom, bogastvom, i plemeshtinom uzvijshenij; josh od mladosti upravglijashe po staza od kriposti putovanje knebesom. Zatajatbomise nemore, da megiú ostalijm kriposma, diviçanstvo svoje od ditinstva neoczquargneno u vikje saranio; s' bistrinóm od çistochie doprijti ú poçívanja. Nebeska vazda xeléchi: zashto od ditinstva joshter biáshe u sarczu gnegovu svitlost nika gorúchia, kojom goriashe na zagarglienje od kriposti. I zato niednamu stvár sméšti nie mogla putovagnja ú çistochi diviçanskoj; ni trave zelené od mladosti i lipoté tilesné, kojomga nárav biashe darovala; ni czvijtje varavó od bogastva, gospostva, xenskij privárah, djavaoskij zasijdá, i tilesnij na naslágenja prignutjá, koijm obastarti i nakicheni biahu svi prohodi ovoga potoçichia blagosovglienoga: Nishtomu, reko, ovó bistri-

bistriné od çistochié diviçanské nikadar ne pomúti.

357 A biashe Françeshka Xaveria odredio Svemogúchij, kako drugoga móg' Ocza s. Franceshka Serafinskoga, *non sibi soli vivere, sed & aliis proficere*, da neimá sámu sebi xijviti, nego i drughim biti koristan, i na prosvitglienje; zato neimadiashe on doisto iznutargnom sámo svitlostju od gliubavi goriti, nego i zdvoragnóm joshter od dillovagniá svoij i pripovidagniá sjatti, uxgavati, i saxgavati: kanoti onij, komuje dávno u Isaii reçeno: *dedi te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad extremum terræ:* daosamte [riçisu Duha Svetoga] daosam, velij, tebe za svitlost od naródá da budesh spasegne moje tjá do krajá zemglie. Ali kako, niti sunger, illiti spunga more omekshati shta i ovlaxiti, akose prie neovlaxij istá, i neumekshá; niti svijchia drughijm svijtij, ako nie ista prie uxgána; tako doisto Meshtar nebeskij dostojaose jest s. Franc. Xav. po staza od kripostij upraviti, dase natopi vlagóm od nauka svakoga i mudrosti, za mochi poslij s'istijm naukom, i mudrostju mloghe dúshe rossóm od zakona natopiti, i od spastegnia.

Da drughim udæ svitlost od nauka natápate on nápre mudrostju i nauKom.

I Premda ovij potoçich pribistrij, svetij, to jest, Fran. najde pridsobom [kad jur biashe navishinu od nauka, i mudrosti takó uzishao, damuse malij priliçni nahogiahu u Parijgiu gdisu skule do danashgnegh dneva, i nauczi od sviu mudrostij] najde pridsobom, reko, kamegne veliko, i zapriku: videchibo veliçanstva, i poshtegnja, koja i starj gnegovi jur biahu zadobijli, i bratja josh zadobijvahu svitlostju, i snágom junaçkogh oruxja: oruxáváshese i on uffagnem, dache mudrostju svogh nauka, i kuchi svojoj poshtegne, i veliçánstvo uzmloxat plemena: Ovó biashe kamegne i záprika, kojom nepriategli duhovnij nashem s. Franceshku Xaveriu smetahú púc k'poçivanju Nebeskomu po staza od kripostij. Al evo (o srichná çistochio diviçanska) evo poghleda svemoguchí na svitlóst çistochæ diviçanskæ, kojom sjashe sarcze gnegovo, i naslagiujuchise ú gnegovoj jakosti, kojom pridobio biashe putena naslagegnia, nektiga zapustiti, daga nepriategl nej çim pridobie oruxjem, izpraznijm, to jest, veliçanstvi, i poshtégni od ovoga svíta, nego pruxivshi milostivú desniczu razvali kamegne, i svemu s'púta dixe záprike.

ZapriKe Koe auglisuse sadvrati. F. X. od stazze duvne.

Ova desnicza Boxiá svarhu danashgnegh s. Fran. spushchiána, bij doisto s. Ignazio od Lojolé, kóga Isus obrá za Temegl, i poçetak slávnoga Réda druxbe svoje; zashto nahodechise ovij tada ú Parijgiu, i videchi ú mladichiu Franceshku mladost i sipotu, brez polepnosti na grihe, i opogagnenje putenó: videchi gospostvo i plemeshtinu, brez lakomosti: Nauk i mudrost, brez holosti: blago i bogastvo, brez lakomosti: videchiga u razgovoru krotka vazda, i ponijzna: ú pratikagniu poshtena, i çista ú dogovoru, illiti vijchiu rázloxna, i razumna; duhom nikim proroçanskim prividi, dachemu ú poçétku biti pomochník, á svitlost, i slava ú razshiregniu S. Réda: zató vrimena nepropúshchiá, fattá prigodbe, náçine izmishgliá, i oruxjemse duhovnijm oruxá, koijmbi kamegne razvalio, zaprike s'púta digao, i ovij pribistrij potoçich napráve staze od kripostij navratio, i u pravio. Nitimu bij doisto pomglia zaludu, zashto çésto otvorajúchi govoregnja svarhu ispraznosti od svij-

358

S. Ignatio dixe záprike i navráti ovij bistri potoçich na stazze od Kripostij.

ſvijta prid Franceshkom, prikazijvashemu, da ſvá poshtenja i doſtojánſtva ſvitovgná nijſu drugó, nego *Vanitas vanitatum*, & *omnia vanitas*: iſpraznóſt od iſpraznoſtij, kako pijshe primúdrij, i ſvé iſpraznoſt, I za oruxatiſe josh jaçe, uzé prijáké chiuskie i polughe, rijçi one Iſukarſtove iz Ivangeglia. *Quid prodeſt homini ſi mundum univerſum lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur?* Shtóe koriſmo çoviku [govorashemu s. Ignaczio] shtoe koriſno çoviku, ó Franceshko, ako vas ſvijt zadobie, á shtetu dúshé ſvoje tarpiti budé? Ottiuchimu rechi: iſtinaje Brate Franceshko, da veliçanſtvo, plemenitoſt, i doſtojánſtvo tvohij Roditegliá obechiájuti veliká poshtenja kod vashega kráglia od Navarre; á joshti vechia uzvishenja obechiáje nebeská pamét tvoja i mudroſt; ali Brate, dabiti obechiavali ne ſamo kod kraglia velika poshtegna, nego josh iſtú krunu kragljevsku, shtobi ſvé tho bijlo! *Omnia vanitas, & afflictio ſpiritus*: ſve iſpraznoſt i tashtá slava, ſve ſmútgnia i oxaloshchienje duha, velij s. pijſmo: sáme Brate kripoſti duhovne právo blago jeſu i doſtojanſtvo: *Veræ divitiæ non ſunt opes, ſed virtutes*: tako ſvidocij s. Bernardo.

559 Ovijm, i drughím prijliçnim oruxjem i chiuskiama, tako s. Ignaczio razvali kamegne od veliçanſtvij, i ſve záprike od tashtij slává svitovgnij raſtribi prid daſashgnijm pribitnijm potoçichem, i okrenuga na právu ſtazu od kripoſtij k'poçivagniu nebeskomu, da mogu razloxno s' okrugnenijm Prorokom rechi: *Hæc mutatio dexteræ excelſi*: Ovoje okrenutje, i obrachenje deſniczæ Priviſokoga. Doiſto deſnicza priviſſakóga pruxena ſvarhu Franc. Xav. bij s. Ignaczio, za upravitiga s'dobreſtaze nabogliú, i s'poshtena xivota ſvitovgnega [zashtoga neposhteno nie provodio nikada] naduhovnij redovnijçk'j ſvét ſaſvijm: Tadabo s. Franc. Xav. napuniſe ſvitloſtju gorùchiom od gliubavi Boxié potij náçin, damu ſva veliçanſtva, i doſtojanſtva ſvitovgnáh, neſamo omarzoshe, nego ſvarhu pelina ogorçashe. Ah, *Quis ſapiens* (vapichiu s'Prorokom) *quis ſapiens & intelliget hæc?* Tkobiſe tolikó razuman i múdar nashao, da doséghne pametju, kolika tada radóſt biaſhe Nebeſóm, paklu xalóſt; utiſhenje devotijm, a ſvítu zaçugénje: viditi mladichia Franceshka u primalitje od ſvoij godiná, i u najlipshij czvijt od mladoſti ſvoje, kadano himbenij ſvijt nádáshese u ſvojega mrixe uſſatiti, ónda ſvijtu iſtóm zaſſaliti, i shgnímſe blagoſovit i raſtati vapiúchi (dili ako i ne rijçma) z'Bogom oſtaj, ó ſvijtu varavij, ſaſvom tvojom slavom, i raskoshjem: z'Bogom bratjo, i roditegli ſaſvijm blagóm vashijm, i plemenitim goſpoſtvom. *Ego autem gaudebo & exultabo in Deo Jeſu meo*: a jachiu s'Prorokom s. Abakukom veſelitiſe i radovati ú Bogu Iſuſu mómu: unishavshibo ú slavní ræd Druxbæ gnegovæ, gnegovuchiu pripogliubglienú Kcher [toje s. uboxtvo] dobiti za zaruçniczu: s'ovomchiuſe, kako drughí moj imegniák Seraſinski od Aſsíxa, virno zarúçit i zdrúxiti: gniuchiu millovati ſarçano, i çuvati; ú gnojchiuſe podpunno naslagivat, i uxivati: á uxijvánje od ráskoshja vrimenitóg i bogaſtva odbaczujem, ettovamga, tkochega uxijvat neka uxijvah.

Kadſe nádashe ſvét privariti F. S. oſta privaren od gnega.

O' kolikoſam dobro rekao josh na poçetku, daje s. Franc. Xav. 560

jed-

Fr.X. sam ú ibi bioje jedno çudo çudéssa.

jedno çudo od çudésá svijtu prikazano! te nieli çudo, molimvas, viditi jednoga velika, plemenita, i bogata gospodiçichia juçér gosposkom odichiom nakichena, dragovoglno siromahom lemozinu dijliti; a danas siromoshkom vrichiczom obúçena, povoglno od vrátá, do vrátá istú lemozinu prossiti? tóje Xav. Juçér slúghe okolo sebe imadúchi gnim zapovidati, a danas, zaradi gliubavi Boxie ponijzno drughijm sluxiti? toje Xaverio. Juçér, kako i drugá gospoda mekshinom od odiché, i od jizbíná slatkostju svóm tijlu ugagiati a danasga, kako najvechij grishnijk, pod xestoke pokore podlagati? toje Xav. Pod pokore velijm, N. téh pokore takæ, dase neklagnaju pokorama jednogh Petra od Alkantare; pokore takæ, da samoij promishgliajuchi naj studenie sarcze u gliubavi Boxioj morese uagati, i na pokoru maknuti gledajuchi okom od pameti, jedno tijlo gosposkó, plemenito, meko vehoma, i vridglivo, oshtrím biççima do karvi frustati, dughijm postom i gladom moriti, sanmu kratak, i toh na tvardoj zemgli dopushtati, ú svakuga sluxbu od poníxenstva podlagati, i drughijm svakím pokoram pedipsati.

561 Ovdivas nishtanemagne, ó N. imam obznaniti, daje svætá pokora jedno jezero vodé xivé; ú komuse kúpaju, ne samo grishniczi za opratise, i oçistiti, nego i pravednij mloghij za razladiti sarcze gorúché u gliubavi: buduchi dakle sarcze s. Fr. vehoma gorúchie gliubaju Boxiom, a dúsha çista i svitla svetijm kripostma; ne tráxij doisto oçishtegnia u jezeru od pokore, nego razlagenje; zató razloxno mogadiashe onda s' devotom zaruçniczom od svetij pissáma, dusha priçistla gnegova pivati: *Nolite me considerare, quod fusca sim, quia decoloravit me sol:* Nemojte naisliti dasam tavna, zashtome omráçilo suncze; tojest, akome i vidite, da ú xestoke pokore podlaxém tijlo moje, nemojte súmgliti dassam pogana, i oblachiena pogardnijm koijmgodi grisima, teh da ú ovomu jezeru tráxijm oçishchégnæ, nijsam né; nego *decoloravit me sol*, sunczeme, velij, od pravde Zaruçnik, to jest Isus, plamenom gorúche gliubavi svoe pomarçio, iliti zasinio, kojom vehoma gorijm, zashto, *decolorari a sole est ignescere charitate*, zasinitise od suncza, jest kako vatra goriti gliubavi, velij s. Bernardo. Plamen dakle od gliubavi za razlagenje, a ne smrád od gríhá za oçishtegne, ussilujeme kupatise ú jezeru od xestokij ovij pokoráh. O' veliké svitlosti gorúche u staza pravednoga s. Franc. Xav. *justorum autem semita quasi lux splendens.*

562 Ovu nishtanemagne svitlost goruchiú od svohij kripostij, a navlastito xestoke pokore, s. Fr. Zaradi pridubokoga ponixenstva sakrijvase, ne samo od svijta, nego i od isté druxbæ svojæ redovniká, zato kadase naogiashe ú putovagniu zajedno s' drúxinóm, rastápáshese po nikij naçin ú sarczu, gorúchiom svitlostju od gliubavi, nemoguchise razlagijvati u jezeru karvavij dishiplina, i drughij pokorah, za neukazatise boglij, i svechij od drughij: izmishgliáshe dakle majstoriu, kakobi plamen ugasio, i razládio sarcze ú pokori, da nevide druxina; izmishgliá, reko, majstoriu, traxij náçine; ali náçine drugojaçie, nego gliubeznivah zaruçnicza od svetij pissámá. Ovabo uxgana plamenom od gliubavi pram svohijm Zaruçnikom Isusom, vapié: *amore*

S.F.X. mu-çisse, nemoguchi oçito muçit svoga tijla, zarad ponixenstva, dase neukázæ svæt, i boglij od drughie.

re langueo, evose, velij, razbágliam od gliubavi, i rastápám: prosiij dakle sarczu razlagegne, aliga prosij ú mekshini czvitja mirisavogh: *fulcite me floribus*, pokripiteme czvitjem: plamenu traxij ugáshegnia, aliga traxij u slatkosti od jabúkah: *stipate me malis*: obastriteme jabukama.

Promishgliam ovdi N. dase gliubav ima povrachiati zajmenom gliúbavju istinaje, ali jednákóm: Zaruçnik nebeskij svojoj gliubavi, kojom pram nama goriáshe, ne ú czvijtju, i jabuka, negh'ú konoppczij, kojm *vezáshe gnega*, i ú xestokij mukka ottje uzét razlagenje. Tollikoje dakle izvarsnittiá gliubav Franceshkova, negoli biáshe reçenè zaruçnicze, koliko on, ne ú mekshini czvijtja miristavoga, nit'ú slatkosti od jabúká, negh' ú shpagoví, i xestini od pokkórá ussillováshese náchi priuxganoj gliubavi razlagegne; kadano, za odgovoriti, kollikoje mogúche, gliubavju jednakóm Isusu, izmisli çudnovatij onij zanát, pokomu, i puttujuchi s' druxinom niemu magnkalo jezero od pokoré prixestokæ, za razlagijvati plamen gorúché gliubavi ú gnemu: obiçajuchi noghe i rùke po goloj koxxi iz pod oddiché uzlatijm shpaxichi svezat, i steghnuti; dá i pridubokomu ponixenstvu [sakrivajuchi iz nutargniu svitlóst od druxinæ]: dade zadovoglstvo, i domachega nepriateglia, tojest tijlo, od koga, kako svidoçij s. Ambroxio, *nemo gravior*, texxega neimamo, morrechi, sarcze gliubavju gorúchæ razlagiujé ú jezeru od takè pokoré. O zanáta, o náçina! o plamena, o svitlosti! tolikosu doisto ová çudnovattiá, koliko sakrivennihá pod çadinam od ponixenstva; *justorum semita quasi lux splendens*. Razgledasmo Franceshkovu svitlóst goruchiú, ú sarczu, slijdimo za promobriti sjajúchú u dillij.

Nektishe bratjo moja, tarpiti nebesa, da toliká svitlost od kriposlij s. Franceshka pod çadinam od gnegova ponixenstva sakrivena ostané svijtu nesjajúchi, negoju oçitovashe; zashto buduchise konopczi upijli ú meso od putovagna i trúda, uzlovi otvorishe ranne, okolo ránah nadside ottók po tij náçin, dase konopczi ù ottók zamakoshe: promislite ó slishaoczi, koliko xestoka pokora biashe putujuchi tarpiti ovú muku; koju nemoguchi nárav vishé podnijti, evo iznenadamu pomagnkah snága, u obrazu priblijdi, i nemoguchise vládati vishe na nogú, side na jedan kamén s'ovijm ricma: *non possum ultra*, nemogu vishè. Csuvshimu druxina ové rijçi, i vidéchi dase prinemáxé, prominivshise ú obrazu i priblidivshi, pomislishe dase ovó dogodilo od vrúchiné, zato udiglmu poçeshe razapinati, i razshirijvati odichiu, daga razlade: Tad evo nájdoshe uzrok od gnegové nemochi, kad vidishe utopgliene u méso uzlate konopçiche na rukú, i na noguh. Ovóm prilikom prisvétóm, i çudnom ostashe doisto sví duhovno sagrageni, promíshgliajuchi majstoriu nebesku, s' kojom Franceshko iznaogiashe tijlo svoje pedipsati neprashchiajuchimu ni na pùtu: ali josh vishe smeteni, nemoguchimu dati pomochi: Zashto buduchi konopçichi ú meso urásli, nitise mogadiahu obrizati, ni odvézati. Privedoshega dakle sasvóm pomgliom u blixgnij grád do berbera, iliti likára, koij kad vidi rané ozlégene, ottók nadsio, konopczi ú xivó meso u rásli, okrenuvshise kgnegovoj druxini, reçe: priporuçitega Bogu, drughemu likarie neima.

563

Svitlost od K. Kr. sakrivajoc S. F. pod çaddine od ponizenosti çudnovatise oçitova.

Pro-

564 Promislite ovdi N. gorkoſt i xalbu redovniká druxine Franceshkove, koiga i gliubavju iznutargnóm, i zdvoragnim poshtovágnem sví ſarçano millovahú, kakonoti meshtra u nauku i mudrini, oghledalo u kripoſtma, i svétigni; veſeglie, u trúdu i putovágniu; uttishegne; u vichiu, i dogovoru; slatkoſt, naslagenje i dika u priſtaloſti od kijpa, zaradi koiziu kakojſtvi, toliko mio biashe svakomu i drágh, dabi Alexandro Alenshanin, kako od drugoga mógh Bonaventuré bio rekao: *non videtur Adam in homine iſto peccaſſe*: çinijſe da ugnem ni Adamova gríha iſtoçnoga nebiáshe. Neimamoſe dakle çuditi, da redovníczi bratja gnegova súzá, koijmſe oblijvajuh obrazi gniovi, sakrit nemogoshe: koje vidivshi Franceshko plaçne, sveſelijm obrazom, i slatkijm govoregnem, reçeijm: buduchi da berber otréſá rúke, i pridajeme bogliem likáru, govorechi: Boguga priporúçite; gnemume bratjo i priporúçite vrúche; more biti dachemo poſſaliti razúm togá likára, koij poznájuchi daje ovdi potribit boglij zanát od gnegova, niemeſe ottio priſatiti: svi dakle ſarçano i vrúche devotimga molitvama priporuçishe likáru Nebeskomu: zatijm uzamshi pokripglegne, umijrisheſe za poçinuti. U jutru pák, kad uſtavshi najdoshe konopcze raztarghnute, ottók odſtupio, ranne zarásle i Franceshko czilovito ozdravio, neimadoshe vishé súzá prolivati, nego s' okrugnenijm Prorokom pivati: *magnus Dominus noſter, & magna virtus ejus*: Velik. Goſpodin Bógh, i velika kripoſt gnegova. A' mí s' iſtim Prorokom imamo sliditi: *mirabilis Deus in Sanctis ſuis*, ó kollikoe çudnovat Bógh u svetij svoij! shtobo mislijte daje Májſtor priviſſokij s' ovom çudnovatom majſtoriom i zlamenitóm drugo ottjo zlamenovati, neg' Apoſhtolſtvo Franceshkovo, na koegaje josh od poçéla svijta pod imenom i prijlikom svitloſti velikè bio odrédio? kako damu ottiashe rechi: znaj dobro Franceshko: *ecce dedi te in lucem gentium*; evoſamte dao na svijt, za ſvitloſt národá: da nosísh, kako drughi Aposhtò s. Pavao *nomen meum coram gentibus, & regibus*: ime moje prid národi, i krágli: nie jur vrimena da svitlóſt tvoja ſtoij sakrivena pod çadinama od dubokogh tvoga ponijxenſtva: nego *luceat coram hominibus, ut videant*, neka prosjá prid gliúdma da gledaju: pijſanobie, *pravednij ſtaza, kako svitloſt ſjajuchia*.

Bogogliubijm, aKo nanKá pomoch od liudij nebiše od Boga.

Buduchi s. Franceshko razumio vogliu Iſuſovu, kako nová zvijzda sjati poçé zrakam od kripoſtij takó, da imadoshe shta viditi, i uçemu Boga proslaviti Europa s' Indiam zajedno: zashto ilmu gledajú dila, kojá çinij polak Boga, il polak iskargnega; il polak sebe, il polak ſtariega, svaſu puna gliubavi, i mirijſa od svétigne. Kadbiga motrili ú dilij, koja pram Bogom upravgliashe, na molitva, tojeſt, i na drughím devoczionima, vidilibiga svega plamenom od gliubeznivoga naſtojanja gorúchia, i promishgliagnem veliçanſtvij Boxij podignuta od zemglié ú aer, neſámo ſpametju, negh vas kolikij ú tijlu: *Quod illi ſacrificanti*, tómi ovako svidoçij s. Czarqua pivajuchi ú danashgnem s. Officiu; *Quod illi ſacrificanti coram populi multitudine aliquoties evenit*: Nikolikomusé pútá, velí, dogodilo prid mloshtvom púka, kadbi Miſſu govorio, dabiga plamen od velika devocziona nikoliko od zemglié podigao, kako da-

565

Dobrij dijla prijliKa á F. X.

F. X. KaKo vrúch na sluxbi Box

dabiga nebesa zemgli nenavidgliva, k' sebi, dagh' otmu pritezala. Kadbiga motrili ú dilij pram iskargnega, vidilibi u gnem vruchiost od gliubavi bratinske, kojamu nigda dopushtala nie pristati od dobrij dijla za korist iskargnega: zato, sadbiga vidili diçiczu snaslagegnem uçiti, sad otvardnútéh xestokim pripovidagnem kárati, sad grishníke na pokoru svitovati, sad nevirníke na viru obrachiati, sad tavniçare lemozinom, kojubihim isprossio, i slatkijm razgovorom tishiti, sad bolesnikom slúxiti. Ah! Albimise óvdi sad ottili mleczi, Rijm, i Bologna, ò slishaoczi, davam iskáxu sluxbu s. Franceshka, i gliubav vishe neçuvenu polak nemochnijká; gdi buduchi u gostionicza od bolesnie, izgovoritise nemogu ú jedan sáhat, ni dvá, çudnovatá dilla sluxbé gnegove: zadostaje rechi, da u svakomu bolesnijku çignashemuse Isukarstu slúxiti; i zato, nesamose naslagijvashe mesti okogni i prati, negose dostojashe potribu iz podgni nositi: tkobi rekao dase u jednom çoviku toliko plemenita roda, i gosposkoga dubglie ponijxenstvo more izmisliti, i gliubav vechia? i pák s. Franceshko izmijshglia josh vechiu: dokle ranne svohij iskargnij, kolikomu drago pogardne, nesamo rukama pere i zavija, negh josh bláxenním ústma svojim gliubij, ghnoj ispijha, i çistij jezikom, da neuvrijdij. *Quid est*: morese dakle doisto, kako drughij Isaia faliti: *Quid est, quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci?* shtosam igda vishe mogao uçiniti iskargnijm moijm a nijsam uçinio? Kadbiga pak motrili u dilij, kojá çinij pram sobòm, illiti svohijm tijlom, drugo nebi vidili, nego daga pedipsá, zabranívshimu nesamo meso, i vijno, negh' josh kruh psheniçan, i své jezbine slatké i ugodnè, a mlogo pútáh podvá, i trij dnevabiga darxao u gladu brez nikakve jezbine u dishiplinam, i ostálijm pokorama, kakosam jur rekao ozgora. Najposlij kadbiga motrili udilij polak svoga stariega, evobi vidili, da u gnem sjáh i poslú i poshtégne, dase nemore vechié; takij poslú, da za poslatiga iz rijma tja ú Indie megiu neznaboxcze, niese drugo ottilo, nego gnegova starishine s. Ignaczia samo jedna rijç *IDI*: koju, kako çuh slavnij Franceshko Xav. kolliko damu Isus s' nebésá reçe, za spremitise na pút toliko dugh çetiri sahata samo potroshi, u kojá, svoju siromashkú odichiu iskarpi, od s. Ocza Pápe oblást za Aposhtolstvo prijmi i blagosov; i s' bratjomse svojom redovniczi zagarli i pogliubi na rastanku; pák uzamshi Barviar, ú koijhe Boga molio (tomu biashe svá roba shto na pút toliko dalek nosáshe): sveseglíem i dragovoglno uçijni poslú i ottide. Akakvoje poshtegne stariemu nossio, i ponixenstvo imao pramgnijm, zadosta sjá ú ovom, dabi svomu starishini s. Ignacziu kgnighe na kolinij kleçechi pijsao, a ne sidéchi. Akosu dakle staze pravednij kako svitlóst: *justorum autem semita quasi lux*. Evovam s. Franceshko Xav. ú svij staza svoij, kako drughij s. Ivan karstitegl, *Lucerna ardens, & lucens*: svitlost gorúchiá i sjasjajúchia: goruchiá ú sarczu gliubaju, sjajúchiá u dilij dobrom prílikóm. Okrunitese ustarpgliegnem za çutti, kakoje josh vishé saxgajúchiá, i uxgajuchia iz ússtá pripovijdagnem, i razshiregnem s. Viré.

Dostojno za çutise bij dosichegne prijakoga Samsona. Boj biuchi

Franceskova gliubav pram iskargnim.

Kolliko F. X. bij jshi xestok, tolliK KratsK pram sjacisbinsu &c.

566

chi ovij suprot Filishteom, velikijm nepriategliom zákona i púka Boxiega, za oslabiti silu gniovu odluçijm popaliti sva xita popoglij jur na zriloſt privedena: al nut doſichégna gnegova: Uçinívshiſe prie lovacz negoli vojnìk, uſſati, velij s. pijsmo, triſta liſijczá, i svezavshijm svima ogagn na répove, pushchiaij u poglia, kojæ raſtarkavshiſe popalishe své ſitve, i xitta Filishtejska. *Hæc in figura contingebant illis*: ovaſuſe, velij Aposhtò s. Pavao, u priliczi dogagiala gnima. Neima nitko súmgliti, daje Samſon bio prijlika Vojvode, i Spaſiteglia nashegh Iſukarſta: koi ſuprot Filishteom paklenijm imajuchi voevati, i bojbitti, s' nebésá kad snijge, okolijsh vaskolſkij potom ottróvnóm ſitvom od nevirſtva, i drughij zlóchiá najde poſſian. Uçinivshiſe dakle i on lovacz prie negoli vojnijk: zashtomu jur dávno biáshe rekao Otacz nebeskij, *accelera, feſtina prædari*, potexaiſe, pohijti loviti, pollovi mloghé liſſicze: kojé, za uçiniti lóv doſtojan lóvcza nebeskoga, sveij priobráti u prikrotké iſtinaje, ali ne magne slobodne, i jáké jaocze, govoréchi: *ecce ego mitto vos, ſicut agnos inter lupos*. Takoger za uxgati, i ſaxgati ſitvu paklenie Filishteá, i oggnem gní oruxá, kadano uçijniſe iznenáda s' nebésá zúk, *& apparuerunt illis diſpertitæ linguæ tamquam ignis*: i ukazasheſe gnima razdíglieni jeziczi, kako ogagn: Tadabo udijgl *poçesbe govoriti razlikijm jeziczi*, velij s. Ivangélie; i po poglij svega svijta tarkati, tolliko uxixúchi, i ſaxixúchi ſitvu nepriatégliá paklenie, kolliko proſvitgliujuchi zrakama od virré i gliubavi púke svagdi, i národe. Ovóm iſtóm vatróm iſtinito i s. Fran. Xaverio bij oruxán, kadano novi Aposhto narégen, i megiu neznaboxcze ú Indie, kako jagne megiu vúke poslán, *illico*, velij s. Czarqua, *illico variarum gentium difficillimis, & variis linguis divinitus instructus apparuit*: odmá imade milòſt od Boga razlikij náródá, razlikæ jezike znati, i primuçne. Pák odéchi po onijm prishirokijm kragliestvi nepriſtajáshe svitloſtju svoij primúdrij pripovìdagná ſaxixati ſitvu djavaosku od nevirſtva, i poklognegna idolskoga; a uxixati pameti oniziú národá proſvitgliegnem s. virræ Iſukarſtové, i gliubavju pravóga Boga ſtvoriteglia. Toliká bij ová ſitva, i tolikij svetij plodovi, O' N. dahij já [iſpovìjdam moje pomagnkagne]: dahij já, reko, doiſto nigda virovati nebi mogao, kadmi nebi s. Czarkva svidoçila, kojá ſtanovito niti falit more, ni privarit (da ová u iskushágnu dijlá jednógh za poſvetitiga, niti falit more, ni privarit, tonamje bratjo za virovatiſe, kako çlának od virræ): buduchi dakle dami ona svidoçij ú danashgnem officiu od slávnóga Xaveria, nemogu nevirovati, daje neizbrojenæ Provinczie na nogú pishiczé prishao, *& ſæpe nudis*, i çéſtobi, velij, odio boos: daje ú sedam kragliestvij shirokie svitloſtju svóga pripovijdagna popalio nevìrſtvo, i sluxbu idolskú; satarti çinlo idole, i gniove ottáre razhoriti, a drughe na poshtegne právóga Boga ſagraditi: daje mlogo ſtotijna igliádá nevirnijká ú India na virru obratio, i svitloſtju gliubavi Boxié uxgao; megiukoijm, *magnos Principes, Regeſque complures ſacro fonte expiavit*, velikij Principí, i mloghij krágli proſvijtglieni, i uxgáni ovom svitloſtju Franceshkovom, okrugnené prighnushe gláve pod gnegovu

F.X. Kako novój Apoſbij oggnem nebeſ. oruxan. eto svitloſt uxgajáchim i ſaxg.

Digitized by Google

govu desniczu, za prijmiti vodu prisvétoga karshtegna. O' çudnovaté, bratio pogliubgliena, svitlosti ú sviú staza. pravednoga Fran. Xaveria, te doisto trostruké! Csuste jur çudnovatú svitlòst goruchiú ú sarczu; çudnovatihu sjajuchiú u dilij, a najçudnovatiu saxgajuchiú, i uxgajuchiú iz ústa, i u jeziku. Doisto dabudæ krijli lettio po prishirokij onijm kráglieſtvi, joshbi çuti bijlo za çudo, da ú malo godijná shto onamo xijvje, i toliku sitvu djavaosku popali i saxexe; i tolike narode u svètoj virri prosvitlivshi gliubavju Boxiom napuni, i uxexe. Nishtanemagné nekase onij çudé, koij taká dilla suudé, dasu il po namirnom dogagiaju uçignena, il nárávnijm upplogena kripostma: á mij, bratio pogliubgliená, pristanimo çuditise gnegovím dillima, negh' odite samnóm zajedno çuditise odrégégnu gnegovu na Aposhtolstvo za Indie.

367 Nessúmglijm da znadete, i sve ùdigl çujéte, dase Franceshko Xaverio zove Aposhtó od Indijá: ali súmglijm, jelivam svima poznáno, kada? od koga? pod kakvijm imenom? i zaradi kógh uzroka bij odregen i uçignen on Aposhtó? koje stvári buduchi da uzvelliçaju slavu i poshtégne nashega Xaveria, nut poslushajte, molijmvas, izvedene iz svétij lijstóvá. Ocheteli znati dakle kadje Franceshko odregen na Aposhtolstvo? evovam: *in principio*, josh ú poçelo svijta, odkogaje narégen? od Boga doisto; *fecit Deus*. Pod koijm imenom? pod imenom svitlosti vellike: *fecit Deus duo luminaria magna*; uççini, velij, Bógh dvi svitlosti veliké, od koiziu jednaje Franceshko Xaverio. Gdi? na nebu; *posuit ea in firmamento cœli*. Na kojú svarhu, za koili uzrok? da sjaju i prosvitgliuju zemgliu: *ut lucerent super terram.* Tolliko shtiem ú parví kgniga, i na parvom poghlavju svetij listóvá. Znám N. shtomi ochete rechi supprot: da ondi svétó pissmo govorij od súncza, misecza, i zvijzdá nebeskij, koje zemgliu nashu prosvítgliuju: nitivam já mogu zatajati togá, akochemo shjditi razzúm slovva, kojé, kako svidoçij Aposhtò *occidit*, ubija: *spiritus autem vivificat*, a duh, velij, oxivgliujé, illiti daje xivot. Po duhovnomu dakle razúmu naslognajuchise na istomaçegne s. Gargura velikoga, imamvam rechi, da nebo *præsentis temporis Ecclesia dicitur*, Czarqua svétá katoliçanska morese rechi, i razumiti. I kakò nebessa tilesná imajú rázliké okkolishe, onako i duhovnó nebo, illiti s. Czarqua imá razlike redove redovnijka: megiukoijm nieli slavnij Réd druxbe Isusove? koij tollikim sjá zvizdama, koliko Ignaczio broij sinóvá: od koiziú nikijse czarglienes' kerletom vlastite karvi za Isusa prolijte; nikij bijlé mirisavijm çistoché diviçanskè gliglianom; nikijse, kako ruxicze rumené Boxiom gliubavju i bratinskóm, iz megiu oshtroga targnia od cilícziah, i dishiplínah; sjaju svekolike razumom, mudrostju, i naukom iz pod zelenoga lijstja svétógh ponixenstva; trepté sve kolike zrakama od pripovijdagna i svakoga trúda svijtu korisnoga: tóhmi svidoçè neizbrojene kgnighe [svarhu ostálij kolikomu drágo priashgnij Redová] od gni sloxene, i metnute na svitlóst; tòmi svidoçé obráchègna, i na pokoru grishniçka, i nevirniçká na virru; tomi svidoçé skule po svem svijtu za nauk, i spomgliom otvorene, i strúdom uzdarxane; tomi svido-

çij

P. X. dovodijse odregen na Aposhtolát, josh ú poçelo svita.

Kolli Kojé Réd Jesuitskij svijtu Korisnam!

çij mládex svakijm kripostma i naukom, i zadoena od gni i uzdigunta; tomi svidoçij: Máh! shto, já çinim? kudsamse ja ottisho shetati po ovoij nebesiij slavnoga Réda druxbe Isusove tomaçechi neiztomaçené zrake zvijzdá gniovij, a ostavjosam ú muçagnu suncze i misécz? ah! vrachiamse natragh. *Fecit Deus duo luminaria magna*: na ovij nebesij velij svéto pismo, Bógh uçíni dvij svitlosti velike; ovosu Ignaczio i s. Franceshko Xaverio, obidvij svitlosti veliké súmglie nejma imati nitko, al vechiom rázloxno zove pismo Ignaczia, buduchi ovij temegl, i Patriarka svetoga Réda: slijdij zatim istó pijsmo, da Bógh vechiú svitlost za dan, a magnuh odredi za nóch. Tko pák nezná ó N. da svétij listovi, po dnevu pravovirne, a nevirnike razumiu po nochi. Evo dakle skrovishte u reçenomu svetoga pisma govoregnu zatvoreno: s. Ignaczio osta ú Italij megiu pravovirnijm, zashto? doisto, *ut scriptura impleatur*: dase ispunij onò pismo, koe govorij: *luminare majus ut praesset diei*: svitlost vechiu odredi Bógh da budé svarhu dnéva, tojest, pravovijrnij. A slavnij Xaverio ottide ú Indie; zashto? za istij doisto uzrok: *ut scriptura impleatur*: dase ispunij pismo govoréchie: *luminare minus ut praesset nocti*: odredi Bógh da svitlost magniá budé svarhu nochi, tojest, nevirnijká ú India: buduchi da tadá nebishe drugo u India, nego pritavná nòch od nevirstva.

Ignaczio è primi-niwja sunzu, á s. F. X. Mietezu.

568 Buduchi dakle promotrili dae josh *in principio Deus*, Bógh ú poçelo svita nazvavshi Franceshka *svitlóst magnia* od dviu velikij, odredio, *ut praesset nocti*, da nòch prósvijtlij, illiti nevirnike: I tolikoje u svetomu Ixaij na pomenuo opét, govorechi: *parum est, ut sis mihi servus, ad convertendas fæces Israel*: kako rekavshi niemi zadosta ó Franceshko, dase tij zabavish samo ó obrachiagnu grishniká na pokoru ú Czarkvi, já josh nishto vishé iziskujem od tebe. *Evosam dao tebe na prosvitgliegne národa, daijm budesh spasegne moje*, onizijm, tojest, *koij ú tmina, i ú ossignu smarti sida*: tjá u India, *usque ad extremum terræ*, i tja do kraja zemglie. Buduchi, reko; vidili daje na ovo Aposhtolstvo od poçela svijta Bógh Fran. Xav. odredio, pristanimose çuditi daje mogao tolike plodove Bogu, i s. Czarqui u malo godijná upploditi, koliko daje krijli doisto letio po prishirokijm onijm kraglieslvi, a ne bosonogh odio pishiczé: negose çuddimo, i stijdimo, ako nas koi iz tolikij zráká i svitlostij stázá gnegovij, mallo, illí nikoliko nebude zaczarpio prósvítgliegnja. Teh jeli mogúche, da tko od nas barem pod starost nedighnese iz blatta od neposhtégna, videchi josh od mladosti tolikom çistochiom sjati Franceshka? Teh koij grishnik od sada pokoromse nebi çistio, videchi Franceshka pravedna ú ovomse kúpati jezeru? Teh tkobi odselá od svoga spasegnia bio nepomgliv, videchi Fran. tolikó truditi zaradi dobijtka, i spasegnia drughie? I takose razgovarajte od sviú ostalij kripostij, kojesu i od naslidbe dostojne, i potribite nam za spassegne; buduchi da svima, kako zvizdam nebesa sjajú sve staze slavnoga Franceshka. *Inspice, & fac secundum exemplar*; ú gnise oghledajmo bratjo bogogliubiá, i po gnima odimo, zashto; *si in luce ambulamus, sicut & ipse est in luce, societatem habemus invicem*:

ako

ako u svitlosti (ovosu rijçi s. Ivana): ako, velij, u svitlosti od kriposlij budemo oditi shgnijm na zemgli, ú svitlosti od slavæ budemo imati shgnijm drushtvo na nebesij. Kojunam Bógh dopústio uxívat ú vìke. Amen.

TESTIMONIUM XXI.

HUJUSQUE OPUSCULI ULTIMUM.

DE

SS. NOMINE JESU

SECUNDUM.

Ut, cui dicatum, &, a cujus laude inceptum, finiatur quoque in laude ejusdem. Ostenditur quippe hoc ss. Nomen esse donum nobis a Deo datum, superans omnia dona cætera & beneficia. Primo: in dignitate sua & exaltatione. Secundo: in consolatione nostra & salute.

Vocatum est nomen ejus Jesus. Lucæ 2.

569 NON crediderim inveniri, dico tamen, si inveniretur in christianismo homo, qui quotidie non recordaretur innumerabilium donorum Dei, atque beneficiorum; neque illi pro iisdem debitas offerret gratias, aut mentem sanam, & intellectum non haberet; itaque irrationabilibus dignus esset plus comparari, quam communicare cum creaturis rationalibus; aut ipsismet spiritibus damnatis ingratior esset, & pejor. Quia omnia opera Dei, quæ potest homo mente cogitare, oculis videre, aut auribus audire, in se, sub se, circum se, & supra se, omnia, inquam, invitant illum ad dictam gratitudinem, gratiarumque actionem. Observemus, quæso, hanc veritatem. Si homo cogitat in se animam æternam, & immortalem, intellectu, voluntate, & memoria ditatam, nonne hanc creatam dedit illi Deus, ut possit æternaliter frui gloria cœlesti? si respicit corpus suum mortale diversis membris instructum, & sensibus; nonne hæc illi dedit pro usu suo, & necessitate? si sub se respicit terram,

...ne visi-le, & in-fibile in-tat nos gratitu-nem erga ...um, sed ...xime no-...n Jesu, ...i donum ...ximum.

ram, & aquam; circum se vero animalia omnigena, fructusque terræ; nonne hæc omnia dominio suo, & servitio tradita esse experitur? si supra se respicit Cœlos mirabiliter constructos, mirabiliusque syderibus instructos, fors non hi quoque homini famulantur, splendendo illi radiis, terramque rore suo, ut fructificet, irrigando?

Similiter si audit, Apostolo testificante, atque credit, quod Deus præparaverit in Paradiso cœlesti tales delicias, quales mortalis hominis *oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor ascendit* [1. Cor. 2. 9.]: nonne hoc quoque eidem præparavit? Denique Angelos, etsi primario fine non creaverit propter hominem, tamen etiam illos ordinavit, & direxit in ejus utilitatem, tam bonos, quam malos: Bonos ut servent, & custodiant eum: malos vero ut considerando eorum insidias, certansque contra tentationes, præclarior evadat miles spiritualis. Dicito-te nunc mihi N. numquid homo potest cogitare aliquid, audire, aut videre in, sub, circum, aut supra se, quod eum non hortatur ad gratitudinem erga Deum, & ad gratiarum actionem? Verum est equidem non posse. Attamen donum, atque beneficium datum nobis in celsissimo nomine Filii Dei, quod *vocatum est Jesus*, eatenus nos invitat ad gratitudinem, & gratiarum actionem supra omnia dicta, dicendaque alia innumera, quatenus omnia alia superat: Primo in dignitate sua, & exaltatione. Secundo: in consolatione nostra, & salute. Tantum vobis hodie ostendam: & incipio in eodem nomine Jesu.

570 *Vocatum est nomen ejus Jesus.* Quod altissimus Dominus sit dignatus pluribus servis suis, præordinatis ad specialia quædam officia, per Angelos de cœlo missos nomen imponere, aut ab hominibus impositum commutare, testantur sacræ paginæ tam veteris, quam novi Testamenti: in veteribus quippe legitur, Deum per Angelum suum commutasse nomina, queis prius appellabantur, & nova imposuisse sanctis Patriarchis Abrahamo, & Jacobo (Gen. 17. 5. & 32. 27.). Similiter in Evangelio legitur missum esse nomen s. Jo. Baptistæ cœlitus, & parentibus ejus ab Angelo nuntiatum [Lucæ 1. 13.]. Denique diversi Doctores de diversis aliis Sanctis attestantur, quod gratiam habuerint potiri nomine per revelationem, aut specialem inspirationem Divinam sibi imposito. Quæ nomina esse gratiam quandam, & significare beneficium, seu donum Divinum, eo minus est nobis dubitandum, quo a majori Doctore, & sanctiori docemur, nempe a Doctore Angelico sancto Thoma Aquinate, qui ait: *Nomina, quæ imponuntur aliquibus Divinitus, semper significant aliquod gratuitum donum* (par. 3. q. 37. art. 3.). Si igitur nomina, quæ per revelationem Angelicam, aut specialem inspirationem cœlitus imponuntur servis Dei, significant ejus beneficium, & donum; quanto magis credendum est gloriosissimum nomen, Jesus, significare beneficium, & donum; Quod non est impositum alicui servo, sed proprio Filio Dei; veluti per coronatum Vatem ipsemet canit: *Dominus dixit ad me Filius meus es Tu*: [Psalm. 2. 7.] Donum utique significat, & quidem donum tam immensum, quam nullus intellectus creatus magnitudinem ejus metiri, & attingere

Nominaq Divinitus imposita significant donū Dei.

potest. Donum tam dignum adoratione nostra, & gratitudine, quam verum est, quod totum genus humanum, etiamsi omnes homines ab Adam usque ad ultimum, qui nascetur in fine mundi vixissent, & victuri essent ita serviendo illi, & pro illo persecutiones tolerando, sicut sancti ejus Apostoli, adhuc minimam debitarum gratiarum actionum particulam pro hoc dono non possent persolvere. Et ut clarius cognoscamus dignitatem gloriosissimi Nominis, Jesu in se, intueamur quæso prius, quam excelsa sit dignitas ejus in umbra dumtaxat.

Pro dono nominis Jesu impar est totus mundus grates referre debitas.

571 Cum commisisset quondam bellum præclarus Dux populi Israelitici Josue, cum quinque Regibus Chananæorum, eosque vicisset: veritus ne nox illi impediat suæ complementum victoriæ, eorumque contritionis integræ, jussit soli ne festinaret occumbere, sed diem prolongaret, exclamans: *Sol ne movearis* [Jos. 10. 12. 13.]: Et illico: *stetit Sol in medio Cœli, & non festinavit occumbere*: inquit sacer Textus: *& una dies facta est quasi duo*. [Eccl. 46. 5.] Magnum miraculum utique, quod duo dies conjuncti fuerint, non admissa per medium sui nocte; sed mirabilior dignitas illius viri terrestris, cujus præceptum cœli præterire, quin naturalem suum cursum interrumpant, non sunt ausi! Cessabimus tamen mirari hanc rem N., si diligenter observaverimus cujusnam figura & umbra erat hic, qui cœlis præcipiebat homo. Sufficit enim advertere eum fuisse veram umbram, vivamque figuram nostri Ducis Jesu: Non solum propter hoc, quod inductio populi Israelitici in terram promissionis Palestinæ, facta per solum illum, significabat inductionem omnium electorum in patriam promissionis cœlestis, faciendam per solum Jesum nostrum: sed præsertim idipsum nomen, quo vocabatur Dux prælaudatus populi Israel, scilicet Josue, erat figura, & umbra in illo Ducis nostri Jesu: quia nomen hebraicum Jehosua, idem est, quod Jesus, & ita sacra Scriptura alibi appellat eumdem Ducem Josue, dicens de illo: *Fortis in bello Jesus Nave* [Eccl. 46. 1.]. Quid mirandum igitur cœlos obedivisse Josue, & Solem? debuerant revereri dignitatem altissimam arboris in umbra, seu nominis Domini, in servo: ita nos erudit sanctus Doctor Basilius, dicens: *Constitisti sol aliquando victoriam felicem spectans*: Sed novi ego unde hoc provenerat: *reveritus es Jesum Ducem qui imperaverat, in conservo honorans Dei appellationem*. Si tanta dignitas hujus sanctiss. nominis, Jesus, in umbra, progrediamur, quæso, admirari dignitatem ejus in arbore, perscrutando, quid significet hoc nomen Jesus.

Dignitas nom. Jesu in umbra, quam magna!

572 Ego non dubito N. vos firmiter credere, quod hoc nomen, Jesus, significet Messiam, seu Salvatorem, & Redemptorem Mundi; & bene creditis, quia sine tali fide salvatur nullus. Ast si significat Messiam, significat Deum, sed non solum Deum; credendum est igitur significare aliquid ultra quam Deum, nempe etiam verum hominem. Messias etenim debuit nos redimere, redimere autem nos eo modo, quo fuimus redempti, non potuisset, si fuisset tantum Deus, aut tantum homo. Non potuisset, inquam, si fuisset tantum Deus; quia, teste Evangelio, *Christum*, seu Messiam *oportuit pati* (Lucæ 24. 26.) [Matth. 20. 19.] op-

Nomen Jesu ordinat significat

19.) opprobria & tormenta, atque mori in Cruce ad acquirendum thesaurum meritorum, quo nos redimat. Quis autem ignorat solum Deum, nec pati, nec mori potuisse; itaque ut solus Deus, non potuisset esse Messias, nec nos redimere, uti fuimus redempti.

Similiter nec potuit redimere ut homo solum; quia sicut offensæ nostræ, respectu objecti, seu Dei offensi, sunt infinitæ, & immensæ, ita requirebatur thesaurus meritorum infinitus quodammodo ad solvendum Patri æterno hoc debitum. Homo autem cum sit mensus, & finitus, non est capax aquirere infinitum thesaurum meritorum, itaque nec solvere tale debitum; igitur Messias debuit verus Deus, & simul verus homo esse. Homo, ut possit pati, & mori: Deus, ut possit aquirere thesaurum infinitum quodammodo meritorum, quo solvatur infinitum debitum. Videtis ne N. quod hoc nomen, Jesus, significet aliquid plus, quam hoc nomen, Deus, aut Creator; significat enim Deum, & hominem unitum simul in unitate personæ, non naturæ. Ecce quam grandis dignitas hujus sanctissimi Nominis.

173 Sed ne in hac locutione erremus, sciendum est N. non debere intelligi, quod unio humanitatis cum Divinitate in Jesu, addat aliquam dignitatem, aut prærogativam huic sanctissimo Nomini in ratione personæ, aut naturæ Divinæ; ita enim habet jam dignitatem, & excellentiam infinitam, cui addi potest nihil; sed quodammodo addit illi quamdam dignitatem dumtaxat respectu nostri in ratione beneficii, & doni nobis in hoc nomine, Jesus, facti; obligando, scilicet, nos id nominare, nominatumque venerari cum majori adoratione, & gratitudine, quam ipsum nomen Deus, aut Creator. Enim vero esto Deus, quatenus Creator omnipotens, nos, omnesque creaturas creaverit: Similiter, quatenus Dominus supremus, & terrestrium creaturarum nos constituerit Patronos, & cœlestem ad utilitatem nostram ordinaverit; idcirco, & invitant nos, atque hortantur omnes ad gratitudinem erga Deum, & gratiarum actionem, ut supra diximus: tamen quatenus Jesus nos redemit, cœteroquin non potuit redimere, ut mox dicebamus. Hic igitur elevanda est nobis vox, & clamandum cum nostra Matre sancta Ecclesia: *Quid nobis nasci profuit, nisi redimi profuisset* (In Benedict. *Cæret*). Quid prodesset nobis N. in mundo aliquot annos vivere, animalibus dominari, terra, ejusque fructibus uti, atque pulchritudine syderum cœlestium frui, nisi per Jesum redempti fuissemus ab æterna damnatione, quæ nos mansura fuisset post hæc, propter debitum nostrorum delictorum, quod quidem solutum est per altissimam dignitatem hujus sanctissimi Nominis, Jesus. Tantum igitur apud nos debet esse majori in veneratione, & adoratione nomen Jesus, quam nomen Deus, aut Creator, quantum charius eum constitit nostra redemptio, quam creaturarum omnium creatio: scrutemur autem paulisper quanti eum utraque constiterit.

Nomen Jesus, qualiter magis adorandũ, & venerãdum, quam nomen Deus, aut Creator, & cur?

Primæ paginæ sacri Codicis veteris Testamenti testantur, quod creatio omnium creaturarum, tam vili Deum constiterit, quam facile profertur hoc verbum, *Fiat*: hoc enim verbo cuncta creavit: *Dixit Deus, fiat firmamentum &c.* [Gen. 1.] & illi-

Quam vili constiteris Jesum creatio: quamque preciosa Redemptio nostra!

co facta est dies, & sic omnia cætera verbo creavit: uti canit coronatus Vates: *Ipse dixit, & facta sunt* (Psalm. 148. 5.) sed moveamus passum ad paginas sacri Codicis novi testamenti, observaturi quanti constiterit Jesum nostra redemptio: in iis legitur, quod *oportuit pati Christum* adhuc cum nasceretur in stabalo Bethlehemitico frigus, & pauperiem: in pueritia fugam a patria, & multas ærumnas itinerando: in vita famem, labores, & ægestatem: ante mortem persecutiones, cruciatusque indicibiles: Demum in morte blasphemias, & ludibria inaudita. Audistine pretium quanti Redemptio eum constitit? Si igitur tam vili eum constitit creatio, quæ eum appellat Deum, & Creatorem: tam autem pretiose redemptio, quæ eum appellat Jesum, quidni hoc sanctissimum nomen maxime nobis esse venerandum, & adorandum, utpote donum maximum?

574 Verumtamen nolite N. arbitrari propterea, quod dum majori adoratione, seu inclinatione veneramur nomen, Jesus, quam nomen Deus, aut Creator, faciamus injuriam Deo Patri, absit! Sic enim ipsemet Pater Cœlestis disposuit, & exaltavit filium suum Jesum, dando illi nomen, teste Apostolo, *quod est super omne nomen*, & vult, *ut in nomine Jesu omne genu flectatur cœlestium, terrestrium, & infernorum* [Philip. 2. 9. 10.] O mirabilem exaltationem! Quando nominatur dumtaxat, & insonat, seu auditur aure vox hujus nominis, Jesus, illico debent genuflectere omnes cives cœli id venerando ex amore: omnes spiritus inferni tremendo ex timore; nos vero, qui inter utrosque dictos sumus medii, debemus genuflectere, & ex amore id venerando, & ex timore coram eo tremendo: ex amore, quia in Jesu, inquit Apostolus, *habemus redemptionem* [Eph. 1. 7.] ex timore, quia Jesus, teste sancto Petro, *constitutus est Judex vivorum, & mortuorum* (Act. 10. 42.) quod olim vaticinatus est coronatus Vates, canendo: *ipse judicabit orbem terræ* (Ps. 9. 9.)

Nomen Jesu quam mirabiliter exaltatum.

Ecce vidimus N. quam magnum donum est sanctissimum Nomen, Jesus, in dignitate sua, & exaltatione: prosequamur admirando idipsum in consolatione nostra, & salute.

Scitis N. quia experientia ipsa docemini, quod omnia, quæ diriguntur ad salutem animæ, sive sint bona facienda, sive mala toleranda, sint vobis insipida, immo quamdiu vivitis in corpore mortali, amaritudinem quandam, & afflictionem vobis inferunt: *Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem*: (Galat. 5. 17.) teste Apostolo. Ita certe: quia spiritus concupiscit, ut vivatis per diem in modestia, per noctem in vigiliis, semper autem in orationibus: ut vivatis in humilitate, & pœnitentia omnes; in castitate, & continentia non conjugati; in amore, & fidelitate mutua conjugati: porro utrique in jejuniis, in observantia mandatorum, & in operatione operum misericordiæ: ut vivatis remittendo injurias, sine vindicta; tolerando persecutiones, sine maledictione, & imprecatione: Mortem cognatorum, & amicorum, inclementiam temporum malorum, aliasque omnes adversitates, sine murmuratione, & blasphemia. Hæc, inquam, concupiscit spiritus: Ast vos ipsi confitemini, quod neque hæc mala tolerare, neque supradicta bona facere possitis, sine quadam 575

Spiritus concupiscit, vivendum in bonis agendis, & malis tolerandis.

Digitized by Google

dam difficultate, amaritudine, & afflictione. Vultisne ergo dicam vobis condimentum, quo si debite condiantur omnia supradicta evadent vobis facilia, dulcia, & consolationem afferentia.

576 Condimentum hoc N. est Sanctissimum nomen, Jesus, de quo cœlestis sponsa in canticis: *oleum*, inquit, *effusum nomen tuum*: de cœlis quippe infusum fuit in uterum Beatæ Mariæ Virginis, ex hujus vero utero effusum est per universum orbem pro condimento fidelibus omnibus: Cujus condimenti ea virtus est, ut, tam in bonis agendis, quam in malis tolerandis omnem amaritudinem, in dulcedinem; afflictionem, in consolationem; & difficilitatem in facilitatem convertat. Testatur hoc monitum sancti Bernardi Abbatis, sic nos monentis: *Tristatur . . . . currit ad laqueum mortis desperando quis vestrum?* ne tardet condire cor suum, & os oleo sanctissimi hujus nominis: *Veniat in cor ejus Jesus, & inde saliat in os, ecce nubilum diffugit tristitiæ & amaritudinis* (ser. 15. super Cantic.) Ecce adest dulcedo, & consolatio: quod amarum videbatur, & tristitiam afferens, dat consolationem, & in dulcedinem vertitur.

Amara dulcescunt condimento nominis Jesu.

Dicat Seraphicus Patriarca Pater noster sanctus Franciscus, & innumeri alii religiosi, unde in altissima paupertate, & humilitate profundissima tantam consolationem habuerint & dulcedinem, ut aliqui dignitatibus, & divitiis, alii Regnis, & Imperiis relistis, humiles facti sint & pauperes? Non aliunde profecto nisi condimento sanctissimi nominis Jesu. Jesus fuit semper, & nunc est dulcedo, & consolatio virginibus in castitate: viduis in desolatione: eremitis in solitudine: infirmis in patientia: dubitantibus in illustratione: pœnitentibus in jejuniis, aliisque vitæ austeritatibus: martyribus denique in tolerandis persecutionibus, & cruciatibus: Idcirco Protomartyri sancto Stephano: *lapides torrentis dulces fuerunt*, ut canit mater Ecclesia. Unde dulcedo hæc in lapidibus, queis lapidabatur? Respondet sanctus Lucas: quia *vidit Jesum stantem a dextris Dei*: [Act. 7. 55.] Do sanctis Apostolis similiter, idem sanctus Lucas testatur, quod cum traherent eos ad judicia, persequerentur, atque opprobriis saturarent, *illi*, inquit, *ibant gaudentes*: Et unde gaudium in persecutione? *Quoniam*, ait, *digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati* (Act. 5. 41.) O mirabile condimentum, quod bene utentibus amara in dulcia, & tristitiam vertit in consolationem, & lætitiam! Quam bene de illo scribit, & canit sanctus Bernardinus: *Nec lingua valet dicere, nec litteræ exprimere; expertus potest credere, quid sit Jesum diligere!* (in hym. nom. Jesu)

577 Dignum est utique nomen Jesu diligere, quia dulcedo est nobis in amaritudinibus hujus mundi, & in tristitia consolatio: sed multo plus, & diligendum est nobis, & adorandum, quia est etiam unica causa nostræ salutis: Nisi enim Filius Dei hoc nomen assumpsisset, & Jesus fuisset vocatus, nos redemptionem non fuissemus consecuti, minusque salutem: hanc veritatem testificatur Princeps Apostolorum fundamentum sanctæ Ecclesiæ, Vicarius Christi, sanctus Petrus, dicens: *non est aliud nomen sub cœlo datum hominibus, in quo oportet nos salvos fieri* [Act. 4. 12.] Et ut eamdem veritatem clare videamus, recordemini nos paulo ante dixisse ex Evangelio:

Nomen Jesus unica causa salutis nostræ.

opor-

oportuit pati Christum multa opprobria, cruciatus, & mortem pro nostra redemptione. Inquiramus nunc, quæso, unde derivatur hæc necessitas, quis eam imposuit Dei filio, ut eum oporteat pati dicta? Respondet nobis Doctor gentium sanctus Paulus: *Christum oportuit pati, & resurgere a mortuis, quia hic est Jesus*: [Act. 17. 3.] quasi dicat omnium, quæ Filius Dei passus est pro redemptione nostra, & salute, unica causa fuit, quia *vocatum est nomen ejus Jesus*.

Sed parcat nobis Doctor gentium mox enim vidimus, Doctorumque & sacrarum paginarum testimoniis firmavimus, quod nomen ss. Jesus, sit nomen ineffabilis consolationis, & dulcedinis; quomodo igitur idem potest esse causa tantarum amaritudinum, quantas passus est filius Dei ab his, qui persecuti sunt eum, & crucifixerunt? Ergo dulcissimum nomen, Jesus, fuit causa, quod perfidi Judæi sint persecuti filium Dei, & blasphemaverint? quod eum rabidi milites ligaverint funibus, & catenis, spuerint in Divinam illam faciem, cæciderint alapis, atque alligatum ad columnam probrose flagellaverint? est ne possibile, nomen Jesus, plenum cæteroquin dulcedine, causa possit esse tantarum amaritudinum? Tantum est N. quidquid passus est filius Dei in carne nostra, ratio est, & causa, *quia hic est Jesus*. Nihilominus, si hic singularis testis, esto sit omni exceptione major, non sufficit, adsunt alii duo Evangelistæ, Matthæus, scilicet, & Marcus, sic sufficient, *quia in ore duorum, vel trium testium stat omne verbum*, inquit veritas Divina (Matth. 18. 16.) Primus enim (cap. 27. 37.) descriptis omnibus opprobriis, & pœnis, quæ passus est filius Dei ab illa perfida gente, addit hæc: *Et imposuerunt super caput ejus causam ipsius scriptam*. Secundus idem confirmat notando, quod in Cruce super *caput Christi erat titulus causæ ejus scriptus* [Marc. 15. 28.] Quid autem putatis scriptum fuisse, & positum super caput Christi a Pilato? An putatis Pilatum pro causa damnationis ejus ad mortem posuisse ea, in quibus fuerat falso accusatus a Judæis, quod nempe Deum, legemque Moysi blasphemaverit, gentem a lege averterit, tributum dari Cæsari prohibuerit, & similia? nihil horum certe posuit. Quid ergo? posuit solum nomen sanctissimum, Jesus, quia esto Pilatus fuerit Judex iniquus, tamen in scribenda causa mortis Domini a Spiritu Sancto fuit directus: ita testatur testis ocularis sanctus Joannes, qui ibi fuit, viditque, & legit illam scripturam, & dicit cap. 19. sui Evangelii, quod scriptum erat: *Jesus Nazarenus Rex Judæorum*, nihil aliud [Joan. 19. 18.] Ideo igitur filius Dei debuit subjici opprobriis, pœnis, & morti, quia *vocatum est nomen ejus Jesus*. Et cum hæc omnia sit passus pro redemptione nostra, & salute, clare videmus, quod sanctissimum nomen, Jesus, sit unica causa redemptionis nostræ, & salutis. Nec mirum, quia qui assumit, nomen, alicujus officii, debet officium exercere. V. G. qui assumit nomen Regis, debet regere; nomen Judicis, debet judicare, & alia similiter. Scimus certe, quod adorabile nomen, Jesus, sit nomen officii, redemptionis, scilicet, & salutis; quia Jesus idem est, quod Salvator, & Redemptor; idcirco debuit pati, & sanguinem fundere, *quia hic est Jesus*, & sic nos.

Oportuit Christum pati ea, quæ passus est, quia Jesus vocatus est.

Nomen Jesus est nomen Officii.

Digitized by Google

nos redimere; quia *sine sanguinis effusione non fit remissio*, inquit idem Apostolus (Heb. 9. 22.) Nunc igitur omitto piæ considerationi vestræ N. ut ponderetis, quam magnum donum nobis donaverit Deus in sanctissimo nomine Jesu; quantique æstimandum, honorandum, & adorandum sit nobis; sed an ita faciamus, examinemus, & finio.

PARS SECUNDA.

578 ECce N. sacrarum paginarum testimoniis ostendi vobis, quod esto nos innumerabilia beneficia, & dona perceperimus ab omnipotente, cunctaque nos invitent ad gratitudinem, & gratiarum actionem; verumtamen donum, quod nobis donavit in sanctissimo nomine, Jesus, omnia alia superat, tam in sua dignitate, quam in nostra utilitate, cum sit consolatio nostra in tribulatione; dulcedo in amaritudine, &, quod summum est, unica causa nostræ salutis: Igitur nos quoque pro hoc summo bono, summas debemus illi gratias agere, eumque in hoc sanctissimo nomine maxime glorificare, laudare, & honorare. Novi quidem ego ipse, quod omnes non gustent hujus sanctissimi nominis laudatam a me dulcedinem, & consolationem; ejusque salutis fructum non consequantur. Ast si cupitis scire unde hoc proveniat, auscultate coronatum Prophetam Davidem: Hic in spiritu ita cecinit Salvatori nostro: *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine!* (Psalm. 30. 23.) nihilominus non dicit eam gustari ab omnibus, sed absconditam teneri pro solis timentibus, & amantibus, invocando, & nominando idem nomen cum debita veneratione, unde addit, *quam abscondisti timentibus te*. Canit item in alio loco: *Gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum*: [Psalm. 5. 14.] quasi dicat: illi soli, Domine, gustant dulcedinem in suis amaritudinibus, & consolationem in suis tribulationibus, tui sanctissimi nominis, atque gloriabuntur in paradiso tua salute, qui nomen tuum, Jesus, invocant cum timore, amore, & honore, quique cavent sibi ne Te contemnant, & offendant; itaque satagunt vivere justi, *quoniam tu benedices justo* (Ibidem).

Cur multi non sentiis dulcedinem nom. Jesu.

Quid igitur miramini, & conquerimini aliqui, quod non gustetis dulcedinem & consolationem, nec consequimini salutem virtute Sanctissimi Nominis Jesu? Lamentemini potius de vobis ipsis, & miremini quod sæpe detis occasionem filio Dei de vobis conqueri illum, sicuti quondam de populo electo, dicens per Prophetam suum sanctum Ezechielem: *Adhuc & in hoc blasphemaverunt me contemnentes* (Ezech. 20. 27.) quasi dicat: Ecce tam grande beneficium, & donum feci populo christiano in hoc nomine meo, Jesus; & tamen tantum abest, ut mihi debitas agant gratias, & ut idem nomen meum venerentur, quantum idem blasphemant nonnumquam contemnentes: Idcirco punitionem potius merentur, quam consolationem, & salutem. An autem hoc sit verum, nec ne? vos ipsos volo dare sententiam: Auscultate, quæso hanc parabolam.

579 *Parabola de anulo.*

Si esset quispiam Rex potentissimus, habens servum charum sibi, & dilectum; hic tamen ita depauperatus est, ut vix miserior eo reperiretur ullus; quem Rex intuitus de superioribus suæ domus, eo misericordia fuisses com-

commotus super eum, ut descendere dignatus ad eum in publicam plateam donavisset illi unum anulum ex auro purissimo, qui habebat lapidem pretiosum toto regno præstantiorem, circumornatum inæstimabilibus margaritis; donandoque illi hunc anulum, reccomendasset, immo jussisset custodiendum cum maxima veneratione, quo adimpleto promisisset positurum hæreditate etiam sui regni: Itaque reversus ad superiora: dumque intueretur per fenestram, ecce videt in eadem publica platea dictum servum ingratum, imposuisse illum anulum in inferiori parte sui baculi, nunc agitare per aera; nunc, utendo eodem pro sustentamento, figere anulum tam pretiosum in luto, & fimo non modo in conspectu aliorum, sed etiam ipsiusmet Regis benefactoris de super intuentis. Dicitote nunc, quæso, quid promereretur ingratus hic servus? an ulteriores gratias ab eodem Rege, regnique sui hæreditatem? Audio vos omnes una, esto tacita voce mihi respondere: Ah Pater! talis non solum ista non promereretur, sed promereretur insuper pœnas inexcogitabiles, & mortem; quia si Rex illi promisit Regni hæreditatem, & ulteriores gratias, promisit hac conditione, ut cum summa veneratione custodiat donum sibi donatum: porro cum ille contempserit tam probrose donum, contempsit in eodem dono etiam ipsum donatorem Regem; unde ergo promeruisset aliud, quam acerbissimam punitionem? Tam bene judicastis N. quam meliorem sententiam dare non potuistis; formido tamen ne plerique dederitis sententiam contra vosmetipsos; cum autem dixero quisnam sit hic Rex, quisve servus, vobis quoque formidandum erit.

Dictus Rex N. est Deus, cui erat servus charus, & dilectus, homo, quem creaverat *ad imaginem, & similitudinem suam* (Gen. 1. 26.) Hic tamen amissa gratia Dei per peccatum, depauperatus fuit, & factus miserrimus creaturarum terrestrium; quem de sublimitate cœlorum in platea hujus mundi benignus Rex intuitus, dignatus est inclinari, & descendere ad illum: donavitque illi anulum inæstimabilem, nomen, scilicet, *quod vocatum est Jesus*: Anulum hunc dico esse ex purissimo auro, quia significat humanitatem natam ex utero purissimo Virginis Mariæ. Dico inesse illi lapidem pretiosum, qui præstat toti suo regno, quia significat etiam Divinitatem cum humanitate unitam in unitate personæ filii Dei. Dico circumornatum pretiosissimis margaritis; quia ditatus infinita bonitate, misericordia, omnipotentia, cæterisque Divinis attributis: Hoc igitur anulo potentissimus Rex miserum hominem felicitavit, atque ditavit; promittens illi insuper Regni sui hæreditatem, dummodo custodiat dictum anulum in debita veneratione, & condigna: Dicebat enim: *Qui me confessus fuerit coram hominibus* laudando scilicet, & benedicendo, *confitebor & ego eum coram Patre meo in cœlis* [Matt. 10. 32.] dando illi hæreditatem gloriæ Regni cœlestis; itaque in cœlum reversus, ecce intuetur de sublimitate, & videt plerosque ingratos homines tam parum in veneratione custodire hunc anulum inæstimabilem sanctissimi nominis Jesu, quam sæpe impositum baculo indignissimæ linguæ, & per aera agitare vaniloquiorum, & luto infigere

580

Nomen Jesu anulus inæstimabilis a multis contemptus

gere mendaciorum, minarum ad vindictam, in furore etiam nominando sanctissimum nomen Jesu, eoque jurando indigne, utinam non sæpe & falso; immo etiam simo infigunt nonnulli inhonestorum sermonum, & libidinosorum. Hoc est illud N. quod conqueritur Salvator noster per Ezechielem Prophetam, dum numeratis infinitis beneficiis populo suo factis, inquit, *feci propter nomen meum*: sed quo honore mihi solverunt? contemptu, & blasphemiis: quia, *adhuc, & in hoc blasphemaverunt me contemnentes* [Ezech. 20. 27.] Ecce ratio, auditores, quod non sentiatis, nec gustatis in amaritudinibus hujus mundi dulcedinem, & consolationem ex hoc sanctissimo nomine, Jesus: Vos ipsi contra vos sententiam tulistis: Talibus non promisit ipse ulteriores gratias, minusque salutem, & hæreditatem cœlestem; sed immo pœnas minatur, dicens: *qui negaverit me coram hominibus*, contemnendo nomen meum lingua indigna, *negabo, & ego eum coram Patre meo* (Matth. 10. 33.) præcludendo illi hæreditatem gloriæ cœlestis, & pellendo eum ad pœnas æternas, illis verbis: *ite maledicti in ignem æternum*, quia anulum sanctissimi nominis mei, Jesus, non laudastis, sed blasphemastis, non honorastis, sed contempsistis: Si igitur, chari fratres, cupitis deprædicatas a me dulcedines, & consolationes in tribulationibus vestris, & amaritudinibus gustare ex sanctissimo nomine, Jesus, atque causam habere vestræ salutis, custodiendo ne Jesum offendatis, utimini hoc gloriosissimo nomine, sed utimini cum timore filiali, invocate id fiducialiter, sed invocate cum ardenti amore, nominate id sæpe, sed nominate cum inclinatione condigna, & debita veneratione, & ita faciendo, habebitis ex eo consolationem temporalem, & æternam salutem. Amen.

Digitized by Google

ISTO' SVIDOCSANSTVO XXI.

SLAVO=BOSANSKI

O D

IMENA ISUSOVA.

Da ovó ime, Isus, jest dár nam od Boga dátí, svarhu sviú daróvá; parvo: ú dostojanstvu svomu i uzvishenju: drugò: ú uttishenju nashemu i spasenju, ukazujase.

Vocatum est nomen ejus Jesus. Lucæ 2.

581 NEimam virovati dase naodí, velim nishtanemagne, dabise nashao çovik ú karstjanstvu, kosi svakí dán nebise spominao od neizbroeni darova Boxí i dobroçinstvá, nittímu za gni dostoini fálá uzdavao; il pameti cillovitæ i razuma nebi imao, itakobi nerazloxitom vishe bio dostojan primínitise, negoli opchiti s'razloxitim stvorenjem, ilbi od istì duhova ossugení, neharnij bio i gorij: zashto sva dilla Boxiá, koja çovik more pametju zamisliti, okom viditi, i çutti huom, u sebí, pod sobom, oko sebe, i nad sobom; sva, velim, zazívajuga na harnost reçenu, illiti spoznanje, i na zaffalnost. Nuth, molimvas, promotrimo ovu istinu: Ako çovík promíshglia ú sebi dúshu víçgnju, i neumarlú, razumom, vogliom, i uspomenom obogachienu, nieli ovú stvorenu gniemu Boog dao, da more ú vik slavu uxívati nebeskú? Ako ghledá tílo svoje umarló, razlikím údi nakicheno i ochiuchegni, nasulinu ová dáta za sluxbu svoju, i potribu? Ako pod sobom ghledá zemgliu i vodu; a oko sebe xivine svakojake, i plodove zemaglskæ, neiskushujeli dasu svakà ová sluxbi svojoj podloxena i gospodarstvu? Ako svarhu sebe ghledá nebesa çudnovato sagragena, i çudnovatije zvizdama nakichiena; jedali i ová çoviku nesluxæ, svítechimu zrakama, i rossom zemgliu, da ploddí, natapajuchi. Po istí naçin ako slishá i viruje, da Boog, kako svidoçí Apos. s. Pavao, pripravi ú raju nebeskomu taká naslagenja, kakva umarloga çovika: *oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor descendit*: nitie oko vidillo, ni huo çullo, ní zamislillo sarce: nieli i ovo gniemu za uxivagne pripravio svekolliko? Najposli Angele, premda parvastom svarhom nestvori zaradi çovika, sasvim tizím i gni naredi i uppravi na korist gnegovu, tolliko dobræ kolliko zlæ: dobræ, daga pazæ, i çuhajú; á zlæ, da promishgliajuchi gniovo pokaranje, pazíse vechma od griha: á bojechise gnio-

Sva stvorenja vidglivá, i nevidglivá zazívajuna na Spoznanstvo poIaK Boga al najvisbe ime Isusovo KaKo dànajvechi.

Digitized by Google

gnioví zásídá, i vojujuchi suprot gniovu napastovanju, uçiníse izvarsnitiú vojník duhovní. Recitemi sada N. moreli çovik zamisliti, çúti, illi viditi; ú sebi, pod sobom, oko sebe, illi nad sobom, shtoga neponukuje na harnost polak Boga svemoguchiega, i na zaffalnost? nemore stanovito istinaje. Ali sasvimtizim dár i dobroçinstvo daató nama ú priuzvishenomu imenu sina Boxiega, koe *vocatum est Jesus*, zazvano jest Isus, tollikonas na spoznanstvo zazívá, i ná zaffalnost svarhu sviú reçení, i kojabise imasa rechi josh neizbroená, kolliko sva ostálá nadhodí, parvo, ú dostojanstvu svomu, i uzvishenju: drugo: ú uttishenju nashemu i spasenju: tollikochjuvam danas, svidoçanstvom ss. piisama, ukazati. i poçinam ú istó ime Isusovo.

582 *Vocatum est nomen ejus Jesus.* Dasæ dostojao privisloki gospodin i svemogúchi, mloghim slugama svoim, odregenim na niká dilla ossobitá i poslove, po Angelí snebesa poslaní, ime naditi; il od gliudí nadiveno prominiti, svidoçænam ss. piisma tolliko staroga zakona, kolliko novoga. U listovíbo staroga zakona shtiese, da Boog po Angelu svonu promíni jmena, koimse prie zvaahú, á novvá nadje ss. Patriarkama Abramu, i Jacovu. Po istí naçin ú Ivangelju shtiese, daje posláno ime snebesá s. Ivanu karstitegliu, i navishteno bij roditegliom gnegovím od Angela na zemgli. Josh razlikí naučitegli, od razliki drughí svetie svidoçé, dasu millost imali zvatise i slavit imenom, po objavglienju, il ossobitom nadannutju Boxiemu gnima nadivvenim. Koja imena, dasu gnekká millost, i da zlamenujú dobroçinstvo, illiti dár Boxí, tolliko magne imamo sumgliti, kolliko od vechiega nauçiteglia, i svechæga uçímose, to jest, od nauçiteglia Angeoskoga, s. Tomé od Aquína, koí velí: *Nomina, quæ imponuntur aliquibus Divinitus, semper significant aliquod gratuitum donum*: Imena, velí, kojase gnekím nadívajú od Boga, vazda zlamenujú dár gnekí dobrovoglian. Ako dakle imena, koja po objavglenju Angeos. illi ossobitom nadannutju, nadievajuse snebæsá slugama Boxím, zlamenujú dár gnegov i dobroçinstvo, kolliko vishe imase virovati, da dobroçinstvo i dár zlamenujæ prislavno ovo ime, Isus: Kojæ nie nadiveno komugodi slúzi, nego vlastítomu sínu, Boxiemu; kako on isti po okrugnenomu Pror. pivvá: *Dominus dixit ad me, filius meus es Tu*: Gospodin reçe meni, sín moj jesi Ti. Ah, dár doistto zlamenujæ, the dár tolliko neizmirni, kolliko nijedan razúm stvoreni izmiritiga nemore, ni doseghnuti! Dár tollikó dostojan od poklognenja nashega, i spoznanstva, kollikoje istina, da sve plemme gliuskó, premdabi svi gliudi rogeni poslí Adama, i koschæse roditi do naj poslidgnega, xiivili do svarhe svíta onako gnemu sluxechi, i za gliubav gnegovu progonstva podnosæchi, kakosu ss. gnegovi Aposhtoli, josh najmagnega dilla od dúxnæ zaffalnosti za oví dár nebimu mogli isplatiti, tollikoje dostojan dár oví i vissok. Ali da cilkovittiæ poznademo dostojanstvo prislav. imena Isusova u sebi: pogledajmo, molím, nápre, kollikoje visoko dostojanstvo gnegovo: u sjennu sámo, illiti ú prilici.

Imena od Boga nadivená zlamenuju dár Boxí.

Vat svit nemore dostojno zaffaliti za dár im. Isusova.

Kad ú nikó vríme imade boj 583
prijasní Vojvoda púka Izraelskoga, Josue, s'pét krágliá kananejskí, i gni naddobí, pobojav-

shise damu nóch ne smæte podpunnoga dobítka, i gniova satrenja, zappovidi suncu, da nenísi zách, nego da dán produgli, víçuchi: *Sol . . . ne movearis:* pazi dobro, ó sunce, dase neimash maknuti, i udigl, velí s. písmo: *stade sunce na srid neva, i nepohitje záchi: i jedan dán uçinise kako dva*. Velliko çudo dosto, dase dva dní sastavishe, nepripustivshi megiuse nochi; ali çudnovattiæ dostojanstvo çovika onog zemaglskoga, kóga zapovídi nesmidoshe nebesa pristupiti, nepritarghnuvshi tarkà svoga naravnoga. Nishtanemagne pristachemo çuditise N. ovoj stvari, ako pomglivo promotrímo, çá prílika i sjen biashe óví, koí nebesom zapovídashe tada, çovik: Zadostabosæ ossititi, daje on bio istinití sjen, i xivá prilika nashega Vojvodæ Isusa: ne samo zaradi ovoga, shto uvedenje púka Izraelskoga ú zemgliu obechianja od Paleshtine po gnemu samom uçignenó; zlamenujæ uvedenje sviú obràní ú oçinstvo obechianja nebeskoga, za uçinitise po samom Isusu nashemu: nego ossobitim náçinom, zashtosæ istím i imenom zvao, kaeje u gnemu bijlo kao sjen nikí i prijlika: Jerbo Jeosua ríç xudinska istó oche rechi shto Isus, i takoga s. piismo na drugom mistu nazívá, govorechi bash od gnega: *fortis in bello Jesus Nave:* Jáki, velí, ú boju Isus sin Navov. Niese dakle çuditi, da nebesa slushâhú Josua, i sunce, i da jedan dan, kao dva, produglishe, na zappovíd gnegovu; imalisubo poshtovati dostojanstvo privisokoga stábla ú sjenu, illiti ime gospodarovo ú slúzí: Al vaglia da poshtenje dadem od ovæ svidoçbæ vellikom nauçítegliu s. Baxiliu, govoræchému: *Constitisti sol aliquando victoriam felicem spectans:* Stalosi gnekada, ó sunce, gledajuchi srichní dobítak Josuev, al znam ja, znam zashtosi tí stallo, *reveritus es Jesum ducem, qui imperaverat:* postoválosi Isusa, to jest josua Vojvodu, koitie bio zapovidio *in conservo honorans Dei appellationem:* ú stvorenju, kanosi i tí, shtujuchi nazivak Stvoriteglia; illiti slavno ime Isusovo. Al akoje tollikó dostojanstvo slavnog ovoga imena, Isus, bilo u sjennu; istúpimo molimvas ú napridak; çuditise dostojanstvu gnegovu ú stábla, iziskujuchi, shto zlamenujæ ovó Ime, Isus?

Ja nesumglim N. da temeglito ví virujete, da ovo ime, Isus, zlamenuje Messiu, illiti Spasiteglia, i Odkupiteglia svíta, i dobro virujete, zashto brez takæ viræ saranitise nemore nitko: Nishtanemagne, ako zlamenjæ Odkupiteglia, zlamenujé Boga, ali ne Boga samo, nego josh gneshto vishe, tojest, Boga istinitoga, i illimitoga çovika. Odkupitegboje imao nas odkúpiti, á odkupitnas po oní náçin po koismo odkuupgleni nebi bio mogao, da budæ bio samo Boog, niti samo çovik. Nebi mogao, velím, da budæ bio samo Boog; zashto, kako svidoçí s. Ivangelje: *Christum oportuit pati*, potribaje bílo da Messia, Isukarst, illiti Odkupitegl tarpí pogarde, muke, i da umræ na krixu, da stizim zadobie neizmirno blago dostojanství, koimbinas odkupio: á tko nezná, da Boog nittibi mogao tarpiti shta, ni umríti?

Takoger nebi mogao odkupiti, ni kako çovik samo: Zashto, kako uvrigenji nasha, pram oghledalom, illiti Bogom uvrigenim jesu nesvarshená, i neizmirná; onakose iziskíváshe blago dostojanstvi nesvarshenó, za platiti

Dostojanstvo ime, Isus, ovaj istó u sjenu Kolikokoje velíko.

584

Ime, Isus, shto zlamenuje?

Ocu

Oczu nebeskomu oví dug: A çovik buduchi svarshen, nie vrídan zadobiti blága od dostojanství, neizmirnoga; i tako ni takoga dúga platiti: dakle Messia illiti Odkupitegl imaoje biti Boog illinnití, i istinnití çovik zajedno: Csovik, nek more muku podnit, i umriet: Boog, nek more stechi, i zadobiti blago neizmirno od dostojanství, za platiti neizmirní dúg gríha nashí, i uvrígenjá. Vidíteli N. da ovó ime, Isus, zlamenujæ shtogod vishe, negoli zlamenujæ ovo ime Boog, il Stvoritegl: zlamenujebo Boga, i çovika ujedígnena zajedno ú jedinstvu kípa, á ne ú jedinstvu náravi. Evo kollikoje velliko dostojanstvo prislavnoga imena ovoga, Issus.

585 Al dase neprivarímo ú ovomu govorenju, i spúta právoga nezagemo: Imamo znati N. dase neima razumiti, da ujedígnenje çoviçanstva s'Boxanstvom ú Isusu nadostavglia koegod dostojanstvo, illi izvarsnitost ovomu prisvetom Imenu, ú rázlogu kípa, illi naravi Boxiæ, takobo imá jur dostojanstvo, i izvarsnitost neizmirnú, kojojse nishta nadostaviti nemore. Ali shto? nadostavglia poniki naçin gneko dostojanstvo samo pram nama, ú rázlogu dobroçinstva, i dara uçignenoga nama ú ovom imenu: zaduxujuchinas, daga imenujæmo, i imenováno shtujæmo svechiom harnostju, i poklonom, negoli ovo ime Boog, illi Stvoritegl. Jerbo, premdaje Boog kako stvoritegl primogúchi nas, i sva ostála stvorro: po isí naçin, kako Gospodar najvishí, i zemaglskí stvorenjá nas uçíni gospodáre; i nebeská svakollika na korist nashu upravi, i naredi; shtarádi zazívajunas, i ponukuju svaká na spoznanstvo pram Bogom, i na zaffalnost, kakosmo jur mallo prie rekli. Nishtanemagnei, kako Isus, jestnas odkúpio: uzdixem glás dakle s'Majkom nashom s. Czarquom Katol. vapiuchi: *Quid nobis nasci profuit, nisi redimi profuisset?* Shtobinam korist bíla bit bíli rogeni, i stvorreni, da nebudemo bili odkupgleni? Kojabinam korist bíla N. na svítu ovomu gnekolliko godína xiviti, xivinama nerazloxitím gospodovati, zemglomse, i gnæ ploddovi slúxiti, i lippotu svitlostí nebeskí nadnama uxívati, da nebudemo bíli po Isusu od viçgnæga ossugerja odkupgleni i muuká, kojæbinas bílæ çekalæ doisto poslí ovoga kratka uxívanja, zaradi dúga gríhá nashí, i oppaçíná? koi pák dúg plachen jest po privissi komu dostojanstvu prisvetoga imena ovogá, Isus. Tollikó dakle imá biti kod nas ovo ime, Isus, u dostojanstvu nikog vechiega poklona i poshtovanja, negoli ovo, Boog, il Stvoritegl, kollikoga skupglie stoí nashe odkupglenje, negoli stvaranje sviú stvorénjá: á nuth promotrimo mallo, koega skupglie stoí, koeli jesstinnié?

Svidoçénam parví listovi od stároga zakona, da stváragne sviú stvorenjá, tolliko jesstinno stoí Boga, kollik je lasno izustiti ovu riç, *fiat*, neka budæ, il Buddi: Ovomho riçju svaká stvori: *Dixit Deus fiat firmamentum*, reçe Boog, veli s. piismo, buddi nebo: i evo udigl nebo stvoreno: *Fiat lux:* buddi svitlóst: i udiglse dán uçini, i svitlost: i takó sva ossálá stvorenja samo riçu stvori; zashto, kako pivá Pror. Okrugnení: *Ipse dixit, & facta sunt*: on reçe, *i uçignena bishe svaká*. Ali postúpimo kristovom svetim od novoga zakona, za promotriti kakoje skupo Isu sa stallo nashe odkúpglenje? Evo shtiem ú Ivang. s. *Oportuit pati Chri-*

Ime, Isus KaKose imi vechma shtovati po Klonom, negoli, ime Boog, il stvoritegl.

Kollikoje jesstinno stvaranje ali sKúpo odKúpglenje stoi Isusja

Christum: potribaje, veli, bílo, da, za odkúpiti nas, tárpí Isukarst: Mah! shto da tàrpí? poslushajte N. shtoje poitriba bila da tárpí: Potribaje bila da tarpí Isus za odkúpglenje nashe, josh kadse porodi ú shtalli Betlemskoj zímu, i uboshtvo: ú dittinstvu bixanje iz ottaçbine, i mloghé nevogle putujuchi: ú xivotu ghlád, xegiu, i drughe potribe: prie smarti progonstva, i muke neizreçenæ: najposlí na smarti psovke, i pogarde neçuvenæ. Csusteli cijenu, kollikoga stadde nashe odkupglenje? Akoga dakle tollikó jesstinno, kako çuste, stade stvaranje, koega nazíva Bogom, i Stvoritegliom; á odkúpglienje, koega nazívá Isusom, tollikó skúpo, zashto nebismo mi najvechma shtovali ovoga prisv. imena, Isus, i najvechmase gnemu klagnali, kako daru najvechem, i dobroçinstvu?

586 Sasvimrizím nemojte ví scíniti zató, shto mi svechím prignútjem i poklonom shtujemo ovo ime, Isus, negoli ovo ime, Boog, il stvoritegl, da çinijmo framotu Bogu Ocu nebeskomu, neh: ta koboje illí Otac nebes. naredio, i uzvísio sína svoga Isusa, davshi gnemu ime: *Quod est super omne nomen*. Koeje svarhu svakoga imena, takonam svidoçi Apos. s. Pavao: i oche, velí, *ut in nomine Jesu*, da ú ime Isusovo svako kollino poklekne nebes. zemaglsko, i pakleno. O çudnovata uzvíshenja! Kada imenujese samo, illi zazvoní ú ushiu i çujese glás ovoga priuzvishenoga imena, Isus; uddigl imajú (ottiúchi takó isti Boog Otac nebeskí, koiga tolliko uzvísi) uddigl, reko, imajú pokleknuti svi dvorani nebeski, shtujuchiga od gliubavi: imajú pokleknuti svi duhovi paklení, darchiuchi prid gním odastrah: Amí kojsmo posrid jední i drughí, pokleknut imademo, i od gliubavi shtujuchiga, i odastrah prid gním darchiuchi. Od gliubavi doisto, zashto ú Isusu, veli s. Pavao, *habemus redemptionem*, imamo nashe odkúpglenje: odastrah pák, zashto, po svidoçbi s. Petra, Isus *constitutus est judex vivorum & mortuorum*: postavglen jest i odragen da bude súdac xivie, i martvie: shto istó i David josh davno prorokova, pivajuchi: *Ipse judicabit orbem terræ*: Onche súditi okolísh zemglæ. Evo viddismo dakle kollikoje vellik dár pris. Ime, Isus; ú dostojanstvu svomu, i uzvíshenju: ostajenam razgledati, kollikoje velliko dobroçinstvo ú uttishenju nashemu, i ú spasenju.

Nećinise Sramota imenu, Boogu, shtose vechma Klagnamo Imenu, Isus; zashtogaje Boog otac tako çudno uzvisio.

587 Znadete N. zashto iskushanje istóvas uçí, dá svaká, kojase upravgliajú na spasenje dúshæ, ilmu bila dobrá, kojase imaju çiniti, ilmu zlá, kojase imajú tarpiti, jesuvam neslatka, paçe dogodi xivete ú tílu umarlomu, gorkost gnekú, i xalost prinosæ: *Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem*: tílobo, velí Apos. zaktivá suprot duhu, á duh suprot tílu: Takoe doisto, zashto duh zaktivá i xelí, da xivete obdán ú postidnosti, obnoch na molitva i bdænju, á vazda ú gliubavi: da xívete ú ponixenstvu, i ú pokora svi; ú çistochi nezdruxení, i ú uzdarxanju; ú millovanju i ú virnosti megiusobom zdruxení; jedni pák i drughí ú postoví, ú obsluxenju od zákona, i ú dillovanju dílá od millosardja: Da xívete opprashtajuchi uvrígenja brez osvetæ; podnosechi progonstva, brez zlríçi i proklignanja, nemilá vrimena i sve suprotivshtine brez marmglianja, i psovanja. Ová reko xelí duh, i zaktivá: Ami

Duh (suprot tílu) xelidase xive, dobro tinechi, á zlo podnosechi

vì sámi ispovídate, da niti ovi zálá tarpiti, ni prie reçení dobará çiniti morete, brez nikæ xalosti, gorçinæ, i muçnosti. Ochieteli dakle N. davam ukaxem záçinu, kojom akose spodobno pzsluxite, svechiævam stvari reçenæ izachi lasne, slatke, i za uttishenje vashe?

588 Záçina ova doisto jest prislavno ime, Isus: od koga zaruçnica nebeska pivá ú s. pisma: *Oleum effusum nomen tuum*: ugleje, velí, izlivenò ime tvoje: s' nebésabo izlíto jest ú utrobu Divicæ Mariæ, á iz gnæ utrobæ, razlíto jest po svem okolishu zemalskomu, za záçinu od utishenja pravovirnim svimakollicim: koje záçinæ takaje kripost, da tolliko ú çignenju od dobárá, kolliko od zálá ú podnoshenju, sva gorkost, ú slatkost; sve uczvíglenje ú uttishenje, i muçnost svu ú lakshinu obrachiá. Tonam svidoçi s. Bernardo Abbat, govorechi, i ponukujuchinas ovako: *Tristatur quis vestrum, currit ad laqueum mortis desperando*? Akose xalostí ú çemu tkogodi od vas? jalise priblixá k' zamçici od smarti xalostæchise? neka nekasní zaçiniti sarca svoga i úsílá uglem nebesk. od ovoga slav. imena: *Veniat in cor ejus Jesus, & inde saliat in os: Ecce nubilum diffugit*: Nuth neka dojdæ, velí, ú sarce gnegovo Isus, i odanle nek izajdæ na usta, evoche udigl razasutise sva oblaçina od xalosti i od gorkosti; evoche nasslúpiti slatkost, i uttishenje: ono shtose çignáshe muçno i gorko; okrenuchese udigl ú slatkost, i ú velliko uttishenje.

záçinam ena Isus. Kase zslagin.

Nekanam reçæ Sheraphinskí Patriarka, i neizbroeni drughí redovnici, odkud ú privisokom uboshtvu, i ponixenstvu pridubokomu tolliko uttishenje imadoshe i slatkost, da nikí dostojanstva i bogastva; nikí josh kraglíestva, i cesarstva ostavivshi, uboxtvo zagarlishe, obukavshise svrichicu redovniçku? Ne zdrugu stranu doisto, nego po záçini imena Isusova. Isus, kakoje vazda bio, onakoje i sada slatkost i utishenje Divicama ú çistochi; Udovicam ú sírotinstvu: Pustignakom ú samochi: Bolesnikom ú muci, i ustarpglenju: Sumglivím ú prosvítglenju: Pokornikom ú postovi, i drughim ostrinama od xivota: A muçenikom ú podnoshenju od progonstvi. Zato parvom Muçeniku, svetom Stipanu, *lapides torrentis dulces fuerunt*, kamenje, kako pivá od gnega s. Czarquá, slatko biashe. The odkud slatkost gnem ú kamenju, koimga kamenováhu? odgovára s. Luka: zashtobo, veli, *vidje Isusa stojechega obdesnu Boxju*. Od Aposhtólá takoger istí s. Luka svidoçí, da kadají vuciáú po suudí, progognáú, i nasichiáú pogardama: oni *ibant gaudentes*, ogiahú, velí, radosni. Al odkudim radost ova ú progonstvu? odgovárá istí: *quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati*: zashtosu dostojni bíli pogarde tarpiti i progonstva zaradi imena slavnog Isusova. O çudne záçinæ, koja promigniujæ, onim koise gnom dobro sluxæ, ú slatkost gorçinu; á progonstva i xalost, ú uttishenje i radost! Dobro pivá doisto s. Bernardin od çudnovate ovæ zaçine, govorechi: *Nec lingua valet dicere, nec littera exprimere; expertus potest credere, quid sit Jesum diligere*. Niti jezik more rechi, niti slovo prikazati: kushaj mochesh virovati, shtoj Isusa millovati.

589 Dostojno jest istinito millovati ime Isusovo i gliubiti, i gnemuse shtujuchiga klagnati, zashtoje slatkost nasha ú gorkosti;

i ú xalosti razgovor i uttishenje: Alie josh dostojnijæ klagátimuse, glinbechiga, i virnomu sluxiti zarò, zashtoje uzrok jedini od nashega spasenja: Jerbo da sín Boxi ovoga imena nebo de uzeo, nitise nazvao Isus, mí odkupglenja nebismo bili dostignuli, ni spasenja: Ovoje istina kojunas ucí Poglavar od Apostólá, temegi s. Czarquæ katol. Vikar Isukars. s. Petar, govorechi: *Non est aliud nomen sub Cœlo datum hominibus, in quo oportent nos salvos fieri*: Nie dáto drugo ime pod nebom gliúdma, ú koebi imali biti mí spaseni. Da ovu pák istinu çito poznademo; sponenitese, da mallo prie rekosmo iz Ivang. *oportuit Christum pati*: potribaje bíla, da Isukarst tarpí mloghe pogarde, muke i smart za nashe odkúpglenje. Sada dakle bistelmi znali rechi, tko stavi takú potribu na sína B. da on ima tarpiti reçenæ stvari? Ah! neima tkobimi tó kazao drugoga, izvan nauçiteglia od naarodá s. Paula, Al on odgovarà: *Christum oportuit pati, & resurgere a mortuis, quia hic est Jesus*. Potribitoje, velí, bílo da Isuk. sín Boxi tarpí, zashtoje on Isus: kako rekavshi: uzrokje bio od svega shto tarpí sín B. za nashe spasenje toh, shtosæ nazvao Isus: ovoje primzvishenó ime uzrok bílo od svega. Mah! nekami opprostí s. Pavao: sadbo rekosmo, i posvidoçismo, da prisv. ime, Isus, jest ime od utishenja neizreçenoga i slatkosti; kako dakle istó more biti uzrok, od tollikie goskosti, kollikæ tarpje sín B. od oní, koigá progonishe, i propeshe? Dakle prislatko ime Isus, uzrokje bílo, shto prinevírni xudije progonishe sína B. i psovashe? shtoga pomamní vojnici konopci vezashe i fingiri, ú obrazmu oní Boxanstvení pgliuashe, i zaushrice dávashe, i kistúpu privazana pogardno trustashe? i najposli, shtoga súdacz nepravedni nepravedno na smart osúdi? O dobroto Boxia! jeli ikad mogu che, da ovo ime, Isus, koeje punno slatkosti i uttishenja, more biti uzrok od gorkosti tollikæ, i oxaloschenja? Tollikoje N. shtogodi podnese sín B. ú puti çoviçanskoj, uzrokje bílo ime gnegovo velí Apos. *quia hic est Jesus*: zashtoje on Isus.

Ime, Isus, jedini uzrok nashega spasenja.

Imzoje Isuk. tarpiti, shtove tarpio, zashtosæ, Isus, nazvao.

Akolivam oví svidok, premda dostojan od cilovita povirovanja, sám nie zadostá, imadù druga dva Ivangelishta, Mattie, tojest, i Marko, tako vagliá da budu zadosta: velíbo istina Boxia, *ú ûsti dviú il triú svidókah stoi svaka ríç*. Parvi dakle ú pogl. 27. svoga Ivang. ispiisavshi sve pogarde i muke, koje podnese sín B. od nevirnoga onog národa, nadostavgliá ovæ ríçi: *Et imposuerunt super caput ejus causam ipsius scriptam*: i postavishe, velí, svarhu glavæ gnegovæ, uzrok gnegov upísan. Drughi istó potvargiujæ, zabilíxajuchi, da na krixu svarhu glavæ Isukarstovæ: *erat titulus causæ ejus scriptus*: biashe imenovagne uzroka gnegova upísano. Ali shto scinite ví, da biashe upísano od súca Pilata, i postavgleno svarhu glave Isuk. na krix, neka svak more znati shtiuchi, zashtoga muçishe, i propeshe? jeda scínite ví, da Pilat, za uzrok od ossugenja gnegova na smart, postavi na krix onó uçemunoga laxglivo osvagiashe prid gnim çiffuti, tojest, daje zákon Boxi psovao i Mojsiev; daje púk od zákona odvrachiao právoga; daje haráç davati Cesaru zabragnivao, i drugá ovaká? nishta doisto od oviziu Pilat nepostaví. Shto dakle? stavi samo ime prísveto,

veto, Isus: Zashto, premda Pilat biashe súdac nepravedan; sasvimtizim tada kad upísa uzrok od smarti Isusovæ, upravglen bi od duha s. da drugo neupísa, nego istó Ime gnegovo: Takonam svidoçí s. Ivan, koije ondi bio, vidio, i shtio pismo stavglenó na krix: i takó veli na pogl. 19. svoga Ivang. *scriptum erat J. N. R. J.* da upísano biashe: Isus Nazaranin kragl xudinski: nishta drugo: Zatose dakle sín B. imade podloxiti pogardama, muci, i smarti, zashto *vocatum est nomen ejus Jesus* nazvano jest ime gnegovo Isus: I buduchi ova svaka tarpio za radí odkupglienja nashega i spasenja, oçito vidímo, da prisime, Isus, jest uzrok jedini odkupglenja i spasenja nashega. Nie ni çuda, zashto, tko uzmæ ime od kogagodi poslanáse, vaglia da i oní posao dilluje: Na priliku: Tkose uçiní i nazove súdacz, on vaglia da súdí; krágl, da kragliujæ; Targovac da targujæ, i tako ostalí; A' znademo doisto da prislavno ime, Isus, jest ime od izmeta, illiti od posla, tojest, od odkúpglenja i od spasenja: zashto, Isus, istomaçivshi, drugo nie, nego Spasitegl, i Odkupitegl: i tako imaoje dillovati posao od odkupglenja, zashtoje on Isus: za koi posao potribitaje bíla muka gneva, i prolitje od karvi: písanoboje, *sine sanguinis effusione non fit remissio*. brez prolitja karvi nemore bit odpushtenje griha, ni spasenje. Sada dakle ostavgliam vashemu devotu promishglianju, da procinite sámi kolliko vellik dár i dobroçinstvo daoje nam Boog ú priuzvishenomu Imenu, Isus; i kollikoga imamo shtovati, kakolimuse klagnati: Al nuth iskushajmo mallo, çinimoli ovu dsiknost nashu? i stimchiu svarsit ú mallo josh ríçí.

Ime Isus, jest ime od izmeta illisi od posla.

Dio Drughì.

Evo N. rázloxnijm svidoçanstvi ukázavam i razumiste, da premakosmo neizbroená dobroçinstva i darove od Boga primili, i svinas nutkajú, i zazivaju na harnost ilti spoznanje, i na zassalnos dobroçiniocu: nishtanemagne dár, koinamje darovao ù pristv. imenu, Isus, sva ostala nadhodi tolliko ú dostojanstvu svomu, kolliko ú nashoj koristi: Buduchi daje uttishenje nama ú xalosti, slatkost ú gorkosti; i shtoje najvishe, jedini uzrok odkupglenja nashega, i spasenja. Dakle i mí za ovo najvechæ dobroçinstvo i dár, najvechæ imamo çiniti gnemu zassalnosti, i ú ovomuga pris. imenu najvechma slaviti, shtovat, i faliti. Ossichiamse ja doisto i poznajem, da svi neokushâte slatkosti, prisl. imena Isusova, i nenaodite ú gnem uttishenja dosad possaglienoga: Paçe svi ni plodda nedostigujú od gnegova odkupglenja. Ali ako xelite znati odkud ovo izodí, poslushajte Okrugnenoga Pror. Oví, upravgliajuchi glás svoj k' Spasitegliu nashemu, ovako pivá ù duhu: *Quam magna multitudo dulcedinis tuæ Domine!* O' kollikoje velliko mloxtvo slatkosti tvojæ gospodine! nishtanemagne, nevelí dase od sviú ova slatkost okushà, negose darxí sakrivena za same onæ, koì gliubæ gnega, i boese; *quam abscondisti timentibus te*, kojusi, veli, slatkost sakrio tebe bojeechím, koí imenujú i zazívaju slavno ime tvoje saspodobním poshtenjem: zato na drugom mistu piva isti Pror. *Gloriabuntur in te omnes, qui diligunt nomen tuum*: slavichæse ú Tebi svi koí gliubæ ime tvoje. Kako

Zashto mlogli neokushaju slatkosti im. Isusova.

da velí: oní samo, gospodine, okushajú slatkost ú gorkosti, i utishenje imajú ú svoim xalostma iz prisvetoga imena tvoga, Isus nazvánoga; i slavitichase odkupglenjem tvoim ú raju nebeskomu, koi ovo ime zazívajú sastrahom, s' gliubavju, i sposhtænjem: i koise paze neuvriditiga ni pogarditi, nastojechi sasvom pomgliom pravedno xiviti: *quoniam tu benedices justo*: zashto blagosov tvoj svetí datichesh tí pravednomu.

Shtose dakle çudite nikí í túxite, da ne okushate slatkosti i uttishenja, niti zadobívate spasenja po kriposti imena slav. Isusova. Túxitese vechma navas istæ: i çudditese shto çésto dajete prigodbu sínu B. dase on more tuuxiti na vas, kakono ú niko vrime na púk obraaní, govorechi po Pror. svomu, s. Ezekii: *Adhuc & in hoc blasphemaverunt me.. contemnentes*: josh i ú ovom psovalisu mene, pogargiujuchi: Ottiuchi rechi: Evo tolliko velliko dobroçinstvo, i dár uçiniosam púku karstjanskomu ú ovom imenu momu, Isus: i sasvimtizim tollikoje daleko dami duxnæ sálé uzdájú, i da istó Ime moje shtujú, kolikoga joshter mlogo pútá psujú pogargiujuchi: shtaradi pokáranjasu prie dostojni, negoli uttishenja, i spasenja. A jeli ovo istina il nie, Jachiuvam súd metnuti prid oçi, pak od vas istí iskachiu najposlidgnu ossudu, s' ovakijm priggovorom, na prijliku.

591 Biashe niki Kragl vehoma moguch, í oví imadiashe slugu milla sebi mlogo, i drága, koi sluga osiromashí tako, dase muçno nevoglnii od gnega itko naogiáshe. Ghledajuchiga dakle kragl svisine dvoorá svoi, takose milosardjem maknu svarhu gnega, dase dostoja snichi kgnemu na oçitu çarshiu, darovámu jedan parsten od suhoga zlata, i ú gnem biashe draghí kamen, koi vagliadiashe vishe od svega kraglestva, i okolo biashe nakichen neprocignenim bíserom, i darujuchimu oví parsten pripporuçi, paçe i zappovidimu, daga pazí sasvim poshtenjem; shto akobi ispunio, obechiamu josh, dache biti bashtiník istoga gnegova kraglestva; pák vrativshise ottide opet na çardak od svoí dvoorá. A kada pogleda kroz oblok, evo vidí na istoj çarshii oçitoj, da reçení sluga prineharní natakavshi oní plemeniti parsten na svoj shtáp, sad máshe gním po vitru; sad poshtapajuchise shtapom zadievága ú blato, josh i ú giubre, nesamo prid ostálim okolostojechím, nego josh i na oçi istoga kraglia dobroçinioca ozgor ghledajúchega. Recitemi sada, molim, shtoje zasluxio nespoznani ovi slúga? jedaje zasluxio millost imati ú napridak, i bashtinu od kraglestva, kod istoga kráglia? Csujem da svi jednim, premda muçeechim glasom odgovarate: eh, oçe: taki neharnik, ne samo nie zasluxio reçení milostí, negoje zasluxio pokáranje neçuvenó i smart istú; zashto ako kragl gnemu obechiá milosti, i bashtinu od kraglestva; obechiamu s' ugovorom, da sasvim poshtenjem çuha i pazí dár sebi darovaní: on pák buduchi pogardio tolliko sramotno dár, pogardioje doisto ù dáru i dariteglia istoga kráglia: odkudbi dakle drugó zasluxio, nego pokaranje prixestoko, i smart? Tollikoste dobro N. odgovorili, kolliko boglæ ossudæ niste moghli dati. Boimse nishtanemagne, da niste mloghí dali ossudæ suprot vama istím; á kadvam reçem tkoje oví kragl; tkolie slúga reçeni, imachetese

Prigovorci Parshtena &c.

tese shta bojat i ví, uzdamse.

593 Oví kragl N. jest Boog, koi imadiashe milla sebi slugu i drága, çovika, koga biashe stvorio na sliku i priliku svoju: Ał ovi izgubivshi millost Boxiú po grihu, ossiromashi, i uçinise najnevoglnii od svíństvoranjá zemalskie: ghledájuchiga dakle kragl svissiná nebeskie na çarshii od ovoga svita, prighnuose jest dobrottivo kgnemu snichi, i darovamu parsten neprocígnení; ime tojest priuzvisheno, koe *vocatum est*, *Jesus*: zovese Isus. Parsten ovi, velim, daje od priçistoga zlata, zashto zlamenujae çoviçanstvo porogeno iz utrobae priçistae D. M. Velim daje ú gnemu drághi kamen neprocigneni, koi vaglia vishe od svega kraglestva gniegova, zashto s' çoviçanstvom i Boxanstvo zlamenuje ú jedinstvu kípa sina Box. Velim daje takoger neprocignenim bisserom okolo nakichen, zashtoje obogacheno ovo ime prisv. neizmirnom dobrotom, millosardjem, svemogustvom, i ostalim vlastistvi Boxiem. Ovim dakle parstenom Primoguchí kragl nebeskí oçestitioje, i darovao nefrichnoga çovika: Obechiajuchimu josh vishe kraglestva svoga bashtinu, isto ako bude paziti reçenog parstena ú duxnomu poshtenju, i spodobnomu: govorashebo, *qui me confessus fuerit coram hominibus*. Tko mene uzispovídá prid gliudma, fálechi i blagosívgliajuchi sveto ime moje, Isus: *Confitebor & ego eum coram Patre meo in cœlis*: Ispovidichiu, illiti ocitovati i ja gnega prid Ocem moim na nebesí, davshimu bastinu slavae kraglestva moga ú raju: Itako vrativshise na nebesa, ghledá svíslinae nebeskae, i viddí mloghae neharnae gliude, da tolliko ú mallu poshtenju pazzae oví neprocigneni parsten od prisv. imena gnegova, kolliko mlogo púná metnuvshiga na shtáp od nedostojnogá jezika svoga, i po vitru maashu gnim od isprazna govorenja: i ú blatose gním poshtapaju od laxí; i ú giubre kadkad od brezobrastva, illi priitgnae na osvetu ú sarçbi uzimajuchi, i imenujuchí nedostojno, priuzvisheno i pridostojno od poklona, i poshtenja najvechega ime Isusovo. Ovoje ono, pogliubg. Br. ovó, nashtose túxi i spasitegl po Pror. s. Ezechíi, kadano pobrajajuchi neizbroena dobroçinstva púku svomu uçignená, velí: *feci propter nomen meum*, svesam uçinio zaradi imena moga: Ali kakvimsumi povrátili poshtenjem? Psovkama i pogardom: zashto: *& in hoc blasphemaverunt me .. contemnentes*: i ú ovom psovasheme pogargiujuchi isto Ime moje, uzimajuchiga i imenujuchi, nesamo ú isprazno st, nego çesto ú laxglivo govorenje, ù sarçbeno na osvetu, i ú neposhteno: dabi neuzimalose takó Bogbi dao.

Ime Isusovo parsten Kolliko plemenit! od mloghi pogargen.

Evovam dakle uzrok, shto ví mallo okushate slatkost i uttishenje slav. imena Isusova, ú gorkosti i nevogli ovoga svita. Viste isti dáli ossudu suprot vama: Takiembo on nie obechiao millosti ú napridak niti spasenja, i bashtinae kraglestva svoga nebeskoga, nego josh prsiti mukam i ossugenjem; govorechi: *qui negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo*: koi zatají mene prid gliudma, pogargiujuchi ime moje, nitimu çinechi dostojnoga poshtenja, zatajachiu i ja gnega prid Ocem moim, zabranivshimu bashtinu slavae kraglestva moga nebeskoga, i ottiravshiga ú muke viçgnae, onim rijçma: *Ite maledicti in ignem æternum*: idite prokleti ú ogagu viçgni: zashto ne-

procignenòga parstena od imena moga, koese zove Isus, nisteparzili ú poshtenju dostojnomu, niti poshtovali; nego psovali, i pogargivali. Ako xelite dakle, Br. moja, possaglienæ od mene slatkosti i utishenja iskushivati ú Imenu Isusovu, i okushati, i davam budæ uzrok od spasenja, kakoje bio od odkupglenja: pazæchi da Isusa neuvriidíte; sluxitese ovim slavnim imenom, alí sluxitese sastrahom sinovskim; zazívajtega slobodno, ali zazívajte s'gliubavju uxganom; imenujtega çesto, al imenujte s'poklonom dostojnim i poshtenjem: i tako imachete po gnemu uttishenje vrimenitó, i viçgne spasenje. Amen.

S V A R H A.

F I N I S.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
RERUM NOTABILIUM.

Nota bene: numerus non signat paginam, sed numerum marginalem. Primus indigitat rem idiomate Latino. Secundus vero, Illyrico: idcirco binos spectabis in singulis citationibus. Porro numerus Romanus, qui iis præponitur: testimonium demonstrat.

A

A *Blegatus*, seu nuncius Christi fuit s. Franciscus Seraph. testimonio xviii.485.501.

Adam, etsi non peccasset, filius Dei venisset fieri homo, sub nomine Emanuel. Test. II. 29. 42.

Admonitio moralis brevis, qualiter ss. imitari omnes possumus &c. Test. xix. 527. 540. in fine.

Alleluja, quid significat? Test. vi. 194. 204. *Alleluja* repetendo toties s. Ecclesia tempore paschali, videtur devote, & sancte insanivisse prælætitia. Et: per id nos invitat ad laudandum Deum. ibidem.

Altare: in altari renovantur miracula facta quondam in alvo B. V. Test. xv. 442. 457. Ex altari dantur nobis omnes divitiæ Christi D. ib. 441. 456.

Amor, quantam vim habet: Testim. v. 145. 173. *Amoris* lancea filius Dei ab origine mundi quodammodo torquebatur. ibi. 146. 174. *Amor* Divinus, quam multum gliscuit in B. V. M. Test. xv. 410. 422. Parturiebat in ea vehemens desiderium moriendi; ibi. 411. 423. *Amore*, qui inebriatur non cogitat majestatem: Test. xvii. 470. 480. *Amor* ascendere non potest tantum, quantum descendit: Test. xiii. 349. 363.

Amandi Deum modus: Test. xix. 522. 535.

Angelus, post primum peccatum condemnatur, absque spe veniæ: quare non est homo? Test. II. 30. 43. & seq. *Angelus* tripliciter confortat Dominum in horto Geths. Test. iv. 89. 119. *Angeli*, duo apparuerant Domino ascendente, at innumeri invisibiliter descenderant eum comitaturi: Test. viii. 238. 250. Quare admirati interrogant: *quis est iste rex gloriæ*? ibid. 242. 254.

Angeli concupiscunt ad invidiam, dum nos epulamur ss. Eucharistia: Test. xi. 304. 317. & seq. *Angelus*, & Evangelista s. Lucas videntur testes contrarii, sed conciliantur. Test. xii. 324. 337. *Angeli*, & Cœli videntur nobis invidi in assumendo corpus B. V. Test. xv. 409. 421. *Angeli* admirantes gloriam resurgentis B. V. M. comparantur Sabæ reginæ admiranti sap. Salom. ib. 414. 426. *Angelus* Eccl. Smyrnæ apposite interpretatur S. F. Seph. Test. xviii. 484. 500. *Angeli*, inducuntur admirari magnificen-

Digitized by Google

centiam s. Cath. V. & M. contendentis in Cœlum, & apposite illis respondetur: Test. XIX. 527. 540.

Anni principium consulto Ecclesia a Martio transtulit ad Januarium: Test. II. 28. 41.

Anulus inæstimabilis Nomen Jesu: tamen a multis vilipenditur: Test. XXI. 578. 590. *Annulo* Christus de propria manu subarrhavit s. Cath. Test. XIX. 521. 534.

Apostoli, quo timidiores ante, eo animosiores post acceptum Spiritum S. quia virtus eorum de spiritu: Test. IX. 262. 272. *Apostoli* gaudium dolori miscebant, dum illis valedixit Dominus ascensurus: Test. VIII. 237. 249. *Apostolorum* prædicatio sagittæ acutæ: miracula vero hasta fulgurans: ibid. 241. 253. *Apostoli*, ad obitum B. V. miraculose convenerant, qua moriente dulces fundunt lacrymas: Test. XV. 412. 424.

Apum mira ars, & sapientia ducit nos in cognitionem altiss. myst. Dei: Test. X. 285. 295.

Arca Noemi fuit figura quadragesimæ: Test. VII. 222. 232. Item Ecclesiæ Cath. in cujus structura præfiguratum est myst. ss. Triadis: Test. X. 283. 293.

Ascensio Domini, quam magnifica cum gloria fuit celebrata a cœlitibus! Test. VIII. per totum. Quid summe multiplicabat & decorabat hanc Ascensionem, ibid. 239. 251. *Ascensio* Domini dilatavit fidem, auxitque spem, & charitatem: ib. 243. 255.

Assumptio B. V. pompa solemniori, quam Ascensio Domini, esto hæc potentiori Majestate, fuit celebrata: Test. XV. 415. 427.

Auster significat Spiritum Sanct. Aquilo vero persecutiones: Test. IX. 259. 269.

B

Baptismo quali Christus cupiebat baptizari: Test. V. 147. 175. *Baptismi* effectus admirabilis per historiam quandam elucescit: Test. XVI. 437. 452.

Bellum in corde Domini inter duas lanceas, amoris nimirum, & ingratitudinis, cruentum: Test. V. 156. 184. *Bellum* inivit Christus cum hoste infernali in Calvaria: vicit eum, consequenter infernum, & mortem: Test. VI. 197. 207. *Bellum* S. F. seraph. cum hostibus pro aquirenda paupertate in sponsam: Test. XVIII. 487. 503. & seq.

Beneficium, & donum summum a Deo nobis factum, est ss. Nomen, Jesus: Test. I. & XXI. per totum. *Beneficia* Dei in populum hebræorum quam grandia, & e contra eorum ingratitudo! Test. I. 4. 17. & seq.

C

Calix duplex Christo fuit oblatus in horto Gethsi. & qualem rogat a se transferri: Test. IV. 88. 118. *Calicem* Domini qualiter bibit Jo. Apostolus: Test. XVII. 472. 482.

Cœlum stupet filium Dei non recipi, cum in propria venit: Test. XII. 333. 346. *Cœlum* nova gloria accidentali decoratur, cum assumptam B. V. recepit: Test. XV. 416. 428. *Cœlorum portæ* quare levari jubentur: Test. VIII. 240. 252.

Cœna ultima Domini finem dedit veteri, & novæ principium legi. In ea instituitur ss. Eucharistia infiniti amoris memoriale: cibus, & medicina ordinan-

dinantur Apostoli sacerdotes &c. Test. IV. 83. 113. & seq.
Carmelus fertilis, & miraculis celebris, primordia s. Ecclesiæ figurarat: Test. IX. 257. 267.
Catharina V. & M. quinque talentis acceptis optime mercata, alia quinque fuit lucrata: Test. XIX. per totum. Vicit, & vinxit fide 50. DD. ib. 523. 536. & seq. Cum tanta magnificentia fertur in cœlum ac comitatu, ut Angeli videantur admirari: ib. 527. 540.
Christiani omnes jactant se Deum amare, utinam factis &c. Test. III. 61. 73. & seq. Multi negant factis Christum esse Deum; esse regem: & fuisse hominem mortalem: ibi 63. 75. & seq. Multi imitantur irrationalia egressa ex Arca Noe: Test. VII. 222. 232. *Christiani* quo feliciores, eo debent esse gratiores, quia in sinu S. M. Ecclesiæ constituti: Test. X. 278. 288.
Christus est rex, etiam ut homo, super omnes reges. Test. III. 57. 69. Qualiter major ascendit in cœlum, quam descenderat: Test. VIII. 241. 253. *Christi* crucifixores & tortores etiamnum plurimi: Test. IV. 104. 134. *Christus* quanta passus sit: Test. IV. & V. per totum. Querimonia ejus in Judam: Test. IV. 86. 116. Querimonia ejusdem in nostram ingratitudinem: Test. V. 154. 182. Item in ingratissimam synagogam: ibi: 159. 187. Christus confortatur ab Angelo: Test. IV. 89. 119. Item: Test. V. 155. 183. Causæ tristitiæ Christi in horto Gethsf. diversæ: ibi 150. 178. & seq. *Christus* sanguinem sudat ob cruentum bellum in corde suo inter duas lanceas: ibi 156. 184. Semel a Judæis crucifixus, sed a diversis peccatoribus numquam cessat crucifigi: ibi, 163. 191.
Christus bis cœpit regnare super Ecclesiam in carne humana: Test. VI. 196. 206. Triumphavit inimicos pro iis, qui ejus resurrectionem corporalem sua spirituali imitantur: Test. VI. 201. 211. *Christus* post resurrect. suam primo apparuit Matri eamque solatus est: ibi 199. 209. Item test. VII. 220. 230. Quam blande solatus est Animas in limbo, cum descenderat ad inferos. Test. VII. 217. 227. Quare prius apparuit fœminæ, quam Apost. Test. VII. 221. 231. *Christus* habet duo regna, unum per hæredit. aliud per comparationem: Test. XI. 298. 311. Vide, *Filius Dei*. Vide etiam, *Jesus*.
Creatio Deum vili constitit: sed quam magni redemptio! Test. XXI. 574. 586.
Columba typus Spiritus S. corvus autem spiritus immundi. Test. IX. 266. 276. In specie columbæ Spirit. S. apparuit in Jord. Test. III. 53. 65.
Creatura invitatur universa ad compatiendum Christo patienti: Test. V. 141. 169. *Creatura* omnis dolet suo modo super Creatore patiente præter hominem pecc. obstin. ibi, 162. 190. *Creatura* omnis cognovit Deum in præsepio: Test. XII. 326. 339. *Creatura* visibilis & invisibilis nos movet ad gratitudinem erga Deum: Test. XXI. 569. 581. *Creaturarum* excellentia & perfectio ab effectibus & fructibus dignoscuntur. Test. XVI. 433. 448.

Da-

Digitized by Google

D

Daniel in lacum leonum positus, & sanus egressus, figura Christi in sepulchro, & resurgentis. Test. VII. 214. 224.

David virtute ss. nominis Jesu vicit Goliath. Test. I. 10. 23.

Desertum venenis plenum, & prædonibus est hic mundus. testimonio I. 2. 15.

Deus diversos sanctos misit ad docendum nos diversas virtutes: porro ad docendam humilitatem proprium misit Filium. Test. XII. 332. 345. *Deos* plures aliqui coluerunt: alii credunt unum, sed non trinum: Test. X. 279. 289. *Deus* parvificando se, multiplicat magnificentiam suam: Test. XI. 300. 313. *Deus* est templum civitatis Cœlestis, sed fumo impletum; & quali? Test. X. 280. 290. *Deus* promittit Messiam mundo, sed ob demerita tardat. Test. XIV. 381. 402, Mariæ humilitate, licet invincibilis vincitur &c. ibid. & seqq.

Diabolus post primum pecc. juste condemnatur ad pœnam æternam. Test. II. 36. 49. circa finem. *Diabolus* quare conabatur Christum affligi tam acerbe tempore passionis? Test. IV. 85. 115. circa finem. Primo in Calvaria cognovit ex integro Christum esse Deum: Test. VII. 216. 226. Ad ejus despectum quodammodo, & in pœnam ejus blasphemiæ Christus nobis pro cibo dignatus est dare ss. Eucharistiam: Test. XI. 304. 317.

Diadema regibus demittere coram infantulo Jesu, quam gloriosum! Test. III. 55. 67.

Dies prima anni, quare a Mar-tio ad Januarium translata in Ecclesia? Test. II. 28. 41. *Dies* Ascensionis Domini, illi gloriosiss. & cœlitibus solemnissima fuit: Test. VIII. 235. 247. & per totum hoc testimonium. *Dies*, quam infelices inceperunt hominibus post Adæ peccatum! Test. XIV. 380. 401. *Die* Assumptionis B. V. M. tria ejus festa celebrantur: Test. XV. 410. 422.

Dignitas Sacerdotalis, quam grandis. Test. XVI. per totum. Vide potestas Sacerdotalis. Et: Sacerdos.

Differentia inter credere Deum: credere Deo: & credere in Deum: Test. III. 60. 72. *Differentia* inter cognoscere nomen Jesu, & nominare ac invocare dumtaxat: Test. I. 13. 26.

Divitiæ Christi universæ consistunt in trina specie bonorum, quas omnes effudit in nos, in ss. Eucharistia: Test. XI. 301. 314. Divitias duplices pergrandes habuit s. Franc. Seraphicus: Test. XVIII. 493. 509. *Divites* censu qualiter possunt, & debent, si salvari cupiunt, esse pauperes spiritu. ib. 492. 508.

Dolor B. V. in passione filii; tum ejusdem Filii aggravabatur triplici ex capite: Test. IV. 80. 110. & seq.

Donum parvipenditur, dum valor ejus ignoratur: Test. XI. 297. 310. *Donum* nostrum quo nutrimur in via excellentius est, quam quo nutriuntur BB. in patria. ib. 298. 311.

Dona temporalia sunt quoddam capitale, & semen insitum in terram vivam: Test. XIX. 519. 532.

Dotes corporis gloriosi quæ? & quid conferunt: Test. VII. 218. 228.

Draco pulsus e cœlo virtute nominis

Digitized by Google

minis Jesu: Test. I. 8. 21. Frustra conatus fuit Christum inducere, vel ad minimum peccatum iræ, aut impatientiæ, Test. IV. 92. 122.

E

Ecclesia est regnum omnibus regnis præstantissimum: Test. III. 57. 69. Invitat Jesum a Synagoga rejectum, amatura eum & honoratura: Test. IV. 97. 127. Lugubris ejus metamorphosis tempore passionis, quid signat? Test. V. 137. 165. *Ecclesiæ* primordia Monti Carmelo comparantur: Test. IX. 257. 267. In *Ecclesia* dumtaxat datur remissio peccatorum: Test. X. 283. 293.

Epiphaniæ festum solemnissimum: & quare triplici nomine appellatur: Test. III. 53. 65.

Eucharistia est memoriale Domini, cibus, & medicina: Test. IV. 84. 114. *Eucharistia* est majus donum gloria cœlesti, utpote pignus ejusdem gloriæ: XI. 298. 311. Ad ejus creditionem infirmi firmantur per similitudines &c. ib. 299. 312. & seq. Deus nihil majus ea dare potest nec habet, quia in ea omnes divitias suas dedit. ib. 301. 314. In efficienda *Eucharistia* potentia, sapientia, & bonitas Divina æmulatæ sunt. Test. XI. 302. 315. Per eam provisum est nostræ necessitati ibi 303. 316. *Eucharistia* instituta est quodammodo ad despectum hostis infernalis: ib. 304. 317. Angeli concupiscunt ad invidiam cibari Eucharistia: ib. 305. 318. Per *Eucharistiam* sublevata est nostra demissio adposse quodammodo superbire pie & devote: ib. 306. 319. Item ditata est nostra paupertas ad posse omnia debita nostra Deo solvere, debitoremque quodammodo habere: ib. 307. 320. Quam debite ad eam accedendum ibidem. *Eucharistia* quare nonnullis est mors, non vita: ib. 309. 322.

F

Fiat dicitur *verbum bonum* per antonomasiam: Test. XIV. 377. 388. Quam mirabiles ejus effectus in principio temporum, sed mirabiliores in medio temporum, ib. 378. 389. & seq.

Fideles multi ex simplicitate aut ignorantia [non excusante a pecc.] aut ex impia quadam pietate errant &c. 282. 292.

Fides in unicum Redemptorem, ejusque protestatio est remedium necessarium ad salutem pro omni tempore, statu, & sexu: Test. II. 31. 43. & seq. *Fides* vera est una, & hæc Catholica: Test. X. 282. 292.

Filius Dei anxie cupiverat veniendi in terram ad patiendum pro redemp. nostra: Test. V. 146. 174. *Filii Dei* duæ sunt generationes: Test. XII. 323. 326. Nobiscum *Filius Dei* contraxit omnigenam cognationem: ib. 332. 345. Tamen omnes portas clauserunt ne ingrediatur, ideo debuit nasci in stabulo. ib. 333. 346. Affectaverat uterum B. V. M. Test. XIV. 384. 405. Vide Jesus. Et: Christus.

Filius prodigus, cui vitulus &c. significat peccatorem contritum, cui Eucharistia paratur in Altari: Test. XI. 305. 318.

Franciscus Seraphicus pauper, & dives: Test. XVIII. per totum. Angelus Ecclesiæ Smyrnæ apposite intelligitur: ib. 484. 500. Destinatur nuncius ad re-

parandam Ecclesiam: ibidem. Pugnat cum hostibus pro paupertate acquirenda, & viriliter eos vincit: ib. 487. 503. quam ardenter eam amat: ib. 490. 506. Habuit duplices divitias ib. 493. 509. Quam ad altam perfectionem pervenerat: ib. 496. 512. optat Martyrium: ibidem: Martyr efficitur aliis mirabilior: ibidem: 497. 513.

Franciscus Xaverius, comparatur rivulo limpidiss. currenti &c. Test. xx. 542. 556. Sapientia imbuitur ut aliis prodesse possit: ib. 543. 557. occulit pœnas mortificationis suæ artificiose, ob humilitatem: quam fervidus erga divina: charitativus erga proximum: rigidus in se: humilis erga superiores ac obediens: ib. 548. 562. & sequentibus. Divino igne instructus ut Apostolus: ib. 552. 566. Apposite deducitur destinatus ad Apostolatum pro Indiis in mundi exordio sub nomine luminaris magni: ibid. 553. 567.

G

Gaudium Animarum in limbo Christo descendente ad inferos: Test. VII. 217. 227. *Gaudium* B. V. Mariæ resuscitato Domino: ibid. 220. 230. *Gaudium*, & jubilus cælestium Christo triumphaliter ascendente: Test. VIII. 242. 254. *Gaudium* nostrum in Ascensione Domini debet esse majus, præ Angelis: & quare? ibid. 243. 255. & seq.

Gratitudo: Ad hanc erga Deum invitant nos omnia visibilia, & invisibilia; Test. XXI. 569. 581. *Gratitudo* conjugis Tigranis: Test. V. 164. 192.

Gedeonis sacrificium, figura Eucharistiæ: Test. XI. 308. 321.

H

Hebræorum ingratitudo in Deum, & idololatria: Test. I. 4. 17

Historia de Zisca Capitaneo Boemo: Test. I. 12. 25.

Historia de latrone famoso, gratificato ab Otone Imperatore: Test. IV. 106. 136. *Historia* de planctu filiarum Israel super filiam Jephte: Test. V. 142. 170. De Tigrane, conjugisque ejus fidelitate & gratitudine captis a Cyro: Test. V. 164. 192. De Patriarcha Jacob dolente super Joseph: Test. VI. 193. 203. *Historia* de serpente, Enhydris, insidiante Crocodillo: ibid. 198. 208. *Historia* de pompa Romanorum, qua excipiebant Duces triumphatores a bello regressos: Test. VIII. 235. 247. De Jacob Patriarcha luctante cum Angelo: & quid hæc lucta significat: Test. XIV. 382. 403. *Historia* de Cassano rege Tartarorum &c. Test. XVI. 437. 452. De Ezechiele ossa arida vivificante: & Josue Solem sistente: Test. XVI. 434. 449.

Homo est exul infelix a patria &c. Test. I. 2. 15. *Homo*, quam felix creatus, & infeliciter cecidit, in quo omnes peccavimus: Test. XIV. 380. 401.

Hortus Gethsemani: in hunc invitabatur Christus a Sponsa ad gustandum [quam amarum!] fructum pomorum: Test. IV. 85. 115. In eum Christus vadit lætus, sed exceptus a lancea ingratitudinis, tristi tœdere cæpit metamorphosi: Test. V. 149. 177. & sequentibus.

Humilitas B. V. Mariæ tanta fuit quanta optaverat famulari Matri

Digitized by Google

tri Messiæ: non quod cogitasset fieri: Test. XIV. 383. 404. *Humilitate* hæc Virgo Deo placuit, quem Virginitate concepit: ibid. 384. 405. In *humilitate* possumus omnes (suo modo) imitari ss. V. Mariam ibi in fine. Ad hanc nos docendam misit Deus proprium filium: Test. XII. 329. 342. *Humilitas* est paupertas spiritu &c. XVIII.

I

Jacobi Patriarchæ pugna cum Angelo quid sign. Test. XIV. 382. 403.

Jesus acriter reprehendit Petrum se amantem: qui Judæ odienti loquitur suaviter: Test. V. 147. 175. *Jesus* qualiter videri potest in præsepio: Test. XII. 331. 344. *Jesu* obliviscimur, omnia vero alia diligimus nobis utilia &c. ibidem. *Jesus* ad nos veniens operuit magnificentiam suam nostra parvitate nos terreat. ibi 332. 345. *Jesus* inivit nobiscum omnigenam cognationem. ibidem. *Jesus* inter suos veniens hospicium non invenit. ibid. 333. 346. *Jesum* non diligere quam formidabile. ibid. 334. 347. *Jesus* indigens nostra subventione, ubi reperitur? ibi. 335. 348. *Jesus* credendus est Deus, & homo: & qua homo quoque credendus rex, quamque magnificum ejus regnum in terra: Test. III. 56. 68. & sequentibus. Credendus est quoque fuisse natus in stabulo homo mortalis pass. subditus: ibid. 58. 70. omnium horum fides, operibus qualiter sit contestanda. ibid. 62. 74. & sequentibus. Vide: *Nomen Jesu*. *Christus*. &: *Filius Dei*.

Incarnationis Christi motivum duplex ac finis: Test. V. 144. 172. Vide *mysterium* incarnationis.

Joannes Evangelista vas admirabile, in quo relucet excessus amoris: Test. XVII. per totum. Decoratus fuit omnibus titulis, dignitatibus ac virtutibus: ibid. 465. 475. & seq. Videtur fuisse ebrius proprio amore: ib. 469. 479. Joan. Evang. fuit recreatus, & renatus quodammodo filius Mariæ Virginis. ib. 471. 481.

Incarnatio filii Dei duos fines habuit: Test. V. 144. 172. Vide *mysterium*.

Infernus habet 4. loca divisa, locus dæmonum, & damnatorum proprie dicitur infernus, & hunc non visitavit Dominus, cum descendit ad inferos: Test. VII. 217. 227.

Invidia fructificat adversa invidis, etiam in hac vita: Test. VII. 213. 223.

Job virtute nominis Jesu constans victor extitit in tentationibus. Test. I. 9. 22.

Judith virtute & armis ss. Nom. Jesu armata præcidit caput Holofer. & formidabilem exercitum vertit in probrosissimam fugam: Test. I. 10. 23.

L

Lancea triplex Christum torsit: Test. V. 140. 168. & per totum. *Lanceæ* 3. percusserunt simul Absalonem, quare Christum successive? ibid. 143. 171. *Lancea* amoris vulneravit, & torquere quodammodo cœpit F. D. ab exordio mundi: 146. 174. qualiter duplicavit dolorem ei exulcerando cum descendit in terram: ib. 147. 175. *Lancea* ingratitudinis mansit Christum in horto Gethsemani: ibid. 149. 177.

etiam discipuli hanc vibrant in Magistrum: ibi. 152. 180.

Lex: in lege naturæ remedium peccat. origin. quodnam fuit? Test. II. 31. 44.

Lingua operationis in consuetudine, sicut locutionis in ore: Test. I. 6. 19. *Linguis* novis loqui spiritualiter, quid? ibidem.

Lis Justitiæ Divinæ & misericordiæ coram Judice ad columnam ligato: Test. IV. 95. 125. *Lis* ejusdem Justitiæ Divinæ cum Dei filio hominem a condemnatione æterna defendente: Test. II. 37. 50.

M

M*Agi orientales* reipsa fuere reges: Test. III. 54. 66. quanta cum pompa venerunt Jerosolymam. ibidem. Quid dicerunt a stella illico? & quare magi, non reges ab Evang. dicuntur? ibi. 55. 67. quare Evang. eos magos, & non reges appellat: ibidem. In hisce nos quoque vocati sumus ad fidem; sed erubescendum nobis præ illis: ibi. 59. 71.

Manna figura fuit Eucharistiæ, & cur in similitudinem Coriandri cadebat: Test. XI. 309. 322.

Maria Virgo prima post Christum Buchar. sumpsit: Test. IV. 84. 114. *Maria* patitur ea in domo cœnæ, quæ filius ejus in horto, & alibi: ibid. 87. 117. *Mariæ* matri Christus primo apparuit post suam resurrectionem: Test. VII. 219. 229. *Maria* Virgo fuit concepta sine peccato originali: Test. VIII. Aliquando dubitatum fuit & disputatum de immaculata sua Conceptione Deo permittente, & quare? ibi. 350. 364. Ejus immacul. Conceptio deducitur ex scripturis veteris Testamenti. 351. 365. Qualiter fuerit præservata. 352. 366. Idem deducitur ex Evangelio. 354. 468. *Mariæ* pulchritudo præstat omni creaturæ: Test. XIII. 355. 369. *Maria* addidit alas soli justitiæ, & robur abstulit: ibi. 357. 371. *Maria* aula mystici Salomonis quanta gloria intrinsecus fuit adornata: ibi. 358. 372. & sequentibus. *Mariæ* pulchritudo, esto incomparabilis, nulli dedit occasionem peccati: ibi. 361. 375. & seq. *Maria* Aurora, quæ vicit invincibilem &c. Test. XIII. 357. 371. Item Test. XIV. 381. 402. & seq. *Maria* præ humilitate cupiverat famulari Matri messiæ, & quodammodo promeruit incarnationem in utero suo filii Dei: ibi. 383. 404. *Mariæ* uterum affectat D. F. ibi. 384. 405. ejus turbatio unde? ibi. 385. 406. Confortatur ab Angelo per explicationem myst. incar. ibi. 386. 407. *Maria* consentit, & illico fit incarnatio in ejus utero: ibi. 387. 408.

Mariæ festa tria in die Assumptionis Eccl. celebrat. Test. XV. 410. 422. ejus amor in Deum, & desiderium moriendi: ibi, & seq. *Maria* obiit ex amore absque dolore: ibi. 412. 424. *Mariam* decuit resuscitari: ibi. 413. 425. Quam gloriosa resurrexit! ibi, & seq. *Maria* assumitur & ducitur in cœlum cum inenarrabili gloria ac magnificentia: Testam. XV. 415. 427. *Maria* assumpta quodammodo Deificatur: ibi. 416. 428. Comparatur soli cum creato, tum etiam increato: ibidem. *Maria* coronatur pro Regina universi, & adoratur a cœlitibus: Test. XV. 417. 429.

est

est thronus Dei: ibidem. *Maria* tanta potentia in cœlo regnat, tantaque misericordia nostri satagit, ut videatur ejus misericordia præstare rigori justitiæ filii Judicis: ibid. 418. 430. & seq.

Microcosmus, seu mundus parvus homo dici potest: cur? Test. XIV. 380. 401.

Mundus hic est desertum plenum venenis mortiferis, & prædonibus insidiantibus nobis: Test. I. 2. 15. *Mundus* est fornax Babilonica in qua accenduntur, & consumuntur incauti mundani: Test. XIX. 515. 528.

Motiva ad amandum Jesum neonatum: Test. XII. 330. 343.

Mysteria tristitiæ Christi in horto Gethsem. Testam. V. 85. 115. & sequentibus.

Mysterium ss. Triadis investigabile: Test. X. 280. 290. *Mysterium* ss. Trin. credere multis apparet stultitia, sed salvandis est virtus, qua salvantur: ibi. 281. 291. In *mysteriis* fidei omne dubium est blasphemia & perditio: Test. X. 282. 292. *Mysterium* ss. Trin. in structura Arcæ Noe præfig. ibi. 283. 293.

Mysterium Incarnationis filii Dei inessabile, nec curiosius indagandum, sed humiliter credendum: Testim. XII. 325. 338. vide etiam Testim. XIV. 387. 408.

N

Nativitas Filii Dei duplex, æterna & temporalis, quam diversæ: Test. XII. 323. 336. *In Nativitate Christi*, quid admirandum, imitandum, & amandum: ibi. 326. 339. & sequentibus. Vide *Mysterium incarnationis*.

Natura humana quam in diverso statu spectatur in capite Christo, & in nonnullis membris: & quantum honorem atque gloriam consecuta &c. Test. VIII. 244. 256.

Nobilitas, [ac *Nobilis* revera] quid? Test. XIX. 520. 533.

Nomen Divinitus impositum significat donum aliquod: Test. XXI. 570. 582. *Nomen Jesu* est instrumentum victoriæ, & gaudii: Test. I. 3. 16. Item: est unguentum cujus solus odor intoxicationem impedit: ibi. 5. 18. *Nomen Jesu* qualiter invocandum: ibi. 7. 20. Et medicina etiam corporibus; & turris ac arma fortissima a vincendum hostes visibiles & invisibiles: sequitur per totum hoc primum Testim. *Nominis Jesu* invocatio quare non prodest quibusdam? ibi. 13. 26. A nonnullis contemnitur, & blasphematur: ibidem. *Nomen Jesu*, quare *vocatum* dicitur, & non *impositum* in Circumcisione: Test. II. 27. 40. *Nomen JESUS*, causa fuit inducens quamdam necessitatem, ut Filius Dei sumeret amariss. medicinam Circumcisionis: ib, per totum, & concluditur num. 38. 51. *Nomen*, *Jesus*, quid significat? Test. XXI. 572. 584. Qualiter magis honorandum, & adorandum, quam nomen Deus, aut Creator: ibi. 573. 585. *Nomen Jesu* est condimentum dulcorans omnem amaritudinem: ibi. 576. 588. *Nomen*, *Jesus*, est causa nostræ salutis: & causa omnium, quæ passus est pro nobis D. F. ibi. 577. 589. *Nominis Jesu*, dulcedinem nonnulli non sentiunt: quare? ibi. 578. 590. Est anulus inæstimabilis, tamen a multis vilipenditur: ibi. 580. 592.

Ope-

Digitized by Google

O

Operibus qualiter Christus sit confitendus Deus? & utinam multi id non negarent factis: Test. III. 62. 74. *Operibus* qualiter sit confitendus Rex: & utinam id non negarent factis: ibi. 63 75. *Operibus* qualiter sit confitendus homo mortalis: & hoc quoque multi negant factis: ibi. 64. 76.

Oratio a Christo quare intermittitur in horto Gethsem. Test. IV. 87. 117. *Oratione* attrahitur Spiritus S. in cor nostrum: Test. IX. 263. 273. *Oratione* luctati sunt cum Deo ss. Patriarchæ: Test. XIV. 382. 403. *Oratione* etiam vincitur, invincibilis alias: Testim. XV. 419. 431.

P

Passio Christi triplex lancea: Test. V. per totum. Vide *Christus*.

Patrum ex limbo eductorum pia contentio, & jucunda: Test. VI. 199. 209.

Pauperes Christus appellat specialiter fratres suos: Test. XII. 335. 348. *Pauperes* sunt in triplici differentia: Test. XVIII. 492. 508.

Paupertas est thesaurus dulcis, sed absconditus, ideo a paucis amatur & gustatur: Testim. XVIII. 491. 507. *Paupertas* qualiter omnibus est necessaria, & qualiter divites quoque debent esse pauperes, & seq. num.

Peccatum originale in qualibet lege seu pro quolibet statu, sexu, & tempore habuit remedium: & quale: Test. II. 31. 44. & seq. A *peccato originali* B. V. M. qualiter fuit præservata: Test. XIII. 352. 366.

Pœnitentia, seu mortificatio sensuum, est lacus, in quo, non modo peccatores abluuntur, sed justi plerique refrigerantur: Test. XX. 547. 561.

Persona Verbi nec corpus in sepulchro, nec animam in limbo dimisit in triduo mortis Domini: Test. VII. 215. 225. Æsto de quavis *persona* Divina prædicetur, Deus: tamen non tres, sed unus est Deus: Test. X. 278. 288.

Petrus Apostolus, saltem negative, testatur, quod præstiterit amor Joannis erga Div. Magist. suo: Testim. XVII. 465. 475.

Pignus plus debet valere quam debitum: Test. XI. 298. 311.

Pilatus ne privetur favore Cesaris terreni, privatur favore Regis cœlestis: utinam etiamnum multi non adessent Pilati! Test. IV. 98. 128. Et Test. V. 158. 186.

Portæ cœlorum, quare jubentur elevari Domino ascendente? Test. VIII. 240. 252. *Portas* sibi clausas omnium repererat Dei Filius, ideo nasci debuit in stabulo: Testim. XII. 333. 346.

Potestas Sacerdotum novæ legis adumbrata in lege veteri: Test. XVI. 434. 449. Consistit in duplici auctoritate prope Divina: ibi. 435. 450. Quare a plerisque parvipenditur? ibi. 436. 451. Ei similis nec in cœlis [præter Divinam] datur: ibi. 437. 452. & seq. Vide *Sacerdos*.

Processus super gravitate peccati primi Angeli, & primi Hominis: ubi speculative deducitur hujus quodammodo gravius: Testim. II. 35. 48. & seq.

Providentia Divina nulli deest, ex parte Dei; in necessariis

ad

Digitized by Google

ad salutem: Testim. x. 279. 289.

Pulchritudo mulierum, quam perniciosa plerisque: Test. XIII. 361. 375. *Pulchritudo* B. V. M. [esto super omnes mulieres] nulli dedit occasionem peccandi; immo e contra: ibidem & seq.

R

Regnum Christi in terra quam magnificum præstansque aliis! Test. III. 57. 69. *Regna* duo habet Christus, aliud per hæreditatem, aliud per comparationem: Testim. XI. 298. 311.

Remedium peccat. originalis pro qualibet lege, seu statu, tempore, & sexu exponitur, & explicatur: Test. II. 31. 44. & seq.

Resurrectionis Christi triumphus adumbratus in Victoria Moysi super Pharaonem in mari rubro: Test. VI. 195. 205. Festum *Resurrectionis* magis Christum glorificat, nosque lætificat, quam ullum aliud: ibi. 196. 206. & seq. *Resurrectio* corporalis triplex: ibi. 200. 210. Spiritualis item triplex: ibi. 201. 211. *Resurrectionem* Christi corporalem, qui secuti sunt sua spirituali in Paschate, qui dignoscuntur, ibi. 202. 212.

Religio Societatis Jesu commendatur, cœlo comparata: Testim. XX. 553. 567.

Rivulo limpidiss. comparatur S. Franciscus Xav. Test. XX. 542. 556.

Rota fracta, quæ pingitur juxta effigies s. Catharinæ, quid significat? XIX. 517. 530. *Rotæ* præcipue, quibus rotantur peccatores incauti, sunt tres: ibidem.

S

Sacerdos novæ legis habet potestatem prope Divinam: Test. XVI. 435. 450. Sacerdotes decet magna veneratio: ibi. 443. 458. Etiam mali sunt honorandi: ibi. 444. 459. *Sacerdotes* quam sancte vivere debent! ibi. 445. 460. *Sacerdotes* mali quam horrende judicandi! ibi. 446. 461. *Sacerdotum* mores relaxati redarguuntur: ibi. 447. 462. Vide, *potestas Sacerd.*

Sapientes sibi, facti stulti, quinam? Test. X. 285. 295.

Sapientia insipiens, & stultitia sapiens: ibi. 286. 296.

Serpentes quomodo etiamnum tollimus, & non nocent nobis: Test. I. 6. 19. *Serpentis* Enhydris astutia: Test. VI. 198. 208.

Signa ducentia in cognitionem eorum, qui Spiritum S. acceperunt in die Pentecost. Test. IX. 266. 276.

Spiritus concupiscit adversus carnem, & e contra, tam in bonis faciendis, quam in malis tolerandis: Test. XXI. 575. 587.

Spiritus S. est Deus: procedens a Patre & Filio: Testim. IX. 258. 268. *A Spiritu S.* virtutes fiunt in cœlo, & in terra: ibi. 261. 271. & sequentibus. Comparatur vento vehementi: rori: flumini aquæ vivæ: igni, quia similes effectus producit: Test. IX. per totum.

Spiritualiter debemus circumcidi, & quomodo: Test. II. 39. 52. *Spiritualiter* loqui linguis novis: Vide *lingua*.

Sponsa Tigranis gratitudinem majorem erga Sponsum habuit, quam quædam animæ erga Christum: Test. V. 164. 192.

Sta-

Digitized by Google

Statua Nabuchodonosor significat avaritiam : Test. XVIII. 483. 499.
Stultitia salubris, quænam? Test. X. 277. 287.
Superbire devote, & extolli, qualiter possumus : Test. XI. 306. 319.
Synagoga unde, post tot scelera, appellatur oliva speciosa &c. Test. I. 5. 18. *Synagoga* quam ingrate Jesum rejecit, amplexo Barabba : Testim. IV. 96. 126.

T

Tabulæ duæ tantum sunt, per quas a naufragio damnationis æternæ possumus liberari : Test. XVI. 436. 451.
Talenta Evangelica possunt intelligi etiam dona temporalia, quibus lucranda sunt spiritualia; Test. XIX. 516. 529.
Talentis temporalibus quam gloriose fuerit mercata, & negotiata s. Catharina V. & M. ibi per totum.
Templum Jerosolymæ cœlestis fumo impletum, significat inscrutabile Mysterium ss. Triadis: Test. X. 280. 290.
Terra insurget olim contra homines male feriatos, & lucratos talentis sibi datis : Test. XIX. 519. 532.
Testamentum suum Christus in Cruce moriens aperuit : Test. IV. 101. 131. Item : Test. V. 163. 191.
Tortores & crucifixores Christi etiamnum quamplurimi reperiuntur : Test. IV. 104. 134.
Trinitatis ss. Mysterium credibile, per magnificentiam, & virtutem ejus, quam contulit nubibus, apibus, & aliis creaturis, ostenditur : Test. X. 284. 294. & seq.
Trium personarum ss. Triadis coeternitas in sole apparet credibilis &c. Test. X. 286. 296. Vide *Mysterium SS. Trinitatis*.
Triumphus Christi super diabolum in Calvaria apposite dicitur, sicut in die Madian &c. Test. VI. 197. 207. *Triumphus* ejusdem super infernum, & mortem : ibi. 198. 208.
Tympanum quo terrentur hostes invisibiles, est ss. Nomen Jesu : Test. I. 12. 25.

V

Valedictio Christi Dominicum sua dilectiss. Matre pergentis ad passionem : Test. IV. 82. 112. *Valedictio* ejusdem cum eadem, & Discipulis pergentis in cœlum die Ascensionis: Test. VIII. 237. 249.
Ventus Aquilo significat persecutiones : Auster vero Spiritum S. Test. IX. 259. 269. *Venti* contrarii necessarii sunt in horto Ecclesiæ ad producenda &c. ibidem. *Venti* vehementes parvis rebus sunt propitii, magnis vero contrarii : ibi. 260. 270.

Z

Zisca Capitaneus imperavit tympanum fieri expelle sua post mortem : Testim. I. 12. 25.

Digitized by Google